

Úradný vestník

Európskej únie

C 301

Slovenské vydanie

Informácie a oznámenia

Ročník 62
5. septembra 2019

Obsah

I Uznesenia, odporúčania a stanoviská

ODPORÚČANIA

Rada

2019/C 301/01	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Belgicka na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Belgicka na rok 2019	1
2019/C 301/02	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Bulharska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Bulharska na rok 2019	8
2019/C 301/03	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Česka na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Česka na rok 2019	15
2019/C 301/04	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Dánska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Dánska na rok 2019	20
2019/C 301/05	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Nemecka na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Nemecka na rok 2019	24
2019/C 301/06	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Estónska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Estónska na rok 2019	30

SK

2019/C 301/07	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Írska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Írska na rok 2019	35
2019/C 301/08	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Grécka na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Grécka na rok 2019	42
2019/C 301/09	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Španielska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Španielska na rok 2019	48
2019/C 301/10	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Francúzska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Francúzska na rok 2019	55
2019/C 301/11	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Chorvátska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Chorvátska na rok 2019	64
2019/C 301/12	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Talianska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Talianska na rok 2019	69
2019/C 301/13	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Cypru na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Cypru na rok 2019	80
2019/C 301/14	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Lotyšska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Lotyšska na rok 2019	86
2019/C 301/15	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Litvy na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Litvy na rok 2019	91
2019/C 301/16	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Luxemburska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Luxemburska na rok 2019	97
2019/C 301/17	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Maďarska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Maďarska na rok 2019	101
2019/C 301/18	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Malty na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Malty na rok 2019	107

2019/C 301/19	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Holandska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Holandska na rok 2019	112
2019/C 301/20	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Rakúska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Rakúska na rok 2019	117
2019/C 301/21	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Poľska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Poľska na rok 2019	123
2019/C 301/22	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Portugalska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Portugalska na rok 2019	129
2019/C 301/23	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Rumunska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Rumunska na rok 2019 ...	135
2019/C 301/24	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Slovinska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Slovinska na rok 2019	143
2019/C 301/25	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Slovenska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Slovenska na rok 2019	148
2019/C 301/26	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Fínska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Fínska na rok 2019	154
2019/C 301/27	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Švédska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Švédska na rok 2019	159
2019/C 301/28	Odporúčanie Rady z 9. júla 2019, ktoré sa týka národného programu reforiem Spojeného kráľovstva na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Spojeného kráľovstva na roky 2018 – 2019	163

I

(Uznesenia, odporúčania a stanoviská)

ODPORÚČANIA

RADA

ODPORÚČANIE RADY

z 9. júla 2019,**ktoré sa týka národného programu reforiem Belgicka na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Belgicka na rok 2019****(2019/C 301/01)**

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia 21. novembra 2018 prijala na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 ⁽²⁾ aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Belgicko neurčila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, ktoré schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Rada prijala 9. apríla 2019 odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny ⁽³⁾ (ďalej len „odporúčanie pre eurozónu z roku 2019“), v ktorom sa stanovuje päť odporúčaní pre eurozónu (ďalej len „odporúčania pre eurozónu“).

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 136, 12.4.2019, s. 1.

- (2) Belgicko by ako členský štát, ktorého menou je euro, malo vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie odporúčania pre eurozónu z roku 2019, ktoré sa premieta do odporúčaní 1 až 4 uvedených v ďalšom texte. Predovšetkým platí, že opatrenia na zlepšenie služieb pomôžu plniť prvé odporúčanie pre eurozónu, pokiaľ ide o odolné trhy so službami, opatrenia na zlepšenie udržateľnosti, efektívnosti a štruktúry verejných financií, ako aj využitie neočakávaných ziskov na zníženie verejného dlhu zasa prispievajú k plneniu druhého odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o podporu investícií, zlepšenie verejných financií a obnovenie fiškálnych rezerv a opatrenia na zvýšenie účinnosti politík trhu práce pomôžu pri plnení tretieho odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o úspešné zmeny postavenia na trhu práce.
- (3) Správa o Belgicku na rok 2019 bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Belgicko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽⁴⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania prijaté pre jednotlivé krajiny v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Belgicka pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020.
- (4) Belgicko predložilo 26. apríla 2019 svoj národný program reforiem na rok 2019 a svoj program stability na rok 2019. Obidva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali súčasne.
- (5) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na obdobie 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁵⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (6) Na Belgicko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu a krajina podlieha dlhovému pravidlu. Vláda vo svojom programe stability na rok 2019 plánuje postupne zlepšovať celkové saldo, a to z deficitu na úrovni 0,7 % hrubého domáceho produktu (HDP) v roku 2018 na úroveň 0,0 % HDP v roku 2022. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁶⁾ sa strednodobý rozpočtový cieľ, ktorým je vyrovnaná rozpočtová pozícia v štrukturálnom vyjadrení, neplánuje dosiahnuť v období, na ktoré sa vzťahuje program stability na rok 2019. Po tom, ako pomer verejného dlhu k HDP dosiahol v roku 2014 vrchol na úrovni takmer 107 % HDP a v roku 2018 klesol na 102 % HDP, sa podľa programu stability na rok 2019 očakáva, že do roku 2022 bude ďalej klesať na úroveň 94 %. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, je realistický. Zároveň neboli konkretizované opatrenia potrebné na podporu plánovaných cieľových deficitov na obdobie od roku 2020, čo prispieva k predpokladanému zhoršeniu štrukturálneho salda v roku 2020, ktoré sa za predpokladu nezmenenej politiky očakávali v prognóze Komisie z jari 2019.
- (7) Keďže Belgicko v roku 2018 nedodržalo dlhové pravidlo, Komisia vydala 5. júna 2019 správu vypracovanú v súlade s článkom 126 ods. 3 zmluvy. V správe sa po posúdení všetkých relevantných faktorov konštatuje, že súčasná analýza neumožňuje dospieť k jasnému záveru, či dlhové kritérium v zmysle vymedzenia v zmluve a v nariadení (ES) č. 1467/97 bolo splnené.
- (8) Belgicko vo svojom programe stability na rok 2019 potvrdzuje požiadavku predloženú v návrhu rozpočtového plánu na rok 2019 týkajúcu sa využitia flexibility v rámci preventívnej časti podľa „spoločne dohodnutej pozície k flexibilitě v rámci Paktu stability a rastu“ schválenej Radou 12. februára 2016. Belgicko požiadalo o dočasnú odchýlku vo výške 0,5 percentuálneho bodu HDP od postupu úprav smerujúcich k dosiahnutiu strednodobého rozpočtového cieľa s cieľom zohľadniť rozsiahle štrukturálne reformy s pozitívnym vplyvom na dlhodobú udržateľnosť verejných financií. Štrukturálne reformy sa týkajú dôchodkovej reformy, presunu daňového zaťaženia, reformy zdaňovania príjmov právnických osôb, reformy trhu práce, ako aj reformy verejnej správy. V prognóze Komisie z jari 2019 sa potvrdzuje, že Belgicko v roku 2019 dodržiava minimálnu referenčnú hodnotu a poskytuje

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 1.

⁽⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁶⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

bezpečný priestor smerom k prahovej hodnote deficitu na úrovni 3 % HDP. Všetky opatrenia boli v súčasnosti v plnej miere uzákonené s výnimkou reformy verejnej správy. Vzhľadom na ich povahu, a najmä presun daňového zaťaženia a na ich reformu zdaňovania príjmov právnických osôb stále panuje neistota, pokiaľ ide o ich krátkodobý vplyv, najmä so zreteľom na ich nerozpočtovú neutrálnu povahu, ktorá zhoršila rozpočtovú pozíciu. Tieto opatrenia však napriek tomu zlepšili rastový potenciál hospodárstva, znížili mieru nezamestnanosti a obmedzili riziká makroekonomických nerovnováh, čo malo pozitívny vplyv na udržateľnosť dlhu v strednodobom až dlhodobom horizonte. Na základe toho sa Belgicko v súčasnosti môže hodnotiť ako krajina, ktorá spĺňa podmienky na udelenie požadovanej dočasnej odchýlky vo výške 0,5 % HDP v roku 2019, za predpokladu, že bude zodpovedajúcim spôsobom uskutočňovať dohodnuté reformy, čo sa bude sledovať v rámci európskeho semestra.

- (9) Rada 13. júla 2018 odporučila Belgicku, aby zabezpečilo, že nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov⁽⁷⁾ v roku 2019 neprekročí 1,8 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,6 % HDP. Keďže Belgicko spĺňa podmienky pre požadovanú dočasnú odchýlku 0,5 % HDP na základe doložky o štrukturálnych reformách, požadovaná štrukturálna úprava na rok 2019 sa môže znížiť na 0,1 % HDP, čo zodpovedá tomu, že nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2019 neprekročí 2,8 %. Z prognózy Komisie z jari 2019 vyplýva, že existuje riziko značnej odchýlky od odporúčanej úpravy smerom k dosiahnutiu strednodobého rozpočtového cieľa za roky 2018 a 2019 posudzované spoločne.
- (10) Keďže pomer verejného dlhu Belgicka k HDP sa nachádza nad úrovňou 60 % HDP a plánovaná produkčná medzera je na úrovni 0,1 %, nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov by nemala v roku 2020 presiahnuť 1,6 % v súlade so štrukturálnou úpravou vo výške 0,6 % HDP na základe spoločne dohodnutej matice úprav požiadaviek Paktu stability a rastu. Z prognózy Komisie z jari 2019 vyplýva, že za predpokladu nezmenenej politiky existuje v roku 2020 riziko značnej odchýlky od uvedenej požiadavky. Prima facie sa nepredpokladá, že Belgicko v rokoch 2019 a 2020 dodrží dlhové pravidlo. Rada celkovo zastáva názor, že od roku 2019 by sa mali prijať potrebné opatrenia, aby sa dosiahol súlad s ustanoveniami Paktu stability a rastu. Je dôležité, aby sa všetky neočakávané zisky použili na ďalšie znižovanie miery zadlženosti verejnej správy. Strednodobá a dlhodobá udržateľnosť verejných financií Belgicka je aj naďalej ohrozená v dôsledku kombinácie vysokého pomeru dlhu k HDP a predpokladaného nárastu nákladov na starnutie, najmä nákladov spojených s dôchodkami a dlhodobou starostlivosťou. V roku 2015 bol prijatý súbor dôchodkových reforiem, čo viedlo k zvýšeniu zákonného veku odchodu do dôchodku zo 65 na 66 rokov od roku 2025 a na 67 rokov od roku 2030. Okrem toho sa sprísnil aj požiadavky na vek a služobný vek, v ktorom možno požiadať o predčasný odchod do dôchodku. Napriek tomu by sa verejné výdavky na dôchodky mali v období rokov 2016 – 2070 ešte zvýšiť o 2,9 percentuálneho bodu HDP, a to najmä v nasledujúcich dvoch desaťročiach. Podmienky predčasného odchodu do dôchodku pre viaceré veľké skupiny štátnych zamestnancov sú okrem toho aj naďalej priaznivejšie ako bežné podmienky. Predpokladá sa, že verejné výdavky na dlhodobú starostlivosť sa v období rokov 2016 – 2070 zvýšia o 1,7 percentuálneho bodu HDP, čo je nadpriemerný nárast výdavkov, ktoré už aj tak dosahujú jednu z najvyšších úrovní v Únii. Organizačná fragmentácia dlhodobej starostlivosti s právomocami, ktoré sa v súčasnosti nachádzajú na rôznych administratívnych úrovniach, spochybňuje niektoré aspekty efektívnosti výdavkov, a preto čistý vplyv nedávneho prenosu zodpovednosti zatiaľ nie je jasný. Posilnenie správy vecí verejných by pomohlo dosiahnuť zamýšľané zvýšenie efektívnosti. Mohol by existovať priestor na optimalizáciu štruktúry starostlivosti, aby sa zvýšila nákladová efektívnosť systému dlhodobej starostlivosti.
- (11) Takisto by sa mohlo zlepšiť zloženie a efektívnosť verejných výdavkov, aby sa vytvoril priestor pre viac verejných investícií. Celkové výdavky ako podiel na HDP v Belgicku aj napriek nedávnemu zníženiu naďalej patria medzi najvyššie v eurozóne. Vysoká úroveň verejných výdavkov naznačuje, že existuje priestor na fiškálnu úpravu, ktorá je viac založená na výdavkoch. Keď sa zohľadní vysoká úroveň verejných výdavkov, výsledky niektorých politík a kvalita niektorých verejných služieb vyvolávajú otázky týkajúce sa efektívnosti nákladov. Preskúmania výdavkov a hodnotenia politík môžu pomôcť Belgicku pri stanovovaní priorít a zlepšovaní efektívnosti verejných výdavkov. Preskúmania výdavkov by sa okrem toho mohli použiť na posúdenie účinnosti nepriamej verejnej podpory pre podnikový výskum a vývoj, ktorá je ako percentuálny podiel HDP jednou z najvyšších v Únii a ktorej rast pokračoval aj v minulom roku. Federálne a regionálne orgány nedávno prejavili záujem o začlenenie preskúmania výdavkov do ich rozpočtového mechanizmu.

(7) Čisté primárne verejné výdavky pozostávajú z celkových verejných výdavkov bez úrokových výdavkov, výdavkov na programy Únie plne hradených z fondov Únie a nediskrečných zmien vo výdavkoch na dávky v nezamestnanosti. Tvorba hrubého fixného kapitálu financovaná z vnútroštátnych zdrojov je rovnomerne rozložená na obdobie štyroch rokov. Diskrečné opatrenia na strane príjmov alebo zvýšenia príjmov vyplývajúce z právnych predpisov sú zohľadnené. Jednorazové opatrenia na strane príjmov aj výdavkov sú vzájomne započítané.

- (12) Koordinácia rozpočtu medzi subjektmi nie je v súčasnosti dostatočne pružná na to, aby sa vytvoril priestor na verejné investície do rozsiahlych projektov. V prípade federatívneho členského štátu, akým je Belgicko, kde sa právomoc vynakladať výdavky z veľkej časti decentralizovala na nižšie úrovne štátnej správy, má účinná koordinácia rozpočtu zásadný význam. Napriek dohode o spolupráci podpísanej v roku 2013 ešte stále neexistuje žiadna formálna dohoda o ročných cieľoch na všetkých úrovniach verejnej správy, čo komplikuje koordináciu rozpočtu. Na rozdiel od postupov pri predchádzajúcich programoch stability, keď fiškálnu trajektóriu vzal na vedomie výbor pre zosúladenie, všetky úrovne verejnej správy schválili celkovú fiškálnu trajektóriu uvedenú v programe stability na rok 2018 a podporili dosiahnutie fiškálnych cieľov do roku 2020 pre všetky úrovne verejnej správy. Aj keď toto schválenie zvýšilo dôveryhodnosť celkovej trajektórie, nedosiahla sa žiadna formálna dohoda o ročných fiškálnych cieľoch na každej úrovni verejnej správy. Životaschopnosť celkovej trajektórie smerom k dosiahnutiu strednodobého cieľa môže byť ohrozená z dôvodu chýbajúcej dohody o cieľoch na každej úrovni verejnej správy. Sekcii vysokej finančnej rady, ktorá rieši požiadavky na poskytovanie úverov pre verejný sektor, to navyše bráni účinne sledovať dodržiavanie týchto cieľov. Program stability na rok 2019 obsahuje len orientačné celkové a predbežné rozpočtové ciele, pretože 26. mája 2019 sa uskutočnili voľby na federálnej úrovni a na úrovni regiónov a spoločenstiev.
- (13) Nedávny hospodársky rast viedol k nárastu pracovných miest, pričom zamestnanosť dosahuje najvyššiu úroveň za posledných desať rokov. Napriek tomu je miera prechodov z neaktivity alebo nezamestnanosti do zamestnania naďalej nízka a Belgicko zatiaľ nesmeruje k splneniu svojho cieľa (73,2 %) vytýčeného v rámci stratégie Európa 2020. Pretrvávajú výrazné regionálne rozdiely na trhu práce. Napriek stabilnému poklesu v posledných piatich rokoch je miera nezamestnanosti mladých ľudí v Bruseli vysoko nad priemerom Únie. Účasť na trhu práce v prípade nízkokvalifikovaných pracovníkov, osôb s migrantským pôvodom, starších pracovníkov a osôb so zdravotným postihnutím je nízka, čo naznačuje, že prekážkou integrácie na trhu práce sú tak štrukturálne faktory, ako aj faktory špecifické pre konkrétne skupiny, pričom existujúce aktivačné opatrenia nie sú rovnako účinné pre všetky skupiny obyvateľstva. Miera zamestnanosti starších pracovníkov (55 – 64 rokov) zostáva pod priemerom Únie a v prípade osôb nad 60 rokov je rozdiel oproti priemeru Únie naďalej vysoký. Osoby s migrantským pôvodom, najmä ženy, naďalej čelia vyššej miere nezamestnanosti, nižšej miere aktivity, vyššej chudobe zamestnaných osôb a privysokej kvalifikácii. Hoci sa prijali určité opatrenia na podporu integrácie novoprichádzajúcich migrantov a na riešenie diskriminácie, koordinovaný prístup k riešeniu problémov, s ktorými sa stretávajú osoby s migrantským pôvodom, ešte stále chýba. V záujme riešenia nízkej účasti na trhu práce boli v rámci reformy nazvanej dohoda o pracovných miestach (Jobs Deal) prijaté opatrenia, ktorých vplyv sa ešte musí posúdiť.
- (14) Naďalej pretrvávajú dôležité finančné faktory, ktoré znižujú motiváciu pracovať. Aj keď sa daňovo-odvodové zaťaženie v dôsledku presunu daňového zaťaženia znížilo, zostáva v priemere vysoké pre všetkých zamestnancov s výnimkou zamestnancov s veľmi nízkou mzdou (50 % priemernej mzdy). Belgicko je aj naďalej jediným členským štátom, v ktorom nie sú dávky v nezamestnanosti časovo obmedzené, aj keď postupne klesajú. V prípade príjemcov systému zdravotného poistenia a systému zabezpečenia v invalidite a v prípade druhých zárobkovo činných osôb existujú finančné faktory, ktoré znižujú motiváciu pracovať na plný úväzok. Konkrétne, osamelí rodičia (a v menšom rozsahu páry s deťmi) nemajú dostatočnú finančnú motiváciu na to, aby začali pracovať (na plný úväzok) v dôsledku kombinácie nákladov a ukončenia poskytovania dávok. Z dôvodu rozdelenia zodpovednosti za sociálnu ochranu medzi federálnu, regionálnu a miestnu úroveň môžu navyše vzniknúť koordinované problémy. Systém sociálneho zabezpečenia formálne nepokrýva samostatne zárobkovo činné osoby v prípade dávok v nezamestnanosti, pracovných úrazov a chorôb z povolania.
- (15) Zhoršovanie výsledkov v oblasti vzdelávania v rámci povinnej školskej dochádzky a existencia významných rozdielov vo vzdelávacom systéme sú aj naďalej dôvodom na obavy. Percentuálny podiel mladých ľudí, ktorí neovládajú základné zručnosti, by sa mal zlepšiť najmä v rámci francúzskeho spoločenstva, kde je tento percentuálny podiel vyšší ako priemer OECD. Rozdiel v študijných výsledkoch z dôvodu sociálno-ekonomického a migračného prostredia je vysoký. Učitelia potrebujú väčšiu podporu pri riešení problematiky rozmanitosti a pretrvávajú potreba vhodne prispôsobiť kontinuálny profesijný rozvoj učiteľov. S cieľom posilniť udržateľný a inkluzívny rast s vysokou úrovňou vedomostí a sociálne začlenenie treba zintenzívniť reformy na zlepšenie výsledkov v oblasti vzdelávania a vyrovnať sa s rozdielmi. Implementácia „Paktu excelentnosti“, vlajkovej školskej reformy francúzskeho spoločenstva zameranej na zlepšenie základných zručností, efektívnosti, riadenia a riešenia nerovností, napreduje. Boli prijaté dekréty o organizácii práce učiteľov, o spoločnom základnom školskom učebnom

programe, o postavení riaditeľov škôl a posilnení znalostí francúzskeho jazyka v prípade nových žiakov, ktoré sa budú uplatňovať od septembra 2020. Flámske spoločenstvo uskutoční v rokoch 2019/2020 určité reformy sekundárneho vzdelávania, aj naďalej však vyvoláva obavy skoré rozdeľovanie žiakov. Vplyv týchto reforiem a opatrení bude závisieť aj od ich účinného vykonávania a sledovania. Federálny parlament takisto znížil vek povinnej školskej dochádzky zo šiestich na päť rokov. Vzhľadom na už aj tak vysokú úroveň výdavkov v oblasti vzdelávania bude potrebné vykonať reformy, ktoré kladú väčší dôraz na zvyšovanie efektívnosti a účinnosti systému a na jeho schopnosť poskytovať kompetencie orientované na budúcnosť a relevantné pre trh práce.

- (16) Nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami a nízka pracovná mobilita brzdia rast pracovných miest a produktivity. Napriek viacerým opatreniam prijatým na regionálnej a federálnej úrovni s cieľom riešiť nedostatok zručností a zvýšiť aktiváciu, a to aj v rámci reformnej dohody o pracovných miestach, sa nedostatok pracovných síl pozoruje vo viacerých sektoroch, najmä informačných a komunikačných technológiách, stavebníctve a zdravotníctve. Rast sektora stavebníctva je brzdený nedostatkom zručností a pracovných síl. V niektorých sektoroch sa prejavujú výrazné potreby rekvalifikácie a zvyšovania kvalifikácie pracovnej sily. Účast dospelých na vzdelávaní, odbornej príprave a pracovnej mobilita je takisto nízka. Nedostatočné jazykové zručnosti sú závažným problémom najmä v Bruseli, kde si podľa národného programu reforiem na rok 2019 približne 50 % pracovných ponúk vyžaduje znalosť francúzštiny a holandčiny. Miera dosiahnutého terciárneho vzdelania je vysoká, ale absolventov prírodných vied, technológie, inžinierstva a matematiky (STEM) je príliš málo. V roku 2016 sa Belgicko umiestnilo na 26. mieste v Únii, pokiaľ ide o absolventov terciárneho vzdelávania v oblasti prírodných vied, technológie, inžinierstva a matematiky, s nízkou mierou nových študentov v súvisiacich oblastiach terciárneho vzdelávania, najmä v prípade žien. Z celkového vykonávania akčného plánu v oblasti prírodných vied, technológie, inžinierstva a matematiky v rokoch 2012 – 2020 vo Flámsku vyplýva, že došlo k pokroku, ale počet absolventov stredoškolského vzdelávania s takýmto zameraním od roku 2010 stagnuje. Francúzske spoločenstvo nemá politickú stratégiu v oblasti prírodných vied, technológie, inžinierstva a matematiky a ešte musí implementovať nedávno prijatú stratégiu digitálneho vzdelávania pre školy. Nedostatok odborníkov s podnikateľskými znalosťami a znalosťami v oblasti prírodných vied, technológie, inžinierstva a matematiky brzdí rozvoj startupov. Celková úroveň digitálnych zručností je dobrá, ale nezlepšuje sa. V národnom programe reforiem na rok 2019 sa zdôrazňuje dohoda medzi Flámskom a Valónskom a plánovaná dohoda medzi Flámskom a regiónom hlavného mesta Bruselu zameraná na zlepšenie medziregionálnej mobility pracovnej sily.
- (17) Výskum a vývoj je sústredený v niekoľkých priemyselných odvetviach a šírenie inovácií do ostatných odvetví hospodárstva je nedostatočné, čo v konečnom dôsledku vplyva na rast produktivity. Zdá sa, že verejný výskum je pod priemerom Únie. Pokiaľ ide o výskum, vývoj a inovácie, existujú aj regionálne a subregionálne rozdiely. V národnom pakte pre strategické investície sa posilnenie digitalizácie identifikuje ako sľubná cesta na zvýšenie produktivity a inovačnej kapacity Belgicka. To si vyžaduje investície do digitálnej infraštruktúry (vrátane prijatia účinných opatrení smerujúcich k úspešnému zavedeniu technológie 5G), do ľudského kapitálu a podnikateľského ducha, ako aj rýchlejšie zavádzanie digitálnych technológií, najmä zo strany tých podnikov, ktoré doteraz zaostávajú.
- (18) Kvalita cestnej infraštruktúry sa po rokoch nízkych verejných investícií zhoršuje. Súčasne sa zdá, že údržba rozsiahlej a hustej siete nie je v prípade regiónov a miestnych orgánov nákladovo efektívna. Cesty v Belgicku patria medzi najpreťaženejšie v rámci Únie. Železničná infraštruktúra je hustá a má dobrú kvalitu, jej dokončenie a modernizácia je však naďalej problémom, pričom najmä v okolí Bruselu a pri prístupe k prístavom Antverpy a Zeebrugge dochádza k jej preťaženiu. V prímestskej železničnej infraštruktúre a signalizačných zariadeniach sú plánované významné investície, ktoré však brzdia najmä pravidlá pridelovania rozpočtových prostriedkov v jednotlivých regiónoch. Rušivé stimuly a prekážky brániace hospodárskej súťaži a investíciám do služieb v rámci vnútroštátnej osobnej železničnej dopravy a služieb medzimestskej autobusovej dopravy navyše obmedzujú ponuku alternatívnych kolektívnych a nízkouhlíkových dopravných služieb a dopyt po takýchto službách. Rastúce preťaženie ciest možno čiastočne vysvetliť neustálym zvyšovaním počtu osobných automobilov stimulovaným bezplatnými cestami, odpočtom v prípade služobných vozidiel a nízkymi environmentálnymi daňami. Vysoké dane z transakcií s nehnuteľným majetkom a systém služobných vozidiel majú nepriaznivý vplyv na mobilitu. Kvalita služieb železničnej dopravy sa znížila a v rámci mestskej a medzimestskej verejnej dopravy existuje priestor na

zlepšenie, najmä vo Valónsku, kde hlavnú prekážku pre uchádzačov o zamestnanie predstavuje prístupnosť miesta zamestnania. Podľa národného programu reforiem na rok 2019 sa dôležité investície a reformy realizujú vo všetkých regiónoch, zatiaľ čo na federálnej úrovni a v spolupráci s regiónmi napreduje dokončovanie siete prímestských železníc okolo Bruselu. Belgicko prijalo zákon o otvorených službách v domácej železničnej doprave, ale podiel osobnej dopravy v rámci záväzkov vyplývajúcich zo služieb vo verejnom záujme na základe priamo zadanej zákazky zostáva v Belgicku stále veľmi vysoký. Súkromní prevádzkovatelia autobusovej dopravy nemajú povolené prevádzkovať služby medzimestskej autobusovej dopravy. Taxislužby sú predmetom rozličnej regulácie na jednotlivých miestnych úrovniach. Hoci regióny vypracovali svoje vlastné plány mobility, komplexná koordinácia bráni vytvoreniu jednotnej vízie mobility v rámci Belgicka a možno aj s pohraničnými mestami a regiónmi. Orgán pre reguláciu železníc má priestor na rozšírenie pôsobnosti svojich regulačných činností.

- (19) Značné investície sú potrebné na podporu energetickej transformácie. Ciele zníženia emisií do roku 2020 a 2030 pomôže splniť obnova starého fondu budov, ktorá predchádza zavedeniu noriem v oblasti energetiky. Zavádzanie alternatívnych palív je na pomerne nízkej úrovni. Sú potrebné značné investície do výroby elektrickej energie, ako aj do kapacity prepojenia, inteligentných sietí, uskladňovania a energetickej efektívnosti.
- (20) Napriek úsiliu vlády zostáva regulačná a administratívna záťaž podnikov aj naďalej veľká a má negatívny vplyv na podnikanie. Zdaňovanie startupov a malých spoločností sa zmierňuje, zostáva však zložitá, pokiaľ ide o finančné investície. Belgicko reformovalo právo týkajúce sa obchodných spoločností, pričom znížilo počet právnych foriem pre spoločnosti, uľahčilo zákonnú elektronickú komunikáciu, znížilo minimálne kapitálové požiadavky a podľa národného programu reforiem na rok 2019 zreformovalo zákon o platobnej neschopnosti, keď doň zahrnulo najmä slobodné povolania. Napriek tomuto úsiliu však existujú dlhé zdržania pri stavebných povoleniach, nákladná registrácia nehnuteľností a zdĺhavé súdne konania. Administratívna spravodlivosť čelí výzvam v dôsledku nedostatočných zdrojov a zdĺhavých konaní, čo spôsobuje značné oneskorenia, najmä v prípade stavebných povolení, ale aj pri postupoch verejného obstarávania. Koordinácia v oblasti klímy, energetiky digitálnej a dopravnej politiky je navyše zložitá a možno ju zlepšiť. Spolupráca medzi colnými orgánmi a orgánmi dohľadu nad trhom nie je optimálna, v dôsledku čoho sa zvyšuje riziko, že cez belgickú hranicu sa do Únie dostane tovar, ktorý nespĺňa predpisy. Posúdenie vplyvu by sa mohlo lepšie začleniť do procesu tvorby politík. Kvalita digitálnych verejných služieb pre podniky je nízka. Nedostatočná digitalizácia súdnictva aj naďalej predstavuje vážny problém, najmä pokiaľ ide o zber údajov. Dokončenie digitalizácie súdnictva je dôležitou podmienkou pre ďalšie zlepšenie kvality justičného systému, ako je aktualizácia pracovných postupov a lepšie riadenie ľudských a finančných zdrojov na súdoch.
- (21) Prekážky brániace hospodárskej súťaži a investíciám vo viacerých oblastiach služieb pre podniky obmedzujú rast a produktivitu. Miera vstupu nových poskytovateľov služieb na trh je výrazne pod priemerom Únie, zatiaľ čo miery zisku sú nad priemerom Únie. Z ukazovateľa restriktívnosti Komisie vyplýva, že belgický regulačný rámec pre účtovníkov, daňových poradcov, architektov a realitných agentov je podstatne restriktívnejší ako priemer Únie. Nedávno prijatým zákonom sa zaviedli prísnejšie požiadavky, pokiaľ ide o patentových zástupcov. Federálny úrad pre plánovanie odhaduje, že v dôsledku ambiciózneho zníženia regulačného zaťaženia v právnych službách, účtovníctve a architektonických službách by sa zvýšila produktivita práce. Regulované poplatky pre notárov za transakcie s nehnuteľnosťami sú značné, čo prispieva k vysokým daniam z prevodu nehnuteľností. Reformy remeselných a obchodných profesií v jednotlivých regiónoch sú nerovnomerné. Maloobchodný sektor stále čelí prevádzkovým obmedzeniam, ktoré brzdia jeho produktivitu a odrádzajú od investovania. V odvetví supermarketov sa prejavuje suboptimálna úroveň hospodárskej súťaže, a to najmä v dôsledku vysokej koncentrácie a nízkej dynamiky vstupu a výstupu. Podľa ukazovateľa restriktívnosti maloobchodu je Belgicko v poradí šiestym členským štátom s najreštriktívnejšími opatreniami, pokiaľ ide o prevádzkové prostredie maloobchodníkov. V národnom programe reforiem na rok 2019 sa zdôrazňujú nedávne reformy v regióne hlavného mesta Bruselu na uľahčenie zriaďovania maloobchodných prevádzok. Trh s telekomunikáciami je charakterizovaný vysokou úrovňou koncentrácie (ešte znásobenou nedávnymi akvizíciami) a slabou hospodárskou súťažou. Dokazujú to aj relatívne vysoké ceny za pevné služby v porovnaní s partnerskými krajinami. V prípade pevných sietí je maloobchodný trh charakterizovaný geograficky vymedzenými duopolmi etablovaných a káblových prevádzkovateľov sietí. To môže vytvárať

prekážky brániace pri poskytovaní balíkov pevných a mobilných konvergentných služieb zo strany niektorých prevádzkovateľov. V národnom programe reforiem na rok 2019 sa zdôrazňuje, že bola prijatá reforma hospodárskeho práva s cieľom zlepšiť dodržiavanie právnych predpisov v oblasti hospodárskej súťaže a fungovania belgického orgánu pre hospodársku súťaž prostredníctvom zefektívnenia postupov a zníženia rizika vzniku ďalších sporov pred súdom Cour des Marchés/Marktenhof. V porovnaní s orgánmi na ochranu hospodárskej súťaže iných členských štátov má belgický orgán pre ochranu hospodárskej súťaže obmedzené zdroje.

- (22) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaní, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. Belgicku by to umožnilo čo najlepšie využiť uvedené prostriedky v identifikovaných sektoroch, pričom by sa zohľadnili regionálne rozdiely.
- (23) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Belgicka, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila program stability na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Belgicku v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Belgicku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (24) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability na rok 2019 a jej stanovisko ⁽⁸⁾ je zohľadnené najmä v odporúčaní 1,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Belgicko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Zabezpečiť, aby nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2020 nepresiahla 1,6 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave na úrovni 0,6 % HDP. Využiť neočakávané zisky na urýchlenie znižovania pomeru dlhu verejnej správy. Pokračovať v reformách s cieľom zabezpečiť fiškálnu udržateľnosť systémov dlhodobej starostlivosti a dôchodkových systémov, a to aj obmedzením možností predčasného odchodu z trhu práce. Zlepšiť zloženie a efektívnosť verejných výdavkov, najmä prostredníctvom preskúmania výdavkov, a koordináciu fiškálnych politík na všetkých úrovniach verejnej správy s cieľom vytvoriť priestor pre verejné investície.
2. Odstrániť faktory, ktoré znižujú motiváciu pracovať, a zvýšiť účinnosť aktívnych politík trhu práce, najmä v prípade nízkokvalifikovaných pracovníkov, starších pracovníkov a osôb s migrantským pôvodom. Zlepšiť výkonnosť a inkluzívnosť systémov vzdelávania a odbornej prípravy a riešiť nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami.
3. Zamerať hospodársku politiku v oblasti investícií na udržateľnú dopravu vrátane modernizácie železničnej infraštruktúry, na prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo a energetickú transformáciu, a na výskum a inovácie, najmä v rámci digitalizácie, berúc ohľad na regionálne rozdiely. Riešiť rastúce výzvy v oblasti mobility, a to posilnením stimulov a odstránením prekážok s cieľom zvýšiť ponuku a dopyt v prípade hromadnej a nízkoemisnej dopravy.
4. Znížiť regulačnú a administratívnu záťaž, aby sa stimulovalo podnikanie a odstránili prekážky brániace hospodárskej súťaži v oblasti služieb, najmä telekomunikácií, maloobchodu a odborných služieb.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILÄ

⁽⁸⁾ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Bulharska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Bulharska na rok 2019**

(2019/C 301/02)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 9 ods. 2,so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh ⁽²⁾, a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia 21. novembra 2018 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Bulharsko určila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.

- (2) Správa o Bulharsku na rok 2019 bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Bulharsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽³⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania prijaté pre jednotlivé krajiny v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Bulharska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020. Bolo v nej zahrnuté aj hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011, ktorého výsledky boli takisto uverejnené 27. februára 2019. Na základe svojej analýzy Komisia dospela k záveru, že v Bulharsku existujú makroekonomické nerovnováhy. Slabé miesta finančného sektora sú spojené predovšetkým s vysokou mierou zadlženosti a nesplácaných úverov v podnikovom sektore. Hoci došlo k pokroku pri riešení zdrojov nerovnováh, zásadný význam bude mať úplné vykonanie a monitorovanie nedávnych reforiem dohľadu a správy v bankovom a nebankovom finančnom sektore.
- (3) Bulharsko predložilo 24. apríla 2019 svoj národný program reforiem na rok 2019 a svoj konvergenčný program na rok 2019. Obidva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali súčasne.
- (4) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na roky 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁴⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (5) Bulharsko v súčasnosti podlieha preventívnej časti Paktu stability a rastu. Vláda vo svojom konvergenčnom programe na rok 2019 má pri východisku celkového prebytku 2 % hrubého domáceho produktu (HDP) v roku 2018 za cieľ dosiahnuť deficit 0,3 % HDP v roku 2019 a prebytok 0,4 % HDP v roku 2020, 0,2 % v roku 2021 a 0,1 % v roku 2022. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁵⁾ sa strednodobý rozpočtový cieľ, ktorým je štrukturálny deficit vo výške 1 % HDP v štrukturálnom vyjadrení, naďalej prekračuje počas celého programového obdobia. Na základe konvergenčného programu na rok 2019 sa očakáva, že pomer verejného dlhu k HDP postupne klesne z 22,6 % HDP v roku 2018 na 16,7 % v roku 2022. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, je realistický. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 sa predpokladá, že štrukturálne saldo zaznamenaná v roku 2019 prebytok vo výške 0,7 % HDP a v roku 2020 prebytok vo výške 0,6 % HDP, čo je nad úrovňou strednodobého rozpočtového cieľa. Rada celkovo zastáva názor, že Bulharsko v roku 2019 a 2020 podľa predpokladov dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.
- (6) Daňové príjmy a dodržiavanie daňových predpisov sa zlepšujú a zavádzajú sa viaceré iniciatívy. Zdá sa však, že výber daní sa nezlepšuje všade rovnakým tempom. Týka sa to najmä daní z práce a príspevkov na sociálne zabezpečenie a niektorých kategórií spotrebných daní. Existujú aj dôkazy o tom, že nedeklarovaná práca a nezákonný obchod s palivami zostávajú naďalej problémom. Pre ďalšie zníženie stále rozsiahlej tieňovej ekonomiky je mimoriadne dôležité pokračovať v úsilí o zlepšenie výberu daní a prijať dodatočné ciele opatrenia na riešenie problémov v konkrétnych oblastiach daňového systému.
- (7) Vláda podnikla kroky na zlepšenie účinnosti verejných výdavkov. Svetová banka dokončila preskúmanie výdavkov, ktoré sa týkalo viacerých verejných inštitúcií (ministerstiev a obcí), a dve pilotné štúdie, jednu týkajúcu sa policajnej práce a protipožiarnej ochrany a druhú týkajúcu sa odpadového hospodárstva, a vydala aj príručku zameranú na budúce preskúmania zo strany vlády. V strednodobej fiškálnej stratégii z roku 2018 vláda zaviedla niekoľko ukazovateľov výkonnosti s cieľom posudzovať dosah výdavkov v rôznych oblastiach politiky v čase a poskytnúť podklady na hodnotenie a plánovanie rozpočtu. V nadväznosti na tieto iniciatívy sa očakáva zvýšenie kvality, účinnosti a transparentnosti verejných výdavkov a následne aj kvantita a kvalita verejných statkov.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 7.

⁽⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁵⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

- (8) Štátom vlastnené podniky trpia z dôvodu slabej správy a riadenia, čo sa do značnej miery odzrkadľuje aj v ich hospodárskej výkonnosti. Reforma právneho rámca pre správu a riadenie štátom vlastnených podnikov prebieha v spolupráci s Organizáciou pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) a s podporou služby Komisie na podporu štrukturálnych reforiem. Cieľom reformy je riešiť súčasné nedostatky zosúladiením vnútroštátnych právnych predpisov s usmerneniami OECD o správe a riadení pre štátom vlastnené podniky. Prijatie a účinné vykonávanie rámca zabezpečí kontinuitu a bude rozhodujúce pre úspech reformy.
- (9) V priaznivom hospodárskom prostredí sa v priemere zlepšili podiely kapitálu a likvidity bánk. Zároveň sa znížili nespĺňané úvery nefinančných korporácií, aj keď stále zostávajú vysoké. Sekundárny trh s nespĺňanými úvermi stal dynamickejším. Národná banka Bulharska prijala 30. mája 2019 rozhodnutie implementovať usmernenia EBA týkajúce sa riadenia nespĺňaných a reštrukturalizovaných expozícií. Nadväzujúce opatrenia vyplývajúce z preskúmaní finančného sektora posilnili bankový sektor, ale niektoré slabé miesta pretrvávajú. Nové regulačné iniciatívy v roku 2018 zahŕňali pravidlá týkajúce sa veľkej majetkovej angažovanosti a identifikácie prepojených klientov, zvýšenia miery proticyklickej kapitálovej rezervy a zavedenia makroprudenciálnych nástrojov pre opatrenia zamerané na dlžníkov. V nadväznosti na legislatívne iniciatívy týkajúce sa expozícií spriaznených osôb je pre podporu riadnych obchodných postupov kľúčové vyvíjať udržateľné úsilie v oblasti dohľadu v záujme obmedzenia úverov pre spriaznené osoby a ukladania sankcií za porušenie ustanovení o kolaterále. Ďalším prebiehajúcim opatrením, ktoré prispeje k odolnosti finančného sektora, je posilnenie rámca pre riešenie krízových situácií bánk.
- (10) Dokončenie reformy platobnej neschopnosti by mohlo pomôcť znížiť vysoký nesplatený dlh súkromného sektora a stále vysoký podiel nespĺňaných úverov. Niektoré chýbajúce prvky znižujú efektívnosť a účinnosť rámca pre platobnú neschopnosť, čo vedie k pomalým a nákladným insolvenčným konaniam. Absencia primeraných nástrojov monitorovania zároveň bráni náležitej analýze súčasných a nových postupov predinsolvenčných a insolvenčných konaní a neumožňuje identifikovať konkrétne prekážky alebo slabé miesta. V októbri 2018 požiadalo Bulharsko o pomoc služby Komisie na podporu štrukturálnych reforiem, aby mu pomohla pokročiť v reforme rámca pre platobnú neschopnosť. Tento projekt identifikuje nedostatky v rámci pre platobnú neschopnosť a vypracuje sa v rámci neho plán na ich odstránenie. Je dôležité udržať tempo reforiem a vykonať pripravovaný plán.
- (11) Bulharsko prijalo v roku 2018 a následne v máji 2019 legislatívne zmeny a pracuje na plne konzistentnej transpozícii smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 ⁽⁶⁾ (štvrtá smernica o boji proti praniu špinavých peňazí). Pozornosť by sa mala venovať účinnému vykonávaniu týchto opatrení. Orgány stále nefinlizovali a neoznámili vnútroštátne posúdenie rizika, ktoré je základným kameňom pre navrhnutie primeraných vnútroštátnych politík na boj proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. Z nedávneho vývoja v bankovom sektore navyše vyplýva, že treba zlepšiť vnútroštátny dohľad nad medzinárodnými finančnými transakciami a zabezpečiť účinné presadzovanie rámca boja proti praniu špinavých peňazí (AML). Je potrebné lepšie riešiť riziko korupcie, pretože ide o predikatívny trestný čin vedúci k praniu špinavých peňazí. Bulharské orgány budú musieť preukázať konkrétne výsledky a dosiahnuť úspešnú bilanciu, ktorá bude doložená konečnými rozhodnutiami v prípadoch korupcie na vysokých miestach. Využívanie finančného vyšetrovania a profilovania na základe finančných informácií je obmedzené.
- (12) Vykonáva sa reforma nebankového dohľadu. Komisia pre finančný dohľad prijala v septembri 2017 v spolupráci s Európskym orgánom pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov akčný plán na reformovanie nebankového finančného dohľadu. Úplné a včasné vykonávanie a presadzovanie tohto akčného plánu, ktoré stále prebieha, prispeje k primeranému dohľadu nad nebankovým finančným sektorom. Zaviedli sa zmeny sekundárnych právnych predpisov zamerané na zlepšenie pravidiel oceňovania a na ich uplatňovanie. Ich účinné vykonávanie a presadzovanie by riešilo zostávajúce problematické otázky oceňovania, ktoré boli identifikované v minulosti. A napokon, dohľad na úrovni skupiny zostáva aj naďalej výzvou pre zabezpečenie primeraného rizikovo orientovanému dohľadu nad poistením.

⁽⁶⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/849 z 20. mája 2015 o predchádzaní využívaniu finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu, ktorou sa mení nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012 a zrušuje smernica Európskeho parlamentu a Rady 2005/60/ES a smernica Komisie 2006/70/ES (Ú. v. EÚ L 141, 5.6.2015, s. 73).

- (13) Určité slabé miesta sú v odvetví poistenia vozidiel. Presne vymedzené pravidlá týkajúce sa náhrady by uľahčili harmonizovanejší prístup sudcov pri rozhodovaní o jednotlivých prípadoch. Z dlhodobého hľadiska by takáto metodika pomohla znížiť náklady, volatilitu a upisovacie riziko pri podnikaní v oblasti poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Udržateľnosť tohto odvetvia by zvýšila aj lepšia tvorba cien, pri ktorej by sa zohľadňovali údaje o tom, ako klienti jazdili v minulosti. Komisia pre finančný dohľad navrhla systém bonusov a malusov, ktorý je predmetom širokej verejnej diskusie. Vážne obavy vyvolala napokon aj likvidita kancelárie systému zelenej karty, a to najmä preto, lebo jeden bulharský poisťovateľ nevyplácal pohľadávky. Pre dôveryhodnosť a efektívnosť systému je rozhodujúce, aby všetci členovia dôsledne dodržiavali svoje povinnosti.
- (14) Infraštruktúra trpí z dôvodu veľkých investičných medzier. Pokrytie a kvalita dopravnej infraštruktúry sa zlepšili, ale zostávajú pod priemerom Únie. Transeurópska dopravná sieť v Bulharsku je stále nedokončená. Za posledných päť rokov došlo navyše k výraznému nárastu emisií skleníkových plynov z cestnej dopravy. Je potrebné ďalej rozvíjať železničné a cestné úseky, ako aj príslušné európske systémy riadenia železničnej dopravy a inteligentné dopravné systémy. Bulharsko má nízku mieru pripojenia a úpravy komunálnych odpadových vôd, vysokú mieru znečistenia ovzdušia a skládkovania komunálneho odpadu a úroveň recyklácie, ktorá je výrazne nižšia ako priemer Únie. Potrebné sú investície na podporu udržateľného vodného hospodárstva, efektívneho využívania zdrojov a prechodu na obehové hospodárstvo. Značné investičné potreby existujú okrem toho v oblasti energetiky, zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na túto zmenu. Vysoká energetická náročnosť hospodárstva a pomalý pokrok pri plnení cieľov energetickej efektívnosti, najmä v sektore budov, brzdia produktivitu a konkurencieschopnosť podnikov v krajine. Preto je potrebné zintenzívniť úsilie, aby sa zabezpečilo dosiahnutie výrazných úspor energie prostredníctvom cielených investícií do odvetví priemyslu, dopravy a budov. Zvýšené investície do infraštruktúry čistej energie (ako je čistá a nízkouhlíková výroba elektrickej energie, prepojenia a inteligentné siete) v súlade s prioritami uvedenými v návrhu národného plánu Bulharska v oblasti klímy a energetiky by ďalej pomohli zlepšiť celkovú konkurencieschopnosť hospodárstva a kvalitu života ľudí.
- (15) Napriek tomu, že v roku 2018 sa zvýšil rozpočet na verejný výskum, výdavky na výskum a vývoj zostávajú veľmi nízke v súkromnom aj vo verejnom sektore. Súkromné investície do výskumu a vývoja ovládajú veľké nadnárodné spoločnosti a sústreďujú sa v regióne hlavného mesta. Pomalé tempo vykonávania reforiem a veľká roztrieštenosť v systéme výskumu, vývoja a inovácií obmedzujú prínos výskumu a vývoja pre produktivitu a rast. Veľký počet univerzít a výskumných ústavov naďalej dosahuje slabé výsledky v špičkovom vedeckom výskume. Prepojenia medzi vedou a podnikmi sú naďalej veľmi slabé a zdrojom značných obáv je dostupnosť ľudského kapitálu v systéme výskumu a vývoja. Klastre a ich potenciál v Bulharsku sú nedostatočne rozvinuté, pretože často nedosahujú kritickú masu. Ďalšie reformy v kombinácii s účinným riadením a efektívnejšími verejnými investíciami môžu maximalizovať vplyv na produktivitu a zlepšiť konkurencieschopnosť hospodárstva. Zvýšenie digitalizácie spoločností a zavedenie nových obchodných modelov majú okrem toho zásadný význam pre produktivitu krajiny.
- (16) Reformy verejnej správy a elektronickej verejnej správy sú naďalej pomalé a prinášajú nedostatočné zlepšenia, zatiaľ čo podnikateľské prostredie je aj naďalej slabé. Boli prijaté viaceré reformné opatrenia, ale ich vykonávanie v praxi zaostáva. Medzi hlavné prekážky brániace investovaniu naďalej patria inštitucionálne nedostatky, regulačná neistota, korupcia a nedostatočná ponuka pracovnej sily. Viac transparentnosti, zrozumiteľnejšie pravidlá a dlhodobá perspektíva by boli pre riadenie vo verejnom sektore prínosom. Nedostatky v dôsledku obmedzených finančných a ľudských zdrojov sú zjavné aj v oblasti skúšania a bezpečnosti výrobkov. Okrem toho, aj keď veľká väčšina opatrení zahrnutých do národnej stratégie verejného obstarávania bola prijatá, ich vykonávanie si vyžaduje nepretržité monitorovanie, kontrolu a posudzovanie. Časté využívanie priameho zadávania zákaziek a vysoký počet tendrov s jedinou ponukou predstavuje hrozbu pre transparentnosť a účinnosť systému. Pretrvávajúcou výzvou sú administratívne kapacity v sektore verejného obstarávania, rovnako ako profesionalizácia verejných obstarávateľov a hromadné obstarávanie. Značné oneskorenie pri zavádzaní elektronického obstarávania bráni ďalšiemu zlepšeniu transparentnosti a efektívnosti postupov verejného obstarávania.
- (17) Hoci sa situácia na trhu práce zlepšila, problémy pretrvávajú. Miera zamestnanosti dosiahla najvyššiu úroveň od pristúpenia Bulharska k Únii a miera nezamestnanosti je nižšia ako priemer Únie. Napriek tomuto pozitívnemu vývoju sa niektoré skupiny, ako napríklad nízkokvalifikovaní pracovníci, mladí ľudia, Rómovia a ľudia so zdravotným postihnutím, stále stretávajú s ťažkosťami pri hľadaní práce. Zavádzajú sa osobitné opatrenia na podporu pre dlhodobo nezamestnaných, ktorí v roku 2018 predstavovali 3 % ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Kombinácia účinných a udržateľných podporných opatrení, aktívnych politík trhu práce a integrovaných služieb zamestnanosti a sociálnych služieb by mohla zlepšiť zamestnateľnosť znevýhodnených skupín a ich šance nájsť si prácu.

- (18) Prehlbujúci sa nedostatok zručností v Bulharsku si vyžaduje značné investície. Zamestnateľnosť mladých ľudí by sa mohla zvýšiť, keby sa zlepšila kvalita a účinnosť stáží a učňovskej prípravy. Účasť na zvyšovaní úrovne zručností a rekvalifikačných opatreniach u dospeljej populácie je navyše veľmi nízka. Napriek zavedeniu opatrení na posilnenie rozvoja digitálnych zručností patrí úroveň základných digitálnych zručností Bulharska (základné digitálne zručnosti má 29 % osôb v porovnaní s priemerom Únie na úrovni 57 %) aj naďalej medzi najnižšie v Únii.
- (19) Napriek tomu, že bol ratifikovaný Dohovor Medzinárodnej organizácie práce o určovaní minimálnej mzdy majú zamestnávateľia a odborové zväzy aj po niekoľkých kolách rokovaní v priebehu roka 2018 stále odlišné názory na kritériá, ktoré sa majú uplatňovať pri stanovovaní minimálnej mzdy. Pokiaľ ide o objektívny a transparentný mechanizmus stanovovania miezd, existuje priestor na väčší konsenzus. Aj keď sa zdá, že sa zapojenie sociálnych partnerov do tvorby a vykonávania politík a reforiem zvýšilo, naďalej je potrebná podpora posilneného sociálneho dialógu.
- (20) Výsledky v oblasti vzdelávania sú stále slabé a naďalej sú výrazne ovplyvňované sociálno-ekonomickým postavením rodičov. To odzrkadľuje výzvy týkajúce sa kvality a inkluzívnosti systému vzdelávania a odbornej prípravy. Bulharsko neinvestuje dostatočne do vzdelávania, najmä do predškolského a základného vzdelávania, čo sú dve oblasti, ktoré prispievajú k vytváraniu rovnakých príležitostí už od raného veku. Účasť na kvalitnom vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve je nízka, a to najmä v prípade Rómov a detí z iných znevýhodnených skupín. Miera predčasného ukončenia školskej dochádzky je stále vysoká, čo negatívne vplyva na ich budúcu zamestnateľnosť a šance na trhu práce. Relevantnosť odborného vzdelávania a prípravy pre trh práce a dostupnosť duálneho odborného vzdelávania a prípravy zostávajú naďalej nedostatočné. Aj keď sa niektoré opatrenia vykonávajú, je potrebné ďalšie úsilie s cieľom zabezpečiť, aby súbor zručností absolventov vysokých škôl mohol konzistentne riešiť nedostatok zručností v krátkodobom a strednodobom horizonte. Zaviedli sa niektoré opatrenia na rekvalifikáciu učiteľov a na zatraktívnenie tejto profesie. Počiatočné a priebežné vzdelávacie programy pre učiteľov si však vyžadujú ďalšie posilnenie a stále je potrebné ďalšie úsilie na zlepšenie pracovných podmienok pedagogických pracovníkov.
- (21) Bulharsko naďalej čelí vysokej príjmovej nerovnosti a riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia. Aj keď sa miera chudoby alebo sociálneho vylúčenia znižuje a v roku 2018 predstavovala 32,8 %, je stále výrazne nad priemerom Únie. Systém sociálneho zabezpečenia sa nevzťahuje na všetky zamestnané osoby a systém sociálnej ochrany nie je dostatočný na riešenie závažných sociálnych problémov. To odzrkadľuje nízku úroveň sociálnych výdavkov, nerovnomernú dostupnosť sociálnych služieb na celom území a obmedzené prerozdelenie účinkov daňového systému. V roku 2018 boli príjmy najbohatších 20 % obyvateľov 7,7-násobne vyššie než príjmy najchudobnejších 20 % domácností, čo stále patrí k najvyšším rozdielom v Únii. Napriek určitým opatreniam zostáva primeranosť a pokrytie minimálneho príjmu aj naďalej obmedzené a stále chýba objektívny mechanizmus na pravidelnú aktualizáciu. Sociálne služby sú brzdené nízkou kvalitou a chýbajúcim integrovaným prístupom k aktívnemu začleňovaniu. Pretrvávajú rozdiely v prístupe k sociálnym službám, zdravotnej starostlivosti a dlhodobej starostlivosti. Tým sa oslabuje schopnosť týchto služieb poskytovať komplexnú podporu najzraniteľnejším osobám, ako sú Rómovia, deti, starší ľudia, osoby so zdravotným postihnutím a ľudia žijúci vo vidieckych oblastiach. Časť obyvateľov má ťažkosti so získaním prístupu k cenovo dostupnému bývaniu. Preto je potrebné väčšie úsilie s cieľom podporiť aktívne začleňovanie, posilniť sociálno-ekonomickú integráciu zraniteľných skupín vrátane Rómov, zlepšiť prístup ku kvalitným službám a riešiť materiálnu depriváciu.
- (22) Odvetvie zdravotnej starostlivosti je stále charakterizované nízkymi verejnými výdavkami. Obyvatelia Bulharska majú obmedzený prístup k zdravotnej starostlivosti, a to v dôsledku nerovnomerného rozdelenia limitovaných zdrojov a nízkej miery krytia zdravotného poistenia. Priame platby od pacientov sú značné, pretože musia kompenzovať nízku úroveň verejných výdavkov. Nízka dostupnosť všeobecných lekárov obmedzuje poskytovanie primárnej starostlivosti. Značný je aj nedostatok zdravotných sestier, pričom ich počet na obyvateľa patrí k najnižším v Únii. Tieto nedostatky by pomohlo riešiť rýchlejšie a účinnejšie vykonávanie národnej stratégie v oblasti zdravia.

- (23) V rámci mechanizmu spolupráce a overovania Komisia aj naďalej sleduje reformu súdnictva a boj proti korupcii a organizovanému zločinu v Bulharsku. Tieto oblasti preto v odporúčaniach pre Bulharsko nie sú zahrnuté, ale sú dôležité pre rozvoj priaznivého podnikateľského prostredia v krajine. V správe o mechanizme spolupráce a overovania z novembra 2018 sa uvádza, že Bulharsko pokračovalo vo svojom úsilí o reformu súdnictva a riešenie nedostatkov v boji proti korupcii a organizovanému zločinu, vo viacerých oblastiach by však bolo potrebné ďalšie úsilie. Očakáva sa, že Komisia opäť posúdi dosiahnutý pokrok začiatkom jesene 2019.
- (24) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaniach, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. Bulharsku by to umožnilo čo najlepšie využiť uvedené prostriedky v identifikovaných sektoroch, pričom by sa zohľadnili regionálne rozdiely. Dôležitým predpokladom pre úspech týchto investícií je posilnenie administratívnej kapacity krajiny, pokiaľ ide o riadenie týchto prostriedkov.
- (25) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Bulharska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila konvergenčný program na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Bulharsku v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Bulharsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (26) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala konvergenčný program na rok 2019 a zastáva názor⁽⁷⁾, že Bulharsko podľa predpokladov dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.
- (27) Rada na základe hĺbkového preskúmania Komisie a tohto posúdenia preskúmala národný program reforiem na rok 2019 a konvergenčný program na rok 2019. Jej odporúčania vydané podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú zohľadnené v ďalej uvedenom odporúčaní 2,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Bulharsko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Zlepšiť výber daní prostredníctvom cielených opatrení v oblastiach, ako sú dane z palív a práce. Zmodernizovať správu a riadenie štátom vlastnených podnikov prijatím a vykonaním pripravovaných právnych predpisov.
2. Zabezpečiť stabilitu bankového sektora posilnením dohľadu, podporou primeraného oceňovania aktív vrátane bankového kolaterálu a podporou fungujúceho sekundárneho trhu s nesplácanými úvermi. Zabezpečiť účinný dohľad a presadzovanie, pokiaľ ide o rámec AML. Posilniť nebankový finančný sektor prostredníctvom účinného presadzovania dohľadu založeného na riziku, nedávno prijatých usmernení pre oceňovanie a dohľad na úrovni skupiny. Implementovať pripravovaný plán na riešenie nedostatkov identifikovaných v rámci pre platobnú neschopnosť. Posilniť stabilitu odvetvia poistenia vozidiel, a to riešením problémov trhu a pretrvávajúcich štrukturálnych nedostatkov.
3. Zamerať hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na výskum a inovácie, dopravu, najmä na jej udržateľnosť, vodohospodársku, odpadovú a energetickú infraštruktúru a energetickú účinnosť, berúc pritom ohľad na regionálne rozdiely, a zlepšiť podnikateľské prostredie.

⁽⁷⁾ Podľa článku 9 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

4. Posilniť zamestnateľnosť prostredníctvom posilnenia zručností vrátane digitálnych. Zlepšiť kvalitu, relevantnosť pre trh práce a inkluzívnosť vzdelávania a odbornej prípravy, najmä v prípade Rómov a iných znevýhodnených skupín. Riešiť sociálne začlenenie prostredníctvom lepšieho prístupu k integrovaným službám zamestnanosti a sociálnym službám a účinnejšej podpory minimálneho príjmu. Zlepšiť prístup k zdravotníckym službám, a to aj znížením priamych platieb od pacientov a riešením nedostatku zdravotníckych pracovníkov.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILÄ

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Česka na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Česka na rok 2019**

(2019/C 301/03)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 9 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia prijala 21. novembra 2018 na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 ⁽²⁾ aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Česko neurčila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

- (2) Správa o Česku na rok 2019 bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Česko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽³⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Česka pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020.
- (3) Česko predložilo 30. apríla 2019 svoj národný program reforiem na rok 2019 a svoj konvergenčný program na rok 2019. Obidva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali súčasne.
- (4) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na roky 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁴⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (5) Na Česko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu. Vo svojom konvergenčnom programe na rok 2019 vláda plánuje prejsť od rozpočtového prebytku na úrovni 0,3 % hrubého domáceho produktu (HDP) v roku 2019 k deficitu na úrovni 0,2 % v roku 2020, ktorý sa má podľa predpokladov do roku 2022 postupne zhoršiť na 0,5 %. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁵⁾ sa strednodobý rozpočtový cieľ – ktorý bol zmenený zo štrukturálneho deficitu vo výške 1 % v roku 2019 na 0,75 % HDP od roku 2020 – bude počas celého programového obdobia naďalej prekračovať. Na základe konvergenčného programu na rok 2019 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP bude postupne klesať na úroveň 29,7 % v roku 2022. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, je realistický. Riziká ohrozujúce dosiahnutie rozpočtových cieľov sa zdajú vo všeobecnosti vyvážené, pričom očakávaný ďalší rast miezd vo verejnom sektore a sociálnych transferov bude v kontraste s malým znížením celkových príjmov vyjadrených ako podiel na HDP. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 sa predpokladá, že štrukturálne saldo sa v roku 2019 zhorší približne na –0,1 % HDP a v roku 2020 na –0,4 % HDP, čím zostane nad úrovňou strednodobého rozpočtového cieľa. Rada celkovo zastáva názor, že Česko podľa predpokladov v rokoch 2019 a 2020 dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.
- (6) Česko v dlhodobom horizonte čelí stredným rizikám v oblasti fiškálnej udržateľnosti verejných financií, hlavne vzhľadom na náklady súvisiace so starnutím obyvateľstva. Hlavným faktorom, ktorý má na dlhodobú udržateľnosť negatívny vplyv, sú dôchodkové výdavky, pretože sa očakáva, že tieto výdavky narastú do roku 2070 približne o 2 percentuálne body HDP. Dlhodobé riziká vyplývajú z nepriaznivej demografickej situácie, ktorá je znásobená obmedzením zákonného veku odchodu do dôchodku na 65 rokov. V dôsledku toho sa index ekonomickej závislosti produktívnej zložky, ktorým sa porovnáva počet osôb v poproduktívnom veku k osobám v produktívnom veku, takmer zdvojnásobí, keď v roku 2070 dosiahne približne 50 %. Nedávnymi opatreniami sa zlepšila primeranosť dôchodkov. Popri veľkorysejšej indexácii dôchodkových dávok vláda zvýšila základnú výšku dôchodku a navýšila dôchodky pre starších dôchodcov. Tieto kroky však nie sú sprevádzané politikami, ktoré by zlepšili udržateľnosť. Napríklad naviazanie zákonného veku odchodu do dôchodku na zvyšujúcu sa strednú dĺžku života nie je automatické. Súčasný stav je taký, že akúkoľvek zmenu veku odchodu do dôchodku (zákonného dôchodkového veku i predčasného odchodu do dôchodku) musí navrhnúť vláda a schváliť parlament. Takéto opatrenia zároveň možno kombinovať s politikami trhu práce, ktoré podporujú dlhší pracovný život a účasť nedostatočne zastúpených skupín. Predpokladaný nárast verejných výdavkov na zdravotnú starostlivosť v súvislosti so starnutím obyvateľstva do roku 2070 predstavuje 1,1 percentuálneho bodu HDP, čo tiež znižuje dlhodobú fiškálnu udržateľnosť. V tomto kontexte by nákladová účinnosť systému zdravotnej starostlivosti mohla zlepšiť ďalšia konsolidácia sektora nemocníc a investovanie do primárnej a integrovanej zdravotnej a sociálnej starostlivosti.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 12.

⁽⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁵⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

- (7) Česká národní banka může pro hypotečárne úvěry odporučat makroprudenciální limity, no podľa súčasných právnych predpisov sú jej právomoci v oblasti ukladania sankcií obmedzené, keďže nemá formálnu právomoc na ich vynucovanie. Hoci české banky vo všeobecnosti dodržiavajú odporúčania, záväzné legislatívne limity by pravdepodobne úroveň dodržiavania zo strany týchto bánk a iných poskytovateľov hypotekárnych úverov zvýšili, čím by sa zabezpečila finančná stabilita a znížili by sa riziká pre dlžníkov. O legislatívnom návrhu, ktorým sa mení zákon o Českej národnej banke, sa stále rokuje.
- (8) Napriek miernemu zlepšeniu v oblasti korupcie tento fenomén v očiach podnikateľov stále vyvoláva obavy a môže sťažovať hospodársku činnosť. Pozitívnym zistením je, že reformy uvedené v roku 2017, vrátane reforiem verejného obstarávania, sa aktuálne už realizujú a určité opatrenia, o ktorých sa doteraz len diskutovalo, vláda konečne prijala a boli zaslané parlamentu na ďalšie prerokovanie. Patria medzi ne návrhy na rozšírenie právomoci Najvyššieho kontrolného úradu na regióny a obce, ako aj návrhy týkajúce sa nominácií do štátnych spoločností – čo je oblasť, v ktorej existujú početné príležitosti pre konflikt záujmov a kde je regulácia nevyhnutná. Návrhy týkajúce sa ochrany oznamovateľov nezákonnej činnosti a lobizmu však zatiaľ prijaté neboli.
- (9) Česko zaznamenáva dobré výsledky na trhu práce. Zamestnanosť za posledných sedem rokov stabilne stúpa a nezamestnanosť výrazne klesla. Na pracovnom trhu je však stále nedostatočne využitý potenciál žien s malými deťmi, osôb s nízkou kvalifikáciou a osôb so zdravotným postihnutím. V prostredí nedostatku pracovnej sily existuje jasný priestor na zvyšovanie ich účasti na trhu práce. Rozdiel v zamestnanosti a rozdiel v odmeňovaní žien a mužov sú stále vysoké, a to aj napriek nedávnym opatreniam, vďaka ktorým sa rodičovská dovolenka stala flexibilnejšou a vďaka ktorým sa zvýšil počet zariadení starostlivosti o deti. Miera zamestnanosti žien je naďalej výrazne nižšia než miera zamestnanosti mužov. Nízka dostupnosť cenovo prístupných zariadení starostlivosti o deti, nárok na dlhú rodičovskú dovolenku, nízka miera využívania pružných foriem organizácie práce a nedostatok zariadení dlhodobej starostlivosti majú stále zásadný vplyv na účasť na trhu práce. V roku 2017 bolo v zariadeniach formálnej starostlivosti o deti len 6,5 % detí do troch rokov (oproti priemeru Únie na úrovni 34,2 %). Hoci na osoby s nízkou kvalifikáciou pripadá malé percento populácie, miera ich zamestnanosti je výrazne pod úrovňou zamestnanosti osôb so strednou a vysokou kvalifikáciou. Naďalej nízka je aj miera zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím. V dôsledku obmedzených kapacít verejné služby zamestnanosti v súčasnosti nedokážu poskytovať uchádzačom o zamestnanie individualizovanú a nepretržitú podporu. K posilneniu účasti znevýhodnených skupín obyvateľov na trhu práce by mohlo prispieť zintenzívnenie sociálnej práce v teréne a aktivačných kapacít verejných služieb zamestnanosti, spolu s účinnými a dobre cieleňými aktívnymi politikami trhu práce.
- (10) Pracovné a demografické obmedzenia v hospodárstve, ktoré je výrazne zamerané na priemyselnú výrobu, si vyžadujú väčšiu mieru investícií do vzdelávania a odbornej prípravy, a to aj v prípade zamestnaných dospelých osôb, aby sa zabezpečilo, že krajina bude pripravená na výzvy, ktoré so sebou prinesú štrukturálne zmeny v hospodárstve, ako napríklad budúce technologické zmeny. Mohlo by dôjsť ku kvalitatívnemu nesúladiu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami vrátane nesúladiu v dôsledku budúcej automatizácie a robotizácie, a to najmä v digitálnom sektore. Nové pracovné miesta si budú vyžadovať nové schopnosti a značné investície, najmä do vyšších odborných technických zručností a digitálnych zručností, ktoré budú podľa očakávaní potrebné po tom, ako dôjde k automatizácii súčasných mechanických pracovných miest. Hoci boli v posledných rokoch vypracované rozličné iniciatívy, ktorých cieľom je zaviesť komplexnú stratégiu v oblasti zručností, zatiaľ sa z nich nevyvinul skutočný komplexný systém.
- (11) Výsledky v oblasti vzdelávania naďalej výrazným spôsobom ovplyvňuje sociálno-ekonomické zázemie študentov. Reforma, ktorej cieľom je dosiahnuť väčšiu inkluzívnosť v školstve, bola zavedená v roku 2016 s podporou Európskeho sociálneho fondu. Jej úspech bude závisieť od dostupnosti dostatočných a udržateľných vnútroštátnych prostriedkov, ďalšej odbornej prípravy učiteľov a asistentov učiteľov a od zvýšenia informovanosti verejnosti o prínosoch inkluzívneho vzdelávania. Hoci je vplyv reformy inkluzívneho vzdelávania na účasť rómskych detí na hlavnom vzdelávacom prúde vo všeobecnosti pozitívny, zostáva obmedzený. Úroveň dosiahnutého vzdelania negatívne ovplyvňujú nízke investície, slabá atraktivita učiteľskej profesie a sociálno-ekonomické rozdiely. Z dôvodu nízkej prestíže učiteľskej profesie, nízkych plátov učiteľov oproti iným profesiám (i napriek ich nedávnomu zvyšovaniu) a obmedzených príležitostí na kariérny rast krajina zaznamenáva nedostatok učiteľov. Učiteľská profesia je pre talentovaných mladých ľudí stále pomerne neatraktívnou voľbou. Vzhľadom na uvedené možno konštatovať, že nedostatok kvalifikovaných učiteľov spolu s očakávaným nepriaznivým demografickým vývojom naznačujú, že nábor a udržanie učiteľov môžu byť v budúcnosti problematické.

- (12) Napriek tomu, že Česko je tranzitnou krajinou, dobudovanie európskych dopravných sietí vrátane koridorov TEN-T má ešte ďaleko do finalizácie. Nedostatky existujú aj v prímestskej dopravnej infraštruktúre, čo obmedzuje cenovú dostupnosť bývania i schopnosť ľudí dochádzať do práce. Slabé dopravné prepojenia zároveň odrádzajú aj podnikateľskú činnosť, najmä v odľahlých regiónoch. Hoci rozvoj prímestských častí v metropolitných oblastiach už prebieha, prímestské dopravné siete sú naďalej nedostatočne rozvinuté, najmä v prípade železničnej infraštruktúry. Krajina dosahuje slabé výsledky, pokiaľ ide o aspekty nízkouhlíkovej ekonomiky, najmä o percentuálny podiel energie z obnoviteľných zdrojov v doprave a využívanie elektrických vozidiel. Plánované rozširovanie infraštruktúry na nabíjanie elektrických vozidiel navyše nemusí postačovať na uspokojenie budúceho dopytu. Ak by sa viac investovalo do udržateľnej dopravy, mohlo by sa zároveň dosiahnuť zníženie znečistenia ovzdušia a hlučnosti, čím by sa zmiernil ich vplyv na verejné zdravie, a to najmä v mestských oblastiach. Digitálna infraštruktúra sa rozširuje, no rozdiely medzi mestskými a vidieckymi usernameami zostávajú stále výrazné, keďže rýchlymi širokopásmovými usernameami je pokrytých len 59 % domácností na vidieku. Modernizácia starších sietí založených na infraštruktúre medených vedení spolu s riešeniami pevného bezdrôtového prístupu na dosiahnutie cieľov v oblasti konektivity do roku 2025 postačovať nebude. Aby sa riešili budúce potreby v oblasti konektivity, treba investovať do veľmi vysokokapacitných sietí (t. j. optické vlákna) a príslušných opatrení na strane dopytu.
- (13) Energetická náročnosť českého hospodárstva naďalej patrí medzi najvyššie v Únii a energetická efektívnosť sa zlepšuje len pomaly, najmä v sektore budov. Energetická náročnosť je najvyššia v priemyselnom sektore a v sektore bývania. Zvýšenie energetickej efektívnosti je príležitosťou zlepšiť konkurencieschopnosť Česka tým, že pre domácnosti a podniky sa znížia náklady na energie, bude sa rozvíjať čistejší priemysel a v hodnotovom reťazci nastane posun smerom nahor. Sektoru výroby energie dominuje uhlie, ktoré je zároveň najväčším zdrojom uhlíkových emisií a predstavuje značnú hrozbu pre miestnu kvalitu ovzdušia. Za posledných päť rokov došlo k výraznému nárastu emisií skleníkových plynov z cestnej dopravy. V oblasti adaptácie na zmenu klímy a predchádzania rizikám chýbajú náležité opatrenia, pokiaľ ide o vhodnú prevenciu, pripravenosť a odolnosť voči katastrofám.
- (14) Prílevu investícií pravdepodobne bráni administratívne a regulačné zaťaženie. Mnohé české firmy vnímajú administratívne a regulačné zaťaženie ako jednu z hlavných prekážok, ktoré bránia investíciám. Pri podnikaní sú najväčšími prekážkami časté zmeny právnych predpisov a zložité administratívne postupy. Náklady na vynucovanie plnenia zmlúv, časté zmeny daňových a pracovnoprávných predpisov a ťažkosti pri získavaní stavebných povolení sú aspekty, ktoré potenciálne odrádzajú od investícií v krajine. Miera administratívneho zaťaženia sa zároveň v jednotlivých regiónoch značne líši. Cieľom nedávnych návrhov je zredukovať zložitosť postupov plánovania, najmä v prípade veľkých infraštruktúrnych projektov. Vláda chce do roku 2021 za účasti sociálnych partnerov sformulovať aj návrh nového stavebného zákona. Zodpovednosť za dohľad nad trhom s výrobkami je rozdelená medzi rozličné organizácie, pričom často dochádza k prekrywaniu sa jednotlivých právomocí a vznikajú problémy pri efektívnej koordinácii a účinnej spolupráci.
- (15) Napriek tomu, že v oblasti verejného obstarávania došlo k zlepšeniu transparentnosti a poskytovanej odbornej prípravy, prax v tejto oblasti stále zaostáva, pokiaľ ide o konkurencieschopnosť v dôsledku vysokého podielu konaní s jedinou prijatou ponukou, používanie kvalitatívnych kritérií a dôveru vo verejné inštitúcie. Veľká väčšina rozhodnutí o udelení verejnej zákazky sa naďalej odvíja od najnižšej ceny, pretože stále nedošlo k prijatiu strategického prístupu. Stále väčší dôraz sa kladie centralizované obstarávanie a na využívanie spoločnej expertízy, no ich zavádzanie do praxe je dosť pomalé, a to aj napriek ich nespornému potenciálu.
- (16) Česko ešte nevytvorilo plne funkčný inovačný ekosystém založený na domácom výskume a vývoji. Krajina je na úrovni Únie priemerným inovátorom, a to aj napriek tomu, že v oblasti intenzity výskumu a vývoja došlo k nárastu. Tieto výsledky možno súvisia s tým, že v rámci verejných investícií neexistuje ucelená stratégia zlepšovania slabých výsledkov výskumu a spolupráce medzi súkromným sektorom a akademickou obcou. Pokiaľ ide o vytváranie pridanej hodnoty, za rastom produktivity treba hľadať hlavne veľké zahraničné spoločnosti, zatiaľ čo domáce firmy v tejto oblasti zaostávajú. Celková produktivita faktorov, ktorá je meradlom efektívnosti využívania kapitálu a pracovnej sily v produkcii, navyše rastie len pomerne slabým tempom. Zvýšeným zameraním na domácu inováciu by sa mohla posilniť produktivita v celom podnikateľskom spektre vrátane malých a stredných podnikov.

- (17) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaniach, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. Česku by to umožnilo využiť uvedené prostriedky v identifikovaných sektoroch čo najlepšie, pričom by sa zohľadnili regionálne rozdiely. Dôležitým predpokladom pre úspech týchto investícií je posilnenie administratívnej kapacity krajiny, pokiaľ ide o riadenie týchto prostriedkov.
- (18) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Česka, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila konvergenčný program na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Česku v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Česku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (19) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala konvergenčný program na rok 2019 a zastáva názor ⁽⁶⁾, že Česko podľa očakávania dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Česko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s týmto cieľom:

1. Zlepšiť dlhodobú fiškálnu udržateľnosť dôchodkového systému a systému zdravotnej starostlivosti. Prijatť pripravované protikorupčné opatrenia.
2. Podporiť zamestnanosť žien s malými deťmi, a to aj zlepšením prístupnosti cenovo dostupnej starostlivosti o deti, ako aj zamestnanosť znevýhodnených skupín obyvateľov. Zvýšiť kvalitu a inkluzívnosť systémov vzdelávania a odbornej prípravy, a to aj podporou technických a digitálnych zručností a zatraktívením učiteľského povolania.
3. Zamerať hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na dopravu, a najmä na jej udržateľnosť, digitálnu infraštruktúru a prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo a energetickú transformáciu vrátane energetickej efektívnosti, berúc ohľad na regionálne rozdiely. Zredukovať administratívne zaťaženie v oblasti investícií a vo verejnom obstarávaní podporovať väčšiu mieru hospodárskej súťaže zameranej na kvalitu. Odstrániť prekážky brániace rozvoju plne fungujúceho inovačného ekosystému.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILÄ

⁽⁶⁾ Podľa článku 9 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Dánska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Dánska na rok 2019**

(2019/C 301/04)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 9 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia prijala 21. novembra 2018 na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 ⁽²⁾ aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Dánsko neurčila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

- (2) Správa o Dánsku na rok 2019 bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Dánsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽³⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania prijaté pre jednotlivé krajiny v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Dánska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020.
- (3) Dánsko predložilo 15. marca 2019 svoj národný program reforiem na rok 2019 a 10. apríla 2019 svoj konvergenčný program na rok 2019. Obidva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali súčasne.
- (4) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na roky 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁴⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (5) Na Dánsko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu. Vláda vo svojom konvergenčnom programe na rok 2019 plánuje v roku 2019 a v roku 2020 dosiahnuť celkový deficit na úrovni 0,1 % hrubého domáceho produktu (HDP). Na základe prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁵⁾ sa počas celého programového obdobia až do roku 2025 naďalej prekračuje strednodobý rozpočtový cieľ, ktorým je štrukturálny deficit vo výške 0,5 % HDP. Podľa konvergenčného programu na rok 2019 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP sa v roku 2019 zníži na 33,4 %, v roku 2020 zostane stabilný a potom sa bude zvyšovať na úroveň 37,8 % HDP do roku 2025. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú uvedené rozpočtové prognózy, je počas programového obdobia realistický. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 sa predpokladá, že štrukturálne saldo zaznamenaná v roku 2019 prebytok vo výške 0,9 % HDP a v roku 2020 prebytok vo výške 1,0 % HDP, čo je nad úrovňou strednodobého rozpočtového cieľa. Riziká sa týkajú výpadkov príjmov z volatilných zložiek, najmä dane z výnosov dôchodkových fondov. Rada celkovo zastáva názor, že Dánsko v roku 2019 a 2020 podľa predpokladov dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.
- (6) Dánsky systém výskumu a inovácií charakterizuje vysoká úroveň investícií, silná základňa ľudských zdrojov a vedecká excelentnosť. Výskumné a inovačné prostredie v Dánsku sa však koncentruje okolo pomerne malého počtu aktérov, ako sú veľké podniky a nadácie, najmä vo farmaceutickom a biotechnologickom odvetví, a preto je systém výskumu a inovácií potenciálne zraniteľný pod vplyvom vonkajších otrasov. Zdá sa tak, že existuje priestor na zlepšenie v oblasti investícií do rozšírenia spoločností s vysokou mierou inovácie.
- (7) Kľúčom k podpore udržateľného a inkluzívneho rastu v Dánsku je zabezpečenie ponuky pracovných síl v čase demografických a technologických zmien a riešenie nedostatku pracovných síl, najmä kvalifikovaných pracovníkov a odborníkov v oblasti IKT. Reformy a investície, ktorými sa zvýši atraktivita odborného vzdelávania a prípravy a tým aj počty účastníkov vzdelávacích programov, budú mať pravdepodobne pozitívny vplyv na ponuku kvalifikovaných pracovníkov. Pri riešení tohto problému by mohli pomôcť aj neustále investície do vzdelávania dospelých, celoživotného vzdelávania a rozvoja digitálnych zručností. Okrem toho by bolo užitočné zamerať sa na lepšiu integráciu marginalizovaných a znevýhodnených skupín do pracovného trhu. Týka sa to najmä mladých ľudí s nízkou úrovňou dosiahnutého vzdelania, osôb z migrantským pôvodom a osôb so zníženou pracovnou schopnosťou alebo zdravotným postihnutím. Výzvou do budúcnosti budú pritom aj naďalej výsledky, ktoré dosahujú v škole deti s migrantským pôvodom.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 16.

⁽⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁵⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a iných dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

- (8) Hoci sú dánske cesty veľmi kvalitné, najmä v okolí veľkých miest narastá ich preťaženosť. Okrem toho je potrebné dekarbonizovať sektor dopravy, z čoho vyplývajú investičné príležitosti v oblasti udržateľnej dopravnej infraštruktúry s cieľom eliminovať emisie uhlíka v sektore dopravy a riešiť preťaženie ciest, vrátane zavedenia infraštruktúry pre alternatívne palivá. Odchádzajúca vláda predložila plán na zníženie preťaženia dopravy v okolí väčších miest. Tento plán, v rámci ktorého sa na obdobie od roku 2020 do roku 2030 vyčlení 112 miliárd DKK (takmer 6 % HDP), sa ešte neprijal.
- (9) Úroveň produktivity dánskeho hospodárstva patrí síce stále medzi najvyššie v Únii, no rast produktivity už desaťročia klesá. Vývozné spoločnosti vykazujú vyšší rast produktivity ako spoločnosti, ktoré sú chránené pred konkurenciou zo strany zahraničných spoločností. Hoci Dánsko prijalo opatrenia na podporu rastu produktivity spoločností v odvetviach služieb orientovaných na domáci trh, rast produktivity a hospodárska súťaž v týchto odvetviach stále zaostávajú. Dánsko zaviedlo opatrenia na posilnenie hospodárskej súťaže vo finančnom sektore a pokračovalo v realizácii stratégie v oblasti verejných služieb.
- (10) Po niekoľkých rokoch vysokého rastu sa ceny bývania, najmä v hlavných mestských oblastiach, zdajú nafúknuté. V roku 2018 sa však rast cien bývania zmiernil. Pomer medzi dlhom domácností a ich disponibilným príjmom je navyše napriek neustálemu poklesu stále najvyšším v celej Únii. Podiel hypotekárnych úverov s pohyblivými úrokovými sadzbami a odloženým splácaním sa postupne znižuje, ale je stále vysoký. Zdá sa, že nové makroprudenciálne opatrenia obmedzili nárast nových hypotekárnych úverov s veľmi vysokým pomerom výšky dlhu k príjmu a úveru k hodnote zabezpečenia. Dánske orgány ďalej v posledných rokoch aktivovali proticyklickú kapitálovú rezervu a zaviedli opatrenia na zvýšenie odolnosti bánk, no a navyše s cieľom ukončiť procyklický systém dane z nehnuteľností prijali reformu v oblasti dane z nehnuteľností (s účinnosťou od roku 2021). Kombinácia veľmi vysokých pomerov výšky úveru k výške príjmu, vysokého dlhu s vysokou citlivosťou úrokových sadzieb a nafúknutých cien bývania napriek tomu predstavuje riziko pre hospodársku a finančnú stabilitu, takže nepretržité monitorovanie je opodstatnené.
- (11) Predchádzanie praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu sa stalo pre Dánsko prioritou v súvislosti s veľkým škandálom prania špinavých peňazí, ktorý sa týka najväčšej dánskej finančnej inštitúcie. Dánsky parlament dosiahol politické dohody o posilnení dohľadu a o novom balíku opatrení proti praniu špinavých peňazí, ktorý zahŕňa stratégiu boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. Stratégiu podporia osem pilierov, ku ktorým patrí posilnená spolupráca medzi orgánmi dohľadu, finančnou spravodajskou jednotkou a ďalšími príslušnými zainteresovanými stranami. Problémy však pretrvávajú a orgán finančného dohľadu musí prijať ešte dodatočné opatrenia a usmernenia na posilnenie dohľadu v týchto oblastiach. Pozornosť by sa mala venovať účinnému vykonávaniu týchto opatrení, keď budú prijaté.
- (12) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaniach, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. To by Dánsku umožnilo čo najlepšie využiť uvedené prostriedky v identifikovaných sektoroch a zároveň zohľadniť regionálne rozdiely.
- (13) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Dánska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila konvergenčný program na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Dánsku v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Dánsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.

- (14) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala konvergenčný program na rok 2019 a zastáva názor ⁽⁶⁾, že Dánsko podľa očakávania dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.

TÝMTO ODPORÚČA, aby Dánsko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Zamerať investičnú hospodársku politiku na vzdelávanie a zručnosti, výskum a inovácie s cieľom rozšíriť inovačnú základňu o ďalšie spoločnosti, ako aj na udržateľnú dopravu v záujme riešenia preťaženia ciest.
2. Zabezpečiť účinný dohľad nad rámcom boja proti praniu špinavých peňazí a jeho presadzovanie.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILÄ

⁽⁶⁾ Podľa článku 9 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Nemecka na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Nemecka na rok 2019**

(2019/C 301/05)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh⁽²⁾, a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia 21. novembra 2018 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Nemecko určila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hlbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, ktoré schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Rada prijala 9. apríla 2019 odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny⁽³⁾ (ďalej len „odporúčanie pre eurozónu z roku 2019“), v ktorom sa stanovuje päť odporúčaní pre eurozónu (ďalej len „odporúčania pre eurozónu“).

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 136, 12.4.2019, s. 1.

- (2) Nemecko by ako členský štát, ktorého menou je euro, malo vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie odporúčania pre eurozónu z roku 2019 premietnutého do nižšie uvedených odporúčaní 1 a 2. Predovšetkým platí, že investičné opatrenia a podpora rastu miezd pomôžu plniť prvé odporúčanie pre eurozónu, pokiaľ ide o obnovenie rovnováhy v eurozóne, odklon daňového zaťaženia od práce prispeje k plneniu tretieho odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o fungovanie trhu práce.
- (3) 27. februára 2019 bola uverejnená správa o Nemecku na rok 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Nemecko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽⁴⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania prijaté pre jednotlivé krajiny v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Nemecka pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020. Bolo v nej zahrnuté aj hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011, ktorého výsledky boli takisto uverejnené 27. februára 2019. Na základe analýzy Komisia dospela k záveru, že v Nemecku existujú makroekonomické nerovnováhy. Najmä pomaly klesajúci prebytok bežného účtu je stále vysoký a má cezhraničný presah. V roku 2018 sa prebytok mierne znížil v súvislosti s obnovením domáceho dopytu a v nasledujúcich rokoch sa očakáva jeho ďalší postupný pokles, ale stále zostáva vyšší ako prahová hodnota stanovená v postupe pri makroekonomickej nerovnováhe. Na prebytku sa odráža utlmenie domácich investícií v porovnaní s úsporami v súkromnom aj verejnom sektore. Podnikli sa kroky na podporu súkromných a verejných investícií, ktoré sa výrazne zvýšili. To viedlo k zvýšeniu rastu, ktorý je viac poháňaný domácim dopytom. Vzhľadom na priaznivé podmienky financovania, sklz verejných investícií najmä na komunálnej úrovni a dostupný fiskálny priestor sa však dal očakávať vyšší rast investícií a spotreby v pomere k hrubému domácejmu produktu (HDP). Súbežne s prehrievaním pracovného trhu sa mierne zvýšili mzdy, ale reálny rast miezd je stále nízky.
- (4) Nemecko predložilo 16. apríla 2019 svoj národný program reforiem na rok 2019 a 17. apríla 2019 svoj program stability na rok 2019. Obidva programy sa cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali súčasne.
- (5) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na roky 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁵⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (6) Na Nemecko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu. Vláda vo svojom programe stability na rok 2019 plánuje rozpočtový prebytok na úrovni medzi 0,5 a 0,75 % HDP v období 2019 – 2023. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁶⁾ sa počas celého programového obdobia naďalej prekračuje strednodobý rozpočtový cieľ, ktorým je štrukturálny deficit vo výške 0,5 % HDP. Podľa programu stability na rok 2019 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP sa v roku 2019 zníži pod 60 % HDP, čo je referenčná hodnota stanovená v Zmluve, a do roku 2023 postupne klesne na 51,25 %. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú uvedené rozpočtové prognózy, je optimistický. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 sa predpokladá, že štrukturálne saldo zaznamenaná v roku 2019 prebytok vo výške 1,1 % HDP a v roku 2020 prebytok vo výške 0,8 % HDP, čo je nad úrovňou strednodobého rozpočtového cieľa. Dlh verejnej správy má podľa prognózy vykazovať aj naďalej pevnú klesajúcu tendenciu. Rada celkovo zastáva názor, že Nemecko v roku 2019 a 2020 podľa predpokladov dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu. Zároveň by bolo pri dodržaní strednodobého rozpočtového cieľa potrebné využiť fiskálne a štrukturálne politiky na to, aby sa najmä na regionálnej a komunálnej úrovni dosiahol udržateľný vzostupný trend v oblasti verejných a súkromných investícií.
- (7) V roku 2018 sa výrazne zvýšili verejné a súkromné investície, hoci podiel investícií je naďalej pod priemernou úrovňou eurozóny. Verejné investície sa v roku 2018 nominálne zvýšili o 7,7 % a reálne o 3,8 %, ale na vyriešenie veľkého investičného sklzu je potrebné ďalšie úsilie, najmä pokiaľ ide o investície do infraštruktúry a vzdelávania. Po období negatívneho reálneho rastu verejných investícií sa počas posledných troch rokov zaznamenal pozitívny rast. Len v roku 2018 sa nominálne investície na komunálnej úrovni zvýšili takmer o pätinu. Bolo to prejavom úsilia vlády o povzbudenie investícií. Investície na komunálnej úrovni však zostali na nižšej úrovni ako

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 19.

⁽⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁶⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a iných dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

devalvácia. Podľa údajov komunálneho panelu KfW („KfW Municipal Panel“) z roku 2019 bol vnímaný investičný sklz, ktorý sa nahromadil do roku 2018, na úrovni 4 % HDP. Spolu s priaznivým stavom rozpočtu z toho vyplýva, že existuje priestor na zvýšenie investícií na všetkých úrovniach verejnej správy, predovšetkým na regionálnej a komunálnej úrovni. Brzdou pre investície do verejnej infraštruktúry sú aj naďalej kapacitné a plánovacie obmedzenia na komunálnej úrovni. Na ich odstránenie sa prijali opatrenia, ktoré však ešte nepriniesli trvalé a hmatateľné výsledky. Okrem toho existuje priestor na skvalitnenie digitálnych verejných služieb a verejného obstarávania. Výrazne sa zvýšili súkromné investície, aj keď nie do všetkých druhov aktív. Na rekordne vysokú mieru využívania kapacít reagovali prudkým zvýšením investície do zariadení. Ďalej sa zvyšujú investície do bývania. Sektor stavebníctva však naopak hlási kapacitné obmedzenia a rast cien. Nebytová výstavba reálne rastie pomaly, takže sa predpokladá, že základná infraštruktúra pravdepodobne nevyhovuje potrebám hospodárstva.

- (8) Verejné výdavky na vzdelávanie v roku 2017 na úrovni 4,1 % HDP zostali pod priemerom Únie (4,6 %). Z celkových verejných výdavkov išlo 9,3 % na vzdelávanie, čo je takisto pod priemernou úrovňou Únie (10,2 %). Výdavky na vzdelávanie a výskum zostali v roku 2017 na úrovni 9 % HDP, takže nedosiahli národný cieľ na úrovni 10 %. Hoci sa výdavky na vzdelávanie reálne zvyšujú, v dôsledku demografického vývoja sa ďalej prehĺbil už aj tak značný investičný sklz. Očakáva sa pozitívny vplyv legislatívnych zmien, ktoré umožnia, aby sa k prostriedkom spolkových krajín na digitálne vzdelávanie (*Digitalpakt*) pridali priame investície spolkovej vlády. Tento vplyv sa však ešte len má prejavíť. Riešenie problémov ako zvyšujúci sa počet žiakov, nedostatok učiteľov, digitalizácia a ďalšie rozširovanie vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve si bude vyžadovať zodpovedajúce verejné finančné prostriedky. Pre zvýšenie potenciálneho rastu Nemecka a jeho prispôsobenie technologickej zmene sú zásadne dôležité ďalšie výdavky na vzdelávanie a na výskum a inovácie.
- (9) Nemecko v posledných rokoch napreduje v zintenzívňovaní výskumu a vývoja najmä vďaka zvýšeniu výdavkov na výskum a vývoj vo veľkých spoločnostiach, ku ktorému došlo predovšetkým vo výrobných odvetviach stredne a vysoko vyspelých technológií a zvlášť v automobilovom priemysle. Intenzita výskumu a vývoja v malých a stredných podnikoch („MSP“) je výrazne nižšia ako priemer Únie a ďalej klesá. MSP majú tendenciu využívať spoluprácu s verejnými výskumnými ústavmi menej než veľké spoločnosti. Tieto dva faktory majú negatívny vplyv na inováciu podnikov, ktorá sa dlhodobo znižuje. Ďalšie investície do výskumu a vývoja sú dôležité nielen z hľadiska zvýšenia produktivity a inovačnej kapacity v celom hospodárstve, ale aj na zjednodušenie prechodu na nízkouhlíkové a obehové hospodárstvo, ktorý vedie cez udržateľnú dopravu, zelené energetické technológie, ekologickú inováciu a recyklovanie, a na ďalšie zvýšenie výkonnosti verejného výskumu a jeho podielu na plnení týchto cieľov.
- (10) Nemecké hospodárstvo sa digitalizuje len pozvoľna, pričom MSP sú v prijímaní digitálnych technológií aj naďalej pomalé. Pokiaľ ide o zavedenie vysokokapacitného širokopásmového pripojenia (gigabitové rýchlosti) na celoštátnej úrovni, Nemecko zaostáva najmä vo vidieckych oblastiach, kde by zvýšenie investícií mohlo napomôcť rastu produktivity. V porovnaní s priemerom Únie (30 %) bolo vysokovýkonnými optickými prístupovými sieťami pokrytých len 9 % nemeckých domácností (údaj z polovice roku 2018). Etablovaný poskytovateľ namiesto toho naďalej uprednostňoval technologické riešenie, ktoré spočíva v modernizácii existujúcich metalických sietí (vektORIZÁCIA). Hoci sa mnohé služby spoliehajú na veľmi vysokú rýchlosť pripojenia, v roku 2017 nebolo pripojených na optickú sieť 23 700 obchodných parkov a 28 percentám všetkých firiem chýbal prístup k sieti s rýchlosťou aspoň 50 megabitov. Neexistencia takéhoto pripojenia je brzdou pre investície, najmä u MSP, z ktorých mnohé sa nachádzajú vo vidieckych a polovidieckych oblastiach. Najdôležitejšie je aj naďalej, aby verejný sektor intervenoval do zavádzania infraštruktúry na ultrarýchle širokopásmové pripojenie (≥ 100 Mbps) vo vidieckych oblastiach. Okrem dotácií možno zároveň skúmať ďalšie možnosti. Výkonnosť v oblasti digitálnych verejných služieb a v elektronickom zdravotníctve je hlboko pod priemerom Únie. V roku 2018 využilo služby elektronickej štátnej správy len 43 % používateľov internetu v Nemecku (v porovnaní s priemerom Únie na úrovni 64 %). Pokiaľ ide o elektronické zdravotníctvo, online ponúkané zdravotnícke a opatrovateľské služby využilo 7 % Nemcov (v porovnaní s priemerom Únie na úrovni 18 %). Elektronický lekársky predpis používa 19 % všeobecných lekárov (v porovnaní s priemerom Únie na úrovni 50 %).
- (11) Nemecko potrebuje zvýšiť investície do dopravnej infraštruktúry a čistej mobility, aby sa vyriešili problémy s mobilitou a kvalitou ovzdušia a zároveň sa prispelo k zmierneniu zmeny klímy a prispôsobeniu sa tejto zmene. Za posledných päť rokov došlo k nárastu emisií skleníkových plynov z cestnej dopravy. Kvalita ovzdušia v Nemecku vzbudzuje vážne obavy najmä v mestských oblastiach, kde za približne 60 % škodlivých emisií oxidov dusíka zodpovedá doprava. Nákladná doprava by mohla využiť vyspelejšie intermodálne riešenia. Suverénne najčastejšie

používaným dopravným prostriedkom na každodenné dochádzanie je aj naďalej auto a človek strávi v dopravných zápchach v priemere asi 30 hodín ročne. Preťaženie a hľadanie parkovacích miest stojí ročne odhadovaných 110 miliárd EUR alebo približne 4 % HDP Nemecka. Hoci registrácie vozidiel na alternatívne pohonné látky zaznamenali najprudší nárast, ich počet je stále nízky. Spoločné autá a spoločné jazdy sa aj naďalej využívajú veľmi málo. Značné verejné a súkromné investície budú potrebné aj vzhľadom na vznik nových dodávateľských reťazcov batérií a kritických surovín.

- (12) Elektrické siete Nemecka sa pomaly prispôbujú výrobe obnoviteľnej energie, no do prenosových a distribučných sietí je potrebné ďalej významne investovať. V súvislosti so značnými omeškami v realizácii mnohých projektov utrpeli nemecké a európske elektrické siete a trhy s elektrinou veľké straty. Do konca druhého štvrtroku 2018 sa podarilo dokončiť len asi 800 km z 1 800-kilometrovej siete projektov stanovených v zákone o rozšírení energetickej siete z roku 2009, a to čiastočne pre odpor verejnosti. Či už v Nemecku alebo za jeho hranicami, meškajúce rozšírenie siete zvýši náklady spojené s preťažením a bude ďalej narušovať fungovanie trhu. Vzhľadom na energetické a klimatické ciele sú pre flexibilitu energetického systému a lepšiu integráciu rôznych hospodárskych odvetví zásadne dôležité investície do energetických sietí, ktoré podporujú prepájanie odvetví, diverzifikáciu a adekvátnu sieťovú infraštruktúru.
- (13) Bývanie v Nemecku je teraz cenovo menej prístupné. Od roku 2015 rýchlosť rastu cien prenájmov a nehnuteľností prekonáva dlhodobý priemer, a to najmä vo veľkých mestách. V roku 2017 muselo nadmerným nákladom na bývanie (t. j. celkové náklady na bývanie predstavovali viac ako 40 % ich disponibilného príjmu) čeliť 20 % Nemcov vo veku 65 rokov a viac – v porovnaní s 10 % Európanov v rovnakej vekovej kategórii. Pre obyvateľov s najnižšími príjmami presiahla záťažová hranica nákladov na bývanie priemer Únie na úrovni 35,3 % o 10 percentuálnych bodov. Vláda zareagovala určitými opatreniami vrátane „cenovej brzdy“, ktorá obmedzila rast cien prenájmov (*Mietpreisbremse*), podpornej schémy na nákup nových nehnuteľností (*Baukindergeld*), a zmeny základného zákona, aby sa výstavba sociálneho bývania mohla finančne podporovať aj na spolkovéj úrovni. Počet dokončených nových bytov však výrazne zaostáva za dopytom, ako aj za cieľom vlády postaviť ich 375 tisíc ročne. Možno bude nevyhnutné prijať ďalšie opatrenia, napríklad urýchliť výstavbu sociálneho bývania, zlepšiť dopravné možnosti či zreformovať právnu úpravu využívania pôdy a výstavby.
- (14) Nemecko osobitne profituje z integrácie do vnútorného trhu, ktorá v jeho ďalšom vývoji zohráva dôležitú úlohu. Prekážky hospodárskej súťaže v nemeckom sektore služieb pre podniky však zostávajú v porovnaní s inými členskými štátmi na vysokej úrovni. Týka sa to rôznych oblastí vrátane regulovaných povolání, ako sú architekti, inžinieri a právnici, v ktorých hospodársku súťaž brzdia regulačné obmedzenia, napr. výhradné činnosti a regulácia cien a poplatkov. V porovnaní s inými členskými štátmi však viacerým obmedzeniam celkového podnikateľského prostredia čelia aj neregulované služby pre podniky. Keby sa vďaka zmene právnej úpravy služieb pre podniky zlepšila hospodárska súťaž, zvýšila by sa efektívnosť a účinnosť investícií a hospodárskej činnosti.
- (15) Po istých zlepšeniach v predchádzajúcich rokoch sa reforme nemeckého daňového systému na podporu domácich investícií a rastu podarilo za posledný rok dosiahnuť len mierny pokrok. Daňový systém je aj naďalej zložitý, narúša rozhodovanie, napr. v oblasti účasti na trhu práce, investícií a financovania a mohol by účinnejšie stimulovať investície a spotrebu. Pokrok sa dosiahol prevažne v oblasti zdanenia práce, hoci v číslach sa ešte neprejavil. Ešte stále existuje potenciál na zníženie rušivého zdanenia práce, ak by sa ťažisko presunulo z práce na zdroje príjmov, ktoré priaznivejšie vplyvajú na inkluzívny a udržateľný rast. Zdanenie príjmov z práce z roku 2018 (tzv. daňový klin alebo daňovo-odvodové zaťaženie) naďalej patrí k najvyšším v Únii, a to pre ľudí s nízkymi aj priemernými mzdami. Zvlášť vysoké sú v porovnaní s inými krajinami príspevky zamestnancov na sociálne zabezpečenie, ktoré celkovo predstavujú približne dve tretiny daňového klinu, zatiaľ čo jednu tretinu pokrýva daň z príjmu. Na druhej strane príjmy z environmentálnych daní v pomere k HDP patria k najnižším v Únii. Náklady na kapitál a efektívna priemerná sadzba dane z príjmov právnických osôb, ktorá je v jednotlivých regiónoch rozdielna, patria medzi najvyššie v Únii. Efektívna priemerná sadzba dane dosiahla 28,8 % (národný priemer) v porovnaní s priemerom Únie na úrovni 20 %. Vzhľadom na vzájomné pôsobenie dane z príjmu právnických osôb, miestnej živnostenskej dane a solidárneho príplatku je systém podnikových daní zložitý, súvisia s ním vysoké náklady na daňovú správu a rušivo pôsobí na úroveň a umiestňovanie investícií. Okrem toho daň z príjmov právnických osôb narúša rozhodnutia o financovaní, keďže zvýhodňuje dlhové financovanie. Podľa údajov z roku 2017 sa odhaduje, že táto daň je tretia najvyššia v Únii. Zníženie kapitálových nákladov na vlastné imanie by mohlo zvýšiť súkromné investície a posilniť pomerne nedostatočne rozvinutý trh s rizikovým kapitálom.

- (16) Trh práce je naďalej silný, no potenciál niektorých skupín sa na trhu práce využíva nedostatočne. Miera zamestnanosti vekovej skupiny 20- až 64-ročných dosiahla vo štvrtom štvrťroku 2018 79,9 % a patrí k najvyšším v Únii. Nezamestnanosť začiatkom roku 2019 klesla na rekordne nízku úroveň 3,2 %. Čoraz viac sa prejavuje vysoká miera voľných pracovných miest a nedostatok pracovnej sily, ktoré v niektorých regiónoch a odvetviach výrazne obmedzujú výrobu. Napriek tomu sa nedostatočne využíva pracovný potenciál niektorých skupín, napríklad žien a osôb s migrantským pôvodom. V Nemecku je u žien veľmi vysoký podiel čiastočných pracovných úväzkov – 46,7 %. Daňové zaťaženie práce je v Nemecku stále pomerne vysoké, a to aj v prípade ľudí s nižšími mzdami. Osobitné pravidlá zdaňovania spoločného príjmu manželských párov (*Ehegattensplitting*) nemotivujú druhé zárobkovo činné osoby v domácnosti, aby pracovali, najmä nie naďalej. U ľudí s migrantským pôvodom je miera zamestnanosti výrazne nižšia ako u domácich, pričom táto medzera je zvlášť vysoká u žien. Prijali sa opatrenia na podporu zapojenia utečencov do trhu práce, ale problémy pretrvávajú aj vzhľadom na ich nedostatočnú znalosť nemeckého jazyka, chýbajúce alebo neprenosné kvalifikácie, opatrovateľské povinnosti voči deťom a príbuzným a nedostatočné skúsenosti s neformálnymi pravidlami nemeckého trhu práce.
- (17) Odchod populačne silnej generácie do dôchodku sa v Nemecku prejavuje viac ako v iných členských štátoch. Táto demografická zmena bude dlhodobo tlačiť na nemecké verejné financie, mohla by ohroziť primeranosť dôchodkov a zvýšiť terajší obmedzený podiel starších ľudí (od 65 rokov), ktorých ohrozuje chudoba a sociálne vylúčenie. Očakáva sa, že krajina zažije do roku 2040 najvyšší nárast výdavkov na verejné dôchodky v pomere k HDP v Únii (až o 1,9 percentuálneho bodu), zatiaľ čo podľa správy o starnutí obyvateľstva za rok 2018 (Európska komisia, 2018) podiel dôchodkových dávok štátu pravdepodobne klesne o 4,4 percentuálneho bodu na 37,6 %. Vďaka nedávnym reformám sa pre niektoré skupiny úrovne dávok zvýšili, no stále nie je jasné, či dosiahnuté sociálne výhody zodpovedajú vynaloženým značným fiškálnym nákladom. Vláda okrem toho zaviedla dve hraničné hodnoty (*doppelte Haltelinie*): maximálnu sadzbu dôchodkového príspevku na úrovni 20 % a minimálnu sadzbu náhrady príjmu do roku 2025 na úrovni 48 %. Dodržanie týchto hraničných hodnôt si bude vyžadovať značné fiškálne presuny, čo ďalej zvýši zaťaženie mladších generácií. Aj naďalej vyvoláva obavy adekvátnosť dôchodkového príjmu pracovníkov s nízkymi mzdami.
- (18) Napriek čoraz väčšiemu nedostatku pracovnej sily je reálny rast miezd stále nízky, hoci nominálne zárobky sa v roku 2018 zvýšili o 3,1 %. K celkovému rastu miezd v roku 2018, ktorý mierne predbehol rast produktivity, prispelo aj to, že rast zamestnanosti sa sústredil v lepšie platených pracovných miestach na plný úväzok a podiel marginálnej práce na čiastočný úväzok na celkovej zamestnanosti klesol. Naďalej sa znižovalo pokrytie kolektívneho vyjednávania (od roku 2016 do roku 2017 o 2 percentuálne body), a to na úroveň 49 % v západnej časti a 34 % vo východnej časti krajiny. Medzi jednotlivými odvetviami sú veľké rozdiely v pokrytí, pričom verejný sektor a priemysel sú pokryté lepšie a služby v podstatne nižšej miere. Od roku 2015 sa zavádzala minimálna mzda, z ktorej vo všeobecnosti profitovali pracovníci s nízkymi príjmami. Výrazne sa zvýšila hodinová mzda na samom spodku mzdového spektra, najmä v dvoch najnižších mzdových kategóriách. Podiel pracovníkov s nízkymi príjmami na úrovni 22,5 % v roku 2017 je však stále výrazne vyšší ako priemer Únie. Počet ľudí zamestnaných v minipráciach klesol v rozmedzí rokov 2010 – 2018 o 6,8 % a podiel sociálne poistených zamestnaných sa v rovnakom období zvýšil približne o 18,1 %. Upevnenie podmienok priaznivých pre zvyšovanie miezd by podporilo domáci dopyt a prispelo k opätovnému nastoleniu rovnováhy v eurozóne.
- (19) V Nemecku je vo vzdelávaní nízka vzostupná sociálna mobilita. Vnútroštátne zdroje potvrdzujú, že pokrok v znižovaní vplyvu sociálno-ekonomického zázemia na výsledky vzdelávania je mierny. Nemecko dosahuje dobré výsledky v integrácii nedávno prišlých migrantov a utečencov do vzdelávania a odbornej prípravy. Ľudia s migrantským pôvodom však spravidla čelia väčším problémom ako študenti z domáceho prostredia (napr. v miere predčasného ukončovania školskej dochádzky a pri hľadaní učňovských miest). Čoraz rôznorodejšie triedy si vyžadujú významné úsilie na posilnenie učiteľského povolania, ktoré už dnes čelí značnému nedostatku učiteľov. Účasť zamestnancov na vzdelávaní dospelých vyvoláva obavy, pokiaľ ide o ich šance na trhu práce v budúcnosti, a to najmä v prípade 6,2 milióna osôb, ktorým chýbajú základné zručnosti v čítaní a písaní.
- (20) Hoci počet ľudí, ktorých ohrozuje riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia, od vyvrcholenia v roku 2014 poklesol, rovnosť príležitostí je stále problematická. Konkrétne riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia bolo v roku 2017 o 67 percentuálnych bodov vyššie u detí nízkokvalifikovaných rodičov ako u detí vysokokvalifikovaných rodičov. Tento rozdiel je podstatne vyšší ako priemer Únie (53,9 percentuálneho bodu).

- (21) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaní, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. Nemecku by to umožnilo využiť uvedené prostriedky v identifikovaných sektoroch čo najlepšie, pričom by sa zohľadnili regionálne rozdiely.
- (22) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Nemecka, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila program stability na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Nemecku v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Nemecku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (23) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability na rok 2019 a zastáva názor ⁽⁷⁾, že Nemecko podľa očakávania dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.
- (24) Rada na základe hĺbkového preskúmania vykonaného Komisiou a tohto posúdenia preskúmala národný program reforiem na rok 2019 a program stability na rok 2019. Jej odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú premietnuté do nižšie uvedených odporúčaní 1 a 2. Tieto odporúčania prispievajú aj k plneniu odporúčaní pre eurozónu z roku 2019, najmä prvého z týchto odporúčaní. Fiškálne politiky uvedené v odporúčaní 1 uvedenom nižšie prispievajú okrem iného k odstraňovaniu nerovnováh súvisiacich s prebytkom bežného účtu,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Nemecko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Pri dodržaní strednodobého rozpočtového cieľa využiť fiškálne a štrukturálne politiky na to, aby sa najmä na regionálnej a komunálnej úrovni dosiahol udržateľný vzostupný trend v oblasti verejných a súkromných investícií. Zamerať hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na vzdelávanie; výskum a inovácie; digitalizáciu a veľmi vysokokapacitné širokopásmové pripojenie; udržateľné dopravné a energetické siete a cenovo dostupné bývanie, a pritom zohľadniť regionálne rozdiely. Presunúť daňové zaťaženie z práce na zdroje, ktoré menej brzdia inkluzívny a udržateľný rast. Prehĺbiť hospodársku súťaž v oblasti podnikových služieb a regulovaných povolání.
2. Obmedziť prekážky brániace pracovaniu nadčas, ako aj znížiť vysoké daňovo-odvodové zaťaženie, najmä v prípade zamestnancov s nízkou mzdou a druhých zárobkovo činných osôb v domácnosti. Prijatť opatrenia na zaistenie dlhodobej udržateľnosti dôchodkového systému, a pritom zachovať adekvátnosť dôchodkov. Upevniť podmienky na podporu zvýšenia rastu miezd pri súčasnom rešpektovaní úlohy sociálnych partnerov. Zlepšiť výsledky v oblasti vzdelávania a úroveň zručností u znevýhodnených skupín.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILÄ

⁽⁷⁾ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Estónska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Estónska na rok 2019**

(2019/C 301/06)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia prijala 21. novembra 2018 na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 ⁽²⁾ aj správu o mechanizme varovania, v ktorej neurčila Estónsko za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, ktoré schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Rada prijala 9. apríla 2019 odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny ⁽³⁾ („odporúčanie pre eurozónu z roku 2019“), v ktorom sa pre eurozónu stanovuje päť odporúčaní („odporúčania pre eurozónu“).

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 136, 12.4.2019, s. 1.

- (2) Estónsko by ako členský štát, ktorého menou je euro, malo vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie odporúčania pre eurozónu z roku 2019, ako sa zohľadňuje v ďalej uvedených odporúčaníach 2 a 3. Predovšetkým sa konštatuje, že opatrenia zameriavajúce hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na špecifikované oblasti pomôžu riešiť druhé odporúčanie pre eurozónu, pokiaľ ide o podporu investícií.
- (3) Správa o Estónsku na rok 2019 bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Estónsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽⁴⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Estónska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020.
- (4) Estónsko predložilo 30. mája 2019 národný program reforiem na rok 2019 a 30. apríla 2019 program stability na rok 2019.
- (5) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na obdobie rokov 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁵⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (6) Na Estónsko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu. Predložený program stability na rok 2019 je založený na predpoklade nezmenenej politiky. Program predpokladá prejsť z deficitu verejných financií vo výške 0,6 % hrubého domáceho produktu (HDP) v roku 2018 na deficit vo výške 0,2 % HDP v roku 2019 a 0,3 % HDP v roku 2020 a do roku 2022 zaznamenať deficit vo výške 0,7 % HDP. Podľa prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁶⁾ sa strednodobý rozpočtový cieľ, ktorým je deficit vo výške 0,5 % HDP v štrukturálnom vyjadrení, neplánuje dosiahnuť počas obdobia, na ktoré sa vzťahuje program stability na rok 2019. Očakáva sa, že pomer verejného dlhu k HDP klesne do roku 2022 na 5,3 % HDP. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, je optimistický. Opatrenia potrebné na podporu plánovaných cieľových deficitov neboli konkretizované, čo predstavuje riziko ohrozujúce predpoklady výnosov z príjmov.
- (7) Vzhľadom na prognózu Komisie z jesene 2018, v ktorej sa predpokladá pozícia bližšie k strednodobému rozpočtovému cieľu v roku 2019, a v súlade s pravidlami rozmrazovania požadovanej úpravy, by nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov nemala presiahnuť 4,9 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,3 % v roku 2019. Z prognózy Komisie z jari 2019 vyplýva, že v roku 2019 existuje riziko značnej odchýlky od uvedenej požiadavky.
- (8) Vzhľadom na predpokladanú produkčnú medzeru Estónska vo výške 2,7 % HDP a pri predpokladanom raste HDP pod odhadovanou úrovňou potenciálnej miery rastu by nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2020 nemala presiahnuť 4,1 %, čo zodpovedá štrukturálnej úprave vo výške 0,6 % HDP na základe spoločne dohodnutej matice úprav pre požiadavky v rámci Paktu stability a rastu. Z prognózy Komisie z jari 2019 vyplýva, že pri nezmenenej politike existuje v roku 2020 riziko značnej odchýlky od uvedenej požiadavky. Rada celkovo zastáva názor, že od roku 2019 by sa mali prijať potrebné opatrenia, aby sa dosiahol súlad s ustanoveniami Paktu stability a rastu.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 24.

⁽⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁶⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

- (9) Predchádzanie praniu špinavých peňazí sa vzhľadom na veľké škandály v tejto oblasti stalo pre Estónsko prioritou. Estónsko posilnilo svoj rámec na boj proti praniu špinavých peňazí a podiel vkladov nerezidentov v estónskom bankovom sektore sa výrazne znížil. Výzvy však pretrvávajú. Hoci estónska vláda zaviedla dodatočné opatrenia a usmernenia o tom, ako ďalej posilniť prevenciu v tejto oblasti, estónsky parlament ešte neprijal legislatívnu iniciatívu zameranú na zvýšenie kapacít dohľadu v oblasti boja proti praniu špinavých peňazí. Pozornosť by sa mala venovať účinnému vykonávaniu týchto opatrení po ich prijatí.
- (10) Nedostatok zručností a nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami patria medzi hlavné prekážky investovania podnikov a obmedzujú väčší rast produktivity. Estónsko v posledných rokoch vykonalo komplexné reformy, ale trendy na trhu práce a pokles obyvateľstva v produktívnom veku predstavujú dlhodobé výzvy pre systém vzdelávania a odbornej prípravy. Tieto výzvy zahŕňajú stále vysokú mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky, nedokončenú reorganizáciu školskej siete; nedostatočný význam vysokoškolského vzdelávania a odborného vzdelávania a prípravy na trhu práce; a výzvy spojené so starnutím učiteľov a nízkou atraktivitou tohto povolania. Hoci sa účasť na vzdelávaní dospelých zlepšuje, k zvyšovaniu úrovne zručností a rekvalifikácii pracovnej sily nedochádza dosť rýchlo na to, aby sa udržal krok s trendmi na trhu práce. Nedostatočná schopnosť inovovať je ústredným bodom identifikovaných potrieb v oblasti zručností. Napriek vysokému percentu špecialistov na informačné a komunikačné technológie podniky ponúkajú iba limitovanú odbornú prípravu v oblasti digitálnych zručností. Zlepšenie relevantnosti systému vzdelávania a odbornej prípravy pre trh práce, a to aj prostredníctvom investovania do profesijného poradenstva, boja proti predčasnému ukončovaniu školskej dochádzky a lepšieho predvídania potrieb v oblasti zručností, by pomohlo vybaviť ľudí tými správnymi zručnosťami. Zlepšenie pracovných podmienok učiteľov, kvality výučby a politík v oblasti vzdelávania v reakcii na demografické a hospodárske trendy by zas posilnilo kapacitu systému vzdelávania a odbornej prípravy.
- (11) Napriek zlepšeniam sú chudoba, sociálne vylúčenie a príjmová nerovnosť naďalej na vysokej úrovni, najmä medzi staršími ľuďmi. V roku 2017 bolo chudobou a sociálnym vylúčením ohrozených približne 42 % ľudí vo veku 65 rokov a viac v porovnaní s priemerom Únie na úrovni 15 %. Sociálne dávky zatiaľ nie sú účinné pri znižovaní chudoby a záchranná sociálna sieť je slabá. Poskytovanie kvalitných a cenovo dostupných sociálnych služieb je obmedzované slabou koordináciou medzi službami zdravotnej a sociálnej starostlivosti a veľkými rozdielmi v schopnosti obcí identifikovať potreby v oblasti sociálnych služieb a poskytovať ich. Jednotlivci musia tiež znášať veľkú časť nákladov na služby poskytované orgánmi. Verejné výdavky Estónska na dlhodobú starostlivosť predstavovali menej ako polovicu priemeru Únie (0,6 % HDP v porovnaní s 1,6 % HDP v roku 2016). Neexistujú žiadne preventívne opatrenia ani systém podpory na zmiernenie zaťaženia neformálnych opatrovateľov. Podiel ľudí s neuspokojenými liečebnými potrebami zostáva jedným z najvyšších v Únii (11,7 %), čo naznačuje problémy s dostupnosťou a účinnosťou systému zdravotnej starostlivosti. Tieto výzvy poukazujú na potrebu zabezpečiť integrovaným spôsobom cenovo dostupné a kvalitné sociálne služby a služby zdravotnej starostlivosti a vytvoriť komplexný rámec dlhodobej starostlivosti. Investície na podporu sociálneho začlenenia, a to aj do sociálnej infraštruktúry, by posilnili inkluzívny rast.
- (12) Rozdiel v odmeňovaní žien a mužov na úrovni 25,6 % v roku 2017 patrí naďalej medzi najvyššie v Únii a je o niečo vyšší ako v predchádzajúcom roku. Okrem toho je vplyv rodičovstva na zamestnanosť žien vysoko nad priemerom Únie (25,2 % oproti 9,0 %). Dlhé rodičovské dovolenky často vedú k pomalšiemu kariérnemu postupu žien. Ženy majú tendenciu pracovať v horšie platených hospodárskych odvetviach a povolaniach, hoci ich úroveň vzdelania je vyššia ako u mužov. Nedávne opatrenia zvýšili flexibilitu rodičovskej dovolenky a systému dávok s cieľom uľahčiť návrat rodičov na trh práce. Využívanie služieb starostlivosti o deti sa zvyšuje. Faktory, ako je hospodárska činnosť, povolanie, vek, pracovné skúsenosti alebo pracovný čas, však vysvetľujú iba časť rozdielu v odmeňovaní žien a mužov, pričom ostáva nevysvetlený rozdiel na úrovni 20 % v porovnaní s priemerom Únie na úrovni 11,5 %. Transparentnosť odmeňovania by mohla pomôcť lepšie pochopiť príčiny tohto vysokého rozdielu v odmeňovaní žien a mužov. Pokračujúce investície do starostlivosti o deti a aktívnych opatrení na trhu práce by pomohli ženám zamestnať sa. Okrem toho je v širšom kontexte aj naďalej dôležité zabezpečiť zapojenie sociálnych partnerov a posilnenie ich kapacity.

- (13) Keďže Estónsko je periférnou krajinou s nízkou hustotou obyvateľstva, dobre fungujúci a prepojený dopravný systém je kľúčový pre jeho hospodárske činnosti a vývoz. Dopravná infraštruktúra Estónska čelí určitým nedostatkom, pokiaľ ide o prepojenosť a udržateľnosť. Železničná a intermodálna doprava je naďalej nedostatočne rozvinutá. Za posledných 5 rokov navyše došlo k nárastu emisií skleníkových plynov z cestnej dopravy. Ďalšie inovatívne a udržateľné riešenia by mohli pomôcť pri riešení preťaženia ciest a problémov súvisiacich s verejným dopravou. Synchronizácia estónskeho systému elektrickej energie s európskou kontinentálnou sieťou je kľúčom k zaisteniu bezpečnosti dodávok elektrickej energie v celom baltskom regióne. Investície do infraštruktúry by pomohli zlepšiť konkurencieschopnosť estónskych spoločností.
- (14) Vzhľadom na nízku úroveň investícií do výskumu a vývoja, najmä zo súkromného sektora, produktivita Estónska zaostáva. Zatiaľ čo verejné výdavky na výskum a vývoj boli v roku 2017 mierne pod priemerom Únie, investície podnikov predstavovali len 0,61 % HDP, čo je približne polovica priemeru Únie. Podiel spoločností vykazujúcich výskumné a inovačné činnosti je nízky, a to najmä medzi malými a strednými podnikmi (MSP). Klesajú výdavky na inovácie, ktoré sa netýkajú výskumu a vývoja, a spolupráca medzi vedeckou komunitou a podnikmi je slabá. Niektoré z týchto faktorov zhoršujú výkonnosť a produktivitu krajiny v oblasti inovácií. Cielenejšie investície do výskumu, vývoja a inovácií, a to aj do digitalizácie a automatizácie firiem, by zvýšili produktivitu a konkurencieschopnosť Estónska. Podobne by k tomu prispelo uprednostňovanie výskumných tém v oblastiach, ktoré sú relevantné pre hospodárstvo. Estónske orgány navrhli a zaviedli niekoľko opatrení na riešenie nedostatkov v systéme výskumu a inovácií, ale ich vplyv je doposiaľ obmedzený.
- (15) Pretrvávajú výzvy v oblasti efektívneho využívania zdrojov a energie. Výkonnosť Estónska v oblasti ekologických inovácií neodráža v plnej miere potenciál krajiny a jej súhrnné bodové hodnotenie ekologických inovácií na úrovni 60 bodov je 40 % pod priemerom Únie. Napriek určitému zlepšeniu v posledných rokoch Estónsko dosahuje v oblasti produktivity zdrojov približne trikrát horšie výsledky, ako je priemer Únie, a rozdiel oproti zvyšku Únie sa zväčšuje. Iba malá časť estónskych MSP podniká kroky na zefektívnenie využívania zdrojov a na to, aby boli ekologickejšie. Hospodárstvo je okrem toho veľmi náročné na energiu, pričom úroveň spotreby energie je výrazne nad priemerom Únie. Všetky estónske regióny zaostávajú v zlepšovaní efektívnosti pri využívaní zdrojov a energie. S podielom 0,4 % energie z obnoviteľných zdrojov v doprave v roku 2017 bolo Estónsko výrazne pod úrovňou národného cieľa, ktorým je dosiahnuť podiel 10 %. Podpora efektívneho využívania zdrojov a energie, najmä v sektore budov, a obehového hospodárstva, a to aj prostredníctvom zvýšenia investícií, by ďalej prispela ku konkurencieschopnejšiemu a udržateľnejšiemu hospodárstvu.
- (16) Insolvenčné konania trvajú v Estónsku približne tri roky a miera uspokojenia pohľadávok je o niečo vyššia než 40 %. Pracovné a finančné zdroje sú tak viazané v menej produktívnych firmách. Oslabuje sa tým motivácia investovať a poskytovať finančné prostriedky firmám. Reforma rámca pre platobnú neschopnosť by mala veľký význam z hľadiska skrátenia konania vo veciach platobnej neschopnosti a zvýšenej miery uspokojenia pohľadávok veriteľov. Mohlo by to zahŕňať najmä podporu využívania konaní vo veciach platobnej neschopnosti pred reštrukturalizáciou a po nej, ako aj predchádzanie likvidácii spoločností po častiach.
- (17) Programovanie finančných prostriedkov Únie na obdobie 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaniach, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. Estónsku by to umožnilo využiť tieto finančné prostriedky čo najlepšie so zreteľom na identifikované sektory, pričom by sa zohľadnili regionálne rozdiely.
- (18) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Estónska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila program stability na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Estónsku v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Estónsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.

- (19) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability na rok 2019 a jej stanovisko ⁽⁷⁾ je zohľadnené najmä v odporúčaní 1,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Estónsko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Zabezpečiť, aby nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2020 nepresiahla 4,1 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,6 % HDP. Zabezpečiť účinný dohľad a presadzovanie pravidiel, pokiaľ ide o rámec na boj proti praniu špinavých peňazí.
2. Riešiť nedostatok zručností a podporiť inovácie zlepšením kapacity systému vzdelávania a odbornej prípravy a jeho relevantnosti pre trh práce. Zlepšiť primeranosť záchranej sociálnej siete a prístup k cenovo dostupným a integrovaným sociálnym službám. Prijatť opatrenia na zníženie rozdielu v odmeňovaní žien a mužov, a to aj zlepšením mzdovej transparentnosti.
3. Zamerať hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na udržateľnú dopravu a energetickú infraštruktúru vrátane prepojení, na podporu výskumu a inovácií, ako aj na efektívnosť pri používaní zdrojov a energie, a zohľadniť pritom regionálne rozdiely.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILÄ

⁽⁷⁾ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Írska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Írska na rok 2019**

(2019/C 301/07)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh ⁽²⁾, a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia 21. novembra 2018 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Írsko určila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, ktoré schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Rada prijala 9. apríla 2019 odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny ⁽³⁾ (ďalej len „odporúčanie pre eurozónu z roku 2019“), v ktorom sa stanovuje päť odporúčaní pre eurozónu (ďalej len „odporúčania pre eurozónu“).

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 136, 12.4.2019, s. 1.

- (2) Írsko by ako členský štát, ktorého menou je euro, malo vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie odporúčania pre eurozónu z roku 2019 premietnutého do nižšie uvedených odporúčaní 1 a 3. Platí najmä, že ak sa ekonomická politika súvisiaca s investíciami bude zameriavať na osobitné oblasti a ak sa zavedú daňové opatrenia, pomôže sa tým splniť druhé odporúčanie pre eurozónu, pokiaľ ide o podporu investícií, zlepšenie verejných financií a boj proti agresívnemu daňovému plánovaniu.
- (3) Správa o Írsku na rok 2019 bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Írsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽⁴⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania pre jednotlivé krajiny prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Írska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020. Bolo v nej zahrnuté aj hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011, ktorého výsledky boli takisto uverejnené 27. februára 2019. Na základe svojej analýzy Komisia dospela k záveru, že v Írsku existujú makroekonomické nerovnováhy. Najmä veľký objem verejného a súkromného dlhu a čistých zahraničných záväzkov spôsobujú, že Írsko je zraniteľné voči nepriaznivým otrasom, no ukazovatele týkajúce sa zmeny týchto objemov sa naďalej zlepšujú. Objem súkromného dlhu je stále vysoký, ale hospodársky rast ho ďalej pomáha znižovať. Aktivity nadnárodných spoločností stále ovplyvňujú podnikový dlh. Dlh domácností sa zdá vo všeobecnosti v súlade s fundamentmi, hoci je v porovnaní s disponibilným príjmom vysoký. Predpokladá sa, že verejný dlh bude naďalej klesať, zatiaľ čo deficit sa bude približovať k rovnovážnemu stavu. Ceny nehnuteľností na bývanie už niekoľko rokov rýchlo rastú, ale v poslednom čase sa ich rast spomalil. Ceny nehnuteľností na bývanie sú do veľkej miery determinované obmedzenou ponukou, pričom neexistuje jasný dôkaz o ich nadhodnotení. Objem nesplácaných úverov síce zostáva vysoký, no došlo k jeho ďalšiemu znižovaniu aj napriek tomu, že dlhodobé nedoplatky klesajú pomalším tempom.
- (4) Írsko predložilo 17. apríla 2019 národný program reforiem na rok 2019 a 29. apríla 2019 program stability na rok 2019. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi týmito programami sa obidva programy posudzovali súčasne.
- (5) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na obdobie rokov 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁵⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (6) Na Írsko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu a dlhové pravidlo. Vláda vo svojom programe stability na rok 2019 očakáva, že v roku 2019 sa celkové saldo zlepší na úroveň 0,2 % hrubého domáceho produktu (HDP) a následne sa bude ďalej postupne zlepšovať až na 1,3 % HDP v roku 2023. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁶⁾ sa strednodobý rozpočtový cieľ, ktorým je štrukturálny deficit vo výške 0,5 % HDP, plánuje dosiahnuť do roku 2020. Podľa programu stability sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP v roku 2019 klesne na 61,1 % a bude sa znižovať až na 51,6 % v roku 2023. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú uvedené rozpočtové prognózy, je realistický. Zároveň platí, že opatrenia potrebné na podporu plánovaných cieľových deficitov na obdobie od roku 2020 neboli dostatočne konkretizované.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 27.

⁽⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁶⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

- (7) Rada 13. júla 2018 odporučila Írsku, aby strednodobý rozpočtový cieľ dosiahlo v roku 2019. To je v súlade s maximálnou nominálnou mierou rastu čistých primárnych verejných výdavkov⁽⁷⁾ o 7,0 % v roku 2019, čo zodpovedá povolenému zhoršeniu štrukturálneho salda o 0,3 % HDP. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 sa očakáva, že Írsko v roku 2019 dosiahne odporúčaniu fiškálnu úpravu.
- (8) Írsko by v roku 2020 malo dosiahnuť svoj strednodobý rozpočtový cieľ. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 to znamená maximálnu nominálnu mieru rastu čistých primárnych verejných výdavkov vo výške 3,7 %⁽⁸⁾, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,7 % HDP. Predpokladá sa, že Írsko dosiahne svoj strednodobý rozpočtový cieľ. Dlh verejného sektora má podľa prognózy aj naďalej vykazovať pevnú klesajúcu tendenciu, a to nad rámec požiadaviek dlhového pravidla. Rada celkovo zastáva názor, že Írsko podľa predpokladov v rokoch 2019 a 2020 dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu. Vzhľadom na rozdiel v meraní HDP a domácej produkcie v Írsku a súvisiaci vplyv na pomer dlhu k HDP, súčasné cyklické podmienky Írska a zvýšené vonkajšie riziká by malo význam využiť všetky neočakávané zisky na ďalšie znižovanie pomeru dlhu verejnej správy.
- (9) Stav verejných financií sa ďalej zlepšoval v dôsledku solídneho rastu produkcie, no riziká spojené s volatilitou príjmov pretrvávajú a existuje priestor na zvýšenie odolnosti príjmov voči hospodárskym výkyvom a nepriaznivým otrasom. Obmedzením rozsahu a počtu daňových výdavkov a rozšírením daňového základu by sa zlepšila stabilita príjmov v podmienkach hospodárskej volatility. Hoci Írsko zvýšilo nižšiu sadzbu dane z pridanej hodnoty uplatniteľnú na činnosti cestovného ruchu, niektoré nedávne daňové opatrenia sa sústreďujú na škrtý a úľavy. Írsko má navyše ďalší potenciál zlepšiť spôsob, akým môže jeho daňový systém podporovať ciele v oblasti životného prostredia. Úsilie by sa v tejto súvislosti mohlo sústreďiť na znižovanie dotácií na fosílnu palivá a vyslanie silnejšieho cenového signálu investorom prijatím záväzku počas nasledujúceho desaťročia postupne zvyšovať uhlíkovú daň.
- (10) Nevyhnutným predpokladom toho, aby daňové systémy boli efektívnejšie a spravodlivejšie, je boj proti agresívnemu daňovému plánovaniu, ako sa potvrdzuje v odporúčaní pre eurozónu z roku 2019. Účinky presahovania stratégií agresívneho daňového plánovania daňovníkov medzi členskými štátmi si vyžadujú koordinované kroky v oblasti vnútroštátnych politík, ktoré by doplnili legislatívu Únie. Írsko prijalo opatrenia proti agresívnemu daňovému plánovaniu, no vysoká úroveň licenčných poplatkov a dividend ako percentuálneho podielu z HDP naznačuje, že daňové predpisy Írska využívajú spoločnosti, ktoré sa zapájajú do agresívneho daňového plánovania. Obmedzené uplatňovanie zrážkových daní z odchádzajúcich licenčných poplatkov (t. j. od rezidentov Únie pre rezidentov tretích krajín) a dividend od spoločností so sídlom v Írsku môže v tomto prípade viesť k úplnému úniku daňových platieb, ak uvedené spoločnosti nie sú predmetom dane aj v prijímajúcej jurisdikcii.
- (11) Pretrvávajú riziká ohrozujúce dlhodobú fiškálnu udržateľnosť súvisiace s nákladmi na starnutie obyvateľstva. Výdavky na zdravotnú starostlivosť podľa očakávaní vzrastú zo 4,1 % HDP v roku 2016 na 5,1 % HDP v roku 2070, pričom vrchol dosiahnu v roku 2063 na úrovni 5,2 %. Hoci v Írsku existujú aspekty systému zdravotnej starostlivosti, ktoré fungujú dobre alebo ktoré sa zlepšili, systém je neefektívny, len ťažko uspokojuje dopyt a neposkytuje koordinovanú, integrovanú starostlivosť. V snahe zmierniť rastúce tlaky v oblasti dopytu írsku vláda schválila stratégiu vykonávania programu Sláintecare a zriadila úrad na jeho vykonávanie (Sláintecare Programme Implementation Office). Cieľom je v priebehu nasledujúcich 10 rokov komplexne zreformovať a zmodernizovať služby zdravotnej a sociálnej starostlivosti v Írsku. Plánovaná reforma predstavuje dôveryhodnú víziu toho, ako dosiahnuť všeobecnú dostupnosť a udržateľnosť systému zdravotnej starostlivosti, naplniť potreby starnúcej populácie a presunúť jadro starostlivosti do komunitných zariadení, pričom silnejší dôraz by sa kládol na prevenciu. To bude mať pravdepodobne pozitívny vplyv na znižovanie miery využívania akútnej starostlivosti, čím dôjde k zvýšeniu nákladovej efektívnosti zdravotníctva. Realizáciu však v krátkodobom horizonte ohrozujú ťažkosti v zdravotníctve týkajúce sa riešenia problematiky trhu duplicitného zdravotného poistenia a účinného riadenia vlastného rozpočtu, výkonnosti a pracovných síl. Ak sa má v dlhodobom horizonte realizovať vízia Sláintecare, obmedziť bude zároveň nutné aj krátkodobé náklady.

(7) Čisté primárne verejné výdavky pozostávajú z celkových verejných výdavkov bez úrokových výdavkov, výdavkov na programy Únie plne hradených z fondov Únie a nediskrečných zmien vo výdavkoch na dávky v nezamestnanosti. Tvorba hrubého fixného kapitálu financovaná z vnútroštátnych zdrojov je rovnomerne rozložená na obdobie štyroch rokov. Diskrečné opatrenia na strane príjmov alebo zvýšenia príjmov vyplývajúce z právnych predpisov sú zohľadnené. Jednorazové opatrenia na strane príjmov aj výdavkov sú vzájomne započítané. V referenčnej hodnote pre výdavky v Írsku sa odzrkadľuje úprava s cieľom napraviť deformáciu 10-ročnej referenčnej sadzby potenciálneho rastu spôsobenú výnimočne prudkým rastom reálneho HDP v roku 2015. V súlade s prístupom, ktorý uplatnili írské orgány pri výpočtoch svojho rozpočtu na rok 2017, Komisia použila priemer potenciálnych mier rastu v rokoch 2014 a 2016.

(8) V referenčnej hodnote pre výdavky sa takisto, ako v roku 2019, odzrkadľuje úprava s cieľom napraviť deformáciu 10-ročnej referenčnej sadzby potenciálneho rastu spôsobenú výnimočne prudkým rastom reálneho HDP v roku 2015.

- (12) Napriek minulej snahe vlády obmedziť výdavky na verejné dôchodky sa očakáva, že celkový deficit dôchodkového systému bude v dlhodobom horizonte výrazne rásť v dôsledku toho, že dôchodkové výdavky porastú z 5 % HDP v roku 2016 na 6,6 % v roku 2070, pričom vrchol dosiahnu v roku 2053 na úrovni 7,5 %. Úplná a včasná implementácia prezentovaného dlhodobého plánu v oblasti dôchodkových reforiem má kľúčový význam pre zvýšenie fiškálnej udržateľnosti írskeho dôchodkového systému.
- (13) Pre zlepšenie produktivity a dlhodobu inkluzívneho rastu Írska je nevyhnutné zvýšiť mieru investícií do zručností, vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj do sociálnej inklúzie. Prehrievanie pracovného trhu, objavujúce sa prípady nedostatku požadovaných zručností a nesúlad medzi požadovanými a ponúkanými zručnosťami v niektorých sektoroch si budú vyžadovať úsilie, v rámci ktorého by sa oslovili nečinné skupiny potenciálnych pracovníkov a v rámci ktorého by sa investovalo do nevyužitého ľudského kapitálu. Existuje priestor na podporu zvyšovania úrovne zručností a lepšieho zosúladenia školských osnov a odborného vzdelávania s potrebami pracovného trhu. Vzhľadom na nízky percentuálny podiel pracovnej sily so základnými digitálnymi zručnosťami treba viac investovať do odbornej prípravy na pracovisku a do zvyšovania úrovne zručností dospelých pracovníkov. Ak sa zrealizujú investície do prístupu ku kvalitnej a cenovo dostupnej starostlivosti o deti a ak sa spustí národný program starostlivosti o deti, pomôže to zvýšiť pomerne nízku mieru zamestnanosti žien. Miera účasti osôb so zdravotným postihnutím na trhu práce je jednou z najnižších v Európe. Počet osôb žijúcich v domácnostiach s nízkou intenzitou práce je naďalej jedným z najvyšších v Únii, čo podčiarkuje potrebu realizovať integrovanejšie a cielenejšie stratégie aktivácie, ktoré by boli zamerané na túto konkrétnu skupinu obyvateľov.
- (14) Roky nízkych investícií po hospodárskej kríze sa podpisujú na nízkej dostupnosti cenovo výhodného a sociálneho bývania a primeranej infraštruktúry v oblastiach čistej dopravy a energetiky, vody a ultrarýchleho širokopásmového prístupu na internet, čo je zase prekážkou pre podnikové investície. Za päť rokov navyše došlo k výraznému nárastu emisií skleníkových plynov z cestnej dopravy. Kritickým faktorom, ktorý by mohol dopomôcť k zlepšeniu ponuky bývania, zvýšeniu súkromných investícií, podpore rastu produktivity a zabezpečeniu vyváženého regionálneho hospodárskeho vývoju, by mohla byť zlepšená infraštruktúra v kombinácii s priestorovým plánovaním. Na to, aby mohli domáce spoločnosti účinne využívať digitálne technológie, a na to, aby mohol domáci sektor IKT prekvitať, sú aj naďalej nevyhnutným predpokladom konektivita pripravená na budúcnosť a dostatočné digitálne zručnosti. Významné problémy pretrvávajú v oblasti prístupu k ultrarýchlemu širokopásmovému pripojeniu, a to najmä vo vidieckych oblastiach. Pri prechode Írska smerom k nízkouhlíkovému a environmentálne odolnému hospodárstvu by krajine pomohlo viac investovať do infraštruktúry v oblasti čistej energie, čistej a verejnej dopravy a vodohospodárskych služieb, ako aj zintenzívnenie úsilia v oblasti dekarbonizácie, energetickej účinnosti, energie z obnoviteľných zdrojov a obehového hospodárstva.
- (15) Hoci by spustenie národného rozvojového plánu mohlo v konečnom dôsledku viesť k vybudovaniu dodatočnej základnej infraštruktúry, prekážkou jeho včasnej realizácie by mohla byť nízka kapacita stavebného sektora. Ďalším spôsobom, ako zvýšiť odolnosť hospodárstva voči vonkajším otarasom, by mohla byť diverzifikácia námornej dopravy a energetických prepojení s kontinentálnou Európou. Írsku sa doposiaľ nepodarilo prerušiť väzbu medzi hospodárskym rastom krajiny a nárastom emisií skleníkových plynov a látok znečisťujúcich ovzdušie. Emisie skleníkových plynov stabilne rastú, najmä v oblastiach dopravy, poľnohospodárstva, energetiky a zastavaného prostredia. Nedostatočný pokrok v tejto oblasti znamená, že pre Írsko bude náročné splniť si povinnosti voči Únii, pričom zároveň sa zvýšia náklady na budúce opatrenia.
- (16) Pretrvávajúci nedostatok ponuky spojený s rastúcim dopytom aj naďalej vedie k zvyšovaniu cien nehnuteľností. Hoci ceny sa v roku 2017 nezdali nadhodnotené, cenová dostupnosť začína vzbudzovať obavy. Nedostatočná ponuka bývania má vplyv aj na sociálne bývanie v dôsledku nedostatočných investícií a zrealizovaných projektov v poslednom desaťročí. Hoci sa dopyt po sociálnom bývaní odhaduje približne na 72 000 obytných jednotiek, v roku 2019 sa ich má podľa plánu dokončiť len 10 000. 17 000 domácnostiam má byť poskytnutá pomoc z írskeho programu príspevkov na bývanie alebo programu nájomného bývania (Housing Assistance Payment or Rental Accommodation Scheme), no s tým je spojené riziko, že dôjde k ďalšiemu zvýšeniu nájomného na súkromnom trhu s nájomným bývaním, kde už je ponuka aj tak dosť obmedzená. Veľký počet sociálnych domov je nedostatočne obývaný, najmä v oblasti Dublinu, čiastočne v dôsledku zastaraných dedičských postupov. Ďalším faktorom, ktorý zhoršuje situáciu, je neprimeraná skladba druhov poskytovaného sociálneho bývania spolu s veľmi obmedzeným množstvom cenovo dostupného nájomného bývania a nájomného bývania poskytovaného za náklady. Hlavne preto dochádza k stabilnému nárastu počtu osôb a rodín, ktoré obývajú núdzové priestory, pričom počet bezdomovcov dosiahol vo februári 2019 nové maximum.

- (17) Na podporu výraznejšieho a odolnejšieho rastu produktivity v krajine je dôležité podporovať produktivitu domácich spoločností založenú na inováciách. Podnikové výdavky na výskum a vývoj naďalej rastú, no stále sú pod priemerom Únie a sú vysoko koncentrované v zahraničných firmách. Existuje priestor na povzbudenie inovačnej politiky tak, aby sa lepšie podporili írské malé a stredné podniky (MSP). Hlavným nástrojom verejnej podpory na výskum a vývoj v Írsku je naďalej nepriama podpora (t. j. daňové úľavy, ktoré predstavujú 80 % celkovej verejnej podpory). Zlepšiť rozšírenie inovácií v krajine by mohli pomôcť silnejšie väzby medzi nadnárodnými spoločnosťami a domácimi firmami. Inovačný potenciál krajiny by navyše vzrástol aj vtedy, ak by dochádzalo k užšej spolupráci medzi firmami a verejnými výskumnými centrami.
- (18) Obavy naďalej vyvoláva nízka úroveň verejného výskumu a vývoja (1,05 % HDP oproti priemeru Únie na úrovni 2 %), no nedávno prijatý program pre budúce pracovné miesta v Írsku na rok 2019 (Future Jobs Ireland 2019) poskytuje sľubný rámec, ktorý by mohol stimulovať inovácie a technologické zmeny a zvýšiť produktivitu MSP. Jeho plná implementácia však bude závisieť od značného zvýšenia verejných výdavkov na výskum a inovácie a pretavenia nedávno prijatého programu do konkrétnych politických opatrení. Tomuto ambicióznemu programu opatrení v jeho súčasnej podobe stále chýbajú dôležité detaily a presné stanovenie dátumov implementácie. Napríklad v prípade krokov, ktoré sa majú prijať v roku 2019, neboli identifikované žiadne opatrenia na zvýšenie dostupnosti dlhodobých kapitálových investícií na podporu pôvodných domácich spoločností pri rozširovaní ich podnikania. Mix politík, ktorého cieľom je podnietiť MSP k tomu, aby investovali do nových technológií, je kombináciou daňových úľav a nedaňových stimulov, ktoré majú MSP povzbudiť k tomu, aby investovali do inovácií, no pomerný rozsah týchto opatrení stále nebol konkretizovaný. Program Future Jobs Ireland 2019 neobsahuje konkrétne opatrenia a ciele na riešenie zaostávania Írska v porovnaní s ostatnými členskými štátmi, pokiaľ ide o spúšťanie širokopásmových sietí pripravených na budúcnosť v súlade s cieľmi gigabitovej spoločnosti Únie do roku 2025. Toto zaostávanie by mal pomôcť riešiť národný plán širokopásmového pripojenia.
- (19) Regionálne rozdiely sú v Írsku značné a za posledné desaťročie dokonca narástli. V Írsku existujú oproti ostatným členským štátom pomerne veľké regionálne hospodárske rozdiely v HDP na obyvateľa. V rozmedzí rokov 2000 až 2016 sa HDP na obyvateľa v južnom a východnom regióne zvýšil o 74 %, čo je o 63 percentuálnych bodov viac než v pohraničnom, vnútrozemskom a západnom regióne, pričom tento nárast sa po roku 2012 zrýchlil. Do roku 2016 bol HDP na obyvateľa v južnom a východnom regióne 2,6-krát vyšší než v pohraničnom, vnútrozemskom a západnom regióne. Oblasť Dublinu, kde žije 40 % obyvateľstva Írska, k rastu HDP v rokoch 2000 až 2016 prispela 62 percentuálnymi bodmi.
- (20) Regulačné prekážky brániace podnikaniu (najmä určité predpisy súvisiace s obchodným majetkom a právnymi službami) majú negatívny vplyv na vstup firiem na trh a odchod z neho, a tým aj na produktivitu pôvodných domácich írskych firiem. Problémom sú prekážky brániace vstupu na maloobchodné trhy. Írsko je jednou z piatich krajín, ktoré sa v pomyselnom rebríčku krajín s najvyšším počtom procesných požiadaviek pri zakladaní maloobchodných prevádzok umiestnili najvyššie. Maloobchodníci musia čeliť procesným prekážkam, ktoré oddaľujú a predražujú otváranie nových obchodov, čo môže mať negatívny vplyv na štruktúru a dynamiku trhu.
- (21) Nový zákon o regulácii právnych služieb stále nebol implementovaný, a zavádzanie právnych úprav tak stále zaznamenáva značné meškania, hoci prípravné konzultácie už prebiehajú. Neistou možnosťou tak stále ostáva povolenie priameho profesionálneho prístupu k právnym zástupcom v sporových konaniach, ako aj umožnenie právnickým osobám, aby sa stali partnermi vo všetkých druhoch právnej praxe. Je však potrebné vyhnúť sa príliš zložitým pravidlám fungovania a riadenia multidisciplinárnych postupov. Najvyššou prioritou je ambiciózna implementácia otvorených reforiem. Reforma „Ambition 2.3“ v rámci programu Future Jobs Ireland 2019 má za cieľ riešiť problémy súvisiace s nákladmi na právne služby, ale jej jediný výsledok na rok 2019 je neistý a načasovanie reformy je nejednoznačné. Meškania pri realizácii tejto reformy prispievajú k vysokým nákladom na právne služby v Írsku, čo škodí podnikom – a najmä MSP – a jednotlivcom. Keďže právne služby sú dôležitým vstupným faktorom pre iné podnikateľské služby, obmedzenia v tomto sektore prispievajú k vysokým nákladom na iné služby (napr. poistenie).

- (22) Podiel nesplácaných úverov naďalej klesal a za ročné obdobie do štvrtého štvrťroku 2018 poklesol o 4,4 percentuálneho bodu na úroveň 5,5 %. Banky sú na dobrej ceste splniť stanovené ciele v oblasti znižovania tohto pomeru, k čomu prispievajú aj predaje portfólií, reštrukturalizačné úsilie a nárast cien nehnuteľností. Dlhodobé hypotekárne nedoplatky (viac než dva roky po splatnosti) sú naďalej pomerne vysoké, čo prispieva k tomu, že podiel nesplácaných úverov je nad priemerom eurozóny. Na riešenie sociálneho a hospodárskeho vplyvu riešenia problematiky nesplácaných úverov bolo navrhnutých niekoľko iniciatív a návrhov zákonov, ako napríklad návrh zákona „bez súhlasu žiadny predaj“, so zameraním aj na zraniteľné domácnosti. Register úverov bol pre spotrebiteľské úvery plne sprevádzkovaný v roku 2018 a bude zohrávať zásadnú úlohu pri posudzovaní toho, či dlžníci dokážu splácať svoje dlhy. Konkurzné konania a využívanie súdnych a mimosúdnych možností pri riešení problematiky splácania nedoplatkov sú stále obmedzené. Pretrvávajúcou výzvou, ktorá si vyžaduje nepretržité monitorovanie, je ďalšie zníženie dlhodobých hypotekárnych nedoplatkov, pričom by sa malo vychádzať z iniciatív zameraných na zraniteľné domácnosti a predísť tomu, aby sa vytvorili nenáležité prekážky pre riešenie problematiky nesplácaných úverov.
- (23) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaní, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. Írsku by to umožnilo využiť uvedené prostriedky v identifikovaných sektoroch čo najlepšie, pričom by sa zohľadnili regionálne rozdiely.
- (24) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Írska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila program stability na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Írsku v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Írsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (25) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability na rok 2019 a zastáva názor ⁽⁹⁾, že Írsko podľa očakávania dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.
- (26) Rada na základe hĺbkového preskúmania vykonaného Komisiou a tohto posúdenia preskúmala národný program reforiem na rok 2019 a program stability na rok 2019. Jej odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú premietnuté do nižšie uvedených odporúčaní 1 a 3. Tieto odporúčania prispievajú aj k plneniu odporúčaní pre eurozónu z roku 2019, najmä druhého z týchto odporúčaní. Fiškálne politiky uvedené v odporúčaní 1 uvedenom nižšie prispievajú okrem iného k odstraňovaniu nerovnováh súvisiacich s vysokou úrovňou verejného dlhu,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Írsko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Dosiahnuť strednodobý rozpočtový cieľ v roku 2020. Využiť neočakávané zisky na urýchlenie znižovania miery zadlženosti verejnej správy. Obmedziť rozsah a počet daňových výdavkov a rozšíriť daňový základ. Naďalej odstraňovať tie prvky daňového systému, ktoré môžu uľahčovať agresívne daňové plánovanie, a sústrediť sa pri tom najmä na odchádzanie platieb do zahraničia. Riešiť očakávaný nárast výdavkov súvisiacich so starnutím obyvateľstva tak, že sa nákladovo zefektívni systém zdravotnej starostlivosti a že sa plne implementujú plány na dôchodkovú reformu.
2. Poskytovať individualizovanú aktívnu podporu pri integrácii na trh práce a uľahčiť zvyšovanie úrovne zručností, a to najmä zraniteľným skupinám a osobám žijúcim v domácnostiach s nízkou intenzitou práce. Zvýšiť dostupnosť cenovo dostupnej a kvalitnej starostlivosti o deti.

⁽⁹⁾ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

3. Zamerať hospodársku politiku v oblasti investícií na prechod na nízkouhlíkové a nízkoenergetické hospodárstvo, zníženie emisií skleníkových plynov, udržateľnú dopravu, vodohospodárstvo, digitálnu infraštruktúru a cenovo dostupné a sociálne bývanie, berúc ohľad na regionálne rozdiely. Realizovať opatrenia vrátane opatrení v rámci stratégie zameranej na budúce pracovné miesta s cieľom diverzifikovať hospodárstvo a zlepšiť produktivitu írskych firiem – najmä MSP – širším využívaním priameho financovania s cieľom stimulovať výskum a inovácie a zmiernením regulačných prekážok brániacich podnikaniu.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILÄ

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Grécka na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Grécka na rok 2019**

(2019/C 301/08)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh ⁽²⁾, a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia 21. novembra 2018 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Grécko určila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, ktoré schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Rada prijala 9. apríla 2019 odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny ⁽³⁾ (ďalej len „odporúčanie pre eurozónu z roku 2019“), v ktorom sa stanovuje päť odporúčaní pre eurozónu (ďalej len „odporúčania pre eurozónu“).
- (2) Grécko by ako členský štát, ktorého menou je euro, malo vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie odporúčania pre eurozónu z roku 2019 premietnutého do nižšie uvedených odporúčaní 1 a 2. Platí najmä, že reformy vykonávané v súlade so záväzkami prijatými po skončení programu a zameranie hospodárskej politiky týkajúcej sa investícií na konkretizované oblasti prispejú k plneniu odporúčania pre eurozónu.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 136, 12.4.2019, s. 1.

- (3) Správa o krajine na rok 2019 bola pre Grécko uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Grécko dosiahlo pri plnení národných cieľov stratégie Európa 2020. Obsahovala aj hlbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011, ktorého výsledky boli uverejnené takisto 27. februára 2019. Komisia na základe svojej analýzy dospela k záveru, že v Grécku existujú nadmerné makroekonomické nerovnováhy. Identifikované nerovnováhy súviseli najmä s vysokým verejným dlhom, zápornou čistou medzinárodnou investičnou pozíciou, vysokým podielom nesplácaných úverov v súvahách bánk a pretrvávajúcou vysokou mierou nezamestnanosti. Ak sa má okrem toho v plnej miere dostať účinok hlbokých inštitucionálnych a štrukturálnych reforiem začatých v posledných rokoch s cieľom modernizovať hospodárstvo a štát, bude si to vyžadovať veľa rokov nepretržitej implementácie.
- (4) Grécko predložilo 26. apríla 2019 národný program reforiem na rok 2019 a 30. apríla 2019 program stability na rok 2019. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi týmito programami sa obidva programy posudzovali súčasne.
- (5) Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁴⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť európskych štrukturálnych a investičných fondov s riadnou správou hospodárskych záležitostí ⁽⁵⁾.
- (6) Na Grécko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu a prechodné dlhové pravidlo. Malo by si tiež zachovať zdravú fiskálnu pozíciu, ktorá zabezpečuje splnenie cieľa primárneho prebytku stanoveného vykonávacím rozhodnutím Rady (EÚ) 2017/1226 ⁽⁶⁾ vo výške 3,5 % hrubého domáceho produktu (HDP) pre rok 2018 a v strednodobom horizonte. Rada na jar 2018 nevydala pre Grécko žiadne odporúčanie pre jednotlivé krajiny v kontexte európskeho semestra, pretože podľa článku 12 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 472/2013 ⁽⁷⁾ bolo Grécko v tom čase vyňaté z monitorovania a posudzovania v rámci európskeho semestra, keďže sa naň vzťahoval program makroekonomických úprav. Súčasťou rámca po ukončení programu pre Grécko je aktivácia sprísneného dohľadu spolu s integráciou Grécka do európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych a sociálnych politík pri súčasnej maximalizácii synergických účinkov medzi sprísneným dohľadom a postupmi v rámci európskeho semestra.
- (7) Vláda vo svojom programe stability na rok 2019 plánuje celkový prebytok na úrovni medzi 1,1 % a 1,7 % HDP v rokoch 2019 až 2022. Vláda si stanovila strednodobý rozpočtový cieľ – rozpočtový prebytok vo výške 0,25 % HDP v štrukturálnom vyjadrení od roku 2020. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁸⁾ sa počíta s tým, že tento strednodobý rozpočtový cieľ sa bude počas programového obdobia dariť dosahovať s rezervou a že pomer dlhu verejnej správy k HDP sa podľa očakávaní postupne zníži na úroveň 153,3 % v roku 2022. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy a ktorý schválil nezávislý orgán, je optimistický. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 sa predpokladá, že štrukturálne saldo zaznamenané v roku 2019 prebytok vo výške 1,9 % HDP a v roku 2020 prebytok vo výške 0,8 % HDP, čo je nad úrovňou strednodobého rozpočtového cieľa. Predpokladá sa, že dlh verejnej správy si zachová klesajúcu tendenciu a že dodrží prechodné dlhové pravidlo v roku 2019 a dlhové pravidlo v roku 2020. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 s vylúčením nových opatrení prijatých po jej koncovom dátume sa predpokladá, že Grécko celkovo dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu v rokoch 2019 a 2020. Na rovnakom základe sa predpokladá, že Grécko splní cieľ primárneho prebytku na úrovni 3,5 % HDP, ktorý sa monitoruje na základe rámca sprísneného dohľadu.

⁽⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁵⁾ COM(2014) 494 final.

⁽⁶⁾ Vykonávacie rozhodnutie Rady (EÚ) 2017/1226 z 30. júna 2017, ktorým sa mení vykonávacie rozhodnutie (EÚ) 2016/544, ktorým sa schvaľuje program makroekonomických úprav Grécka (2015/1411) (Ú. v. EÚ L 174, 7.7.2017, s. 22).

⁽⁷⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 472/2013 z 21. mája 2013 o sprísnení hospodárskeho a rozpočtového dohľadu nad členskými štátmi v eurozóne, ktoré majú závažné ťažkosti v súvislosti so svojou finančnou stabilitou, alebo im takéto ťažkosti hrozia (Ú. v. EÚ L 140, 27.5.2013, s. 1).

⁽⁸⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

- (8) V programe stability a prognóze Komisie z jari 2019 nie sú zahrnuté nové stále opatrenia, ktoré boli oznámené a prijaté krátko po lehote na predloženie programu, resp. koncom dátume pre prognózu. Komisia odhaduje, že fiškálny vplyv týchto opatrení nepresiahne 1,0 % HDP v roku 2019 ani v nasledujúcich rokoch. Z jej posúdenia takisto vyplýva, že tieto nové opatrenia predstavujú riziko pre dohodnutý cieľ primárneho prebytku, ktorý sa monitoruje v rámci sprísneného dohľadu a ktorý je stanovený vo vykonávacom rozhodnutí (EÚ) 2017/1226. Okrem toho sa očakáva, že novými opatreniami sa zníži štrukturálne saldo, čo vyvoláva obavy o splnenie strednodobého rozpočtového cieľa v roku 2020. Na jeseň 2019 sa však uskutoční opätovné posúdenie, v rámci ktorého sa vykoná revízia uplatniteľnej referenčnej hodnoty pre mieru rastu čistých výdavkov v roku 2020. Hoci sa predpokladá, že dlh verejnej správy si zachová klesajúcu tendenciu, určitými rizikami môže byť ohrozené dodržanie referenčnej hodnoty pre znižovanie dlhu. V dôsledku týchto novoprijatých opatrení to bude treba na jeseň opätovne posúdiť.
- (9) V nadväznosti na úspešné ukončenie programu finančnej pomoci v rámci Európskeho mechanizmu pre stabilitu Grécko podlieha rámci dohľadu po skončení programu, ktorý je začlenený do európskeho semestra, a podlieha sprísnenému dohľadu v súlade s nariadením (EÚ) č. 472/2013. Aktiváciou sprísneného dohľadu pre Grécko podľa vykonávacích rozhodnutí Komisie (EÚ) 2018/1192 ⁽⁹⁾ a (EÚ) 2019/338 ⁽¹⁰⁾ sa uznáva, že zo strednodobého hľadiska musí Grécko pokračovať v prijímaní opatrení na odstránenie zdrojov alebo potenciálnych zdrojov makroekonomických nerovnováh a zároveň uskutočňovať štrukturálne reformy na podporu silného a udržateľného hospodárskeho rastu. Grécko prijalo na zasadnutí Euroskupiny 22. júna 2018 záväzok pokračovať vo všetkých hlavných reformách prijatých na základe programu až do ich úplného dokončenia. Takisto sa zaviazalo, že vykoná osobitné opatrenia týkajúce sa fiškálnych a fiškálno-štrukturálnych politík, sociálneho zabezpečenia, finančnej stability, trhu práce a trhu s výrobkami, privatizácie a verejnej správy. Grécko podlieha povinnosti štvrtročne podávať správu o pokroku dosiahnutom pri plnení svojich záväzkov v rámci sprísneného dohľadu, pričom priaznivá správa za 6-mesačné obdobie môže viesť k uvoľneniu opatrení na odpustenie dlhu vo výške 0,7 % HDP za rok. Euroskupina na svojom zasadnutí v apríli 2019 odsúdila uvoľnenie prvej tranže politicky podmienených dlhových opatrení vo výške 970 miliónov EUR. Tretia správa o sprísnenom dohľade, v ktorej sa posudzuje pokrok Grécka dosiahnutý pri plnení jeho záväzkov, bola uverejnená 5. júna 2019.
- (10) Reformami, ktoré zlepšujú podnikateľské prostredie a kvalitu inštitúcií, najmä efektívnosť justičného systému, by sa posilnila odolnosť hospodárstva v Grécku, zlepšila platobná disciplína a zabezpečil by sa väčší vplyv na investičné rozhodnutia a prilákanie podnikov. Napriek nedávno dosiahnutým zlepšeniam grécke súdnictvo čelí naďalej problémom a vyznačuje sa neefektívnosťou, keďže čas potrebný na dosiahnutie súdneho rozhodnutia je často prídlhý a nevyriešené prípady negatívne vplyvajú na produktivitu súdov. Ďalšie ciele opatrenia v tejto oblasti majú preto zásadný význam, a to aj s cieľom uľahčiť bezproblémové fungovanie finančného systému, ako aj pomôcť uvoľniť investičný potenciál.
- (11) Niekoľko rokov vyznačujúcich sa nedostatočnými investíciami spôsobilo v Grécku veľké investičné medzery. Zvýšenie investícií na posilnenie rastu poslúži ako opora dlhodobého rastu a na zmenšenie regionálnych rozdielov. Pri podpore investícií budú kľúčovú úlohu zohrávať reformy finančného sektora priaznivé pre rozšírenie poskytovania úverov. V správe o krajine na rok 2019 sú uvedené prioritné oblasti pre investície verejného a súkromného sektora.
- (12) Väčšie investície do vzdelávania a odbornej prípravy majú zásadný význam pre zlepšenie produktivity a dlhodobého inkluzívneho rastu v Grécku, ako aj pre odstránenie prekážok rastu v inovačných odvetviach. Grécky systém vzdelávania čelí viacerým výzvam, pokiaľ ide o nedostatočné zdroje, nízky stupeň autonómie, dosahovanie neuspokojivých výsledkov v oblasti základných (vrátane digitálnych) zručností a pretrvávajúci nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami. Na všetkých úrovniach vo veľkej miere chýbajú zodpovednosť a monitorovanie, ktoré sú potrebné na zvýšenie kvality vzdelávacieho systému. V záujme posilnenia udržateľného rastu je dôležité podporovať kvalitné a inkluzívne vzdelávanie a odbornú prípravu, vytvárať užšie väzby medzi vzdelávaním a potrebami trhu práce, zvyšovať prítlačivosť odborného vzdelávania a prípravy, ako aj zvyšovať účasť na celoživotnom vzdelávaní.

⁽⁹⁾ Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2018/1192 z 11. júla 2018 o aktivácii sprísneného dohľadu pre Grécko (Ú. v. EÚ L 211, 22.8.2018, s. 1).

⁽¹⁰⁾ Vykonávacie rozhodnutie Komisie (EÚ) 2019/338 z 20. februára 2019 o predĺžení sprísneného dohľadu pre Grécko (Ú. v. EÚ L 60, 28.2.2019, s. 17).

- (13) Podiel dlhodobovo nezamestnaných osôb, ktorý v Grécku v roku 2018 predstavoval 70 % nezamestnaných, je napriek nedávnym zlepšeniam veľmi vysoký a znepokojenie vyvoláva vysoká nezamestnanosť mladých ľudí, ako aj nízka účasť žien na trhu práce. Intervencie by sa mali zameriavať na zlepšovanie vyhliadok na zamestnanie, podporu účasti na trhu práce a zlepšovanie podmienok pre vytváranie pracovných miest. Účinný dialóg medzi sociálnymi partnermi a zodpovedné sociálne partnerstvo v Grécku môžu podporiť prostredie priaznivé pre uskutočňovanie udržateľných reforiem a zodpovednosť za ne, čo povedie k lepšiemu fungovaniu trhu práce.
- (14) Aj keď sa s reformami už začalo, Grécko sa vyznačuje vysokou príjmovou nerovnosťou a má jeden z najmenších vplyvov sociálnych transferov na znižovanie rizika chudoby v Únii (15,83 % v roku 2017 oproti priemeru Únie na úrovni 33,98 %). Investície by sa mali zameriavať na zlepšenie prístupu k inkluzívnym, cenovo dostupným a kvalitným sociálnym službám, ako aj na budovanie zariadení dennej starostlivosti. Zlepšenie sociálneho začlenenia by sa v Grécku dosiahlo podporou najviac sociálne slabých osôb a presadzovaním sociálnej integrácie detí ohrozených chudobou, osôb so zdravotným postihnutím, migrantov a utečencov, pričom by sa súčasne venovala pozornosť regionálnym rozdielom.
- (15) Grécko v roku 2017 spustilo rozsiahlu reformu systému primárnej zdravotnej starostlivosti, ktorá má zásadný význam pre zabezpečenie prístupu a ktorá si vyžaduje neustále investície spojené so zavádzaním miestnych jednotiek zdravotnej starostlivosti (jednotky TOMY).
- (16) Grécky dopravný systém čelí vážnym problémom. Vo veľkej miere je založený na cestnej doprave a silno závislý od ropy, pričom všetky hlavné spojnice sa sústreďujú okolo trasy Atény – Solún. Náklady na dopravu sú naďalej vysoké, pričom kvalita služby, bezpečnostné štandardy a rozšírenie inteligentných dopravných systémov sú naďalej na nízkej úrovni. Nové investície sú potrebné na zvýšenie podielu multimodálnej dopravy a na podporu regionálnej integrácie a rozvoja miest.
- (17) Na to, aby krajina zosúladila svoje normy ochrany životného prostredia so zvyškom Únie, sú potrebné ďalšie investície, a to najmä v oblasti spracovania tuhého odpadu a čistenia komunálnych a priemyselných odpadových vôd. Nakladanie s tuhým odpadom je jedným z hlavných štrukturálnych problémov, keďže Grécko sa namiesto modernejších metód stále spolieha na skládkovanie a mechanicko-biologickú úpravu. Okrem toho dosahuje podiel komunálneho odpadu, ktorý sa zhodnocuje, len asi tretinu priemeru Únie. Investície sú takisto potrebné na zlepšenie čistenia vôd, v oblasti boja proti salinizácii podzemných vôd a na podporu opatrení na predchádzanie záplavám a obnovenie prírodných tokov riek.
- (18) V dôsledku nedostatočne rozvinutej infraštruktúry sa zvyšujú náklady podnikov a domácností na energiu a vytvára sa prekážka zavádzaniu energie z obnoviteľných zdrojov. Osobitným problémom, ktorému Grécko čelí, je pripojenie ostrovov k elektrickej sieti a prepojenie so susednými krajinami. Ďalší rozvoj komerčnej plynovodnej infraštruktúry by pomohol rastu tohto trhu. Cieľom reformy trhu s plynom aj trhu s elektrickou energiou by malo byť využiť výhody týchto nových infraštruktúrnych príležitostí.
- (19) Medzi výzvy naďalej patrí digitálna transformácia hospodárstva a spoločnosti, vzhľadom na obmedzený prístup k vysokorýchlostným širokopásmovým sieťam a digitálne zručnosti výrazne pod priemerom Únie. Grécko musí predovšetkým investovať do informačných a komunikačných technológií, aby tak vynahradiť prudký pokles investícií počas krízy. Chýbajúce vysokorýchlostné širokopásmové pripojenia predstavujú zásadné prekážky pre dynamické podniky zamerané na vývoz. Investície do inovácií a zručností ľudí nepostačujú na podporu rastu produktivity a nedostatok digitálnych zručností obyvateľov ich celkovo obmedzuje v hľadaní zamestnania a je brzdou rozvoja inovačných podnikov.
- (20) Obnovené stratégie pre inteligentnú špecializáciu na celoštátnej a regionálnej úrovni a ďalšie opatrenia zamerané na odstránenie najpálčivejších nedostatkov v systéme výskumu a inovácií sú potrebné na to, aby sa podnikli trhovo orientované investície do výskumu a vývoja, ktoré sú naďalej na nízkej úrovni a negatívne vplyvajú na rastový potenciál Grécka. Nízka intenzita verejného výskumu a vývoja, chýbajúci systém financovania založený na dosiahnutých výsledkoch a nedostatočné väzby medzi vedou a podnikateľskou sférou bránia dosahovaniu pokroku v oblasti vedeckej excelentnosti. Vyšší objem investícií takisto treba na zvýšenie nízkej úrovne technologického rozvoja, ktorá sa premieňa do veľmi malého počtu patentov v porovnaní s ostatnými členskými štátmi, ako aj na plné využitie potenciálu startupov a scaleupov.

- (21) Prierezovou problematikou sú investície do obnovy znevýhodnených mestských oblastí, ostrovov a horských oblastí, ktoré sú potrebné v boji proti strate a zhoršeniu kvality fyzického a ľudského kapitálu krajiny, ku ktorému došlo počas krízy. Medzi konkrétne krátkodobé až strednodobé priority patrí udržateľný opätovný rozvoj znevýhodnených a/alebo bývalých priemyselných oblastí v mestských aglomeráciách Atény – Pireus a Solún a niektorých hlavných periférnych mestských centrách. K dlhodobjším prioritám patrí rozvoj udržateľných výrobných činností, modernizácia systémov mobility a bezpečnosti, energetická efektívnosť a energia z obnoviteľných zdrojov, ochrana životného prostredia a zvyšovanie odolnosti proti prírodným rizikám a sociálno-hospodárskym krízam. Intervencie by sa mali zameriavať aj na sociálne začlenenie, integráciu migrantov, nadobúdanie zručností s cieľom znížiť nezamestnanosť, ako aj na kultúrne aktivity v záujme zvýšenia príťažlivosti znevýhodnených oblastí. Riešenie týchto výziev integrovanými stratégiami obnovy mestských oblastí by sa maximalizovali šance na dosiahnutie najlepších hospodárskych, sociálnych a environmentálnych výsledkov.
- (22) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaní, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. Grécko by to umožnilo využiť uvedené prostriedky v identifikovaných sektoroch čo najlepšie, pričom by sa zohľadnili regionálne rozdiely. Dôležitým predpokladom pre úspech investícií je posilnenie administratívnej kapacity, pokiaľ ide o riadenie týchto prostriedkov.
- (23) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Grécka, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Posúdila aj program stability na rok 2019 a národný program reforiem na rok 2019. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Grécku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (24) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability na rok 2019 a zastáva názor ⁽¹¹⁾, že Grécko podľa očakávania dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.
- (25) Rada na základe hĺbkového preskúmania vykonaného Komisiou a tohto posúdenia preskúmala národný program reforiem na rok 2019 a program stability na rok 2019. Jej odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú premietnuté do nižšie uvedených odporúčaní 1 a 2. Uvedené odporúčania prispievajú aj k plneniu prvých štyroch odporúčaní pre eurozónu,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Grécko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Dosiahnuť udržateľné hospodárske oživenie a odstrániť nadmerné makroekonomické nerovnováhy pokračovaním a dokončovaním reforiem v súlade so záväzkami, ktoré boli prijaté po skončení programu na zasadnutí Euroskupiny 22. júna 2018.

⁽¹¹⁾ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

2. Zamerať hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na udržateľnú dopravu a logistiku, ochranu životného prostredia, energetickú efektívnosť, obnoviteľné zdroje energie a projekty v oblasti energetického prepojenia, digitálne technológie, výskum a vývoj, vzdelávanie, zručnosti, zamestnateľnosť, zdravie a obnovu mestských oblastí, a to s ohľadom na regionálne rozdiely a potrebu zabezpečiť sociálne začlenenie.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILĂ

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Španielska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Španielska na rok 2019**

(2019/C 301/09)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh ⁽²⁾, a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia 21. novembra 2018 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Španielsko určila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, ktoré schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Rada prijala 9. apríla 2019 odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny ⁽³⁾ (ďalej len „odporúčanie pre eurozónu z roku 2019“), v ktorom sa stanovuje päť odporúčaní pre eurozónu (ďalej len „odporúčania pre eurozónu“).

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 136, 12.4.2019, s. 1.

- (2) Španielsko by ako členský štát, ktorého menou je euro, malo vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie odporúčania pre eurozónu z roku 2019, ktoré sa premieňa do odporúčaní 1 až 4 uvedených v ďalšom texte. Predovšetkým platí, že opatrenia na zlepšenie produktivity pomôžu plniť prvé odporúčanie pre eurozónu, pokiaľ ide o zlepšenie produktivity v záujme obnovenia rovnováhy v eurozóne, využitie neočakávaných ziskov na zníženie verejného dlhu a zameranie hospodárskej politiky v oblasti investícií na konkretizované oblasti zas prispeje k plneniu druhého odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o obnovenie rezerv a podporu investícií, a opatrenia na zlepšenie úrovne zručností a zamestnateľnosti pomôžu pri plnení tretieho odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o fungovanie trhu práce.
- (3) Správa o krajine na rok 2019 bola pre Španielsko uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Španielsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽⁴⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania pre jednotlivé krajiny prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Španielska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020. Bolo v nej zahrnuté aj hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011, ktorého výsledky boli takisto uverejnené 27. februára 2019. Na základe svojej analýzy Komisia dospela k záveru, že v Španielsku existujú makroekonomické nerovnováhy. Vysoký objem vnútorného a zahraničného dlhu, tak verejného, ako aj súkromného, a vysoká nezamestnanosť sú v kontexte nízkeho rastu produktivity naďalej slabými miestami s cezhraničným významom. Znižovanie dlhu súkromného sektora napreduje, ale potreba znižovať pákový efekt je stále značná. Napriek pretrvávajúcemu silnému rastu hrubého domáceho produktu (HDP) zostáva verejný dlh v pomere k HDP vysoký. Miera nezamestnanosti sa ďalej rýchlo znižuje, no stále je veľmi vysoká, pričom vysoká miera segmentácie pracovného trhu (na dočasné pracovné zmluvy a zmluvy na neurčitý čas) bráni rýchlejšiemu rastu produktivity práce. Po tom, ako si krajina v rokoch 2012 až 2015 udržiavala dobrú dynamiku reforiem, premenlivý politický kontext posledného roka prispel k tomu, že išlo o ďalší rok, v ktorom sa dosiahol len obmedzený pokrok vo vykonávaní odporúčaní pre jednotlivé krajiny z predchádzajúcich rokov. Súčasná priaznivá hospodárska situácia je príležitosťou na riešenie zostávajúcich reformných potrieb, aby sa zvýšila odolnosť a zrýchlil rast španielskeho hospodárstva.
- (4) Španielsko predložilo 30. apríla 2019 svoj národný program reforiem na rok 2019 a svoj program stability na rok 2019. Obidva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali súčasne.
- (5) V programe stability na rok 2019 sa uvádzajú opatrenia, ktoré sa prijali na vykonávanie preventívnych a korektívnych nástrojov stanovených v španielskom zákone o stabilite. Program však neobsahuje plány na zautomatizovanie presadzovania týchto nástrojov ani na revíziu výdavkového pravidla stanoveného v zákone o stabilite s cieľom posilniť jeho príspevok k fiškálnej konsolidácii, a to najmä v časoch hospodárskeho rozmachu. Na to, aby sa zlepšila efektívnosť verejných výdavkov v oblasti verejného obstarávania a aby sa predchádzalo nezrovnalostiam v tejto oblasti, bude nevyhnutné vykonávanie zákona o verejných zákazkách z roku 2017. Predovšetkým je dôležité, aby nový riadiaci orgán, konkrétne nezávislý úrad pre reguláciu a dohľad, mohol účinne vykonávať úlohy, ktoré mu boli pridelené, a aby sa urýchlene prijala komplexná národná stratégia verejného obstarávania – s aktívnym zapojením verejných obstarávateľov a subjektov na celoštátnej, regionálnej a miestnej úrovni. V roku 2019 sa má takisto vykonať viacero preskúmaní výdavkov, ktoré povedú k vypracovaniu odporúčaní, pričom realizácia týchto odporúčaní by mala prispieť k zefektívneniu verejných výdavkov.
- (6) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na roky 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁵⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 33.

⁽⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

- (7) Po včasnej a trvalej náprave nadmerného deficitu a rozhodnutí Rady (EÚ) 2019/1001 ⁽⁶⁾ o zrušení postupu pri nadmernom deficite teraz Španielsko podlieha preventívnej časti Paktu stability a rastu a vzťahuje sa naň prechodné dlhové pravidlo. Podľa jeho prognóz sa saldo verejných financií zlepší z -2,5 % HDP v roku 2018 na -2,0 % HDP v roku 2019, pričom v roku 2022 má krajina dosiahnuť vyrovnaný rozpočet. Dosiahnutie strednodobého rozpočtového cieľa, ktorým je vyrovnaná rozpočtová pozícia v štrukturálnom vyjadrení, sa na základe prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁷⁾ v časovom rámci programu stability na rok 2019 neplánuje. Na základe programu stability na rok 2019 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP klesne z 97,1 % v roku 2018 na 95,8 % v roku 2019 a následne na 88,7 % v roku 2022. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, je realistický. Riziká, ktoré ohrozujú dosiahnutie fiškálnych cieľov stanovených v programe stability na rok 2019, sa týkajú najmä strany príjmov, kde existuje veľká neistota, pokiaľ ide o výnosy či pravdepodobnosť prijatia mnohých príjmových opatrení.
- (8) Rada 13. júla 2018 odporučila Španielsku, aby zabezpečilo, že nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov ⁽⁸⁾ v roku 2019 neprekročí 0,6 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,65 % HDP. Z prognózy Komisie z jari 2019 vyplýva, že existuje riziko značnej odchýlky od odporúčaného postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu v roku 2019.
- (9) Vzhľadom na pomer španielskeho dlhu verejnej správy k HDP, ktorý je nad referenčnou hodnotou 60 % HDP stanovenou v zmluve, a vzhľadom na predpokladanú kladnú produkčnú medzeru krajiny vo výške 2,0 % HDP by nominálne čisté primárne verejné výdavky v roku 2020 nemali rásť, čo zodpovedá štrukturálnej úprave vo výške 1,0 % HDP na základe spoločne dohodnutej matice úprav požadovanej v Pakte stability a rastu. Zároveň existujú náznaky, že nevyužitá kapacita v hospodárstve je podhodnotená, v situácii, keď inflácia podľa prognóz v rokoch 2019 a 2020 neprekročí 2 %, pričom trh práce ďalej stagnuje (vysoká miera nezamestnanosti a veľmi veľký podiel nedobrovoľných čiastočných úväzkov, dočasných zamestnancov, ako aj chudoba zamestnaných osôb). Z realistickejšieho nástroja navyše vyplýva, že existujú určité náznaky vysokého stupňa neistoty, pokiaľ ide o odhady produkčnej medzery založené na spoločnej metodike. Vzhľadom na uvedené sa javí vhodné dosiahnuť ročnú štrukturálnu úpravu vo výške 0,65 % HDP, čo zodpovedá maximálnej miere rastu čistých primárnych verejných výdavkov vo výške 0,9 %. Podľa prognózy Komisie z jari 2019 existuje pri nezmenených politikách riziko, že v roku 2020 sa zaznamená značná odchýlka od požadovanej fiškálnej úpravy. Španielsko navyše podľa prognózy v rokoch 2019 a 2020 nesplní požiadavky prechodného dlhového pravidla. Rada celkovo zastáva názor, že počnúc rokom 2019 by sa mali prijať potrebné opatrenia, aby sa dosiahol súlad s ustanoveniami Paktu stability a rastu. Je dôležité, aby sa všetky neočakávané zisky použili na ďalšie znižovanie miery zadlženosti verejnej správy.
- (10) Rast zamestnanosti je v Španielsku naďalej silný. Nezamestnanosť stále klesá, hoci zostáva výrazne nad priemerom Únie, čo sa týka najmä mladých ľudí a nízkokvalifikovaných osôb. Rodové rozdiely v miere zamestnanosti a dĺžke pracovného života sú naďalej veľké. Ide o nevyužitý potenciál, najmä s ohľadom na rýchlo starnúce obyvateľstvo.
- (11) Využívanie dočasných pracovných zmlúv, a to aj v sektoroch s menšou mierou sezónnych alebo cyklických činností, sa síce postupne znižuje, no stále je rozšírené a patrí medzi najvyššie v Európe, čo môže brzdiť rastový potenciál a sociálnu súdržnosť v Španielsku. Najviac sú dotknutí mladí ľudia, osoby s nízkou kvalifikáciou a štátni príslušníci tretích krajín, pričom to pre nich často znamená nižšie nároky na sociálne dávky a vyššie riziko chudoby. Dočasné pracovné zmluvy majú často veľmi krátke trvanie a pracovníci aj zamestnávatelia tak majú slabú motiváciu, aby investovali do odbornej prípravy, čo následne brzdi rast produktivity. Zmena dočasnej pracovnej zmluvy na trvalú je naďalej zložitá a prekážky brániace v mobilite pracovnej sily zužujú možnosti uchádzačov o zamestnanie a bránia efektívnej alokácii pracovných síl v krajine.

⁽⁶⁾ Rozhodnutie Rady (EÚ) 2019/1001 zo 14. júna 2019, ktorým sa zrušuje rozhodnutie 2009/417/ES o existencii nadmerného deficitu v Španielsku (Ú. v. EÚ L 163, 20.6.2019, s. 59).

⁽⁷⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

⁽⁸⁾ Čisté primárne verejné výdavky pozostávajú z celkových verejných výdavkov bez úrokových výdavkov, výdavkov na programy Únie plne hradených z fondov Únie a nediskrečných zmien vo výdavkoch na dávky v nezamestnanosti. Štátne financovaná tvorba hrubého fixného kapitálu sa rovnomerne rozloží na obdobie štyroch rokov. Diskrečné opatrenia na strane príjmov alebo zvýšenia príjmov vyplývajúce z právnych predpisov sú zohľadnené. Jednorazové opatrenia na strane príjmov aj výdavkov sú vzájomne započítané.

- (12) Španielsko zintenzívnilo podporu pre dlhodobo nezamestnaných, ktorí v roku 2018 stále predstavovali 6,4 % aktívneho obyvateľstva. Nedávne iniciatívy majú za cieľ zvýšiť zamestnateľnosť mladých ľudí pomocou konzultčných služieb a profesijného poradenstva, avšak pomocou verejných služieb zamestnanosti sa stále obsadzuje len malá časť voľných pracovných miest a je potrebné ďalšie úsilie na ich lepšie využívanie pri hľadaní zamestnania a sprostredkovaní práce. V niektorých regiónoch zaostáva najmä zapojenie zamestnávateľov, pričom profilovacie nástroje na lepšie párovanie uchádzačov o zamestnanie s potrebami zamestnávateľov sú iba v začiatkovej fáze. Partnerstvá medzi verejnými službami zamestnanosti a sociálnymi službami sa ďalej rozvíjajú, ale v niektorých regiónoch je táto spolupráca stále slabá. Väčšie investície do moderných verejných služieb zamestnanosti spojené s podporou mobility pracovnej sily by mohli pomôcť zlepšiť zamestnateľnosť a adaptabilitu pracovníkov a zmierniť vplyv zmien postavenia na trhu práce, čím by sa zvýšila produktivita Španielska a dlhodobý inkluzívny rast.
- (13) Snahy posilniť inšpektoráty práce s cieľom bojovať proti zneužívaniu dočasných pracovných zmlúv prinášajú výsledky, pričom podiel zmlúv na neurčitý čas v čistom náraste pracovných miest sa zvyšuje. Zamestnávateľia však aj naďalej vo veľkej miere využívajú krátkodobé pracovné zmluvy. V minulosti sa ukázalo, že početné stimuly na podporu tvorby pracovných miest majú len obmedzený dosah pri podporovaní kvalitných pozícií. Španielsko začalo nový hodnotiaci proces s cieľom zjednodušiť tento systém, no výsledky zatiaľ nie sú k dispozícii. Treba urýchliť výberové konania, ktoré majú znížiť podiel pracovných zmlúv na dobu určitú vo verejnom sektore na všetkých úrovniach verejnej správy, aby sa dosiahol cieľ 8 % do ukončenia náborových súťaží v roku 2020. Vytvorenie okrúhlych stolov tripartity je dobrým krokom smerom k väčšiemu zapojeniu sociálnych partnerov do tvorby politiky, no stále existuje priestor na prehĺbenie a včasnejšie vedenie konzultácií.
- (14) Podiel ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením, ako aj nerovnosť príjmov sa síce znižujú, no zostávajú nad priemerom Únie. Miera chudoby zamestnaných je vysoká v prípade dočasných alebo nízkokvalifikovaných pracovníkov, alebo osôb narodených mimo EÚ. Miera chudoby detí sa síce znižuje, no stále je veľmi vysoká. Schopnosť sociálnych transferov, s výnimkou dôchodkov, znižovať chudobu patrí medzi najnižšie v Únii, a to najmä v prípade detí. Sociálne výdavky na španielske domácnosti s deťmi patria v pomere k HDP k najnižším v Únii a nie sú dostatočne cielené, hoci nedávno sa mierne zvýšili prídavky na dieťa, ktorých výška závisí od finančnej situácie rodičov. Napriek pozitívnemu trendu stále existujú značné medzery v pokrytí podpory pre osoby s veľkou a strednou mierou odkázanosti na starostlivosť. Celoštátna podpora v nezamestnanosti je naďalej fragmentovaná, s mnohými schémami, ktoré sú určené pre rozličné skupiny uchádzačov o zamestnanie. Nedávne opatrenia na zvýšenie miery pokrytia a ochrany, pokiaľ ide o podporu príjmov pre staršie, dlhodobo nezamestnané osoby (vo veku 52 rokov a viac), môžu zároveň oslabiť motiváciu tejto konkrétnej skupiny pracovať. Regionálne schémy minimálneho príjmu pritom vykazujú veľké rozdiely v podmienkach prístupu, pokrytia a primeranosti medzi jednotlivými regiónmami a ich obmedzená prenosnosť medzi regiónmami znižuje stimuly pre mobilitu pracovnej sily. Mnoho ľudí v núdzi v dôsledku toho nedostáva podporu. Zavedením systému univerzálnej sociálnej karty sa zvýši transparentnosť systému sociálnych dávok, čím sa umožní ich lepšie zacielenie. Aj keď hospodárske oživenie naďalej pomáha znižovať chudobu, situácia si vyžaduje investície do politik sociálneho začlenenia a sociálnej infraštruktúry (napr. sociálne bývanie) s cieľom dosiahnuť inkluzívny rast. Španielsko okrem toho čelí špeciickým výzvam v oblasti územnej súdržnosti, akou je napríklad akútne vyludňovanie a starnutie v niektorých vidieckych oblastiach. Pri riešení týchto výziev by mohli pomôcť opatrenia na podporu podnikania, digitalizácie a sociálneho hospodárstva, ktoré by tvorili súčasť integrovaných stratégií územného rozvoja.
- (15) Španielsky dôchodkový systém zohrával počas krízy dôležitú úlohu pri udržiavaní životnej úrovne starších osôb, ktoré sú tak menej ohrozené chudobou. Prognózy v správe o starnutí obyvateľstva a správe o primeranosti dôchodkov z roku 2018 naznačujú, že reformy z rokov 2011 a 2013 pomohli v dlhodobom horizonte zaistiť udržateľnosť a relatívnu primeranosť dôchodkov. Opätovné naviazanie zvyšovania dôchodkov na infláciu (o ktorom sa rozhodlo v rokoch 2018 a 2019) a odklad zavedenia koeficientu pre udržateľnosť dôchodkov by si však vyžadovali kompenzačné opatrenia, aby sa zaistila udržateľnosť dôchodkového systému v strednodobom až dlhodobom horizonte. Navyše by sa mali prijať ďalšie opatrenia, ktoré by riešili jednak hlavný problém adekvátnosti príjmov budúcich dôchodcov, jednak dĺžku a úplnosť ich pracovnej kariéry v kontexte vysokej nezamestnanosti a rozsiahleho využívania dočasných pracovných zmlúv a čiastočných úväzkov.

- (16) Útlm investícií do vývoja a výskumu a nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami brzdia výkonnosť Španielska v oblasti inovácií, ako aj rast jeho produktivity. Výdavky na výskum a vývoj v španielskom podnikateľskom sektore sú v porovnaní s priemerom Únie len polovičné, a to najmä vo veľkých firmách, pričom existujú značné regionálne rozdiely. Tento rozdiel je umocnený nízkou a klesajúcou mierou plnenia verejného rozpočtu v oblasti výskumu a vývoja, najmä pokiaľ ide o pôžičky. Ďalšou významnou prekážkou rozvoja a používania vyspelých technológií, najmä pre malé a stredné podniky, je nedostatok zručností a nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami. Zamestnanosť v odvetviach využívajúcich pokročilé technológie a v službách náročných na znalosti je v mnohých španielskych regiónoch výrazne pod priemerom Únie. Hoci vznikajú regionálne inovačné stratégie pre inteligentnú špecializáciu a zjednodušuje sa riadenie celoštátnej politiky výskumu a inovácií, koordinácia celoštátnych a regionálnych úrovní pri vypracúvaní, vykonávaní a hodnotení politiky naďalej zaostáva. Aby sa zlepšili výsledky Španielska v oblasti inovácií, budú potrebné značné investície, ktoré podporia podnikanie a začínajúce podniky a pomôžu im rásť a ktoré budú podnecovať konkurencieschopnosť všetkých firiem a ich adaptáciu – aj prostredníctvom digitalizácie – na činnosti s vyššou pridanou hodnotou s cieľom rozšíriť ich pôsobenie na medzinárodných trhoch. To si vyžaduje aj väčší dôraz na verejno-súkromné partnerstvá, spoluprácu medzi akademickou obcou a podnikmi a na transfer technológií, najmä v prospech malých a stredných podnikov, posilnené riadenie politiky výskumu a inovácií na všetkých úrovniach verejnej správy a užšie prepojenie infraštruktúry a projektov výskumu a vývoja s regionálnymi a celoštátnymi inovačnými stratégiami.
- (17) Miera predčasného ukončenia školskej dochádzky v Španielsku síce klesá, no stále je veľmi vysoká a vykazuje značné regionálne rozdiely. Existuje priestor na zlepšenie výsledkov vzdelávania, ktoré sa výrazne líšia v jednotlivých regiónoch. Oba tieto faktory majú negatívny vplyv na dlhodobý potenciál rastu produktivity. Snahy zreformovať vzdelávací systém nenapredujú. Firmy upozorňujú na ťažkosti pri hľadaní zručností potrebných na prijímanie inovácií, najmä pokiaľ ide o odborníkov v oblasti informačných a komunikačných technológií. Španielsko schválilo opatrenia na modernizáciu duálneho systému odborného vzdelávania a odbornej prípravy, ktorý by mohol zohrávať kľúčovú úlohu pri poskytovaní zručností a kvalifikácií potrebných na absorbovanie inovácií, ale úroveň zapisovania sa do týchto systémov je naďalej slabá. Miera dosiahnutého terciárneho vzdelania v Španielsku je nad priemerom Únie, ale absolventi terciárneho vzdelávania majú ťažkosti nájsť primerané pracovné pozície. Rozvíjanie ľudského kapitálu pomocou vzdelávania a odbornej prípravy na všetkých úrovniach vrátane vysokoškolského vzdelávania a odbornej prípravy a lepšia spolupráca medzi vzdelávacími inštitúciami a podnikmi, ktorá by zmiernila existujúci nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, by mohli mladým absolventom uľahčiť štart na trhu práce. Firmy by zároveň vďaka týmto opatreniam mohli získať zručnosti a kvalifikácie potrebné na zlepšenie ich inovačnej kapacity a plnohodnotné využitie rastového potenciálu, ktorý ponúka digitalizácia. Rekvalifikácia pracovníkov v oblasti digitálnych zručností by španielskym spoločnostiam takisto umožnila udržať si konkurencieschopnosť v čoraz digitálnejšej ekonomike. Všetky tieto opatrenia by pomohli znižovať regionálne rozdiely.
- (18) Reštriktívna a fragmentovaná regulácia v Španielsku bráni firmám využívať úspory z rozsahu a brzdí produktivitu. Zákon o jednote trhu zostáva dôležitým nástrojom na riešenie tejto problematiky. Ráznejšie vykonávanie tohto zákona a odstránenie zistených prekážok v oblasti služieb, najmä pokiaľ ide o určité odborné služby, ako sú stavební inžinieri, architekti a právne služby, by viedlo k rozšíreniu príležitostí pre rast a posilneniu hospodárskej súťaže. Rovnako ako v iných oblastiach, v ktorých sú regióny kľúčom k úspešnej realizácii reforiem, aj v tejto oblasti by intenzívnejšia a nepretržitá koordinácia celoštátnych a regionálnych orgánov mohla zvýšiť účinnosť politik.
- (19) Chýbajúce prepojenia železničnej nákladnej dopravy a obmedzená integrácia do trhov Únie s elektrinou a plynom bránia Španielsku plnohodnotne využívať výhody jednotného trhu Únie. Španielsko musí preto pokračovať v investíciách do prepojení elektrických sietí so zvyškom Únie, aby dosiahlo do roku 2020 cieľ prepojiť aspoň 10 % svojej inštalovanej kapacity na výrobu elektrickej energie. Investície sú potrebné aj na zvýšenie využívania železničnej nákladnej dopravy, vrátane investícií do cezhraničných prepojení s Francúzskom a Portugalskom a prepojení s prístavmi a dopravnými uzlami.

- (20) Značné investičné medzery pretrvávajú aj v oblasti riadenia prírodných zdrojov s cieľom zabezpečiť udržateľnejší model rozvoja. Zníženie spotreby energie v budovách a rozvoj inteligentných sietí a možností uskladňovania energie z obnoviteľných zdrojov by pomohli lepšie riadiť dopyt. Ďalšie úsilie by sa malo venovať podpore udržateľnej dopravy a obehového hospodárstva. Niektoré oblasti Španielska patria medzi územia, ktoré sú v Európe najviac ohrozené zmenou klímy, pričom existujúce vodné zdroje čelia tlaku a vyžadujú si ďalšie investície do infraštruktúry na zlepšenie hospodárenia s vodami, ako je čistenie odpadových vôd, riešenie únikov vo vodovodných sieťach a zásobovanie vodou. Napriek stabilnému pokroku v posledných rokoch Španielsko ešte stále neplní niektoré požiadavky práva Únie v oblasti vody. Pokrok v plnení všetkých týchto cieľov by pre Španielsko znamenal environmentálne, hospodárske a spoločenské prínosy.
- (21) Pokiaľ ide o všetky zistené medzery v investíciách, mali by sa zohľadňovať osobitné investičné potreby jednotlivých regiónov. Územné rozdiely v HDP na obyvateľa sú mierne, hoci stále vyššie ako pred krízou, a to najmä v dôsledku nerovnomerného vplyvu prepúšťania pracovníkov v jednotlivých regiónoch. Najväčšie regionálne rozdiely vykazujú v súčasnosti ukazovatele pracovných a sociálnych výsledkov, pri ktorých väčšina španielskych regiónov nedosahuje ani priemer Únie. O veľkých územných rozdieloch svedčia aj ďalšie sociálno-ekonomické ukazovatele, ako sú inovácie, podnikanie a konkurencieschopnosť. V hospodárskej politike týkajúcej sa investícií by sa mali náležite zohľadňovať regionálne rozdiely v investičných potrebách.
- (22) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaní, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. Španielsku by sa tak umožnilo využiť tieto finančné prostriedky čo najlepšie so zreteľom na identifikované odvetvia, s prihliadnutím na regionálne rozdiely a na osobitnú situáciu najvzdialenejšieho regiónu Kanárske ostrovy. Dôležitým predpokladom pre úspech týchto investícií je posilnenie administratívnej kapacity krajiny, pokiaľ ide o riadenie týchto prostriedkov.
- (23) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Španielska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila program stability na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Španielsku v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Španielsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (24) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability na rok 2019 a jej stanovisko ⁽⁹⁾ je zohľadnené najmä v odporúčaní 1.
- (25) Rada na základe hĺbkového preskúmania vykonaného Komisiou a tohto posúdenia preskúmala národný program reforiem na rok 2019 a program stability na rok 2019. Jej odporúčania vydané podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú zohľadnené v odporúčaní 1 až 4. Tieto odporúčania prispievajú aj k plneniu odporúčaní pre eurozónu z roku 2019, najmä prvého, druhého a tretieho z týchto odporúčaní. Fiškálne politiky uvedené v odporúčaní 1 prispievajú okrem iného k odstraňovaniu nerovnováh súvisiacich s vysokou úrovňou verejného dlhu,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Španielsko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Zabezpečiť, aby nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2020 nepresiahla 0,9 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave na úrovni 0,65 % HDP. Prijatť opatrenia na posilnenie rámcov vo fiškálnej oblasti a v oblasti verejného obstarávania na všetkých úrovniach verejnej správy. Zachovať udržateľnosť dôchodkového systému. Využiť neočakávané zisky na urýchlenie znižovania miery zadlženosti verejnej správy.

⁽⁹⁾ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

2. Zaistiť, aby služby zamestnanosti a sociálne služby mali kapacitu na zaistenie účinnej podpory. Podporovať prechod na zmluvy na neurčitý čas, a to aj zjednodušením systému stimulov na zamestnávanie. Zlepšiť podporu pre rodiny, znížiť fragmentáciu vnútroštátnej pomoci v nezamestnanosti a odstrániť medzery v pokrytí v rámci regionálnych systémov minimálneho príjmu. Znížiť mieru predčasného ukončovania školskej dochádzky a zlepšiť výsledky vzdelávania, a to s prihliadnutím na regionálne rozdiely. Zintenzívniť spoluprácu medzi vzdelávacími inštitúciami a podnikmi s cieľom zlepšiť poskytovanie zručností a kvalifikácií relevantných pre trh práce, najmä pokiaľ ide o informačné a komunikačné technológie.
3. Zamerať hospodársku politiku v oblasti investícií na podporu inovácií, efektívnosť zdrojov a energetickú efektívnosť, modernizáciu železničnej nákladnej infraštruktúry a rozšírenie elektrických prepojení so zvyškom Únie, a to s prihliadnutím na regionálne rozdiely. Zvýšiť účinnosť politík podporujúcich výskum a inovácie.
4. Napredovať vo vykonávaní zákona o jednote trhu tým, že sa pravidlá upravujúce prístup k hospodárskym činnostiam a ich výkon, najmä v oblasti služieb, uvedú na všetkých úrovniach verejnej správy do súladu so zásadami uvedeného zákona a že sa zlepši spolupráca medzi administratívnymi orgánmi.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILÄ

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Francúzska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Francúzska na rok 2019**

(2019/C 301/10)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh ⁽²⁾, a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia 21. novembra 2018 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Francúzsko určila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, ktoré schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Rada prijala 9. apríla 2019 odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny ⁽³⁾ (ďalej len „odporúčanie pre eurozónu z roku 2019“), v ktorom sa stanovuje päť odporúčaní pre eurozónu (ďalej len „odporúčania pre eurozónu“).

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 136, 12.4.2019, s. 1.

- (2) Francúzsko by ako členský štát, ktorého menou je euro, malo vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie odporúčania pre eurozónu z roku 2019 premietnutého do nižšie uvedených odporúčaní 1 až 4. K plneniu druhého odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o obnovu fiškálnych rezerv, zlepšenie verejných financií a podporu investícií, prispievajú predovšetkým opatrenia, ktorých cieľom je využiť neočakávané zisky na zníženie verejného dlhu, zefektívniť verejné výdavky a zamerať investičnú hospodársku politiku na konkrétne oblasti. Opatrenia zamerané na zjednodušenie daňového systému a zníženie regulačných obmedzení zas prispievajú k plneniu prvého odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o podnikateľské prostredie. A napokon, opatrenia zamerané na zlepšenie zamestnatelnosti prispievajú k plneniu tretieho odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o fungovanie trhu práce.
- (3) Správa o Francúzsku na rok 2019 bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Francúzsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽⁴⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania pre jednotlivé krajiny prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Francúzska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020. Bolo v nej zahrnuté aj hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011, ktorého výsledky boli takisto uverejnené 27. februára 2019. Na základe svojej analýzy Komisia dospela k záveru, že vo Francúzsku existujú makroekonomické nerovnováhy. Zistené nerovnováhy sa týkajú najmä vysokého verejného dlhu a slabej dynamiky konkurencieschopnosti v kontexte nízkeho rastu produktivity.
- (4) Francúzsko 26. apríla 2019 predložilo svoj národný program reforiem na rok 2019 a svoj program stability na rok 2019. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi týmito programami sa obidva programy posudzovali súčasne.
- (5) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na obdobie rokov 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁵⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (6) Na Francúzsko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu a prechodné dlhové pravidlo. Vo svojom programe stability na rok 2019 vláda plánuje zvýšenie celkového deficitu z 2,5 % hrubého domáceho produktu (HDP) v roku 2018 na 3,1 % HDP v roku 2019 a následne jeho postupné zníženie na 1,2 % HDP v roku 2022. Toto plánované zvýšenie celkového deficitu v roku 2019, ktoré sa potvrdilo aj v prognóze Komisie z jari 2019, je zapríčinené najmä jednorazovým, deficit zvyšujúcim vplyvom transformácie daňových úverov v oblasti zamestnanosti a konkurencieschopnosti na trvalé zníženie sociálnych príspevkov zamestnávateľov. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁶⁾ sa strednodobý rozpočtový cieľ, ktorým je štrukturálny deficit vo výške 0,4 % HDP, neplánuje dosiahnuť počas obdobia, na ktoré sa vzťahuje program stability na rok 2019. Podľa programu stability na rok 2019 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP vzrastie z 98,4 % HDP v roku 2018 na 98,9 % v roku 2019 a následne bude klesať až na úroveň 96,8 % v roku 2022. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, je realistický. Zároveň platí, že opatrenia potrebné na podporu plánovaných cieľových deficitov na obdobie od roku 2020 neboli konkretizované.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 39.

⁽⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁶⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

- (7) Komisia vydala 5. júna 2019 správu na základe článku 126 ods. 3 zmluvy, keďže v programe stability na rok 2019 sa v roku 2019 plánoval celkový deficit presahujúci referenčnú hodnotu 3 % HDP stanovenú v zmluve a na základe oznámených údajov sa v roku 2018 prima facie nedodržalo prechodné dlhové pravidlo. V správe sa dospelo k záveru, že po posúdení všetkých relevantných faktorov by sa kritériá deficitu a dlhu vymedzené v zmluve a v nariadení (ES) č. 1467/1997 mali v súčasnosti považovať za dodržané.
- (8) Rada 13. júla 2018 odporučila Francúzsku, aby zabezpečilo, že nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov⁽⁷⁾ v roku 2019 neprekročí 1,4 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,6 % HDP. Z prognózy Komisie z jari 2019 vyplýva, že v roku 2019 existuje riziko značnej odchýlky od odporúčaného postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu.
- (9) Vzhľadom na pomer dlhu verejnej správy Francúzska k HDP nad úrovňou 60 % HDP a predpokladanú produkčnú medzeru vo výške 0,7 % by nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2020 nemala presiahnuť 1,2 %, čo na základe matice požiadaviek v rámci Paktu stability a rastu zodpovedá štrukturálnej úprave 0,6 % HDP. Z prognózy Komisie z jari 2019 za predpokladu nezmenenej politiky vyplýva, že v roku 2020 existuje riziko značnej odchýlky od uvedenej požiadavky. Prima facie sa predpokladá, že Francúzsko v rokoch 2019 a 2020 nedodrží prechodné dlhové pravidlo. Rada celkovo zastáva názor, že počnúc rokom 2019 by sa mali prijať potrebné opatrenia, aby sa dosiahol súlad s ustanoveniami Paktu stability a rastu. Je dôležité, aby sa všetky neočakávané zisky použili na ďalšie znižovanie miery zadlženosti verejnej správy.
- (10) Úsilie vynaložené na konsolidáciu verejných financií sa prejavilo iba miernym znížením pomeru verejných výdavkov k HDP, ktorý v roku 2018 dosahoval úroveň 56 % a bol naďalej najvyšším v Únii. Stabilný pokles verejného dlhu bude závisieť od schopnosti vlády obmedziť svoje výdavky. Vláda od roku 2017 postupne zavádza obnovenú stratégiu fiškálnej konsolidácie naplánovanú na celé päťročné funkčné obdobie prezidenta. Či bude úspešná, bude závisieť od toho, či sa splnia výdavkové ciele, ktoré boli vytýčené pre ústredné a miestne samosprávy a pre systém zdravotnej starostlivosti.
- (11) Výdavky na zdravotnú starostlivosť sa postupom času neustále zvyšovali. Celková výška výdavkov sa v roku 2017 odhadovala na 11,5 % HDP, čo je najvyššia úroveň spomedzi členských štátov, ktoré sú členmi Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD). Na jeseň 2018 bola ohlásená nová reforma systému zdravotnej starostlivosti a 13. februára 2019 bol predložený návrh zákona. Či bude reforma úspešná, bude závisieť od toho, či sa podarí vytvoriť jasný právny a organizačný rámec, ktorý by poskytoval vhodné stimuly a podporoval spoluprácu medzi verejnými a súkromnými aktérmi. Ohlásená reforma systému zdravotnej starostlivosti nepočíta s úpravou normy pre rast výdavkov na zdravotnú starostlivosť (*Objectif National de Dépenses d'Assurance Maladie*, ONDAM). Táto norma pre výdavky pokrýva tretinu výdavkov na sociálne zabezpečenie. Cieľ ONDAM bol od roku 2017 zvýšený už trikrát aj napriek tomu, že sa ho od roku 2010 darilo plniť. Na obdobie rokov 2018 – 2020 sa pôvodný cieľ rastu 2,1 % zvýšil v zákone o rozpočte na rok 2018 na upravený cieľ 2,3 % a v rozpočtovom zákone o sociálnom zabezpečení na rok 2019 sa ešte viac zvýšil na 2,5 %. Do istej miery sa takto zohľadnia dodatočné náklady, ktoré vzniknú v súvislosti s reformou *Ma santé 2022*.
- (12) Verejné výdavky na miestnej úrovni prekročili v roku 2017 plánovaný cieľ rastu. Verejné výdavky miestnej samosprávy vo Francúzsku sa od roku 2014 riadia normou pre výdavky, v ktorej sú stanovené ročné nezáväzné ciele rastu tak pre prevádzkové verejné výdavky, ako aj pre potreby financovania na miestnej úrovni (*Objectif d'évolution de la Dépense Locale*). Táto norma pre výdavky bola v roku 2018 sprevádzaná právne záväznými zmluvnými dohodami, ktoré sa s platnosťou na roky 2018 až 2020 uzavreli medzi štátom a 71 % z 322 najväčších miestnych orgánov. Keďže došlo iba k obmedzenému zníženiu počtu obcí, môže to byť prekážka pri dosahovaní súladu s normou pre výdavky. Po vykonaní územnej reformy v rokoch 2014 až 2016 počet regiónov síce klesol na polovicu, no počet obcí sa znížil iba mierne a naďalej presahuje 34 000, čo je zďaleka najviac v Únii.

(7) Čisté primárne verejné výdavky pozostávajú z celkových verejných výdavkov bez úrokových výdavkov, výdavkov na programy Únie plne hradených z fondov Únie a nediskrečných zmien vo výdavkoch na dávky v nezamestnanosti. Štátne financovaná tvorba hrubého fixného kapitálu sa rovnomerne rozloží na obdobie štyroch rokov. Diskrečné opatrenia na strane príjmov alebo zvýšenia príjmov vyplývajúce z právnych predpisov sú zohľadnené. Jednorazové opatrenia na strane príjmov aj výdavkov sú vzájomne započítané.

- (13) Implementácia obnovennej stratégie fiškálnej konsolidácie, ktorú vláda naplánovala na päťročné funkčné obdobie prezidenta, si vyžaduje aj vykonanie programu Action Publique 2022, ktorý ešte stále nebol úplne vymedzený. Vďaka tomuto programu sa má podstatne zvýšiť efektívnosť verejných výdavkov a zároveň zlepšiť fungovanie celoštátnej verejnej správy. Vláda jasne uprednostnila metodické a procesné aspekty, no nevenovala pozornosť predchádzajúcej kvantifikácii možných úspor v jednotlivých oblastiach. Hoci je možné, že tento prístup vyplynul zo zložitého procesu reforiem a z potreby upokojiť verejnú diskusiu o citlivých otázkach, zároveň sťažuje kvantitatívne vyhodnotenie celkovej stratégie a jej prínosu k fiškálnej konsolidácii. Predovšetkým nie je jasné, ako presne a v akom časovom horizonte by mal program reforiem (vrátane plánov transformácie ministerstiev, ktoré zahŕňajú rozsiahly súbor rôznorodých opatrení) prispieť prostredníctvom konkrétnych opatrení k dosiahnutiu veľmi konkrétneho cieľa, ktorým je zníženie pomeru výdavkov k HDP do roku 2022. Z dostupných informácií celkovo vyplýva, že usmernenia pre preskúvanie výdavkov, ktoré v roku 2016 schválila Euroskupina, sa dodržiavajú iba čiastočne.
- (14) Riziká ohrozujúce udržateľnosť verejného dlhu zostávajú v strednodobom horizonte aj naďalej vysoké. Vysoká úroveň verejného dlhu a štrukturálneho deficitu verejných financií predstavuje najmä v strednodobom horizonte problém z hľadiska udržateľnosti. Aby sa tieto riziká dali odvrátiť, musí sa nutne vyvinúť fiškálne úsilie, ktoré by sa premietlo do výrazného zlepšenia štrukturálneho primárneho salda Francúzska. Znížením pomeru verejného dlhu k HDP by sa zlepšili aj vyhliadky francúzskeho hospodárstva na rast a jeho odolnosť.
- (15) Plánovaná dôchodková reforma by mohla pomôcť znížiť verejný dlh v strednodobom horizonte, a obmedziť tak riziká ohrozujúce udržateľnosť dlhu. Rozpočtová rovnováha dôchodkového systému do veľkej miery závisí od makroekonomických predpokladov. Podľa poslednej výročnej správy Rady Francúzska pre dôchodky (*Conseil d'orientation des retraites*) dosiahli výdavky na dôchodky v roku 2018 výšku 13,8 % HDP, pričom sa predpokladá, že v roku 2022 dosiahnu 13,8 %, a potom by mali v horizonte do roku 2070 zostať v rozmedzí od 11,8 % do 13,8 % v závislosti od predpokladanej miery rastu vo vývoji HDP a zamestnanosti v čase. Vo Francúzsku existuje popri sebe viac ako 40 rôznych dôchodkových systémov. Tieto systémy sa uplatňujú na rôzne skupiny pracovníkov a funkcií podľa odlišných súborov pravidiel. Ku koncu roka sa očakáva predloženie návrhu zákona, ktorým by sa postupne zjednotili pravidlá týchto systémov, aby sa zjednodušilo fungovanie dôchodkového systému a hlavne zlepšila jeho transparentnosť, spravodlivosť a efektívnosť.
- (16) Miera zamestnanosti pokračovala vo svojom raste až na úroveň 71,3 % v roku 2018. Miera nezamestnanosti, ktorá naďalej klesala, dosiahla v roku 2018 úroveň 9,1 %, zostáva však výrazne nad priemernou úrovňou Únie (6,8 %) a priemernou úrovňou eurozóny (8,2 %). Francúzsky trh práce je navyše aj naďalej veľmi segmentovaný. Takmer 85 % novoprijatých zamestnancov dostalo dočasnú pracovnú zmluvu, pričom miera prechodu na trvalé pracovné zmluvy patrí medzi najnižšie v Únii. Nedobrovoľná práca na kratší pracovný čas je takisto veľmi vysoká, v roku 2018 predstavovala 42,3 % z celkovej práce na kratší pracovný čas. Plánovaná reforma systému dávok v nezamestnanosti (*Unédic*) je zacielená na zníženie zadlženosti systému a na riešenie problému segmentácie trhu práce prostredníctvom obmedzenia stimulov, ktoré motivujú uzatvárať s pracovníkmi zmluvy na veľmi krátku dobu a následne ich opätovne zamestnávať. Rokovania medzi sociálnymi partnermi o systéme dávok v nezamestnanosti začali na jeseň 2018. Ich cieľom bolo i) znížiť zadlženosť systému a ii) preskúmať stimuly pre nezamestnaných na to, aby sa zamestnali, a iii) nájsť stimulačný mechanizmus, ktorý by obmedzil stimuly na uzatváranie zmlúv na veľmi krátku dobu. Sociálni partneri sa však na novom súbore pravidiel nedohodli. Reforma je teraz v rukách vlády, ktorá sa zaviazala, že do leta 2019 oznámi, ktoré opatrenia sa zachovajú.
- (17) Zraniteľné skupiny majú aj naďalej pomerne ťažšie podmienky na trhu práce ako iné skupiny. V roku 2018 sa miera zamestnanosti osôb, ktoré sa nenarodili v EÚ, pohybovala na úrovni 57,5 % (oproti 73,1 % osôb narodených vo Francúzsku) a je jednou z najnižších v Únii. Ukázalo sa, že ľudia s migrantským pôvodom sú v procese prijímania do zamestnania zvyčajne znevýhodňovaní. Ich geografická koncentrácia v chudobných štvrtiach je takisto znepokojivá. Obyvatelia najchudobnejších oblastí (ako napríklad *Quartiers prioritaires de la politique de la ville*) vrátane osôb s migrantským pôvodom naďalej čelia ťažkostiam na trhu práce a v roku 2017 miera ich nezamestnanosti dosiahla 24,7 %. Napriek viacerým politickým opatreniam má sociálno-ekonomické zázemie a migrantský pôvod stále veľký vplyv na študijné výsledky a brzdí integráciu na trhu práce.

- (18) Na trhu práce sú stále znevýhodňovaní aj nízkokvalifikovaní a mladí ľudia. V roku 2017 miera nezamestnanosti nízkokvalifikovaných osôb po prvýkrát od roku 2008 klesla, avšak v roku 2018 dosahovala úroveň 16,2 %, čo je ešte stále výrazne nad úrovňou pred krízy. Nezamestnanosť mladých ľudí (vo veku 15 až 24 rokov) klesla v roku 2018 o 1,6 percentuálneho bodu na 20,7 %, ale stále sa nachádza výrazne nad priemernou úrovňou Únie (15,2 %). V roku 2018 dosahovala miera nezamestnanosti nízkokvalifikovaných mladých ľudí 35,6 %, čo je ešte stále veľmi vysoká úroveň. Účinná aktívna podpora pri hľadaní zamestnania zahŕňajúca okrem iného aj intenzívne profesijné poradenstvo a pomoc pri náboře pracovníkov, prístup k opatreniam na zvyšovanie úrovne zručností, inovačné opatrenia zamerané na oslovenie najzraniteľnejších mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania či odbornej prípravy, a dôraznejšie opatrenia proti diskriminačným praktikám sú kľúčom k presadzovaniu rovnakých príležitostí na trhu práce. Najvzdialenejšie regióny, ktoré musia čeliť navyše aj ďalším výzvam, si zasluhujú osobitnú pozornosť.
- (19) Situácia na trhu práce sa zlepšuje, no viacero ukazovateľov poukazuje na nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami. Hoci je úroveň nezamestnanosti a podzamestnanosti aj naďalej vysoká, je čoraz väčší nedostatok kvalifikovaných pracovníkov, a to najmä v určitých odvetviach. Tento nedostatok zručností, ako aj chýbajúce kompetencie sú kľúčovými faktormi, ktoré vysvetľujú neobsadenosť pracovných miest. Podľa údajov francúzskej agentúry Pôle Emploi bolo v roku 2017 z 3,2 milióna registrovaných voľných pracovných miest zrušených 150 000, pretože chýbali kandidáti. Z dostupných informácií vyplýva, že v čase krízy a následného oživenia narástol nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami, čo prispelo k pomalšiemu znižovaniu nezamestnanosti a k vyššej dlhodobej nezamestnanosti. Príležitosti na trhu práce sa vďaka počiatočnému odbornému vzdelávaniu a príprave zlepšujú. Vláda zaviedla v roku 2018 komplexný súbor opatrení s cieľom zlepšiť prístup k počiatočnej a priebežnej odbornej príprave a prehodnotiť riadenie a financovanie systému odborného vzdelávania a prípravy. Plán investícií do zručností (*Plan d'investissement dans les compétences*), ktorý tieto reformy dopĺňa, má za cieľ poskytnúť v rokoch 2018 až 2022 odbornú prípravu a intenzívne poradenstvo 1 miliónu mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, a 1 miliónu nízkokvalifikovaných uchádzačov o zamestnanie.
- (20) Francúzsky systém sociálnej ochrany vo všeobecnosti účinne znižuje nerovnosť aj chudobu. Podiel ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením naďalej klesal a v roku 2017 dosiahol historické minimum 17,1 % v porovnaní s priemerom 22,4 % v Únii. Príjmová nerovnosť však zostáva výrazne nad úrovňou pred krízy. Navyše sa znížila aj miera prechodu do vyšších príjmových kvantilov, najmä pokiaľ ide o najnižší kvintil. Niektoré skupiny, medzi ktoré patria aj rodiny s jedným rodičom a ľudia narodení mimo Únie, čelia vyššiemu riziku chudoby a sociálneho vylúčenia. Poradenstvo pre príjemcov minimálneho príjmu nie je vždy postačujúce, pričom existujú veľké územné rozdiely. Tieto problémy by pomohlo vyriešiť, keby sa investície smerované do sociálneho začlenenia viac a lepšie koordinovali tak, ako sa to plánovalo v národnej stratégii boja proti chudobe predstavenej v septembri 2018. Hoci systém zdravotnej starostlivosti dosahuje celkovo dobré výsledky, najmä v najvzdialenejších regiónoch by sa zišlo investovať do znižovania regionálnych rozdielov v prístupe k službám.
- (21) Z európskeho prehľadu výsledkov inovácie vyplýva, že Francúzsko ani napriek nedávnym iniciatívam nebolo schopné dohnať zaostávanie za lídrami Únie v oblasti inovácií. Investície do výskumu a vývoja zostali na stabilnej úrovni a nové spoločnosti majú problém rásť. Francúzsko nesmeruje k splneniu svojho celkového 3 % cieľa, ktorý bol vytýčený na rok 2020 pre intenzitu výskumu a vývoja, a úroveň investícií podnikateľského sektora do výskumu a vývoja ešte stále ďaleko zaostáva za 2 % cieľom. Verejné výdavky na výskum a vývoj sú nad priemerom Únie a zahŕňajú širokú škálu režimov priamej a nepriamej podpory pre podniky vyvíjajúce úsilie v oblasti výskumu a inovácií, medzi ktoré patrí aj režim daňovej úľavy na výskum a vývoj (*Crédit d'Impôt Recherche*), ktorý je jedným z najštedrejších spomedzi krajín OECD. Celková výkonnosť ekosystému výskumu, vývoja a inovácií však stále nezodpovedá tomu, aká veľká suma verejnej podpory sa naň vynakladá. Hoci sa nedávno vykonalo hodnotenie existujúcich nástrojov vrátane režimu *Crédit d'Impôt Recherche*, na účely implementácie budúcej politiky by bolo užitočné komplexne vyhodnotiť celý súbor politík. Úlohou Rady pre inovácie (*Conseil de l'innovation*), ktorá bola zriadená v júli 2018, je vykonávať dohľad nad zjednodušujúcimi opatreniami, ktoré zahŕňajú lepšiu koordináciu medzi regionálnou, celoštátnou a európskou podporou inovácie. Šírenie inovácií by sa dalo zlepšiť aj budovaním užších väzieb medzi vedou a podnikaním, a najmä prostredníctvom systémov na prenos znalostí, keďže Francúzsko stále zaostáva za priemerom Únie, pokiaľ ide o financovanie verejného výskumu a vývoja zo strany podnikov. Podpora zameraná na klastre pre konkurencieschopnosť (*pôles de compétitivité*) bola predĺžená na obdobie štvrtej fázy (2019 – 2022), pričom sa budú uprednostňovať organizácie klastrov, ktoré sú dobre prepojené s inými

štruktúrami na miestnej úrovni, ktoré sa zameriavajú na národné priemyselné priority a ktoré sa v minulosti zapojili do projektov Únie. Aj vďaka Fondu pre inovácie a priemysel (*Fonds pour l'innovation et l'industrie*), ktorý je financovaný prostredníctvom privatizácie, sa pomôžu zabezpečiť finančné prostriedky na umelú inteligenciu. Včasný vývoj súvisiacich technológií, ako je internet vecí, 5G siete, vysokovýkonná výpočtová technika, ako aj dátové hospodárstvo vo všeobecnosti, bude jedným z kľúčov k úspechu týchto iniciatív. Veľké rozdiely medzi regiónmi existujú aj z hľadiska regionálnych investícií do výskumu a vývoja a z hľadiska inovačnej výkonnosti. Viacero vidieckych regiónov alebo regiónov v procese priemyselnej transformácie nedosahuje priemer Únie. Najvzdialenejšie regióny sa nachádzajú na dolnom konci stupnice.

- (22) Pokiaľ ide o politiku v oblasti energetiky a zmierňovania zmeny klímy, Francúzsko dosahuje v súčasnosti dobré výsledky a je na dobrej ceste k dosiahnutiu svojho cieľa na zníženie emisií skleníkových plynov do roku 2020. Musí však výrazne zintenzívniť svoje investičné úsilie, aby dosiahlo svoje ciele do roku 2020 v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a energetickej efektívnosti, ako aj svoje ambicióznejšie ciele vytýčené do roku 2030 v oblasti klímy a energetiky, najmä pokiaľ ide o využívanie obnoviteľných zdrojov energie a energeticky účinnú renováciu fondu budov. Keďže viac ako polovica súčasného financovania týchto investícií pochádza z verejných zdrojov, mali by sa vytvoriť priaznivejšie hospodárske a regulačné podmienky na financovanie projektov súkromným sektorom, aby sa tak využili tieto značné možnosti investovania. Urýchľovanie využívania obnoviteľných zdrojov energie v odvetví vykurovania a chladenia ponúka mimoriadne veľký potenciál, ktorý je zatiaľ nevyužitý. Dosiahnutie energetickej efektívnosti budov si takisto vyžaduje vysoké investície. Platí to najmä pre renováciu sektora bývania, na ktorý pripadá veľký podiel celkovej investičnej medzery v oblasti klímy, pretože bytový fond je z veľkej časti zastaraný a obsahuje 7 až 8 miliónov teplotných sít (čo zodpovedá približne 20 % celkového počtu obytných jednotiek). Pokiaľ ide o podniky, vo Francúzsku bolo v roku 2017 percento fondu budov spĺňajúcich normy vysokej energetickej účinnosti nižšie (25 %) ako v Únii ako celku (39 %). V energetickom sektore prevládajú výrazné regionálne rozdiely. Energetická náročnosť síce klesá takmer vo všetkých regiónoch, avšak rôznym tempom, a značné rozdiely existujú aj vo využívaní energie z obnoviteľných zdrojov. Dodatočné investície do prepojení by mohli prispieť k väčšej integrácii vnútorného trhu Únie s energiou, pričom by priniesli väčšiu hospodársku súťaž a uľahčili využívanie energie z obnoviteľných zdrojov, najmä na Pyrenejskom polostrove.
- (23) Plán národného obehového hospodárstva z roku 2018 (*Feuille de Route Economie Circulaire*) je ambiciózny politický rámec pre efektívne využívanie zdrojov, ktorého vykonávanie bude závisieť od zabezpečenia príslušných investícií. Hoci podiel recyklovaných materiálov na celkovom dopyte po materiáloch (miera využívania obehového materiálu) je výrazne nad priemerom Únie (19,5 % oproti 11,7 % v roku 2016), miera recyklácie komunálneho odpadu je stále mierne pod priemerom Únie (41,8 % oproti 46,4 % v roku 2016). Prijatie zákona o obehovom hospodárstve bude v tejto súvislosti predstavovať krok vpred, a to aj pokiaľ ide o širšie využívanie druhotných surovín, najmä plastov. Predovšetkým medzi malými a strednými podnikmi treba ďalej podporovať nové obchodné modely a výrobné procesy efektívne využívajúce zdroje, ktoré zahŕňajú okrem iného aj priemyselnú symbiózu. To možno uľahčiť tak, že sa vypracujú inovačné finančné nástroje, ako aj financovanie pre ekologické inovácie.
- (24) Najmä vo viac znevýhodnených oblastiach by investície do zlepšenia pripojiteľnosti mohli prispieť k odstráneniu nerovností vo Francúzsku. Francúzsko je pod priemerom Únie, pokiaľ ide o prístup k rýchlym širokopásmovým sieťam, a obmedzená je aj miera využívania rýchleho širokopásmového pripojenia (v priemere 20 % domácností v roku 2018 oproti 41 % v Únii). Využívanie mobilných širokopásmových služieb je takisto ešte stále pod priemerom Únie. Pokrytie širokopásmovým pripojením sa v jednotlivých regiónoch veľmi líši a v niekoľkých vidieckych oblastiach a v najvzdialenejších regiónoch zostáva naďalej obmedzené. Očakáva sa, že francúzsky plán pre ultrarýchle širokopásmové pripojenie (*Plan France Très Haut Débit*) a súvisiace opatrenia významne prispedia k tomu, aby krajina dosiahla ciele v oblasti pripojiteľnosti. Najmä v oblastiach so slabým pokrytím bude nevyhnutné zbližka monitorovať vykonávanie týchto opatrení vzhľadom na prevažne decentralizovaný prístup a prípadné ťažkosti, ktoré by mohli nastať, ak nebude dosť kvalifikovaných pracovníkov na zavedenie siete.

- (25) Francúzsky daňový systém je aj napriek neustálemu úsiliu o zvyšovanie istoty pre daňových poplatníkov (*Loi pour un État au service d'une société de confiance*, zákon ESSOC) a zjednodušovanie systému naďalej zložitý, čo predstavuje záťaž pre podnikateľské prostredie. Daňový zákon zahŕňa rôznorodé systémy daňových sadzieb a daňových výdavkov (daňové úvery, oslobodenia od daní, daňové úľavy). Touto zložitou sa často sleduje dosiahnutie konkrétnych politických cieľov, ako je zmiernenie daňového zaťaženia najzraniteľnejších domácností a stimulovalenie alebo náprava istého správania. Hrozí však, že to vyústi do straty čitateľnosti systému, čím sa zvýšia náklady na dodržiavanie predpisov, ako aj právna neistota, čo bude mať nepriaznivý vplyv na atraktivnosť Francúzska, a zároveň sa vytvoria príležitosti na daňové úniky.
- (26) Zefektívnením daňových výdavkov a znížením počtu nízkopríjmových daní by sa mohol daňový systém viac zjednodušiť. Odhaduje sa, že celkové daňové výdavky budú v roku 2019 predstavovať 4 % HDP. V súčasnom rozpočtovom rámci (2018 – 2022) sa na rozdiel od predchádzajúceho viacročného rámca nestanovuje výdavkový limit pre daňové výdavky. Namiesto toho sa v ňom stanovuje nezáväzný cieľ 28 % pre pomer daňových výdavkov k súčtu čistých daňových príjmov a daňových výdavkov. Hoci sa v zákone o rozpočte na rok 2018 plánovalo, že pomer daňových výdavkov bude nižší ako cieľ (28 %) stanovený vo viacročnom rozpočtovom rámci na roky 2018 – 2022, tento pomer sa v budúcnosti bude zvyšovať (25,5 % na konci roka 2018 a 26 % v roku 2019).
- (27) V rozpočte na rok 2019 sa stanovuje zníženie celkovej sumy daňových výdavkov pod 100 miliárd EUR a ukončuje sa tak päťročné obdobie neustáleho zvyšovania objemu výdavkov. Od roku 2018 do roku 2019 sa však počet daňových výdavkov zvýšil zo 457 na 474. Dvor audítorov odporučil v roku 2018 zefektívniť existujúce daňové výdavky a poukázal na to, že nie sú dostatočne kontrolované ani vyhodnocované. Malo by sa pokračovať v úsilí o zrušenie daní, ktoré prinášajú obmedzené príjmy alebo nie sú efektívne. V zákone o rozpočte na rok 2019 sa zrušilo 26 daní, ktoré prinášali nízke príjmy. V roku 2019 sa zrušilo 20 daní v celkovej výške 132 miliónov EUR a v roku 2020 sa ich má zrušiť 6 v celkovej výške 208 miliónov EUR. Očakáva sa, že rušenie nízkopríjmových daní bude pokračovať rovnakým tempom aj v roku 2020.
- (28) Podniky sú zaťažené aj ďalšími daňami z výroby. V roku 2016 dane z výroby predstavovali 3,1 % HDP, čo je viac ako v Taliansku (1,4 %), Španielsku (1,0 %) a Nemecku (0,4 %). Takéto dane majú rozdielne daňové základy (obrat, pridaná hodnota, platy, pozemky a budovy) a môžu zvýšiť celkové výrobné náklady. Najmä v spracovateľskom priemysle by to mohlo mať negatívny vplyv na konkurencieschopnosť. V zákone o rozpočte na rok 2019 sa ruší iba jedna daň z výroby (*forfait social*), ktorá sa vyberá na celoštátnej úrovni a má hodnotu 660 miliónov EUR ročne (k jej zrušeniu dôjde po úplnom zavedení zákona v roku 2020).
- (29) Napriek dosiahnutému pokroku a prijatiu ambiciózných reforiem ešte stále pretrvávajú prekážky brániace vstupu na trh a hospodárska súťaž v oblasti služieb pre podniky a regulovaných povolání zostáva aj naďalej slabá. Z nového ukazovateľa OECD pre reštriktivnosť obchodu so službami v rámci EHP vyplýva, že vo Francúzsku je úroveň regulačnej reštriktivnosti v odvetviach, ako sú účtovné, právne a distribučné služby, vyššia ako priemer Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP). Hlavné prekážky majú podobu reštriktívnych požiadaviek na udeľovanie povolení, vyhradených činností, požiadaviek na držbu podielov a na hlasovacie práva. Francúzsko vykonalo v maloobchodnom sektore niekoľko reforiem v snahe znížiť regulačné zaťaženie. Maloobchodné podniky však ešte stále musia znášať viacero prevádzkových obmedzení, ktoré znižujú ich efektívnosť a znevýhodňujú ich v porovnaní s elektronickým obchodom. V národnom programe reforiem na rok 2019 sú podrobne opísané nové opatrenia v niekoľkých konkrétnych odvetviach služieb (ako napríklad autoškoly, spoločnosti spravujúce majetok a predaj náhradných dielov pre automobily). Dňa 4. apríla 2019 úrad pre hospodársku súťaž predložil svoje stanovisko, aby sa zmiernili obmedzenia uložené na distribúciu liekov za súčasného zachovania vysokej úrovne ochrany verejného zdravia.
- (30) Prekážky v oblasti služieb vyústili do slabej hospodárskej súťaže, veľkých ziskových rozpätí a vysokých cien, čo má škodlivý vplyv na konkurencieschopnosť celého hospodárstva. Pokiaľ ide o oblasť kľúčových služieb pre podniky, vo Francúzsku sú miery vypovedania zmlúv nižšie ako vo zvyšku Únie. Nedostatočná hospodárska súťaž v oblasti služieb v kombinácii s vysokými nákladmi práce prispieva k udržiavaniu vysokých cien, a to najmä pokiaľ ide o transakcie s nehnuteľnosťami, bývanie, stravovacie služby a právne a účtovnícke služby. Keďže náklady na tieto služby znášajú aj iné podniky, ktoré ich používajú ako vstupy, predstavujú dodatočný faktor zaťažujúci konkurencieschopnosť Francúzska a aj priemyselného odvetvia.

- (31) Cieľom zákona PACTE (*loi relative à la croissance et la transformation des entreprises*) je podporiť rast a transformáciu podnikov. Zníži sa vďaka nemu počet prahových hodnôt, ktoré budú musieť podniky prekonať pri svojom raste, no ponechané prahy budú mať širší rozsah pôsobnosti a ich prekorenie bude nákladnejšie. Týmto zákonom sa zavádza aj päťročné prechodné obdobie, ktoré musí predchádzať tomu, aby sa prahová hodnota považovala za dosiahnutú, a malé a stredné podniky sa podporujú v tom, aby využívali stimuly a programy účasti pre zamestnancov, ktoré sú naviazané na výsledky podniku. Napokon sa v ňom stanovujú aj zjednodušené postupy na začatie podnikania alebo registráciu podnikov a zavádzajú sa nové pravidlá, vďaka ktorým môžu dostať podnikatelia druhú šancu. Okrem toho sa týmto zákonom najmä v prípade malých a stredných podnikov znižujú náklady na konkurzné konania a skracuje ich trvanie, pretože sú vďaka nemu napríklad aj predvídateľnejšie. Podľa vlastných odhadov francúzskej verejnej správy sa potenciálny vplyv zákona PACTE prejaví zvýšením HDP o 0,32 % do roku 2025 a o 1 % v dlhodobejšom horizonte. Úplné a včasné zavedenie tohto zákona zostáva kľúčovým predpokladom toho, aby sa dali využiť prínosy tejto reformy.
- (32) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaní, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. Francúzsku by sa tak umožnilo využiť tieto finančné prostriedky čo najlepšie so zreteľom na identifikované odvetvia, s prihliadnutím na regionálne a územné rozdiely a osobitnú situáciu najvzdialenejších regiónov.
- (33) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Francúzska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila program stability na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Francúzsku v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku vo Francúzsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (34) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability na rok 2019 a jej stanovisko ⁽⁸⁾ je zohľadnené najmä v odporúčaní 1.
- (35) Rada na základe hĺbkového preskúmania vykonaného Komisiou a na základe tohto posúdenia preskúmala národný program reforiem na rok 2019 a program stability na rok 2019. Jej odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú premietnuté do odporúčaní 1 až 4. Tieto odporúčania prispievajú aj k plneniu odporúčaní pre eurozónu z roku 2019, a to najmä prvého a druhého z týchto odporúčaní. Fiškálne politiky uvedené v odporúčaní 1 prispievajú okrem iného k odstraňovaniu nerovnováh súvisiacich s vysokou úrovňou verejného dlhu,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Francúzsko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Zabezpečiť, aby nominálna miera rastu čistých primárnych výdavkov v roku 2020 nepresiahla 1,2 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave na úrovni 0,6 % HDP. Využiť neočakávané zisky na urýchlenie znižovania miery zadlženosti verejnej správy. Dosiahnuť úspory a zvýšenie efektívnosti výdavkov vo všetkých subsektoroch verejnej správy, a to aj úplným špecifikovaním a monitorovaním vykonávania konkrétnych opatrení, ktoré sú potrebné v kontexte programu Action Publique 2022. Reformovať dôchodkový systém, aby sa postupne zjednotili pravidlá rôznych dôchodkových režimov, a posilnila sa tak ich spravodlivosť a udržateľnosť.

⁽⁸⁾ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

2. Podporiť integráciu všetkých uchádzačov o zamestnanie na trhu práce, zabezpečiť rovnaké príležitosti s osobitným zameraním na zraniteľné skupiny vrátane ľudí s migrantským pôvodom a riešiť problém nedostatku zručností a nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami.
3. Zamerať svoju hospodársku politiku v oblasti investícií na výskum a inovácie (a súčasne zlepšovať efektívnosť systémov verejnej podpory vrátane systémov na prenos znalostí), na energie z obnoviteľných zdrojov, energetickú efektívnosť a prepojenia so zvyškom Únie, ako aj na digitálnu infraštruktúru, zohľadňujúc pritom územné rozdiely.
4. Pokračovať v zjednodušovaní daňového systému, a to najmä obmedzením využívania daňových výdavkov, ďalším rušením neefektívnych daní a znižovaním daní z výroby. Znížiť regulačné obmedzenia, a to najmä v sektore služieb, a v plnej miere vykonávať opatrenia na podporu rastu podnikov.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILĂ

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Chorvátska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Chorvátska na rok 2019**

(2019/C 301/11)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 9 ods. 2,so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh ⁽²⁾, a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia prijala 21. novembra 2018 na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Chorvátsko určila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie.
- (2) Správa o Chorvátsku na rok 2019 bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Chorvátsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽³⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania pre jednotlivé krajiny prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Chorvátska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020. Bolo v nej zahrnuté aj hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011, ktorého výsledky boli takisto uverejnené 27. februára 2019. Komisia na základe svojej analýzy dospela k záveru, že Chorvátsko čelí makroekonomickým nerovnováham, ktoré súvisia s vysokou úrovňou verejného, súkromného a zahraničného dlhu v kontexte nízkej úrovne rastového potenciálu. Tieto nerovnováhy sa však v posledných rokoch zmenšovali aj vďaka výraznému nominálnemu rastu a obozretnej fiskálnej politike. Záporná čistá zahraničná pozícia sa v dôsledku pretrvávajúceho prebytku bežného účtu zlepšuje. Verejný dlh sa od roku 2015, v ktorom dosiahol vrchol, výrazne znížil. Hoci znižovanie dlhu súkromného sektora pokračuje, jeho tempo sa bude zmierňovať v dôsledku oživenia rastu úverov a investícií. Finančný sektor sa vyznačuje dostatočnou kapitálovou vybavenosťou a ziskovosťou, ale podiel nesplácaných úverov je naďalej vysoký napriek tomu, že sa znižuje. Hoci sa politické opatrenia zintenzívnili, v záujme posilnenia odolnosti hospodárstva zohráva kľúčovú úlohu implementácia štrukturálnych opatrení. Napriek určitému pokroku pretrvávajú problémy s úplnosťou, presnosťou a lehotami hospodárskych štatistík a štatistík verejných financií.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 44.

- (3) Chorvátsko predložilo 18. apríla 2019 svoj národný program reforiem na rok 2019 a svoj konvergenčný program na rok 2019. Obe dva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali súčasne.
- (4) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli sčasti zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na roky 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁴⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (5) Na Chorvátsko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu a dlhové pravidlo. Podľa plánov uvedených v konvergenčnom programe na rok 2019 po počiatočnom prebytku verejných financií 0,2 % hrubého domáceho produktu (HDP) v roku 2018 dôjde k zhoršeniu celkového salda na -0,3 % HDP v roku 2019, ktoré sa bude postupne zlepšovať a v roku 2022 dosiahne prebytok 0,8 % HDP. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁵⁾ sa má strednodobý rozpočtový cieľ – ktorý bol zmenený zo štrukturálneho deficitu vo výške 1,75 % HDP v roku 2019 na 1 % HDP od roku 2020 – počas celého programového obdobia naďalej s rezervou plniť. Podľa konvergenčného programu na rok 2019 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP klesne zo 71,6 % HDP v roku 2019 na 68,5 % v roku 2020 a následne bude ďalej klesať na úroveň 62 % v roku 2022. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, je realistický. Plánované rozpočtové ciele sa však javia ako opatrné. V prognóze Komisie z jari 2019 sa predpokladá, že saldo verejných financií dosiahne v roku 2019 úroveň 0,1 % HDP a v roku 2020 úroveň 0,5 % HDP. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 sa predpokladá, že štrukturálne saldo v roku 2019 dosiahne úroveň -0,8 % HDP a v roku 2020 úroveň -0,5 % HDP, čím zostane nad úrovňou strednodobého rozpočtového cieľa. Chorvátsko podľa prognózy dodrží dlhové pravidlo v roku 2019 aj 2020. Rada celkovo zastáva názor, že Chorvátsko podľa predpokladov v rokoch 2019 a 2020 dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.
- (6) Chorvátsky parlament v decembri 2018 prijal zákon o fiškálnej zodpovednosti. Jeho cieľom je posilniť fungovanie a mandát Komisie pre fiškálnu politiku a stanoviť numerické fiškálne pravidlá vrátane pravidiel pre štrukturálne rozpočtové saldo. Mandát štátneho kontrolného úradu sa v marci 2019 posilnil zavedením mechanizmov postihu pre prípady nesúlady s odporúčaniami a rozšírením pôsobnosti jeho auditov. Prijatím zmeneného zákona o rozpočte sa ďalej posilní fiškálny rámec. Očakáva sa, že sa tým zlepší rozpočtové plánovanie, zber fiškálnych údajov a kritériá vydávania štátnych záruk.
- (7) Územná roztrieštenosť chorvátskej verejnej správy vplyva na jej efektívnosť a prehlbuje regionálne rozdiely. Mnohým malým miestnym samosprávam často chýbajú primerané finančné a administratívne zdroje na poskytovanie služieb v ich pôsobnosti. V dôsledku toho medzi finančne a administratívne silnými a slabými jednotkami miestnej samosprávy v celom Chorvátsku vznikajú veľké rozdiely v poskytovaní verejných služieb. Hoci orgány podnikli na úrovni ústrednej štátnej správy kroky k zjednodušeniu systémov štátnych agentúr, nie je ešte prijatý právny rámec, ktorý by zaviedol vyšší stupeň homogenity v celom systéme. Podľa plánu sa majú úlohy pobočiek ústrednej štátnej správy fungujúcich na miestnej úrovni preniesť na župné správne orgány.
- (8) V systéme zdravotnej starostlivosti sa v roku 2018 nahromadili ďalšie dlhy, čo predstavuje riziko pre verejné financie. Financovanie systému sa opiera o príspevky obyvateľstva v produktívnom veku a transfery zo štátneho rozpočtu, hoci tieto boli sústavne pod úrovňou umožňujúcou plné pokrytie nákladov. Očakáva sa, že sa finančná situácia v systéme zdravotnej starostlivosti zlepší zvýšením poistného zdravotného poistenia v roku 2019 a spotrebných daní z tabakových výrobkov v decembri 2018. K vyššej efektívnosti výdavkov by mohla viesť prebiehajúca funkčná integrácia nemocníc a opatrenia zamerané na zlepšenie primárnej starostlivosti, ktorých realizácia je však pomalá.

⁽⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁵⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

- (9) Rámcu stanovovania miezd chýba konzistentnosť v celej verejnej správe a všetkých verejných službách, čo ovplyvňuje rovnaké zaobchádzanie a bráni ústrednej kontrole nákladov na mzdy vo verejnom sektore. Prijatie nového právneho predpisu o stanovovaní miezd zamestnancov verejnej správy bolo niekoľkokrát odložené. Cieľom tohto zákona je dosiahnuť väčšiu harmonizáciu v celej verejnej správe zavedením spoločných mzdových tabuliek a koeficientov zložitosti pracovných miest na základe konzistentnejších opisov pracovných miest a rámcov kompetencií. Chorvátsko disponuje rámcem sociálneho dialógu, ale v záujme dosiahnutia skutočného sociálneho dialógu je nutné zlepšiť pracovné metódy a postupy. Účinnosť sociálneho dialógu oslabuje aj roztrieštenosť odborových zväzov.
- (10) Miera nezamestnanosti sa aj v roku 2018 prudko znižovala. Hoci sa aj nezamestnanosť mladých ľudí výrazne znížila, je naďalej vysoká. Miera ekonomickej aktivity a miera zamestnanosti sú však v Chorvátsku naďalej nízke, pričom v prípade neaktivity významnú úlohu zohrávajú predčasný odchod do dôchodku a opatrovateľské povinnosti. Treba zlepšiť prístup k zamestnaniu, napríklad predvídaním a poskytovaním vhodných zručností. Viaceré faktory spôsobujúce neaktivitu sú stále prítomné a súčasné opatrenia, ktoré majú ľuďom pomáhať pri vstupe na trh práce, sa zdajú nedostatočné. Kapacity inštitúcií trhu práce sú naďalej obmedzené a spolupráca medzi službami zamestnanosti, sociálnymi službami a ďalšími zainteresovanými stranami je nedostatočná. V roku 2019 nadobudol účinnosť významný súbor reforiem dôchodkového systému. Reforma má tri hlavné ciele: i) odstrániť koncepčné rozpory, ktorých dôsledkom je nespravodlivé zaobchádzanie s niektorými skupinami dôchodcov; ii) zvýšiť primeranosť dôchodkového systému predĺžením produktívneho veku a iii) posilniť inštitucionálne usporiadanie a výkonnosť druhého dôchodkového piliera.
- (11) Stupeň dosiahnutého vzdelania v Chorvátsku výrazne ovplyvňujú sociálno-ekonomické rozdiely. V oblasti vzdelávania dosahuje krajina výsledky pod priemerom Únie, a to najmä v oblasti vzdelávania a starostlivosti v rannom detstve, základných zručností, dosiahnutého stupňa terciárneho vzdelania, účasti dospelých na vzdelávaní a relevantnosti odborného vzdelávania a prípravy pre trh práce. Chorvátsko uskutočňuje reformu učebných plánov formou pilotného projektu, no úplný potenciál reformy sa dosiahne len vtedy, keď sa uskutoční v plnej miere a bude spojená s odbornou prípravou učiteľov.
- (12) Napriek pomerne vysokej nezamestnanosti nedostatok pracovnej sily ovplyvňuje niektoré odvetvia hospodárstva, najmä v dôsledku chýbajúcich zručností. Zlepšením digitálnych zručností by sa mohla zvýšiť produktivita a mohli by sa vyplniť niektoré medzery v zručnostiach. Obmedzená relevantnosť odborného vzdelávania a prípravy pre trh práce prispieva k nízkej miere zamestnanosti medzi absolventmi. Účasť študentov na programoch, ktorých súčasťou je učenie sa pracou, je nízka. Vytvorením regionálnych stredísk pre kompetencie a experimentálnych programov v oblasti duálneho vzdelávania by sa mala zvýšiť kvalita odborného vzdelávania a prípravy a uľahčiť identifikácia potrebných zručností. Naďalej je nízka účasť na programoch vzdelávania dospelých, ktoré sú súčasťou ponuky v rámci opatrení, ktoré majú ľuďom pomôcť nájsť si prácu alebo odbornú prípravu. Týka sa to predovšetkým tých, ktorí najviac potrebujú vzdelanie, a to sú nízkokvalifikované a nezamestnané osoby.
- (13) Podiel obyvateľstva ohrozeného chudobou alebo sociálnym vylúčením sa znižuje, ale zostáva nad priemerom Únie. Toto ohrozenie sa najviac týka starších osôb a osôb so zdravotným postihnutím. Schopnosť sociálnych dávok znižovať chudobu je v porovnaní s priemerom Únie nedostatočná. Orgány podnikli kroky k zlepšeniu evidencie poskytovaných sociálnych dávok na miestnej úrovni tým, že harmonizovali ich klasifikáciu. Výsledkom toho by mal byť lepší prehľad poskytovaných dávok na celom území, čo by sa potom mohlo použiť na zvýšenie účinnosti systému sociálnej ochrany s cieľom zabezpečiť jeho dosah na tých, ktorí to najviac potrebujú.
- (14) Dopravná sieť nie je vyvážená, keďže železničná infraštruktúra výrazne zaostáva, výsledkom čoho je nízka kvalita služby a prekážky pre mobilitu pracovnej sily. Verejnej doprave v menších mestách chýba primeraná infraštruktúra. Za posledných 5 rokov došlo k výraznému nárastu emisií skleníkových plynov z cestnej dopravy. Podiel obnoviteľných zdrojov energie v sektore dopravy je hlboko pod cieľovou hodnotou 10 % do roku 2020. Ďalšie úsilie a investície sú potrebné na účinné zníženie vysokého podielu vozidiel spaľujúcich fosílnu palivá, podporu intermodálnosti a celkovejšie obmedzenie zvyšujúcich sa emisií skleníkových plynov z dopravy.
- (15) Vysoká energetická náročnosť v Chorvátsku by sa mohla znížiť investíciami do energetickej efektívnosti a inteligentných energetických systémov. Osobitná pozornosť by sa mohla venovať znižovaniu spotreby energie v budovách a zvyšovaniu energetickej efektívnosti centrálnych vykurovacích systémov. Značný potenciál predstavujú investície do veternej a solárnej energie, ako aj obnoviteľné zdroje energie v oblasti vykurovania a klimatizácie. V súlade s iniciatívou „Čistá energia pre ostrovy EÚ“ by ich podporou mohli aj chorvátske ostrovy zvýšiť svoju energetickú sebestačnosť. Okrem toho je Chorvátsko obzvlášť zraniteľné, pokiaľ ide o riziká v dôsledku zmeny klímy, ako sú najmä povodne a lesné požiare.

- (16) Investície by mohli podporiť prechod na obehové hospodárstvo. Potrebne sú na podporu zberu a recyklácie separovaného odpadu ako alternatív k skládkovaniu, vypracovanie alternatív k surovinám a zvýšenie spotreby po recyklovanom obsahu, ako aj na zvýšenie povedomia verejnosti o postupoch udržateľnej spotreby a súvisiacom správaní. Okrem toho sú ďalšie investície potrebné aj na zabezpečenie zberu a čistenia odpadových vôd v aglomeráciách s minimálne 2 000 obyvateľmi. Investíciami do vodovodných sietí by sa mohlo dosiahnuť zníženie úniku pitnej vody a splnenie nedodržiavaných požiadaviek na jej kvalitu.
- (17) Potrebne sú investície do kapacít v oblasti výskumu a vývoja a využívania vyspelých technológií, aby sa posilnila inovačná výkonnosť a podporil rast produktivity, čomu bránia nejednotné a neefektívne politiky v oblasti výskumu a vývoja. Chorvátska stratégia v oblasti inteligentnej špecializácie 2016 – 2020 (RIS3), ktorej realizácia sa má viac urýchliť, sa zameriava na podporu inovácií, prekonanie roztrieštenosti systému a zabezpečenie činností vo výskume a vývoji tak, aby sa plánovali so zreteľom na hlavné hospodárske priority. Investície by mohli podporiť spoluprácu medzi univerzitami a podnikmi s cieľom umožniť transfer technológií a komercializáciu výsledkov výskumu a mohli by posilniť správu a riadenie.
- (18) Uskutočňovanie opatrení na zlepšenie správy a riadenia štátom vlastnených podnikov postupuje pomalým tempom. Bol prijatý nový kódex správy a riadenia spoločností a stanovilo sa strednodobé plánovanie a podávanie správ o dosahovaných výsledkoch. Kombinácia výraznej prítomnosti štátom vlastnených podnikov vo viacerých odvetviach a ich nízka ziskovosť a slabá produktivita naďalej doliehajú na hospodárstvo. Hoci sa v roku 2018 zoznam strategických spoločností ďalej zúžil – takže viac spoločností teraz formálne spĺňa kritériá na predaj, nebola prijatá žiadna jasná privatizačná stratégia. Zdá sa, že orgány sa usilujú o odpredaj veľkého množstva zostávajúcich menšinových podielov a na aktiváciu nevýrobných aktív. Korupcia je vnímaná ako značne rozšírená a rastúca. Najmä na miestnej úrovni chýbajú účinné nástroje na predchádzanie korupcii a jej postihovanie. Naďalej existuje potreba posilniť nástroje dohľadu a postihu v prípade uchádzačov vymenovaných na pozície v miestnych verejných spoločnostiach.
- (19) Neprimerané administratívne a legislatívne požiadavky a paraфіškálne (nedaňové) poplatky zaťažujú podniky, a to najmä menšie podniky. Ukončil sa postup identifikácie administratívneho zaťaženia, čo orgánom umožní prikróčiť k uskutočneniu opatrení zaručujúcich riešenie. Redukovanie paraфіškálnych poplatkov postupuje pomaly. Prekážkou hospodárskej súťaže je vysoký počet nadmerne regulovaných odborných služieb. Hoci sa v niektorých odvetviach, predovšetkým v taxikárskych službách, dosiahol pokrok, nadmerné obmedzenia pretrvávajú vo viacerých hospodársky dôležitých povolaniach.
- (20) Napriek dosiahnutému pokroku značný počet nevriešených prípadov a zdĺhavosť konaní na občianskych a obchodných súdoch znižujú právnu istotu, pričom neefektívnosť trestnej justície je prekážkou v boji proti ekonomickým a finančným trestným činom. Ešte viac sa zhoršilo vnímanie nezávislosti justície. V roku 2018 boli prijaté zmeny zákona o štátnej súdnej rade. S výnimkou Najvyššieho obchodného súdu bolo neustále znižovanie počtu nevriešených prípadov spôsobené najmä poklesom počtu nových prípadov. Na niektorých súdoch sa testuje elektronická komunikácia, ktorá sa však má ešte len zaviesť na celoštátnej úrovni.
- (21) Programovanie finančných prostriedkov Únie na obdobie 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaniach, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. Chorvátsku by to umožnilo využiť uvedené prostriedky v identifikovaných sektoroch čo najlepšie, pričom by sa zohľadnili regionálne rozdiely. Dôležitým predpokladom pre úspech týchto investícií je posilnenie administratívnych kapacít krajiny v súvislosti s riadením týchto prostriedkov. Treba posilniť inštitucionálne usporiadanie v oblasti verejného obstarávania, aby sa zvýšil súlad a umožnilo strategické obstarávanie v záujme dosiahnutia politických cieľov a aby sa zabezpečilo efektívne vynakladanie verejných financií.
- (22) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Chorvátska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila konvergenčný program na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Chorvátsku v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Chorvátsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie. Odzrkadľuje sa v tom potreba posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.

- (23) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala konvergenčný program na rok 2019 a zastáva názor ⁽⁶⁾, že Chorvátsko podľa očakávania dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.
- (24) Rada na základe hĺbkového preskúmania Komisie a tohto posúdenia preskúmala národný program reforiem na rok 2019 a konvergenčný program na rok 2019. Jej odporúčania vydané podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú zohľadnené v odporúčaní 1 až 4. Fiškálne politiky uvedené v odporúčaní 1 prispievajú okrem iného k odstraňovaniu nerovnováh súvisiacich s vysokou úrovňou verejného dlhu,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Chorvátsko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Posilniť rozpočtový rámec a monitorovanie podmienených záväzkov na ústrednej a miestnej úrovni. Znížiť územnú roztrieštenosť verejnej správy a zefektívniť funkčné rozdelenie právomocí.
2. Uskutočniť reformu vzdelávania a zlepšiť prístup k vzdelávaniu a odbornej príprave na všetkých úrovniach, ako aj ich kvalitu a relevantnosť pre trh práce. Konsolidovať sociálne dávky a zvýšiť ich schopnosť znižovať chudobu. Posilniť opatrenia a inštitúcie trhu práce a ich koordináciu so sociálnymi službami. Po porade so sociálnymi partnermi zaviesť harmonizované rámce stanovovania miezd v celej verejnej správe a verejných službách.
3. Sústreďovať hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na výskum a inovácie, udržateľnú mestskú a železničnú dopravu, energetickú efektívnosť, obnoviteľné zdroje energie a environmentálnu infraštruktúru, a to s ohľadom na regionálne rozdiely. Zvýšiť kapacitu správnych orgánov v oblasti navrhovania a uskutočňovania verejných projektov a politík.
4. Zlepšiť správu a riadenie v štátom vlastnených podnikoch a zintenzívniť predaj týchto podnikov a nevýrobných aktív. Posilniť predchádzanie korupcii a jej postihovanie, najmä na miestnej úrovni. Skrátiť dĺžku trvania súdnych konaní a zlepšiť elektronickú komunikáciu na súdoch. Znížiť najviac zatažujúce parafiškálne poplatky a obmedziť nadmernú reguláciu trhu s výrobkami a so službami.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILÄ

⁽⁶⁾ Podľa článku 9 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Talianska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Talianska na rok 2019**

(2019/C 301/12)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh ⁽²⁾, a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia 21. novembra 2018 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Taliansko určila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, ktoré schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Rada prijala 9. apríla 2019 odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny ⁽³⁾ (ďalej len „odporúčanie pre eurozónu z roku 2019“), v ktorom sa stanovuje päť odporúčaní pre eurozónu (ďalej len „odporúčania pre eurozónu“).

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 136, 12.4.2019, s. 1.

- (2) Taliansko by ako členský štát, ktorého menou je euro, malo vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie odporúčania pre eurozónu z roku 2019 premietnutého do nižšie uvedených odporúčaní 1 až 5. K plneniu prvého odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o odolné trhy s výrobkami a kvalitu inštitúcií, prispievajú najmä opatrenia v oblasti verejnej správy, súdnictva a hospodárskej súťaže; k plneniu druhého odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o podporu investícií a obnovenie rezerv, prispieje to, keď sa hospodárska politika týkajúca sa investícií zameria na určené oblasti a keď sa neočakávané zisky použijú na zníženie verejného dlhu; k plneniu tretieho odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o fungovanie trhu práce, prispievajú opatrenia zamerané na zlepšenie zamestnateľnosti a presun daňového zaťaženia z výrobných faktorov a k plneniu štvrtého odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o znižovanie objemu nesplácaných úverov, prispievajú opatrenia zamerané na zlepšenie súvah bánk.
- (3) Správa o Taliansku na rok 2019 bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Taliansko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽⁴⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania pre jednotlivé krajiny prijaté v predchádzajúcich rokoch a pokrok Talianska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020. Zahŕňala aj hlbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011, ktorého výsledky boli takisto uverejnené 27. februára 2019. Na základe svojej analýzy Komisia dospela k záveru, že v Taliansku existujú nadmerné makroekonomické nerovnováhy. Najmä vysoký verejný dlh a dlhotrvajúca slabá dynamika produktivity so sebou prinášajú riziká s cezhraničným významom. Vzhľadom na veľkosť talianskeho hospodárstva a jeho cezhraničný význam je obzvlášť významná potreba prijať opatrenia na zníženie rizika nepriaznivých účinkov na talianske hospodárstvo a hospodársku a menovú úniu.
- (4) Taliansko predložilo 19. apríla 2019 svoj národný program reforiem na rok 2019 a svoj program stability na rok 2019. Obidva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali súčasne. Národný program reforiem Talianska na rok 2019 len čiastočne rieši štrukturálne problémy, na ktoré sa poukázalo v odporúčaníach pre jednotlivé krajiny na rok 2018, pričom v ňom často chýbajú podrobnosti o tých niekoľkých nových záväzkoch, ktoré zahŕňa, a o harmonograme ich vykonávania. Jeho reformná stratégia však vychádza z už pripravených zásadných reforiem v rôznych oblastiach a v porovnaní s predchádzajúcimi národnými programami reforiem vykazuje výraznú kontinuitu.
- (5) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na roky 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁵⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (6) Na Taliansko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu a dlhové pravidlo. Vo svojom programe stability na rok 2019 vláda očakáva zvýšenie celkového deficitu z 2,1 % hrubého domáceho produktu (HDP) v roku 2018 na 2,4 % HDP v roku 2019 a následne jeho postupné zníženie na 2,1 % v roku 2020 a 1,5 % do roku 2022. V týchto prognózach sa počíta so zvýšením DPH (1,3 % HDP v roku 2020 a 1,5 % HDP od roku 2021) legislatívne upraveným ako „ochranná doložka“ na dosiahnutie rozpočtových cieľov po roku 2020. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁶⁾ sa strednodobý rozpočtový cieľ – ktorý bol zmenený z vyrovnanej rozpočtovej pozície v štrukturálnom vyjadrení v roku 2019 na prebytok vo výške 0,5 % HDP v štrukturálnom

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 136, 12.4.2019, s. 48.

⁽⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁶⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

vyjadrení od roku 2020 – neplánuje dosiahnuť v rámci programového obdobia. V programe stability na rok 2019 sa predpokladá, že pomer dlhu verejnej správy k HDP sa po zvýšení v roku 2018 (na 132,2 % HDP z úrovne 131,4 % v roku 2017) zvýši v roku 2019 o 0,4 percentuálneho bodu HDP na 132,6 % a do roku 2022 klesne na 128,9 %. V týchto prognózach sa počíta s príjmami z privatizácie vo výške 1 % HDP v roku 2019 a 0,3 % HDP v roku 2020. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú uvedené rozpočtové prognózy, je realistický. V posledných rokoch sa však zvýšenia DPH legislatívne upravené ako „ochranné doložky“ systematicky zrušili bez primeraných alternatívnych opatrení v oblasti financovania a ciele v oblasti privatizácie sa neplnili dostatočne. Na základe nezmenených politík sa v prognóze Komisie z jari 2019 očakáva v roku 2020 nižší rast nominálneho HDP a vyšší deficit verejnej správy, než sa predpokladá v programe stability na rok 2019. Do prognózy Komisie nie je zahrnuté zvýšenie DPH legislatívne upravené ako „ochranná doložka“ v roku 2020.

- (7) Keďže Taliansko v roku 2018 nedodržalo dlhové pravidlo, Komisia vydala 5. júna 2019 správu vypracovanú v súlade s článkom 126 ods. 3 zmluvy. Po posúdení všetkých relevantných faktorov sa v správe dospelo k záveru, že dlhové kritérium vymedzené v zmluve a v nariadení Rady (ES) č. 1467/1997 by sa malo považovať za nesplnené a postup pri nadmernom deficite na základe dlhového kritéria je preto opodstatnený.
- (8) V nadväznosti na požiadavku uvedenú v revidovanom návrhu rozpočtového plánu na rok 2019 sa v programe stability na rok 2019 potvrdzuje, že rozpočtový vplyv zrútenia mosta Morandi v Janove a výnimočne nepriaznivých poveternostných podmienok v roku 2018 bol značný, pričom rozsah a povaha týchto dodatočných rozpočtových nákladov sú v ňom náležite doložené. V programe stability na rok 2019 sa konkrétne uvádza, že rozpočet na rok 2019 zahŕňa mimoriadne výdavky vo výške približne 0,2 % HDP v súvislosti s mimoriadnym programom údržby cestnej siete a preventívnym plánom na obmedzenie hydrogeologických rizík. Vzhľadom na priame prepojenie so zrútením mosta Morandi v Janove a s nepriaznivými poveternostnými podmienkami v roku 2018 by sa pri uplatňovaní „doložky o nezvyčajnej udalosti“ mohlo zväziť osobitné zaobchádzanie s výdavkami na mimoriadnu údržbu ciest a prevenciu hydrogeologických rizík. Podľa Komisie predstavovali v roku 2019 oprávnené dodatočné výdavky súvisiace s týmito opatreniami 0,18 % HDP. Ustanovenia článku 5 ods. 1 a článku 6 ods. 3 nariadenia (ES) č. 1466/97 umožňujú zohľadniť tieto dodatočné výdavky, keďže zrútenie mosta Morandi v Janove a mimoriadne nepriaznivé poveternostné podmienky sa považujú za nezvyčajné udalosti, ich vplyv na verejné financie Talianska je značný a umožnením dočasnej odchýlky od postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu by nebola ohrozená udržateľnosť. Na jar 2020 sa vykoná konečné posúdenie vrátane posúdenia oprávnených súm na základe zistených údajov za rok 2019 poskytnutých talianskymi orgánmi.
- (9) Rada 13. júla 2018 odporučila Taliansku, aby zabezpečila, že nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov⁽⁷⁾ v roku 2019 neprekročí 0,1 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,6 % HDP. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 sa predpokladá, že existuje riziko značnej odchýlky od odporúčaného postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu v roku 2019. Tento záver by sa nezmenil, ani keby sa od požiadavky preventívnej časti Paktu stability a rastu v roku 2019 odpočítal rozpočtový vplyv mimoriadneho programu údržby cestnej siete nadväzujúceho na zrútenie mosta Morandi v Janove a preventívneho plánu na obmedzenie hydrogeologických rizík nadväzujúceho na mimoriadne nepriaznivé poveternostné podmienky.

⁽⁷⁾ Čisté primárne verejné výdavky pozostávajú z celkových verejných výdavkov bez úrokových výdavkov, výdavkov na programy Únie plne hradených z fondov Únie a nediskrečných zmien vo výdavkoch na dávky v nezamestnanosti. Tvorba hrubého fixného kapitálu financovaná z vnútroštátnych zdrojov je rovnomerne rozložená na obdobie štyroch rokov. Diskrečné opatrenia na strane príjmov alebo zvýšenia príjmov vyplývajúce z právnych predpisov sú započítané. Jednorazové opatrenia na strane príjmov aj výdavkov sú vzájomne započítané.

- (10) Vzhľadom na pomer dlhu verejnej správy k HDP Talianska nad úrovňou 60 % HDP a predpokladanú produkčnú medzeru vo výške -0,1 % by čisté primárne verejné výdavky v roku 2020 mali klesnúť o 0,1 % v nominálnom vyjadrení, čo na základe matice požiadaviek v rámci Paktu stability a rastu zodpovedá štrukturálnej úprave vo výške 0,6 % HDP. Z prognózy Komisie z jari 2019 za predpokladu nezmenených politik vyplýva, že v roku 2020 existuje riziko značnej odchýlky od uvedenej požiadavky. Prima facie sa predpokladá, že Taliansko v rokoch 2019 a 2020 nedodrží dlhové pravidlo. V dôsledku vysokej miery zadlženosti Talianska na úrovni približne 132 % HDP sa navyše rozsiahle zdroje vyčleňujú na pokrytie nákladov na dlhovú službu, a to na úkor položiek, ktoré výraznejšie podporujú rast, vrátane vzdelávania, inovácií a infraštruktúry. Rada celkovo zastáva názor, že od roku 2019 by sa mali prijať potrebné opatrenia, aby sa dosiahol súlad s ustanoveniami Paktu stability a rastu. Je dôležité, aby sa všetky neočakávané zisky použili na ďalšie znižovanie miery zadlženosti verejnej správy.
- (11) Daňový systém Talianska sa aj naďalej výrazne opiera o výrobné faktory, čo má nepriaznivý účinok na hospodársky rast. Vysoké daňové zaťaženie práce a kapitálu odrádza od zamestnávania a investícií. V rozpočte na rok 2019 sa znížilo zdanenie samostatne zárobkovo činných osôb a malých podnikov. Zároveň sa v ňom však dočasne zvýšilo daňové zaťaženie firiem na agregovanej úrovni, a to najmä v prípade finančných inštitúcií. Základy dane menej škodlivé pre rast, napríklad z nehnuteľností a spotreby, sa využívajú nedostatočne, v dôsledku čoho zostáva priestor na presun daňového zaťaženia z práce a kapitálu rozpočtovo neutrálnym spôsobom. V roku 2015 došlo k zrušeniu periodickej dane z nehnuteľností v prípade prvej nehnuteľnosti určenej na bývanie, a to aj v prípade majetnejších domácností. Okrem toho sú hodnoty pozemkov a nehnuteľností (alebo „katastrálne“ hodnoty), ktoré slúžia ako základ na výpočet dane z nehnuteľností, do veľkej miery neaktuálne a stále sa neuskutočnila reforma na ich zosúladenie so súčasnými trhovými hodnotami. Počet a objem daňových výdavkov, najmä v prípade znížených sadzieb dane z pridanej hodnoty, je vysoký a ich zjednodušenie sa v posledných rokoch systematicky odkladalo. Takisto existuje priestor na zníženie zaťaženia podnikov a domácností plniacich si daňové povinnosti zjednodušením daňového poriadku a zvýšením všeobecnej úrovne daňovej disciplíny. Predovšetkým platí, že medzera vo výbere DPH (rozdiel medzi teoretickými a skutočne vybranými príjmami z DPH) patrí medzi najvyššie v Únii. Jedným z dôvodov je vysoká miera daňových únikov, ktorá súvisí najmä s nevystavovaním účteniek a faktúr. Pozitívnym krokom pri odstraňovaní tejto medzery je povinné elektronické zasielanie potvrdení o zaplatení pri všetkých obchodných transakciách s konečnými spotrebiteľmi. V posledných rokoch sa však zvýšili zákonné limity na platby v hotovosti, čo by mohlo odrádzať od využívania elektronických platieb. Ak by sa namiesto toho podporilo využívanie elektronických platieb, mohla by sa zvýšiť motivácia na vydávanie účteniek a faktúr, čím by sa zlepšila daňová disciplína.
- (12) Výdavky Talianska na dôchodky, ktoré boli v roku 2017 približne na úrovni 15 % HDP, patria medzi najvyššie v Únii a očakáva sa, že v strednodobom horizonte sa v dôsledku zhoršenia indexu ekonomickej závislosti poproduktívnej zložky zvýšia. Rozpočet na rok 2019 a zákonný dekrét, ktorým sa v januári 2019 zaviedol nový systém predčasného odchodu do dôchodku, ustupujú od prvkov minulých dôchodkových reforiem, čím zhoršujú udržateľnosť verejných financií v strednodobom horizonte. Tieto nové ustanovenia budú v strednodobom horizonte ďalej zvyšovať výdavky na dôchodky. V rokoch 2019 až 2021 umožní nový systém predčasného odchodu do dôchodku (ďalej len „kvóta 100“), aby ľudia odišli do dôchodku vo veku 62 rokov, ak platili príspevky počas 38 rokov. Okrem toho sa rozšíril rozsah pôsobnosti existujúcich ustanovení týkajúcich sa predčasného odchodu do dôchodku, a to aj pozastavením indexácie požadovaného minimálneho príspevku na základe strednej dĺžky života, ktorá bola zavedená v rámci minulých dôchodkových reforiem, do roku 2026. Na tieto ustanovenia sa v rozpočte na rok 2019 vyčlenili finančné prostriedky v hodnote 0,2 % HDP v roku 2019 a 0,5 % HDP v rokoch 2020 a 2021, pričom sa však v nasledujúcich rokoch očakávajú aj dodatočné náklady. Vysoké verejné výdavky na dôchodky obmedzujú iné sociálne výdavkové položky a výdavkové položky podporujúce rast, ako napríklad vzdelávanie a investície, a obmedzujú rezervy na zníženie celkového vysokého daňového zaťaženia a vysokého verejného dlhu. Okrem toho by rozšírenie možnosti predčasného odchodu do dôchodku v situácii, keď Taliansko už zaostáva za priemerom Únie, pokiaľ ide o zamestnanosť starších pracovníkov (vo veku 55 – 64 rokov), mohlo negatívne ovplyvniť ponuku pracovnej sily, čím by sa brzdil potenciálny rast a zhoršila by sa udržateľnosť verejného dlhu. V záujme obmedzenia zvyšovania výdavkov na dôchodky by sa mali v plnej miere realizovať dôchodkové reformy zamerané na obmedzenie implicitných záväzkov vyplývajúcich zo starnutia obyvateľstva, ktoré už boli prijaté. Okrem toho by sa úspory mohli dosiahnuť intervenciou v oblasti vysokých dôchodkových nárokov, ktoré nezodpovedajú príspevkom, pričom by sa mali dodržiavať zásady spravodlivosti a úmernosti.

- (13) Napriek spomaleniu hospodárskeho rastu zamestnanosť v roku 2018 naďalej rástla, aj keď pomalším tempom než v predchádzajúcom roku. Počet zamestnaných osôb dosiahol na konci roka 23,2 milióna, čím prekonal úroveň pred krízy. Miera zamestnanosti (osôb vo veku 20 – 64 rokov) v minulom roku vzrástla na 63 %, stále je však hlboko pod priemerom Únie (73,2 %). Okrem toho existujú značné regionálne rozdiely a trh práce zostáva segmentovaný, pričom podiel dočasných pracovných zmlúv sa v roku 2018 ešte viac zvýšil. Miera nezamestnanosti klesla na 10,6 %. Dlhodobá nezamestnanosť a nezamestnanosť mladých ľudí je naďalej vysoká, čo má negatívny vplyv na potenciálny rast a sociálnu súdržnosť. Neaktivita sa vyskytuje najčastejšie u žien, osôb s nízkou kvalifikáciou a mladých ľudí. Navyše, podiel mladých ľudí (vo veku 15 – 24 rokov), ktorí nie sú zamestnaní ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, dosiahol v roku 2018 úroveň 19,2 % a je najvyšší v Únii. Rozšírená je aj nedobrovoľná práca na čiastočný úväzok, čo poukazuje na pretrvávajúcu stagnáciu trhu práce.
- (14) Príjmová nerovnosť a riziko chudoby sú vysoké a vyznačujú sa veľkými regionálnymi a územnými rozdielmi. V roku 2017 bolo riziku chudoby alebo sociálneho vylúčenia vystavených 28,9 % obyvateľov, čo je nad úrovňou pred krízy a vysoko nad priemerom Únie za rok 2017 (22,4 %). Obzvlášť zasiahnuté sú deti, najmä tie s migrantským pôvodom. Chudoba zamestnaných je vysoká a stále rastie, najmä medzi dočasnými pracovníkmi a ľuďmi s migrantským pôvodom. Samostatne zárobkovo činné osoby, ktoré predstavujú 20,8 % pracovnej sily (v porovnaní s priemerom Únie na úrovni 13,7 %), sú vo všeobecnosti menej chránené pred sociálnymi rizikami než zamestnané osoby. Problémom je aj prístup k cenovo dostupnému a primeranému bývaniu. Poskytovanie sociálnych služieb je naďalej nedostatočne rozvinuté a roztrieštené. Vplyv sociálnych transferov na znižovanie chudoby a príjmovej nerovnosti je jedným z najnižších v Únii. Program boja proti chudobe zavedený v roku 2018 bol nahradený novým rozsiahlym systémom (príjem pre občanov), ktorý sa riadi prístupom aktívneho začleňovania za určitých podmienok. Značné administratívne zaťaženie služieb zamestnanosti a sociálnych služieb predstavuje výzvu pre realizáciu reformy. Jej skutočný vplyv bude závisieť od toho, aké účinné budú politiky pri podnecovaní ľudí k nástupu do práce alebo odbornej prípravy, od miery poskytovania personalizovaných sociálnych služieb a od kontrol. Vplyv na znižovanie chudoby a sociálneho vylúčenia bude závisieť najmä od skutočnej schopnosti zabezpečiť dosah na tých, ktorí to najviac potrebujú. Výsledky systému zdravotnej starostlivosti sú aj napriek výdavkom pod priemerom Únie celkovo dobré. Poskytovanie zdravotnej starostlivosti sa však v jednotlivých regiónoch značne líši, čo má vplyv na prístup, rovnosť a efektívnosť, a mohlo by sa zlepšiť lepšou správou a monitorovaním zabezpečovania štandardnej úrovne služieb. Pri poskytovaní podpory ľuďom so zdravotným postihnutím a iným znevýhodneným skupinám zohráva kľúčovú úlohu vyššia miera domácej a komunitnej starostlivosti.
- (15) Nedeklarovaná práca je v Taliansku rozšírená, a to najmä v južných regiónoch. Podľa odhadov národného štatistického úradu predstavovalo nepozorované hospodárstvo v roku 2016 približne 210 miliárd EUR (12,4 % HDP). Približne 37,2 % tejto sumy možno pripísať nedeklarovanej práci. Týka sa to najmä zraniteľných skupín, ako sú migranti, ženy a maloleté osoby. Nová agentúra inšpektorátu práce, ktorá funguje od roku 2017, venovala osobitnú pozornosť fenoménu „caporalato“ v odvetví poľnohospodárstva, ktorý sa vyznačuje vysokým výskytom nezrovnalostí a rizikom pracovného vykorisťovania, a to najmä v prípade neregulárnych migrantov. Na boj proti nedeklarovanej práci a pracovnému vykorisťovaniu a ich prevenciu a zabezpečenie spravodlivých a bezpečných pracovných podmienok je potrebné dôkladné monitorovanie nedávno prijatých opatrení, ako aj ďalšie kroky. Napokon, je dôležité zabezpečiť, aby sa zavedením príjmu na základe občianstva maximalizovali stimuly pre riadne zamestnanie a premenu nedeklarovanej práce na riadne zamestnanie, a to prostredníctvom dôkladného monitorovania, ako aj pozitívnych stimulov.
- (16) Pre vykonávanie reformy týkajúcej sa nového systému príjmu pre občanov má rozhodujúci význam zlepšenie verejných služieb zamestnanosti zabezpečením väčšieho množstva zdrojov a kvalitnejších služieb. V tomto kontexte nového systému príjmu pre občanov pre osoby s nízkymi príjmami a nezamestnané osoby sú účinné aktívne politiky trhu práce dôležitým nástrojom na znižovanie napätia na trhu práce a motivovanie ľudí k hľadaniu práce. V tejto súvislosti je veľmi dôležité, aby mali služby zamestnanosti k dispozícii dostatočný počet kvalifikovaných zamestnancov. Účinná pomoc pri hľadaní zamestnania zameraná na zlepšenie odbornej prípravy a zvyšovania úrovne zručností má rozhodujúci význam, pokiaľ ide o zlepšovanie mobility pracovnej sily a poskytovanie vhodných zručností pracovníkom vzhľadom na budúce problémy na trhu práce a čoraz náročnejšie a konkurenčnejšie pracovné prostredie. Nedávno boli prijaté určité opatrenia na zvýšenie účinnosti aktívnych politík trhu práce,

ako napríklad vymedzenie monitorovacích ukazovateľov a minimálnych noriem, prijatie stratégie pre dlhodobu nezamestnaných a vytvorenie nástroja na kvalitatívne profilovanie. Celková efektívnosť verejných služieb zamestnanosti a ich schopnosť nájsť ľuďom zamestnanie zostáva napriek tomu slabá, výkonnosť sa v jednotlivých regiónoch výrazne líši a integrácia so sociálnymi a vzdelávacími politikami je obmedzená. Slabá je aj spolupráca so zamestnávateľmi.

- (17) Rozdiel v zamestnanosti mužov a žien v Taliansku stále patrí k najvyšším v Únii a miera zamestnanosti žien je aj napriek miernemu rastu výrazne nižšia než priemer Únie (53,1 % v porovnaní so 67,4 % v roku 2018). Investície do služieb starostlivosti a do účasti žien na trhu práce, ako aj opatrenia na podporu rovnakých príležitostí a primeraných politík rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom sú aj naďalej nedostatočné. Stále však chýba komplexná stratégia na podporu účasti žien na trhu práce. Napriek nepatrnému predĺženiu povinnej otcovskej dovolenky zo štyroch na päť dní je systém rodičovskej dovolenky stále nedostatočný. Táto skutočnosť spolu s nedostatočne rozvinutými službami starostlivosti o deti a dlhodobej starostlivosti zvyčajne bráni ženám s deťmi alebo inými rodinnými príslušníkmi, ktorí potrebujú starostlivosť, v tom, aby pracovali. V roku 2017 využívalo formálne vzdelávanie v ranom detstve len 28,6 % detí mladších ako tri roky, čo je výrazne pod priemerom Únie. Pri investíciách do starostlivosti o deti, zdravotnej starostlivosti a dlhodobej starostlivosti by sa mali zohľadniť veľké geografické rozdiely v dostupnosti služieb. Vysoké daňovo-odvodové zaťaženie druhých zárobkovo činných osôb v domácnosti navyše znižuje finančnú motiváciu žien nájsť si prácu. Vyššia miera účasti žien na trhu práce, ako aj vyššia miera účasti na trhu práce všeobecne, by mohla podporiť hospodársky rast zvýšením ponuky pracovnej sily a zmierniť chudobu a sociálne a finančné riziká vyplývajúce zo starnutia obyvateľstva.
- (18) Cieľom pôvodne plánovanej reformy rámca kolektívneho vyjednávania bolo lepšie zosúladiť mzdy a platy s hospodárskymi podmienkami na regionálnej úrovni a na úrovni firiem. Confindustria v marci 2018 podpísala rámcovú dohodu s tromi hlavnými talianskymi odborovými zväzmi (Cgil, Cisl a Uil) s cieľom rozšíriť druhostupňové vyjednávanie. Dohoda okrem toho zvyšuje právnu istotu stanovením jasnejších pravidiel zastúpenia sociálnych partnerov na rokovaniach a zavádza zlepšený algoritmus na stanovovanie minimálnych miezd. Združenie zamestnávateľov a tri hlavné odborové zväzy podpísali koncom roka 2018 prvú dohodu o vykonávaní týkajúcu sa reprezentatívnosti, zdravia a bezpečnosti pri práci.
- (19) Investície do vzdelávania a zručností sú nevyhnutné na podporu inteligentného, inkluzívneho a udržateľného rastu. Trend stagnujúcej produktivity v Taliansku je ovplyvnený nedostatkami systému vzdelávania a odbornej prípravy a slabým dopytom po vysokokvalifikovanej pracovnej sile. Veľkou výzvou je zlepšenie kvality systému vzdelávania a odbornej prípravy. Miera predčasného ukončenia školskej dochádzky je aj naďalej výrazne nad priemerom Únie (14,5 % v porovnaní s 10,6 % v roku 2018) a existujú veľké regionálne a územné rozdiely vo výsledkoch vzdelávania. Hoci podiel finančných prostriedkov vyčlenených na základné a stredoškolské vzdelávanie vo všeobecnosti zodpovedá priemeru Únie, k zlepšeniu výsledkov vzdelávania by mohlo prispieť ďalšie úsilie zamerané na prilákanie, úspešný nábor a motiváciu učiteľov. Systém náboru sa neúmerne viac zakladá na vedomostiach než na zručnostiach, pričom zložka odbornej prípravy je obmedzená. Okrem toho sú mzdy talianskych učiteľov v porovnaní s medzinárodnými normami a v pomere ku mzdám pracovníkov s terciárnym vzdelaním aj naďalej nízke. Zvyšovanie miezd je pomalšie než v prípade učiteľov z iných krajín a kariérne vyhliadky sú vzhľadom na jedinú kariérnu dráhu obmedzenejšie. Povýšenia sa navyše udeľujú výlučne na základe odslužených rokov a nie podľa zásluh. Výsledkom je veľmi nízka atraktivnosť učiteľského povolania pre vysokokvalifikované osoby a demotivácia pedagogických zamestnancov, čo má zase negatívny vplyv na výsledky vzdelávania žiakov. Učňovská príprava sa v posledných rokoch rozmáhala, prijaté opatrenia však jej napredovanie utlmili.

Výsledky talianskych žiakov a dospelých osôb v oblasti kľúčových kompetencií a základných zručností patria k najhorším v Únii. Účasť dospelých na vzdelávaní je v situácii, keď rozdiely v zamestnanosti medzi vysokokvalifikovanými a nízkokvalifikovanými osobami patria k najvyšším v Únii, veľmi obmedzená a stále klesá. Zvyšovanie úrovne zručností je potrebné najmä v oblasti digitálnych zručností. V rozvoji digitálnych zručností a infraštruktúry sa zatiaľ dosiahol obmedzený pokrok. Investície do ľudského kapitálu sú predpokladom pre posilnenie verejných a súkromných investícií, pričom súčasným opatreniam na podporu digitálnych zručností a vzdelávania dospelých chýba komplexný prístup. Základná a pokročilá úroveň digitálnych zručností sú pod priemerom Únie – základné digitálne zručnosti má len 44 % osôb vo veku 16 až 74 rokov (57 % v Únii).

- (20) Nedostatočné investície do zručností spomaľujú prechod Talianska na znalostnú ekonomiku, brzdia rast produktivity a obmedzujú potenciál zlepšiť necenovú konkurencieschopnosť a rast HDP. Nedostatkami vo vzdelávaní možno vysvetliť aj nižšiu produktivitu talianskych mikropodnikov a malých podnikov v porovnaní s podobnými krajinami. Terciárne vzdelávanie trpí nedostatkom financií a čelí nedostatku zamestnancov a rozsah odborne zameraného vyššieho vzdelávania je aj napriek vysokej miere zamestnateľnosti obmedzený. Podiel absolventov vysokých škôl zostáva nízky (27,9 % obyvateľov vo veku 30 až 34 rokov v roku 2018) a je spojený s pomerne nízkou dostupnosťou absolventov terciárneho vzdelávania najmä vo vedeckých a technických odboroch. Cílené investície do zručností sú predpokladom pre zvýšenie verejných aj súkromných investícií, a to najmä do nehmotného majetku. Treba podporiť štúdium v odboroch, ktoré sú relevantné pre odvetvia intenzívne využívajúce znalosti, a posilniť špecifické zručnosti, ako sú digitálne a finančné zručnosti.
- (21) Prijímanie stratégií na zvýšenie produktivity, ako je inovácia výrobku a procesu alebo organizačná inovácia, zo strany malých firiem je aj naďalej obmedzené, a to najmä v južnom Taliansku. Investície do nehmotného majetku sú od začiatku tohto storočia výrazne pod priemerom Únie. Výdavky podnikov na výskum a vývoj dosahujú takmer polovičnú úroveň priemeru eurozóny. Verejná podpora v oblasti výdavkov podnikov na výskum a vývoj zostáva nízka, hoci vďaka významnejšej úlohe daňových stimulov sa zlepšuje. Verejné výdavky na výskum a vývoj sú takisto pod priemerom eurozóny. Nízka miera inovácie by mohla spomaliť aj prechod na ekologické hospodárstvo. Na zlepšenie výsledkov Talianska v oblasti inovácií sú potrebné ďalšie investície do nehmotného majetku a väčší dôraz na transfer technológií s prihliadnutím na regionálne nedostatky a veľkosť firiem. Na podporu inovačných technológií bolo nedávno ohlásených niekoľko opatrení v rozpočte. Verejnú podporu v oblasti výdavkov podnikov na výskum a vývoj možno zlepšiť prostredníctvom vyváženej kombinácie priamych a nepriamych opatrení a hĺbkového posúdenia existujúcich dočasných daňových stimulov s cieľom zabezpečiť, aby sa tie najefektívnejšie zmenili na trvalé. Opatrenia na podporu znalostí (ako sú technologické klastre) a spolupráca medzi firmami pomáhajú najmä menším firmám pri riešení týchto ťažkostí a zvyšovaní ich nízkej produktivity.
- (22) Investície sú potrebné na zvýšenie kvality a udržateľnosti infraštruktúry v krajine. V sektore dopravy Taliansko nespĺnilo ciele svojej stratégie pre investície do infraštruktúry (*Connettere l'Italia*). Pri realizácii plánovaných investícií do železničnej, cestnej a udržateľnej mestskej mobility sa dosiahol veľmi obmedzený pokrok. Dôvodom sú administratívne prieťahy, neefektívnosť výdavkov, nedokončená implementácia kódexu týkajúceho sa verejného obstarávania a koncesií a súdne spory. Z hodnotiacej tabuľky Únie v oblasti dopravy vyplýva, že kvalita talianskej infraštruktúry je pod priemerom Únie. Stav komunikácií je jasným zdrojom obáv, čo sa preukázalo pri zrútení mosta Morandi v Janove. Vláda určila za prioritu údržbu a bezpečnosť, pričom jej plánom je monitorovať stav údržby celej infraštruktúry a vytvorenie novej agentúry zodpovednej za bezpečnosť železničnej a cestnej infraštruktúry. V tejto súvislosti sa Taliansku v rámci fiškálnych pravidiel Únii povolilo použiť v roku 2019 sumu vo výške 1 miliardy EUR na investičný plán s cieľom zaistiť bezpečnosť cestnej infraštruktúry podobnej mostu Morandi. Investíciami do udržateľnej dopravy a infraštruktúry sa dajú riešiť aj environmentálne problémy. Na dosiahnutie ambiciózných cieľov Únie v oblasti energetiky a klímy do roku 2030 sú potrebné trvalé ekologické investície. Integrovaný národný plán v oblasti energetiky a klímy je kľúčovým zdrojom usmernení na stanovenie investičných potrieb v oblasti dekarbonizácie a energetiky. Investície sú potrebné na zlepšenie energetickej infraštruktúry, čo by prispelo k odolnejšiemu, čistejšiemu, bezpečnejšiemu a flexibilnejšiemu energetickému systému, pričom by sa

zároveň podporila integrácia trhov a znížili by sa cenové rozdiely. Talianska elektrizačná sústava ešte nie je dostatočne vybavená na to, aby zvládla zvýšené cezhraničné výmeny a rozsah variabilných obnoviteľných zdrojov energie, s ktorým sa počíta do roku 2030. Na zníženie núdzových výdavkov, a to aj v oblasti infraštruktúry, sú potrebné investície do prevencie hydrogeologických a seizmických rizík. Na rok 2019 sa Taliansku v súvislosti s fiškálnymi pravidlami Únie povolilo použiť sumu vo výške 2,1 miliardy EUR na zabezpečenie prevencie významných hydrogeologických rizík. Napokon, účinné investície do oblasti odpadového hospodárstva a vodnej infraštruktúry v južnom Taliansku sú nedostatočné, pričom pretrvávajú riziká spojené s nedostatkom a suchom. Prekážkou pre investície je aj naďalej rozdrobenosť sektora spolu so slabým úverovým profilom menších prevádzkovateľov. Investície, a to aj v oblasti reakcie na zmenu klímy, environmentálnej udržateľnosti, predchádzania rizikám a prepojenosti vidieka, by prispeli aj k odstráneniu regionálnych rozdielov. Vo vidieckych oblastiach je takisto menej rozvinutá širokopásmová sieť. Pokiaľ ide o ultrarýchle širokopásmové pokrytie (100 Mbps a viac), Taliansko stále zaostáva (iba 24 % v porovnaní s priemerom Únie na úrovni 60 %) a je takmer na konci rebríčka (na 27. mieste), pričom jeho miera rastu je stále veľmi nízka. Výsledky v oblasti ultrarýchleho širokopásmového pokrytia, ako aj jeho využívania sú výrazne pod priemerom Únie.

- (23) Nedostatočná kapacita verejného sektora na správu financovania, a to najmä na miestnej úrovni, predstavuje vzhľadom na komplikované postupy, prekryvanie sa zodpovedností a zlé riadenie zamestnanosti vo verejnom sektore prekážku pre investície vo všetkých sektoroch. Nedostatočné zručnosti zamestnancov verejného sektora majú za následok obmedzenú kapacitu, pokiaľ ide o hodnotenie, výber a riadenie investičných projektov. Tým sa zároveň sťažuje využívanie finančných prostriedkov Únie, v ktorom Taliansko v porovnaní s priemerom Únie zaostáva. Nižšia kvalita riadenia v južnom Taliansku výrazne obmedzuje výdavky a kapacitu v oblasti tvorby politik. Zlepšenie administratívnej kapacity je predpokladom účinnej realizácie verejných investícií a využívania finančných prostriedkov Únie s pozitívnymi účinkami presahovania na súkromné investície a rast HDP. Takéto zlepšenia by mohli zvýšiť vplyv investícií do širokopásmového pripojenia, dopravy, riadenia vodných zdrojov a obehového hospodárstva, a to najmä v južnom Taliansku. Posledná uvedená oblasť zaostáva, najmä pokiaľ ide o nehmotné investície. Zlepšenie administratívnej kapacity ústredných a miestnych orgánov by malo pozitívny vplyv na plánovanie, vyhodnocovanie a monitorovanie investičných projektov, ako aj na identifikáciu a riešenie možných nedostatkov.
- (24) Zvýšenie efektívnosti talianskej verejnej správy a jej ústretovosti voči podnikaniu by malo pozitívny vplyv na podnikateľské prostredie, investície a schopnosť firiem využívať príležitosti v oblasti inovácií. V roku 2015 bol prijatý komplexný vykonávací právny predpis na reformu verejnej správy. Reforma sa zameriavala na väčšinu zdrojov neefektívnosti, ako sú dĺžka a zložitosť postupov, nedostatočná transparentnosť, neúčinné riadenie zamestnanosti vo verejnom sektore, neefektívne riadenie podnikov vo verejnom vlastníctve a nízka digitalizácia. Reforma sa z veľkej časti zrealizovala do konca roka 2017 a jej presadzovanie prebieha, pričom ju podporuje nový zákon „Concretezza“. Vykonávanie digitálnych verejných služieb v kľúčových oblastiach, ako sú online platobné systémy, ktoré by pomohli znížiť zložitosť a zvýšiť transparentnosť, sa však v dôsledku nekonzistentného plánovania, obmedzených finančných zdrojov a nedostatočnej koordinácie oneskorilo. Proces ešte viac spomaľujú vysoký priemerný vek a slabé priemerné digitálne zručnosti zamestnancov verejného sektora. Keď sa však spoja jasné ciele s účinným presadzovaním, výsledky sú viditeľné, ako napríklad v prípade rýchleho rozvoja elektronického trhu pre orgány verejnej správy a elektronickej fakturácie. V súvislosti s reformou verejnej správy z roku 2015 sa uvažovalo aj o novom rámci s cieľom zreformovať riadenie miestnych verejných služieb. Taliansky ústavný súd však v novembri 2016 vyhlásil postup použitý pri prijímaní niekoľkých legislatívnych dekrétov vrátane dekrétu týkajúceho sa miestnych verejných služieb za protiústavný. Preto je potrebná nová legislatívna iniciatíva na podporu efektívnosti a kvality miestnych verejných služieb, a to aj uprednostňovaním konkurencieschopných ponúk pred internými riešeniami alebo priamymi grantmi.

- (25) V aktualizácii k hospodárskemu a finančnému dokumentu na rok 2018 (ďalej len „NADEF 2018“) boli za rozhodujúce faktory pre obnovenie účinných investičných výdavkov v Taliansku označené príprava projektu a zlepšenie kvality projektového cyklu. V rovnakom dokumente sa oznámilo zriadenie osobitného grantového fondu na prípravu a preskúmanie projektov v prípade kľúčových projektov v oblasti infraštruktúry. Počítalo sa s ďalším grantovým fondom na prípravu menších projektov vykonávaných miestnymi orgánmi. Zatiaľ však neboli vydané vykonávacie dekréty k obojom fondom a rozpočtové prostriedky pridelené týmto fondom môžu byť nižšie, než sa pôvodne uvádzalo v DEF 2018. V zákone o rozpočte na rok 2019 sa uvádza zriadenie „*Centrale per la progettazione*“, tento orgán však ešte nie je funkčný a jeho zriadenie si vyžaduje dlhodobé úsilie. Pokiaľ ide o funkčnosť, nie je jasné, ako bude *Centrale per la progettazione* spolupracovať s obcami a inými miestnymi orgánmi.
- (26) Zlepšením podnikateľského prostredia by sa uľahčilo podnikanie a lepšie rámcové podmienky hospodárskej súťaže by podporili efektívnejšie pridelovanie zdrojov a zvyšovanie produktivity. Ročný zákon o hospodárskej súťaži z roku 2015 prijatý v auguste 2017 treba riadne vykonávať. V určitých sektoroch, ako sú služby pre podniky a maloobchod, však pretrvávajú výrazné prekážky brániace hospodárskej súťaži. Zlepšením kvality regulačného rámca by sa zabezpečili rovnaké podmienky pre inovačné platformy a tradičných prevádzkovateľov, čím by sa naplno využil potenciál kolaboratívneho hospodárstva a spravodlivejšej hospodárskej súťaže vo všetkých sektoroch. Na kvalitu služieb by pozitívne vplývalo zvýšenie konkurencie v postupoch udeľovania verejných zákaziek na poskytnutie služieb a povolení zaistujúcich prístup k verejným statkom. Nedostatočná regulačná stabilita v systéme verejného obstarávania by mohla ohroziť niektoré kľúčové výhody predchádzajúcich reforiem a prispieť k oddialeniu investícií. Dohľad nad trhom s výrobkami je rozdelený medzi rozličné organizácie, pričom dochádza k značnému prekryvaniu a chýbajú systémy efektívnej koordinácie. Tým sa znižuje účinnosť kontrol pri predchádzaní nespravodlivej hospodárskej súťaže zo strany podnikov, ktoré nedodržiavajú predpisy.
- (27) Nízka efektívnosť talianskeho občianskoprávneho súdnictva je aj naďalej zdrojom obáv. V roku 2017 trvalo vyriešenie občianskoprávných a obchodnoprávných súdnych sporov v Taliansku na všetkých stupňoch najdlhšie v Únii. Zatiaľ čo dĺžka konaní na prvom stupni v porovnaní s rokom 2016 vzrástla, minulé reformy začínajú mať pozitívny vplyv na dĺžku súdnych konaní na vyšších stupňoch. Stále však existuje priestor na obmedzenie zneužívania súdnych konaní a zabezpečenie efektívnejšieho fungovania súdov. Na Najvyššom kasačnom súde má veľký počet nových prípadov v spojení s nižšou mierou vyriešenia prípadov v jeho sekcii pre daňové spory negatívny vplyv na efektívnosť súdu a vyvoláva obavy v súvislosti so systémom daňovej spravodlivosti na súdoch prvého a druhého stupňa. Celkovo by primerané presadzovanie jednoduchších procesných pravidiel mohlo pomôcť podstatne urýchliť občianskoprávne súdne konania. V tejto súvislosti bola ohlásená reforma na zjednodušenie občianskoprávneho konania, zatiaľ však nebola predložená Parlamentu. Ďalšími výzvami sú stále obmedzené a nejednotné využívanie filtra na posúdenie neprípustnosti odvolaní na druhom stupni, veľké množstvo voľných pracovných miest pre administratívnych pracovníkov a pretrvávajúce rozdiely medzi súdmi, pokiaľ ide o účinnosť správy prípadov.
- (28) Taliansko nedávno dosiahlo určitý pokrok pri zlepšovaní svojho protikorupčného rámca, a to aj vďaka lepšej ochrane oznamovateľov, silnejšej úlohe národného protikorupčného úradu pri vykonávaní tohto rámca a novému protikorupčnému zákonu z januára 2019. Cieľom uvedeného zákona je posilniť odhaľovanie a potláčanie korupcie prostredníctvom prísnejších sankcií, lepších vyšetrovacích techník a režimu zhovievavosti pre tých, ktorí korupciu oznámia. Zákomom sa takisto ruší premlčacia lehota po odsúdení súdom prvého stupňa, čo však platí až od roku 2020. Ide o dlho očakávaný pozitívny krok v súlade s medzinárodnými normami. Potláčanie korupcie je však v Taliansku naďalej neúčinné, a to najmä preto, že trestné konania sú neprimerane dlhé, pričom absentuje veľmi potrebná reforma súdneho konania vrátane systému odvolaní s cieľom zabrániť zneužívaniu konaní. Okrem toho pretrvávajú nedostatky v rámci trestného stíhania pri konkrétnych trestných činoch, ako je sprenevera verejných finančných zdrojov.

- (29) Talianske banky aj napriek obnovenému tlaku trhu naďalej dosahujú značný pokrok pri ozdravovaní svojich súvah. V dôsledku vysokej miery ich expozície voči štátnym dlhopisom mala volatilita trhu nepriaznivý vplyv na ich kapitálové pozície, vytvorila tlak na náklady na financovanie a sťažila im prístup k nezabezpečenému veľkoobchodnému (wholesale) financovaniu. V záujme ďalšieho zaistenia finančnej stability a posilnenia expanzie úverov do ekonomiky je aj naďalej potrebné, aby sa pokračovalo v znižovaní objemu nesplácaných úverov a úverov s nízkou pravdepodobnosťou splatenia pochádzajúcich z minulosti, a to najmä v prípade malých bánk a bánk druhej úrovne. Zabezpečením napredovania bánk, najmä tých menších, pri plnení regulačných požiadaviek na financovanie by sa posilnila aj odolnosť systému voči vonkajším otrasom. Dôležité je aj riešenie štrukturálne nízkej ziskovosti bánk zvýšením efektívnosti a optimalizáciou obchodného modelu. Včasné vykonávanie vyhlášok týkajúcich sa reformy v oblasti platobnej neschopnosti by prispelo k zrýchleniu ešte stále pomalých postupov zabavovania aktív a vymáhania kolaterálu a ešte viac by posilnilo odolnosť bankového sektora. Akákoľvek náhrada, ktorú štát poskytuje akcionárom a retailovým držiteľom podriadeného dlhu bánk, ktoré boli v minulosti predmetom postupov administratívnej likvidácie, by mala byť zameraná výhradne na riešenie sociálnych dôsledkov nekalého predaja, ku ktorému došlo v minulosti. Správa bankového systému by sa mala ešte viac zlepšiť urýchlenným dokončením reformy veľkých družstevných bánk z roku 2015 po zaistení právnej zrozumiteľnosti.
- (30) Hlavným zdrojom podnikového financovania sú aj naďalej bankové úvery. Menšie a inovačné firmy majú však aj naďalej ťažkosti s prístupom k úverom, a to najmä v južnom Taliansku. Kapitálový trh je v porovnaní s inými členskými štátmi nedostatočne rozvinutý, a to aj v dôsledku faktorov obmedzujúcich dopyt, ako sú nízka úroveň finančného vzdelávania, strach zo straty kontroly nad podnikom a zaťažujúce administratívne požiadavky. V posledných rokoch boli zavedené viaceré opatrenia na zlepšenie prístupu k financiám, ktoré sa väčšinou zameriavali na kanál bankových úverov, hoci menším a inovačným firmám pomohli získať prístup k financiám aj trhové opatrenia, ako sú minidlhopisy, alternatívny investičný trh, rizikový kapitál a priama verejná podpora. Zrušením odpočítateľnej položky pre vlastné imanie podnikov v rozpočte na rok 2019 sa môže znížiť motivácia firiem na využívanie kapitálového financovania. Účinné posilnenie nebankového prístupu k financovaniu si vyžaduje zohľadnenie potrieb menších a inovačných firiem, ako aj schopnosť investorov vyhodnocovať investičné projekty. Vďaka diverzifikácii zdrojov financovania by boli investície firiem lepšie chránené pred otrasmi v bankovom sektore a zároveň by sa podporili inovácie a rast.
- (31) Programovanie finančných prostriedkov Únie na obdobie 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaniach, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. Taliansku by to umožnilo čo najlepšie využiť uvedené prostriedky v identifikovaných sektoroch, pričom by sa zohľadnili regionálne rozdiely. Dôležitým predpokladom pre úspech týchto investícií je posilnenie administratívnej kapacity krajiny, pokiaľ ide o riadenie týchto prostriedkov.
- (32) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Talianska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila program stability na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Taliansku v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Taliansku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (33) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability na rok 2019 a jej stanovisko ⁽⁸⁾ je zohľadnené najmä v odporúčaní 1.
- (34) Rada na základe hĺbkového preskúmania vykonaného Komisiou a tohto posúdenia preskúmala národný program reforiem na rok 2019 a program stability na rok 2019. Jej odporúčania vydané podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú zohľadnené v odporúčaniach 1 až 5. Uvedené odporúčania prispievajú aj k plneniu prvých štyroch odporúčaní pre eurozónu. Fiškálne politiky uvedené v odporúčaní 1 prispievajú okrem iného k odstraňovaniu nerovnováh súvisiacich s vysokou úrovňou verejného dlhu,

⁽⁸⁾ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

TÝMTO ODPORÚČA, aby Taliansko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Zabezpečiť nominálne zníženie čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2020 o 0,1 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,6 % HDP. Využiť neočakávané zisky na urýchlenie znižovania miery zadlženosti verejnej správy. Presunúť zdaňovanie z práce, a to aj znížením daňových výdavkov a reformovaním neaktuálnych katastrálnych hodnôt. Bojovať proti daňovým únikom najmä vo forme nevystavovania faktúr, a to aj posilnením povinného využívania elektronických platieb vrátane jeho posilnenia prostredníctvom nižších zákonných limitov na platby v hotovosti. Zrealizovať v plnom rozsahu minulé dôchodkové reformy zamerané na zníženie podielu dôchodkov na verejných výdavkoch a vytvoriť priestor pre iné sociálne výdavky a výdavky podporujúce rast.
2. Zintenzívniť úsilie v boji proti nedeklarovanej práci. Zabezpečiť, aby sa aktívne politiky trhu práce a sociálne politiky účinne integrovali a mali dosah predovšetkým na mladých ľudí a zraniteľné skupiny. Podporiť účasť žien na trhu práce prostredníctvom komplexnej stratégie vrátane prístupu ku kvalitnej starostlivosti o deti a dlhodobej starostlivosti. Zlepšiť výsledky vzdelávania, a to aj primeranými a cieľovými investíciami, a podporiť zvyšovanie úrovne zručností vrátane posilnenia digitálnych zručností.
3. Zamerať hospodársku politiku týkajúcu sa investícií na výskum a inovácie a kvalitu infraštruktúry, a to s prihliadnutím na regionálne rozdiely. Zlepšiť účinnosť verejnej správy, a to aj investovaním do zručností zamestnancov verejného sektora, urýchlením digitalizácie a zvýšením efektívnosti a kvality miestnych verejných služieb. Odstrániť obmedzenia hospodárskej súťaže najmä v maloobchodnom sektore a v oblasti služieb pre podniky, a to aj prostredníctvom nového ročného zákona o hospodárskej súťaži.
4. Skrátiť dĺžku občianskoprávných súdnych konaní na všetkých stupňoch posilnením a zjednodušením procesných pravidiel vrátane tých, ktorými sa v súčasnosti zaoberá zákonodarca, a s osobitným zameraním na režimy platobnej neschopnosti. Zlepšiť účinnosť boja proti korupcii reformovaním procesných pravidiel s cieľom skrátiť trvanie trestných konaní.
5. Podporiť reštrukturalizáciu súvah bánk, a to najmä malých a stredných bánk, zlepšením efektívnosti a kvality aktív, pokračovaním v znižovaní objemu nesplácaných úverov a diverzifikáciou financovania. Zlepšiť nebankové financovanie menších a inovačných firiem.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILÄ

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Cypru na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Cypru na rok 2019**

(2019/C 301/13)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh ⁽²⁾, a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásil Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia 21. novembra 2018 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Cyprus určila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, ktoré schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Rada prijala 9. apríla 2019 prijala odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny ⁽³⁾ (ďalej len „odporúčanie pre eurozónu z roku 2019“), ktoré stanovuje päť odporúčaní pre eurozónu (ďalej len „odporúčania pre eurozónu“).
- (2) Cyprus by ako členský štát, ktorého menou je euro, mal vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie odporúčania pre eurozónu z roku 2019 premietnutého do nižšie uvedených odporúčaní 1 až 5. Opatrenia na zníženie administratívnej záťaže pomôžu predovšetkým pri riešení prvého odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o zlepšenia podnikateľského prostredia a produktivity v záujme opätovného nastolenia rovnováhy v eurozóne, zameranie hospodárskej politiky týkajúcej sa investícií na špecifikované oblasti pomôže pri riešení druhého odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o podporu investícií, daňové opatrenia a opatrenia na zlepšenie zručností pomôžu pri riešení tretieho odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o boj proti agresívnemu daňovému plánovaniu a fungovanie trhu práce, a opatrenia na zlepšenie fungovania správcovskej spoločnosti pomôžu pri riešení štvrtého odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o zníženie nesplácaných úverov.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 136, 12.4.2019, s. 1.

- (3) Správa o Cypre na rok 2019 bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Cyprus dosiahol pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽⁴⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania pre jednotlivé krajiny prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Cypru pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020. Bolo v nej zahrnuté aj hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011, ktorého výsledky boli takisto uverejnené 27. februára 2019. Na základe svojej analýzy Komisia dospela k záveru, že na Cypre existujú nadmerné makroekonomické nerovnováhy. Predovšetkým je nevyhnutné, aby členský štát riešil veľký objem súkromného, verejného a zahraničného dlhu a nesplácaných úverov.
- (4) Cyprus predložil 15. apríla 2019 národný program reforiem na rok 2019 a 30. apríla 2019 program stability na rok 2019. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi týmito programami sa obidva programy posudzovali súčasne.
- (5) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na obdobie rokov 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁵⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (6) Cyprus v súčasnosti podlieha preventívnej časti Paktu stability a rastu. V programe stability na rok 2019 sa predpokladá, že saldo verejných financií, ktoré sa v roku 2018 zmenilo na deficit 4,8 % hrubého domáceho produktu (HDP), a tým prekročilo referenčnú hodnotu 3 % HDP stanovenú v zmluve, dosiahne v roku 2019 prebytok 3,0 % HDP v nominálnom vyjadrení a viac než 2,0 % HDP počas programového obdobia. Podľa prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁶⁾ sa strednodobý rozpočtový cieľ, ktorým je vyrovnaná rozpočtová pozícia v štrukturálnom vyjadrení, plánuje dosiahnuť v priebehu rokov 2019 – 2022. Podľa programu stability na rok 2019 sa očakáva, že po tom, ako pomer verejného dlhu k HDP dosiahol v roku 2018 približne 102,5 % HDP, klesne v roku 2019 na 95,7 % HDP a aj po tom bude ďalej klesať a do roku 2022 dosiahne 77,5 %. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, je realistický. Riziká súvisiace s makroekonomickými a rozpočtovými predpokladmi uvedenými v programe stability smerujú k zhoršeniu, hlavne v súvislosti s vonkajším vývojom, ako aj s potenciálnym fiškálnym vplyvom súdnych rozhodnutí na minulé fiškálne reformy a finančné potreby verejných nemocníc počas prvých rokov národného systému zdravotnej starostlivosti. V prognóze Komisie z jari 2019 sa predpokladá, že saldo verejných financií zaznamenaná v roku 2019 prebytok vo výške 3,0 % HDP a v roku 2020 vo výške 2,8 % HDP. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 sa predpokladá, že štrukturálne saldo v roku 2019 dosiahne úroveň 1,1 % HDP a v roku 2020 úroveň 0,7 % HDP, čím zostane nad úrovňou strednodobého rozpočtového cieľa. Predpokladá sa, že Cyprus v rokoch 2019 a 2020 dodrží dlhové pravidlo. Rada celkovo zastáva názor, že Cyprus podľa predpokladov v rokoch 2019 a 2020 dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.
- (7) Komisia 5. júna 2019 vydala správu vypracovanú v súlade s článkom 126 ods. 3 zmluvy, pretože na základe oznámených údajov nebola v prípade celkového deficitu v roku 2018 dodržaná referenčná hodnota 3 % HDP stanovená v zmluve. V správe sa dospelo k záveru, že by sa nemali podniknúť ďalšie kroky vedúce k rozhodnutiu o existencii nadmerného deficitu. Napriek určitému pokroku v oblasti služieb elektronickej verejnej správy neefektívnosť na úrovni verejnej správy a miestnych samospráv zostáva aj naďalej problémom. To má vplyv na podnikateľské prostredie. Doteraz neboli prijaté kľúčové legislatívne návrhy na riešenie tohto problému. Ide o návrhy zákonov týkajúcich sa reformy verejnej správy a miestnych samospráv. Nedostatky v rámci riadenia subjektov vo vlastníctve štátu môžu uľahčiť hromadenie verejných podmienených záväzkov a brániť rozvinutiu investičných kapacít v takých kľúčových sieťových odvetviach, ako sú telekomunikácie a energetika. Obmedzenie mzdových nákladov vo verejnom sektore, ktoré bolo významným faktorom fiškálnej konsolidácie na Cypre, si vyžaduje pokračovanie.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 55.

⁽⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁶⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

- (8) Nevyhnutným predpokladom toho, aby daňové systémy boli efektívnejšie a spravodlivejšie, je boj proti agresívnemu daňovému plánovaniu, ako sa potvrdzuje v odporúčaní pre eurozónu z roku 2019. Účinky presahovania stratégií agresívneho daňového plánovania daňovníkov medzi členskými štátmi si vyžadujú koordinované kroky v oblasti vnútroštátnych politík, ktoré by doplnili legislatívu Únie. Cyprus prijal opatrenia proti agresívnemu daňovému plánovaniu, ale vysoké úrovne dividend a úrokových platieb (v pomere k HDP) naznačujú, že daňové predpisy Cypru môžu využívať spoločnosti, ktoré sa zapájajú do agresívneho daňového plánovania. Absencia zrážkových daní z odchádzajúcich dividend (t. j. od rezidentov Únie pre rezidentov tretích krajín), úrokových platieb a vo viacerých prípadoch aj licenčných poplatkov od spoločností so sídlom na Cypre v prospech rezidentov tretích krajín môže v tomto prípade viesť k úplnému vyhnutiu sa platbe dane, ak uvedené spoločnosti nie sú zdanené ani v prijímajúcej jurisdikcii. Absencia takýchto daní spolu s pravidlami určovania daňovej rezidence podnikov môžu uľahčovať agresívne daňové plánovanie. Režim odpočítania fiktívnych úrokov musí byť pozorne sledovaný, aby sa zabránilo akémukoľvek zneužitiu agresívneho daňového plánovania. Systém pre naturalizáciu investorov na Cypre podľa výnimky a pobytu v rámci investičného systému nakoniec poskytuje prístup k nízkej osobnej sadzbe dane z príjmu zo zahraničných finančných aktív a nevyžaduje, aby osoba strávila dlhý čas v jurisdikcii, ktorá systém ponúka. OECD ich zaradila do zoznamu potenciálne vysoko rizikových, pretože by mohli byť zneužitú na obchádzanie automatickej výmeny informácií o finančných účtoch.
- (9) Významné opatrenia sa vykonali v súvislosti s komplexnou stratégiou nesplácaných úverov. Viedlo to k výraznému zníženiu objemu nesplácaných úverov v bankovom sektore, a to najmä v dôsledku predaja a likvidácie banky Cyprus Cooperative Bank a prevodu jej portfólia nesplácaných úverov na štátom vlastnenú správčovskú spoločnosť. Okrem toho sa zlepšil zákon o predaji úverov a prijal sa zákon o sekuritizácii úverov. S cieľom maximalizovať výnosy z predaja aktív a v konečnom dôsledku pomôcť znížiť súkromný dlh je nevyhnutné, aby štátom vlastnená správčovská spoločnosť mala účinnú štruktúru riadenia, vysoko špecializovanú správu, operačnú nezávislosť od cyperského štátu a presne vymedzené ciele v súlade so záväzkami prijatými vládou v súvislosti s rozhodnutím o štátnej pomoci týkajúcim sa predaja banky Cyprus Cooperative Bank, ktoré schválila Európska komisia. Ďalej je dôležité vytvoriť primeraný rámec dohľadu pre spoločnosti poskytujúce úvery, keďže počet takýchto spoločností vrátane štátom vlastnených správčovských spoločností sa zvyšuje a v budúcnosti sa plánuje väčší objem predajov z portfólia nesplácaných úverov. Riadiaca a administratívna kapacita orgánov dohľadu nad poisťovním a dôchodkovými fondmi je stále nedostatočná. Integrácia týchto orgánov dohľadu by sa mala urýchlene dokončiť. Všeobecnejšie, vzhľadom na pomerne rozsiahle cezhraničné činnosti nebankových spoločností poskytujúcich finančné služby a exponenciálny rast licencovaných firiem v posledných rokoch sa musí posilniť rámec dohľadu nad kapitálovými trhmi.
- (10) Zvyšuje sa zamestnanosť, klesá nezamestnanosť a v záujme uľahčenia aktívnej podpory zamestnanosti sa zlepšuje krátkodobá kapacita verejných služieb zamestnanosti. Problém dlhodobej udržateľnosti kapacity verejných služieb zamestnanosti však stále pretrváva, pretože dodatoční zamestnanci boli prijatí len na dva roky. V roku 2018 patrili podiel mladých ľudí, ktorí nie sú zamestnaní, ani nie sú v procese vzdelávania alebo odbornej prípravy, k najvyšším v Únii. Problémom naďalej zostáva nízka efektívnosť verejných služieb zamestnanosti a ich obmedzené nasadenie a podiel na aktivácii s cieľom pomôcť ľuďom pri hľadaní práce. Existuje teda priestor na posilnenie aktívnej pomoci a na podporu aktivácie pre prístup k zamestnaniu, najmä pre mladých ľudí a dlhodobo nezamestnaných. Súčasťou toho je podpora samostatnej zárobkovej činnosti a sociálneho hospodárstva, ako aj modernizácia inštitúcií a služieb trhu práce s cieľom pomôcť ľuďom získať zručnosti, ktoré lepšie zodpovedajú potrebám trhu práce.
- (11) Nedostatok zručností a nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami patria medzi hlavné prekážky, ktoré odrádzajú podniky od investovania, čo podčiarkuje potrebu viac investovať do odbornej prípravy nevyužívaného a nedostatočne využívaného pracovného potenciálu, lepšie zosúladiť vzdelávacie plány s potrebami trhu práce a investovať do zosúladenia infraštruktúry odborného vzdelávania. Pokrok, ktorý sa dosiahol v kľúčových reformách vzdelávania a odbornej prípravy, ako je zlepšenie menovania a hodnotenia učiteľov, je nerovnomerný. Výsledky dosiahnuté v oblasti vzdelávania sú naďalej slabé, rovnako ako účasť na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve, ktorá sa pre domácnosti stala menej cenovo dostupnou, pretože ich príjem počas krízy klesol rýchlejšie ako náklady na starostlivosť o deti. Pokračujúce úsilie o modernizáciu systému vzdelávania a odbornej prípravy na všetkých úrovniach pomôže zlepšiť výsledky v oblasti vzdelávania a zvýšiť potenciál udržateľného rastu na Cypre. Revízia plánov odborného vzdelávania a prípravy je sľubným krokom pri znižovaní nesúladu medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami na trhu práce. Prevládajúci nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami pre absolventov terciárneho vzdelávania a nízka účasť na vzdelávaní dospelých, najmä v prípade nízkokvalifikovaných pracovníkov, však naznačujú potrebu opatrení na zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu.

- (12) Prijatím legislatívy, ktorou sa vytvoril nový národný systém zdravia, dosiahol Cyprus pokrok v oblasti zdravotnej starostlivosti. Cieľom nového systému je zlepšiť prístup k zdravotnej starostlivosti, zaviesť všeobecne dostupnú zdravotnú starostlivosť, znížiť vysoký objem hotovostných platieb a zvýšiť efektívnosť poskytovania starostlivosti vo verejnom sektore. Pred tým, než sa systém stane v roku 2020 plne funkčným, bude treba vyriešiť hlavné problémy pri jeho zavádzaní a uspokojiť investičné potreby. Rozhodujúce je aj naďalej zachovanie dlhodobej udržateľnosti systému vrátane zabezpečenia finančnej a operačnej autonómie verejných nemocníc, ako sa plánovalo. Opatrenia zamerané na modernizáciu a zefektívnenie poskytovateľov zdravotnej starostlivosti vrátane primárnej zdravotnej starostlivosti, a to zavedením elektronického zdravotníctva a vytvorením národnej liekovej agentúry by ďalej posilnili systém zdravotnej starostlivosti. Vzhľadom na starnutie obyvateľstva je úroveň dlhodobej starostlivosti nízka a naďalej predstavuje problém.
- (13) Nízka výkonnosť Cypru v oblasti životného prostredia je veľkým problémom a krajina je naďalej zraniteľná voči zmene klímy. Cyprus musí výrazne zlepšiť svoj systém odpadového hospodárstva a obehové hospodárstvo. Produkcia odpadu zostáva naďalej výrazne vyššia ako priemer Únie a od roku 2014 sa zvyšuje. Súčasná zariadenia na spracovanie odpadu nedosahujú vysokú mieru recyklácie a neexistencia hospodárskych nástrojov, ako sú skládokové dane, spôsobuje, že recyklácia je ekonomicky neatraktívna. Vodné hospodárstvo, najmä v mestských oblastiach, sa vyznačuje neefektívnosťou. Hlavným problémom pre Cyprus je nedostatok vody v kombinácii s nadmerným odberom podzemných vôd. Pokiaľ ide o komunálne odpadové vody, ich značné množstvo sa ešte stále vypúšťa bez zberu alebo čistenia, pričom sekundárnou úpravou prechádza len približne polovica celkového objemu odpadových vôd. Suchá a nedostatok vody vyvolávajú vážne obavy a nedostatočná politická reakcia by mohla ovplyvniť vidiecke hospodárstvo a cestovný ruch na Cypre. So zreteľom na zmiernenie nepriaznivých účinkov zmeny klímy, ochranu a obnovu prírodného prostredia a zabezpečenie dlhodobého udržateľného hospodárskeho rastu má preto pre Cyprus zásadný význam udržateľné riadenie a efektívne využívanie prírodných zdrojov spolu s prísnejším presadzovaním právnych predpisov v oblasti životného prostredia a klímy.
- (14) Cyprus môže oveľa lepšie využívať svoje obnoviteľné zdroje energie – najmä solárne – a riešiť súčasnú energetickú neefektívnosť. Podiel energie z obnoviteľných zdrojov na Cypre v roku 2017 bol 9,72 % a cieľ na rok 2020 je 13 %. Významným zdrojom energetickej neefektívnosti sú obytné a obchodné budovy vybudované bez tepelnej ochrany alebo s nízkym stupňom tepelnej ochrany, a to najmä v mestskom prostredí. Zlepšili sa rámcové podmienky na investovanie do odvetvia energie z obnoviteľných zdrojov a zaviedlo sa viacero opatrení vrátane inštalovania fotovoltických systémov a systémov podpory pre malé a stredné podniky (MSP) a domácnosti. Cyprus však zatiaľ v plnej miere nevyužíva svoj značný potenciál, pokiaľ ide o výrobu energie z obnoviteľných zdrojov, najmä solárnych. Spoliehanie sa na cestnú dopravu vo vnútrozemskej doprave spôsobuje viacero problémov, predovšetkým ťažkosti pri znižovaní znečisťovania ovzdušia a emisií skleníkových plynov, a takisto vedie k vážnemu preťaženiu mestských oblastí počas špičky a na cestách do prístavov a z prístavov. Cyprus zaostáva aj v oblasti využívania obnoviteľných zdrojov energie v doprave a s podielom 2,7 % v roku 2016 môže mať ťažkosti pri dosahovaní záväzného cieľa 10 % do roku 2020.
- (15) Na posilnenie produktivity sú nevyhnutné investície do digitálneho hospodárstva a zlepšenia digitálnych zručností pracovníkov. V indexe digitálnej ekonomiky a spoločnosti Európskej komisie (DESI) z roku 2019 sa Cyprus umiestnil na spodných priečkach. Len 50 % Cyperčanov vo veku od 16 do 74 rokov má základné digitálne zručnosti a odborníci v oblasti IKT stále predstavujú nižší podiel pracovnej sily v porovnaní s Úniou ako celkom (2,3 % oproti 3,7 %), čo brzdí potenciál digitálneho hospodárstva. Digitálna komunikácia medzi verejnými orgánmi a občanmi je na nízkej úrovni, pričom cez internet komunikuje iba 50 % Cyperčanov. Elektronický obchod sa zlepšuje, ale stále zostáva pod priemerom Únie.
- (16) Cyprus je naďalej miernym inovátorom, ale jeho výkonnosť v oblasti inovácií sa od roku 2010 znižuje. Úrovně výdavkov v rámci verejného a súkromného výskumu a vývoja patria medzi najnižšie v Únii, a tým brzdia inovačné kapacity výskumných centier a podnikateľského sektora. Interakcia medzi akademickou obcou a podnikmi je takisto veľmi obmedzená. Pre zlepšenie konkurencieschopnosti Cypru, a najmä jeho MSP, je rozhodujúce zvýšenie kapacity podnikateľského sektora v oblasti inovácií a posilnenie prístupu k financovaniu a investíciám, ktoré sú zamerané na presne vymedzené oblasti inteligentnej špecializácie.
- (17) Administratívna záťaž je vysoká, a to najmä pri iniciovaní strategických investícií. Existuje priestor na výrazné zjednodušenie postupov na získanie povolení na strategické investície a príslušné právne predpisy stále nie sú prijaté.

- (18) Vykonávaním akčného plánu pre rast sa dosiahol určitý pokrok v oblasti podnikania a prístupu k financiam pre MSP. Opatrenia finančnej podpory pre MSP sú však stále založené najmä na grantoch a bankových úveroch podporovaných Úniou a/alebo vnútroštátnymi fondmi. Alternatívne zdroje financovania, ako napríklad rizikový kapitál, kapitálové financovanie a kolektívne financovanie majú pre cyperské podniky okrajový význam. Lepšou koordináciou podpory pre podniky by sa mohlo zlepšiť jej využívanie. Privatizačné úsilie zamerané na prilákanie zahraničných investícií, ktoré by posilnili produktivitu, sa v mnohých prípadoch zastavilo a postupne napreduje len v malom počte privatizačných projektov.
- (19) Pretrvávajúca neefektívnosť justičného systému naďalej vplyva na vymáhateľnosť zmlúv a bráni rýchlemu riešeniu občianskoprávných a obchodnoprávných vecí, ako aj vyšetrovaniu závažných trestných činov. Ťažkopádne a zastarané pravidlá týkajúce sa občianskoprávných konaní a nedostatočné presadzovanie súdnych rozhodnutí oslabujú motiváciu bánk využívať rámce pre platobnú neschopnosť a zhabanie majetku na znižovanie objemu ich nesplácaných úverov. Najkritickejšie problémy v systéme súdnictva, najmä zastarané pravidlá týkajúce sa občianskoprávných konaní, nízka špecializácia a digitalizácia súdov, odstraňovanie veľkého množstva nevyriešených prípadov a nedostatočná celoživotná odborná príprava sudcov sa začali riešiť prostredníctvom súboru reforiem, napreduje sa však pomaly. Táto reforma by mala byť v súlade so záväzkami prijatými vládou v súvislosti s rozhodnutím o štátnej pomoci týkajúcim sa predaja banky Cyprus Cooperative Bank, ktoré schválila Európska komisia. V roku 2018 boli prijaté zlepšené rámce pre platobnú neschopnosť a zhabanie majetku. K zlepšeniu disciplíny pri splácaní dlhov by malo prispieť rozhodné uplatňovanie nových zákonov spolu so zabezpečením účinného justičného systému a prísnejším presadzovaním rozsudkov. Národná protikorupčná stratégia prijatá v decembri 2017 bola posilnená v rámci národného horizontálneho akčného plánu proti korupcii, ktorý v máji 2019 schválila Rada ministrov. Návrhy zákonov týkajúce sa zriadenia novej nezávislej protikorupčnej agentúry a ochrany oznamovateľov boli predložené parlamentu, ale zatiaľ neboli prijaté. Tieto zákony by pomohli posilniť národný protikorupčný rámec. Reformy v oblasti boja proti korupcii by sa mali urýchliť prostredníctvom rýchleho vykonania akčného plánu boja proti korupcii. Musí sa zabezpečiť nezávislosť prokuratúry a mala by sa posilniť kapacita v oblasti presadzovania práva.
- (20) Napriek určitému úsiliu o zníženie sklzu vo vydávaní listov vlastníctva zostáva počet nevybavených žiadostí aj naďalej vysoký. Stále chýba štrukturálne riešenie, ktorým by sa odstránili nedostatky v systéme pre transakcie s nehnuteľnosťami (t. j. vydávanie a prevod listov vlastníctva). Je to nevyhnutné s cieľom uľahčiť postupy zhabania majetku a umožniť likvidáciu kolaterálov.
- (21) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaniach, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. To by Cypru umožnilo využiť tieto finančné prostriedky v identifikovaných odvetviach čo najlepšie, s prihliadnutím na územné rozdiely. Dôležitým predpokladom pre úspech týchto investícií je posilnenie administratívnej kapacity krajiny, pokiaľ ide o riadenie týchto prostriedkov.
- (22) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Cypru, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila program stability na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Cypru v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku na Cypre, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (23) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability na rok 2019 a zastáva názor ⁽⁷⁾, že Cyprus podľa očakávania dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.
- (24) Rada na základe hĺbkového preskúmania vykonaného Komisiou a tohto posúdenia preskúmala národný program reforiem na rok 2019 a program stability na rok 2019. Jej odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú zohľadnené v ďalej uvedených odporúčaniach 1 až 5. Tieto odporúčania prispievajú aj k plneniu odporúčaní pre eurozónu z roku 2019, a to najmä prvého, tretieho a štvrtého z týchto odporúčaní,

⁽⁷⁾ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

TÝMTO ODPORÚČA, aby Cyprus v rokoch 2019 a 2020 prijal opatrenia s cieľom:

1. Prijatť kľúčové legislatívne reformy na zefektívnenie verejného sektora, najmä v oblasti fungovania verejnej správy a riadenia subjektov vo vlastníctve štátu a miestnych samospráv. Odstrániť tie prvky daňového systému, ktoré môžu uľahčovať agresívne daňové plánovanie jednotlivcom a nadnárodným spoločnostiam, a to najmä prostredníctvom odchádzajúcich platieb nadnárodných spoločností.
2. Uľahčiť znížovanie objemu nesplácaných úverov vrátane vytvorenia účinnej štruktúry riadenia pre štátom vlastnenú správčovskú spoločnosť, prijatia opatrení na zlepšenie platobnej disciplíny a posilnenia dohľadu nad spoločnosťami poskytujúcimi úvery. Posilniť kapacity dohľadu v nebankovom finančnom sektore a plne integrovať orgány dohľadu nad poistením a dôchodkovými fondmi.
3. Dokončiť reformy zamerané na zvýšenie účinnosti verejných služieb zamestnanosti, posilniť aktívnu pomoc a podporiť aktiváciu mladých ľudí. Realizovať reformu systému vzdelávania a odbornej prípravy vrátane hodnotenia učiteľov a zvýšiť zapojenie zamestnávateľov a účasť študentov v odbornom vzdelávaní a príprave, ako aj dostupnosť vzdelávania a starostlivosti v detstve. Prijatť opatrenia na zabezpečenie toho, aby národný systém zdravotnej starostlivosti začal fungovať podľa plánu v roku 2020 a aby sa súčasne zachovala jeho dlhodobá udržateľnosť.
4. Zamerať hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na udržateľnú dopravu a životné prostredie, najmä pokiaľ ide o nakladanie s odpadom a vodné hospodárstvo, energetickú efektívnosť a energiu z obnoviteľných zdrojov, digitalizáciu vrátane digitálnych zručností, výskum a inovácie, s prihliadnutím na územné rozdiely v rámci Cypru. Prijatť právne predpisy, ktorými sa strategickým investorom zjednoduší spôsob získavania potrebných povolení a licencií. Zlepšiť prístup MSP k financovaniu a obnoviť realizáciu privatizačných projektov.
5. Zintenzívniť úsilie o zefektívnenie justičného systému vrátane fungovania správneho súdnictva a revízie občiansko-právnych konaní, zvýšenia špecializácie súdov a vytvorenia funkčného systému elektronickej justície. Prijatť opatrenia na posilnenie presadzovania práva v oblasti pohľadávok a zabezpečiť spoľahlivé a rýchle systémy na vydávanie a prevod listov vlastníctva a práv k nehnuteľnému majetku. Urýchliť reformy v oblasti boja proti korupcii, zabezpečiť nezávislosť prokuratúry a posilniť kapacity v oblasti presadzovania práva.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILÄ

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Lotyšska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Lotyšska na rok 2019**

(2019/C 301/14)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadniť Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia 21. novembra 2018 prijala na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 ⁽²⁾ aj správu o mechanizme varovania, v ktorej neurčila Lotyšsko za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, ktoré schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Rada prijala 9. apríla 2019 odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny ⁽³⁾ (ďalej len „odporúčanie pre eurozónu“), v ktorom sa stanovuje päť odporúčaní pre eurozónu (ďalej len „odporúčania pre eurozónu“).
- (2) Lotyšsko by ako členský štát, ktorého menou je euro, malo vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie odporúčania pre eurozónu z roku 2019 premietnutého do nižšie uvedených odporúčaní 1 až 4. Predovšetkým platí, že zameranie hospodárskej politiky súvisiacej s investíciami na špecifikované oblasti a opatrenia na zlepšenie zručností pomôže plniť prvé odporúčanie pre eurozónu týkajúce sa zlepšenia produktivity v záujme opätovného nastolenia rovnováhy v eurozóne, pričom daňové opatrenia pomôžu plniť tretie odporúčanie pre eurozónu týkajúce sa fungovania trhu práce.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 136, 12.4.2019, s. 1.

- (3) Správa o Lotyšsku na rok 2019 bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Lotyšsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽⁴⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania pre jednotlivé krajiny prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Lotyšska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020.
- (4) Lotyšsko predložilo 15. apríla 2019 národný program reforiem na rok 2019 a 17. apríla 2019 program stability na rok 2019. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi týmito programami sa obidva programy posudzovali súčasne.
- (5) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na obdobie 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁵⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (6) Na Lotyšsko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu. Vláda vo svojom programe stability na rok 2019 plánuje zlepšenie celkového salda z deficitu vo výške 1,0 % hrubého domáceho produktu (HDP) v roku 2018 na deficit vo výške 0,5 % HDP v roku 2019, 0,4 % HDP v roku 2020 a 0,2 % HDP v roku 2021. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁶⁾ sa predpokladá, že strednodobý rozpočtový cieľ, ktorým je deficit vo výške 1 % HDP v štrukturálnom vyjadrení, sa dosiahne v roku 2019, pričom sa zohľadnia úľavy spojené so zavádzaním štrukturálnych reforiem, na ktoré bola udelená dočasná odchýlka. Podľa programu stability na rok 2019 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP klesne do roku 2022 na 33,1 % HDP. Prognózy rastu HDP uvedené v programe stability na rok 2019 sa zdajú realistické. Riziká ohrozujúce rozpočtovú pozíciu sú vyvážené.
- (7) Rada 13. júla 2018 odporučila, aby Lotyšsko v roku 2019 dosiahlo svoj strednodobý rozpočtový cieľ so zreteľom na úľavy spojené so zavádzaním štrukturálnych reforiem, na ktoré bola udelená dočasná odchýlka. Je to v súlade s maximálnou nominálnou mierou rastu čistých primárnych verejných výdavkov ⁽⁷⁾ vo výške 4,8 % v roku 2019, čo zodpovedá zlepšeniu štrukturálneho salda o 0,2 % HDP. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 sa očakáva, že Lotyšsko sa po zohľadnení úľav spojených so zavádzaním štrukturálnych reforiem, na ktoré bola udelená dočasná odchýlka, priblíži k svojmu strednodobému rozpočtovému cieľu. Súčasný posúdenie preto naznačuje riziko istej odchýlky v roku 2019. Zároveň by očakávaná nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v súčasnosti poukazovala na riziko značnej odchýlky od požiadavky v roku 2019. Za predpokladu, že štrukturálne saldo sa už nebude približovať strednodobému rozpočtovému cieľu, a so zreteľom na úľavy spojené so zavádzaním štrukturálnych reforiem, na ktoré bola udelená dočasná odchýlka, by bolo v budúcich posúdeniach potrebné zohľadniť možnú odchýlku od požiadavky.
- (8) Vzhľadom na predpokladanú produkčnú medzeru Lotyšska vo výške 1,3 % by nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2020 nemala presiahnuť 3,5 %, čo zodpovedá štrukturálnej úprave vo výške 0,5 % HDP na základe spoločne dohodnutej matice úprav požadovanej v Pakte stability a rastu. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 sa očakáva, že v prípade nezmenených politík sa Lotyšsko priblíži k svojmu strednodobému rozpočtovému cieľu. Súčasný posúdenie preto naznačuje riziko istej odchýlky v roku 2020. Zároveň by očakávaná nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v súčasnosti poukazovala na riziko značnej odchýlky od požiadavky v roku 2020. Ak sa predpokladá, že štrukturálne saldo sa už nebude približovať strednodobému rozpočtovému cieľu, v budúcich posúdeniach by bolo potrebné zohľadniť možnú odchýlku od požiadavky. Rada celkovo zastáva názor, že Lotyšsko musí byť od roku 2019 pripravené prijať ďalšie opatrenia na dosiahnutie súladu s ustanoveniami Paktu stability a rastu.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 60.

⁽⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁶⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

⁽⁷⁾ Čisté primárne verejné výdavky pozostávajú z celkových verejných výdavkov bez úrokových výdavkov, výdavkov na programy Únie plne hradených z fondov Únie a nediskrečných zmien vo výdavkoch na dávky v nezamestnanosti. Tvorba hrubého fixného kapitálu financovaná z vnútroštátnych zdrojov je rovnomerne rozložená na obdobie štyroch rokov. Diskrečné opatrenia na strane príjmov alebo zvýšenia príjmov vyplývajúce z právnych predpisov sú zohľadnené. Jednorazové opatrenia na strane príjmov aj výdavkov sú vzájomne započítané.

- (9) Daňové príjmy ako podiel na hrubom domácom produkte Lotyšska sú nízke v porovnaní s priemerom Únie a do určitej miery obmedzujú poskytovanie verejných služieb, najmä v oblasti zdravotnej starostlivosti, a sociálne začlenenie. Kapitál a majetok sú relatívne nedostatočne zdaňované a zmrazenie hodnôt používaných na výpočet daní z pozemkov a nehnuteľností bude ďalej znižovať takto získavané príjmy. Zároveň daňové zaťaženie práce v prípade zamestnancov s nízkou mzdou zostáva vo vzťahu k priemeru Únie vysoké, a to napriek tomu, že sa znížilo. Podľa rôznych odhadov sa zdá, že podiel tieňovej ekonomiky v posledných rokoch klesol. Podiel nenahlásenej hospodárskej činnosti v Lotyšsku je však vyšší ako v iných pobaltských štátoch. Predovšetkým nedostatočné nahlasovanie miezd („mzdy vyplácané na ruku“), najmä v odvetví stavebníctva, tvorí veľkú časť tieňovej ekonomiky.
- (10) Lotyšsko po zavretí svojej tretej najväčšej banky v dôsledku obvinení z prania špinavých peňazí sprísnilo pravidlá týkajúce sa klientov, ktorí nie sú rezidentmi. V dôsledku toho od mája 2018 výrazne klesli nerezidentské vklady, ktoré sú hlavným zdrojom rizika prania špinavých peňazí v Lotyšsku, no problémy súvisiace s bojom proti praniu špinavých peňazí pretrvávajú. Lotyšsko okrem toho vypracovalo podrobný akčný plán na zlepšenie svojej stratégie boja proti praniu špinavých peňazí a financovaniu terorizmu. Medzi hlavné priority uvedené v akčnom pláne patrí posilnenie rizikovo orientovaného dohľadu, zabezpečenie potrebných ľudských zdrojov pre dozorné orgány a zaistenie účinnej výmeny informácií a spolupráce medzi vyšetrovacími orgánmi a súkromným sektorom. Po prijatí týchto opatrení by sa náležitá pozornosť mala venovať ich účinnému vykonávaniu. Napokon je potrebné zvýšiť kapacitu orgánov presadzovania práva a justičných orgánov.
- (11) Lotyšsko čelí výzvam v súvislosti s uplatňovaním viacerých zásad sociálnej ochrany a začlenenia v rámci Európskeho piliera sociálnych práv. V Lotyšsku je vysoká nerovnosť príjmov z dôvodu nízkej miery prerozdeľovania prostredníctvom daňovo-odvodového systému. Primeranosť sociálnych dávok ostáva nízka a vplyv sociálnych transferov na znižovanie chudoby a nerovnosti je obmedzený. Riziko chudoby u starších ľudí a ľudí so zdravotným postihnutím je pomerne vysoké a zvyšuje sa v dôsledku toho, že dávky nedržia krok s rastom miezd. Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia u starších osôb bola v roku 2018 na úrovni 49,0 % (priemer Únie v roku 2017 bol 18,2 %), pričom u osôb so zdravotným postihnutím bola v roku 2017 na úrovni 40,7 % (priemer Únie v roku 2017 bol 29,3 %). Štátne dávky sociálneho zabezpečenia pre osoby so zdravotným postihnutím a minimálne starobné dôchodky neboli upravované od roku 2006. Reforma minimálnej úrovne príjmov oznámená v roku 2014 sa neuskutočnila, čo má negatívny vplyv na najchudobnejšie domácnosti. Nedostatočný ostáva aj prístup k dlhodobej starostlivosti. Preto sú potrebné investície na riešenie sociálneho vylúčenia vrátane potravinovej a materiálnej pomoci pre najodkázanejšie osoby. Okrem toho sú potrebné investície, a to aj do infraštruktúry, na zlepšenie prístupu k starostlivosti o deti, dlhodobej starostlivosti, zamestnaniu a iným sociálnym službám a na umožnenie integrácie zdravotníckych a sociálnych služieb vrátane prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť. Podiel ľudí, ktorí čelia závažnej deprivácii v oblasti bývania, patrí medzi najvyššie v Európe (priemerne 15,2 % oproti 4,0 % v Únii v roku 2017) a ponuka sociálneho bývania je nedostatočná. Sú potrebné investície na zlepšenie poskytovania cenovo dostupného bývania.
- (12) Zatiaľ čo celková miera zamestnanosti je vysoká a zvyšuje sa, počet zamestnancov je negatívne ovplyvnený nepriaznivým demografickým vývojom a vysťahovalectvom. Zamestnanosť sa navyše líši v závislosti od regiónov a úrovne zručností. Starší ľudia so zastaranými zručnosťami sa stretávajú s väčšími ťažkosťami. Nízka úroveň digitálnych zručností pracovnej sily obmedzuje využívanie digitálnych technológií v podnikoch a inovačný potenciál. Účasť dospelých na vzdelávaní a zapojenie nezamestnaných do aktívnych opatrení na trhu práce sú nižšie ako priemer Únie.
- (13) Vzdelávací systém čelí výzve konsolidovať zdroje a súčasne zlepšovať kvalitu a efektívnosť. Zatiaľ čo vzdelávací systém Lotyšska si počína dobre, pokiaľ ide o výsledky vzdelávania, prístup ku kvalitnému vzdelávaniu je naďalej závislý od miesta bydliska a typu školy. Dosiahol sa pokrok v reforme učebných osnov v odbornom vzdelávaní a príprave zameranej na zosúladenie s novými požiadavkami na zručnosti a výrazne sa zlepšilo prostredie odborného vzdelávania. Atraktivnosť však zostáva nízka, pričom miera zápisov a miera zamestnanosti čerstvých absolventov je pod priemerom Únie.

- (14) Zabezpečenie ponuky zručností je jednou z hlavných oblastí, v ktorých je potreba investícií naďalej značná. Zodpovedajúce investície, a to aj do infraštruktúry, sú potrebné na zlepšenie kvality a účinnosti vzdelávania a odbornej prípravy a ich relevantnosti pre trh práce a na podporu celoživotného vzdelávania, najmä príležitostí pre flexibilné zvyšovanie úrovne zručností a rekvalifikáciu. Investície sú potrebné aj na zlepšenie prístupu k zamestnaniu vrátane dosahu a pokrytia aktívnych politík trhu práce, funkčnosti pracovnej sily, ako aj sektorovej a regionálnej mobility pracovníkov. V širšom kontexte je posilnenie kapacity sociálnych partnerov dôležité pri podpore spravodlivých pracovných podmienok a plnení záväzkov vyplývajúcich z Európskeho piliera sociálnych práv.
- (15) Nízke verejné výdavky na zdravotnú starostlivosť a nezdravý životný štýl sú hlavnými dôvodmi zlých výsledkov obyvateľstva v oblasti zdravia. Nedávno zvýšené financovanie zdravotnej starostlivosti vyrieši niektoré obmedzenia prístupu súvisiace s ročnými limitmi služieb a dlhými čakacími lehotami. Verejné financovanie zdravotnej starostlivosti je však naďalej výrazne pod priemerom Únie. Včasný a rovnaký prístup k zdravotnej starostlivosti je obmedzený. To vedie k vysokým subjektívne neuspokojeným potrebám starostlivosti v dôsledku vysokých priamych platieb od pacientov, najmä od zraniteľných skupín, ako aj nerovnosti príležitostí. Reformy na zvýšenie efektívnosti a kvality zdravotnej starostlivosti vrátane účinných preventívnych opatrení, zefektívnenia nemocničného sektora, posilnenia primárnej starostlivosti a zamerania sa na riadenie kvality pokračujú, ale sú ešte len v počiatočnej fáze a mali by sa urýchliť. Lotyšsko okrem toho čelí nedostatku pracovnej sily v zdravotníctve, najmä nedostatku zdravotných sestier, čo bráni poskytovaniu verejnej zdravotnej starostlivosti a ohrozuje úspech reforiem v oblasti zdravia. Ak sa do praxe zavedie rozdelenie zdravotníckych služieb do dvoch košov („plné“ a „minimálne“), hrozí ďalšie obmedzenie spravodlivého prístupu k zdravotnej starostlivosti, čo by viedlo k nepriaznivým výsledkom v oblasti zdravia. Na zvýšenie prístupnosti, cenovej dostupnosti a kvality zdravotnej starostlivosti v záujme zlepšenia zdravotného stavu obyvateľstva a zabezpečenia zdravšieho a dlhšieho pracovného života sú potrebné zodpovedajúce investície do zdravotnej starostlivosti, a to aj v oblasti infraštruktúry.
- (16) Lotyšsko investuje do výskumu a vývoja len málo a vykazuje výrazný nedostatok investícií v oblasti inovácií. V roku 2017 bol v Lotyšsku podiel výdavkov na výskum a vývoj medzi najnižšími v Únii a v poslednom desaťročí bol pomerne stabilný. Okrem toho financovanie výskumu takmer úplne závisí od fondov Únie. V dôsledku toho je Lotyšsko slabým inovátorom s niekoľkými silnými stránkami, ako je jeho informačná, komunikačná a technologická infraštruktúra, no jeho výkonnosť zaostáva v oblasti ľudských zdrojov, spolupráce verejného a súkromného sektora a investícií do duševného vlastníctva.
- (17) Výrazný nedostatok investícií pretrváva aj pri riešení regionálnych rozdielov. Medzi Rigou a ostatnými regiónmi Lotyšska sú naďalej výrazné hospodárske rozdiely. Zatiaľ čo Lotyšsko ako celok konverguje s Úniou, rozdiely v hospodárskej výkonnosti medzi regiónom hlavného mesta a ostatnými regiónmi sa od pristúpenia Lotyšska k Únii nezmenšili. Konkurencieschopnosť a kvalita verejných služieb sa v jednotlivých lotyšských regiónoch výrazne líši, čo ovplyvňuje ich územnú atraktivnosť. Investičné potreby by preto mali byť zamerané na značné regionálne rozdiely v mobilite a digitálnej infraštruktúre, najmä pokiaľ ide o účastnícke vedenie. Chýbajúce prepojenia v rámci transeurópskej dopravnej siete a s okrajovými a hraničnými regiónmi sú stále veľmi početné, čo má negatívny vplyv na hospodársku činnosť a vývoz Lotyšska. Chýbajú aj investície na dokončenie projektu Rail Baltica a kľúčových projektov v oblasti infraštruktúry elektrizačnej sústavy, ktoré sú súčasťou plánu prepojenia baltského trhu s energiou. Okrem toho sú potrebné investície do efektívneho využívania zdrojov s cieľom urýchliť energetickú transformáciu Lotyšska. Treba vyvinúť viac úsilia o zlepšenie celkovej energetickej efektívnosti, najmä v sektore bývania a dopravy.
- (18) Nedávne prijatie zákona o oznamovateľoch predstavuje pozitívny krok a činnosť protikorupčného orgánu krajiny nedávno tiež nabrala na tempe vďaka odhaleniu viacerých prípadov korupcie vysokopostavených osôb. Napriek tomu sa prijímanie rozhodnutí na úrovni vlády naďalej vníma ako ovplyvňované zvýhodňovaním a proces verejného obstarávania sa považuje za živnú pôdu pre korupciu z dôvodu nedostatočnej transparentnosti, najmä v obciach a štátom vlastnených a komunálnych podnikoch. Zmeny v zákone o hospodárskej súťaži, ktoré nadobudnú účinnosť 1. januára 2020, obmedzia možnosť štátnych a obecných podnikov nepriaznivo ovplyvňovať svojimi činnosťami hospodársku súťaž. Legislatívne zmeny týkajúce sa režimu konfliktu záujmov môžu viesť k zvýšenému zneužívaniu. Nedávno prijatý etický kódex sa nevzťahuje na politicky menované osoby.

- (19) Verejné služby neboli prispôsobené poklesu počtu obyvateľov a starnutiu populácie. Pokles počtu obyvateľov a urbanizácia vedú k nedostatočnému využívaniu infraštruktúry a verejných služieb vo vidieckych oblastiach. Verejná správa, vzdelávanie a služby zdravotnej starostlivosti si vyžadujú stratégie na zachovanie prístupu ku kvalitným službám v riedko osídlených oblastiach a v oblastiach, kde ubúda obyvateľstvo, a súčasné zabezpečenie väčšej efektívnosti. Nedávno bola oznámená všeobecná správna územná reforma, ktorá sa má vykonať do decembra 2021. Včasné vykonanie tejto reformy by mohlo prispieť k zvýšeniu zodpovednosti a efektívnosti verejného sektora, o to viac s ohľadom na operačný program pre fondy Únie, ktorý má byť schválený do roku 2020.
- (20) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaniach, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. Lotyšsku by to umožnilo využiť tieto finančné prostriedky čo najlepšie so zreteľom na identifikované sektory, pričom by sa zohľadnili regionálne rozdiely. Posilnenie administratívnej kapacity krajiny v oblasti hospodárenia s týmito finančnými prostriedkami je dôležitým faktorom úspechu tejto investície.
- (21) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Lotyšska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila program stability na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Lotyšsku v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Lotyšsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (22) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability na rok 2019 a jej stanovisko ⁽⁸⁾ je zohľadnené najmä v odporúčaní 1,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Lotyšsko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Zabezpečiť, aby nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2020 nepresiahla 3,5 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,5 % HDP. Znížiť zdanenie osôb s nízkymi príjmami jeho presunom na iné zdroje, najmä na kapitál a majetok, a zlepšením daňovej disciplíny. Zabezpečiť efektívnu kontrolu a presadzovanie rámca na boj proti praniu špinavých peňazí.
2. Riešiť sociálne vylúčenie, najmä zlepšením primeranosti dávok zabezpečujúcich minimálny príjem, minimálneho starobného dôchodku a podpory príjmu pre osoby so zdravotným postihnutím. Zvýšiť kvalitu a efektívnosť vzdelávania a odbornej prípravy, najmä pokiaľ ide o nízkokvalifikovaných pracovníkov a uchádzačov o zamestnanie, a to aj posilnením účasti na odbornom vzdelávaní a príprave a vzdelávaní dospelých. Zvýšiť prístupnosť, kvalitu a nákladovú účinnosť systému zdravotnej starostlivosti.
3. Zamerať hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na inovácie, poskytovanie cenovo dostupného bývania, dopravu a hlavne jej udržateľnosť, efektívnosť pri používaní zdrojov a energie, energetické prepojenia a digitálnu infraštruktúru a zohľadniť pritom regionálne rozdiely.
4. Posilniť zodpovednosť a efektívnosť verejného sektora, najmä pokiaľ ide o miestne orgány a štátom vlastnené a komunálne podniky, a režim konfliktu záujmov.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILÄ

⁽⁸⁾ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Litvy na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Litvy na rok 2019**

(2019/C 301/15)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia prijala 21. novembra 2018 na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011⁽²⁾ aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Litvu neurčila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hlbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, ktoré schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Rada prijala 9. apríla 2019 odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny⁽³⁾ (ďalej len „odporúčanie pre eurozónu z roku 2019“), v ktorom sa stanovuje päť odporúčaní pre eurozónu (ďalej len „odporúčania pre eurozónu“).

(1) Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

(2) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

(3) Ú. v. EÚ C 136, 12.4.2019, s. 1.

- (2) Litva by ako členský štát, ktorého menou je euro, mala vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie odporúčania pre eurozónu z roku 2019 premietnutého do nižšie uvedených odporúčaní 2 a 3. Predovšetkým sa konštatuje, že investičné opatrenia pomôžu riešiť druhé odporúčanie pre eurozónu, pokiaľ ide o podporu investícií, pričom opatrenia v oblasti vzdelávania pomôžu riešiť tretie odporúčanie pre eurozónu, pokiaľ ide o fungovanie trhu práce.
- (3) Správa o Litve na rok 2019 bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Litva dosiahla pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽⁴⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania pre jednotlivé krajiny prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Litvy pri dosahovaní jej národných cieľov stratégie Európa 2020.
- (4) Litva predložila 10. mája 2019 svoj národný program reforiem na rok 2019 a 30. apríla 2019 svoj program stability na rok 2019. Obidva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali súčasne.
- (5) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na roky 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁵⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (6) Na Litvu sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu. Vláda vo svojom programe stability na rok 2019 plánuje dosiahnuť v roku 2019 celkový prebytok 0,4 % hrubého domáceho produktu (HDP) a v roku 2020 prebytok 0,2 % HDP a následne ďalšie zníženie na úroveň 0,1 % HDP v roku 2021. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁶⁾ by sa strednodobý rozpočtový cieľ, ktorým je štrukturálny deficit na úrovni 1 % HDP, mal počas programového obdobia prekročiť. Litva navyše získala v roku 2017 povolenie na dočasnú odchýlku spojenú s vykonávaním štrukturálnych reforiem. Táto odchýlka sa prenáša do nasledujúceho trojročného obdobia. Podľa programu stability na rok 2019 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP bude postupne klesať z úrovne 34,2 % HDP v roku 2018 na 32,9 % v roku 2022. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, je realistický. Zároveň platí, že opatrenia potrebné na podporu plánovaných cieľových prebytkov na obdobie od roku 2020 neboli dostatočne konkretizované. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 sa predpokladá, že štrukturálne saldo zaznamenaná v roku 2019 deficit vo výške 1 % HDP a v roku 2020 deficit vo výške 0,9 % HDP, čo je v súlade so strednodobým rozpočtovým cieľom. Vývoj v oblasti výdavkov by sa však mal v krátkodobom i strednodobom horizonte starostlivo monitorovať, najmä so zreteľom na možné budúce riziká ohrozujúce rozsah príjmov. Rada vo všeobecnosti zastáva názor, že Litva v rokoch 2019 a 2020 podľa prognóz dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.
- (7) Vláda prijala v júni 2018 súbor legislatívnych aktov s cieľom zaviesť komplexný balík šiestich štrukturálnych reforiem týkajúcich sa kľúčových oblastí vzdelávania, zdravotníctva, zdaňovania, neformálnej ekonomiky, dôchodkov a inovácií.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 64.

⁽⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁶⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

- (8) Litva naďalej prijíma opatrenia na boj proti tieňovej ekonomike a zlepšenie daňovej disciplíny. Hoci tieto opatrenia vykazujú povzbudivé výsledky, celková daňová disciplína ostáva na nízkej úrovni. Litva má stále jeden z najväčších výpadkov príjmov z DPH v Únii. Ďalšie zlepšenie daňovej disciplíny by zvýšilo príjmy a prispelo k spravodlivejšiemu daňovému systému. Neboli prijaté žiadne opatrenia na rozšírenie daňového základu na zdroje, ktoré sú menej škodlivé pre rast. Environmentálne dane a dane z nehnuteľností zostávajú pod priemerom Únie a neplánujú sa žiadne zmeny v súvislosti so zdaňovaním automobilov ani daňou z používania osobných automobilov na cestách.
- (9) Od roku 2018 sa verejné dôchodky automaticky indexujú podľa rastu miezd. Očakáva sa, že to povedie k zníženiu verejných výdavkov na dôchodky zo 6,9 % HDP v roku 2016 na 5,2 % v roku 2070. Vzhľadom na prognózovaný pokles zamestnanosti sa však bude znižovať primeranosť dôchodkov, pretože dôchodkové dávky nebudú schopné držať krok s rastom miezd. Očakáva sa, že pomer dôchodkových dávok, ktorý vyjadruje priemerný dôchodok v pomere k priemernej mzde, bude postupne klesať, pričom už teraz je na jednej z najnižších úrovní v Únii. V súčasných právnych predpisoch sa uvádza, že keď sa pomer dávok zníži, vláda musí navrhnúť nápravné opatrenia. Z dôvodu neistoty, pokiaľ ide o presnú povahu a načasovanie takýchto budúcich opatrení, nie sú tieto opatrenia zohľadnené v prognózach správy o starnutí obyvateľstva. Predstavujú však riziko pre udržateľnosť verejných financií. Ak by celkový pomer dávok zostal v nezmenenej podobe do roku 2070, výdavky na dôchodky by namiesto predpokladaného zníženia na 5,2 % vzrástli na 7 % HDP. Je teda neisté, ako sa budú dôchodkové právne predpisy uplatňovať v praxi a aké by boli postupom času ich dôsledky na fiškálnu udržateľnosť a primeranosť dôchodkov.
- (10) Vysoký podiel ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením spolu s vysokou príjmovou nerovnosťou zostávajú pre Litvu hlavnými výzvami, ktoré bránia jej vyhladkam na inkluzívny hospodársky rast. Napriek neustálemu hospodárskemu rastu čelia mnohí členovia litovskej spoločnosti (napríklad staršie osoby, ľudia so zdravotným postihnutím, deti, domácnosti s jedným rodičom a nezamestnaní) mimoriadne vysokému riziku chudoby a sociálneho vylúčenia. Zatiaľ čo záchranná sociálna sieť sa v posledných rokoch zlepšila, celková nápravná sila litovského daňovo-dávkového systému a výdavkov na sociálnu ochranu vyjadrená ako podiel na HDP zostáva medzi najnižšími v Únii. Prijali sa určité prvé kroky na riešenie vysokej úrovne chudoby a príjmovej nerovnosti, ako je zavedenie „sumy minimálnych spotrebných potrieb“, zvýšenie univerzálnych prídavkov na deti a indexácia starobných dôchodkov. Pretrvávajúce vysoké úrovne chudoby a nerovnosti však ukazujú, že krajina má pred sebou ešte dlhú cestu v snahe priblížiť sa priemerným úrovňam sociálneho zabezpečenia v Únii, pričom sú potrebné investície do riešenia otázky sociálneho vylúčenia. Stratégie aktívneho začleňovania zraniteľných skupín sú účinnejšie, keď spájajú lepšiu primeranosť systémov minimálneho príjmu a dôchodkového zabezpečenia, aktiváciu trhu práce a posilnené poskytovanie sociálnych služieb vrátane starostlivosti o deti a sociálne bývanie.
- (11) Na trhu práce dochádza k zvyšovaniu napätia v dôsledku rastu zamestnanosti, ale aj v dôsledku nepriaznivého demografického vývoja vrátane vysťahovalectva. Na zmiernenie vplyvu klesajúceho počtu obyvateľov v produktívnom veku sú potrebné investície do ľudského kapitálu, ako aj lepší prístup na trh práce pre všetkých. Vzhľadom na pretrvávajúci nedostatok zručností a nesúlad medzi ponúkanými a požadovanými zručnosťami je dôležité, aby Litva urýchlila reformy s cieľom zlepšiť kvalitu a efektívnosť na všetkých úrovniach vzdelávania a zabezpečila spravodlivý prístup ku kvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu a odbornej príprave. Demografický pokles vyvíja tlak na školskú sieť. Demografický posun si vyžaduje stratégie na zachovanie prístupu k vysokokvalitnému vzdelávaniu pre všetkých a súčasné zabezpečenie efektívnosti školskej siete a podporovanie učiteľov postihnutých konsolidáciou škôl. Na konsolidáciu siete vysokoškolského vzdelávania, ktorá zahŕňa viac ako 40 štátnych a súkromných univerzít, sú stále potrebné významné kroky. Poskytovatelia odborného vzdelávania a prípravy musia zmodernizovať učebné osnovy, ako aj zlepšiť ich schopnosť reagovať na potreby miestnych a regionálnych trhov práce. Účinné a ľahko dostupné opatrenia v oblasti vzdelávania dospelých, rekvalifikácie a zvyšovania úrovne zručností spolu s poskytovaním sociálnych služieb by mohli priviesť viac ľudí na trh práce. Účasť na vzdelávaní dospelých je naďalej nízka, pričom v roku 2018 sa zaznamenala úroveň 6,6 %, čo je výrazne pod priemerom Únie na úrovni 11,1 %. Litovské hospodárstvo má potenciál ťažiť z investícií do zlepšovania zručností vrátane digitálnych zručností, inovácie a lepšej integrácie znevýhodnených ľudí do trhu práce (napríklad osôb so zdravotným postihnutím a starších, nezamestnaných alebo neaktívnych dospelých). V širšom kontexte je posilnenie kapacít sociálnych partnerov dôležité na podporu ich zapojenia.
- (12) Pretrvávajúcimi výzvami sú slabé výsledky v oblasti zdravia a nízke investície do zdravotnej starostlivosti. Naďalej existuje významný potenciál na racionalizáciu využívania zdrojov prostredníctvom ďalšieho presunu z nemocničnej na ambulantnú starostlivosť. Využívanie nemocničných služieb je aj naďalej vysoké, pričom sa zaznamenala vysoká miera hospitalizácie v prípade chronických ochorení a pomerne nízka miera obsadenosti lôžok. Ďalšia racionalizácia využívania nemocničných zdrojov spolu s cieľovými investíciami do posilnenia služieb primárnej starostlivosti, a to aj do pracovných síl v zdravotníctve, sú potrebné na zvýšenie efektívnosti a zlepšenie výsledkov v oblasti

zdravia. Kvalita starostlivosti zostáva jedným z hlavných dôvodov zlých výsledkov v oblasti zdravia. Opatrenia na zlepšenie kvality starostlivosti sú roztrieštené, pričom sa vykazuje veľmi nízka miera využívania akreditácie v odvetví primárnej zdravotnej starostlivosti a nedostatočné uplatňovanie akreditačného systému v nemocniciach. Mimoriadne nízke sú investície do opatrení na prevenciu chorôb. Okrem toho kroky prijaté s cieľom posilniť opatrenia na prevenciu chorôb na miestnej úrovni nemajú všeobecnú víziu a sú oslabené nedostatočnou systémovou spoluprácou medzi úradmi verejného zdravia a primárnou starostlivosťou. Napokon má nízka úroveň výdavkov na zdravotníctvo spolu s relatívne vysokými neformálnymi platbami a vysokými doplatkami negatívny vplyv na rovnosť prístupu k zdravotnej starostlivosti.

- (13) Prijalo sa niekoľko opatrení na boj proti korupcii, no stále chýba integrovaný register vyhlásení o záujmoch. V roku 2018 boli prijaté vykonávacie právne predpisy k zákonu o ochrane oznamovateľov a v súčasnosti sa diskutuje o novom zákone, ktorým sa upravuje lobizmus. Nezrovnalosti pretrvávajú aj pri riešení korupcie v systéme zdravotnej starostlivosti.

- (14) Investície ako podiel na HDP Litvy zostávajú pod úrovňou priemerov v Únii a v iných pobaltských krajinách. Úroveň inovácií a kapacita na absorpciu technológií v podnikoch v Litve sú nízke. Potrebné sú vyššie úrovne investícií do výskumu a inovácií, najmä v súkromnom sektore. To by zvýšilo produktivitu, ktorá aj napriek nedávnomu oživeniu zostáva výrazne pod úrovňou Únie. Nedostatok odborníkov na informačné a komunikačné technológie poukazuje na potrebu investovať do digitálnych zručností, ktoré podporujú konkurencieschopnosť, inovácie a schopnosť Litvy absorbovať technológie, a podporovať prechod k vedomostnej ekonomike s vyššou pridanou hodnotou.

- (15) Hospodárstvo je relatívne náročné na zdroje a vysoko závislé od dovozu energie a materiálov. Produktivita zdrojov je nízka, zatiaľ čo spotreba energie je vysoká, najmä v sektorech bývania a dopravy. Viac investícií do energetickej efektívnosti, najmä v sektore budov, a domáca výroba energie z obnoviteľných zdrojov by prispeli k ekologizácii hospodárstva a udržateľnejšiemu rastu, pričom by sa znížila závislosť od dovozu energie.

- (16) Litva má stále obmedzenú medzinárodnú dostupnosť, pokiaľ ide o železničnú, cestnú, námornú a leteckú dopravu, a je potrebné ju viac prepojiť so zvyškom Európy. Lepšie prepojenie dopravy by zvýšilo produktivitu hospodárstva a umožnilo by plne využívať výhody vnútorného trhu. Výkonnosť sektora dopravy je výrazne pod priemerom Únie, pokiaľ ide o rozsah cestnej a železničnej transeurópskej dopravnej siete, investície do výskumu a inovácií v sektore dopravy, aspekty udržateľnosti a bezpečnosť cestnej premávky. V železničnej doprave prevládajú toky východ – západ, zatiaľ čo os sever – juh zostáva nedostatočne rozvinutá. Na rozvoj udržateľnej, inteligentnej, bezpečnej a intermodálnej transeurópskej dopravnej siete odolnej proti zmene klímy a jej dostupnosti, ako aj na podporu udržateľnej mestskej mobility sú preto potrebné značné investície. Za posledných päť rokov došlo navyše k výraznému nárastu emisií skleníkových plynov z cestnej dopravy. Synchronizácia elektrického systému Litvy s európskou kontinentálnou sieťou je kľúčom k zaisteniu bezpečnosti dodávok elektrickej energie v celom baltickom regióne.

- (17) Regionálne rozdiely v Litve sú v porovnaní s priemerom Únie výraznejšie a v posledných dvoch desaťročiach sa prehĺbili. Prínosy rýchlej hospodárskej konvergenie Litvy sa vo veľkej miere sústreďujú na obe metropolitné oblasti. Prevažne vidiecke regióny, ktoré pokrývajú väčšinu územia a v ktorých býva takmer 55 % obyvateľstva, zažívajú výrazný pokles obyvateľstva, čo je znásobené zhoršením prístupu ku kvalitným verejným službám. Výrazné sociálno-ekonomické rozdiely v rámci krajiny ukazujú, že určité regióny majú rozdielne investičné potreby. Výzvou zostáva aj zlepšenie prepojenia medzi susediacimi územiami v Litve, a to aj v oblasti dopravných a digitálnych prepojení.

- (18) S cieľom zlepšiť efektívnosť verejných investícií litovské orgány aktualizovali pravidlá prípravy a výberu investičných projektov financovaných zo štátneho rozpočtu. Od roku 2018 by sa všetky nové investičné projekty mali podrobiť analýze nákladov a prínosov a mali by spĺňať dodatočné výberové kritériá. Hoci ide o dôležitý prvý krok, je potrebné ďalšie úsilie, aby sa maximalizoval dosah verejných investícií na zvyšovanie potenciálu dlhodobého rastu a riešenie rastúcich regionálnych rozdielov. Orgány začali revíziu štátneho rozpočtového systému s cieľom predĺžiť časový horizont pre zostavovanie rozpočtu a posilniť prepojenie medzi výdavkami a celkovými hospodárskymi cieľmi. Je veľmi dôležité zabezpečiť, aby bol nový systém strategického plánovania investícií pripravený pre rozpočtový postup na roky 2021 – 2023 a začiatok nového cyklu financovania Únie v roku 2021.
- (19) Litva nemá jednotnú stratégiu pre výskum a inovácie. Pre krajinu sú príznačné nejednotné politiky a rozrastajúce sa systémy podpory, ktorým chýbajú synergie. Existencia niekoľkých implementujúcich agentúr, ktoré nemajú zosúladený prístup k podpore súboru politík pre oblasť výskumu a inovácií, prispieva k zložitému systému riadenia, ktorý podľa všetkého obmedzuje prístup používateľov k celej škále dostupných nástrojov. Táto situácia je obzvlášť škodlivá pre spoluprácu medzi vedou a podnikmi a brzdí sa ňou inovačná činnosť. Nové rozdelenie zodpovednosti za politiku v oblasti výskumu a inovácií medzi ministerstvom hospodárstva a inovácií a ministerstvom školstva a vedy už vôbec neprispieva k vytvoreniu koherentného politického rámca so synergickými systémami podpory, ktorý by bol dostupný v prípade jednotného kontaktného miesta pre potenciálnych príjemcov.
- (20) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaniach, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. Litve by to umožnilo využiť uvedené prostriedky v identifikovaných sektoroch čo najlepšie, pričom by sa zohľadnili regionálne rozdiely.
- (21) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Litvy, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila program stability na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Litve v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Litve, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (22) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability na rok 2019 a zastáva názor ⁽⁷⁾, že Litva podľa očakávania dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.

TÝMTO ODPORÚČA, aby Litva v rokoch 2019 a 2020 prijala opatrenia s cieľom:

1. Zlepšiť daňovú disciplínu a rozšíriť daňový základ na zdroje, ktoré sú menej škodlivé pre rast. Riešiť nerovnosť príjmov, chudobu a sociálne vylúčenie, a to aj zlepšením koncepcie daňovo-dávkového systému.
2. Zlepšiť kvalitu a efektívnosť na všetkých úrovniach vzdelávania a odbornej prípravy vrátane vzdelávania dospelých. Zvýšiť kvalitu, cenovú dostupnosť a efektívnosť systému zdravotnej starostlivosti.

⁽⁷⁾ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

3. Zamerať hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na inovácie, efektívnosť pri používaní energie a zdrojov, ako aj na udržateľné dopravné a energetické prepojenia, a zohľadniť popritom regionálne rozdiely. Stimulovať rast produktivity zlepšením efektívnosti verejných investícií. Vytvoriť koherentný politický rámec na podporu spolupráce medzi vedou a podnikmi a konsolidovať výskumné a inovačné implementujúce agentúry.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILĂ

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Luxemburska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Luxemburska na rok 2019**

(2019/C 301/16)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia 21. novembra 2018 prijala na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 ⁽²⁾ aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Luxembursko neurčila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, ktoré schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Rada prijala 9. apríla 2019 odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny ⁽³⁾ (ďalej len „odporúčanie pre eurozónu z roku 2019“), v ktorom sa stanovuje päť odporúčaní pre eurozónu (ďalej len „odporúčania pre eurozónu“).
- (2) Luxembursko by ako členský štát, ktorého menou je euro, malo vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie odporúčania pre eurozónu z roku 2019, premietnutého do odporúčaní 1 až 4. Predovšetkým platí, že zameranie hospodárskej politiky týkajúcej sa investícií na špecifické oblasti a riešenie odchádzajúcich platieb pomôžu plniť druhé odporúčanie pre eurozónu, pokiaľ ide o podporu investícií a agresívne daňové plánovanie; opatrenia na zlepšenie účasti starších ľudí na trhu práce zasa prispievajú k plneniu tretieho odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o zabezpečenie vhodného a udržateľného systému sociálnej ochrany.
- (3) Správa o Luxembursku na rok 2019 bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Luxembursko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽⁴⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania prijaté pre jednotlivé krajiny v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Luxemburska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.⁽²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 136, 12.4.2019, s. 1.⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 68.

- (4) Luxembursko predložilo 30. apríla 2019 svoj národný program reforiem na rok 2019 a svoj program stability na rok 2019. Obidva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali súčasne.
- (5) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na roky 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁵⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (6) Na Luxembursko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu. Vláda vo svojom programe stability na rok 2019 plánuje znížiť celkový prebytok z 2,4 % hrubého domáceho produktu (HDP) v roku 2018 na 1,0 % HDP v roku 2019, po čom by malo dôjsť k takmer stabilnému zvyšovaniu a v roku 2023 by sa mal dosiahnuť prebytok 2,2 % HDP. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁶⁾ sa strednodobý rozpočtový cieľ, ktorý bol zmenený zo štrukturálneho deficitu vo výške 0,5 % HDP v roku 2019 na prebytok 0,5 % HDP v štrukturálnom vyjadrení od roku 2020, počas celého programového obdobia prekračuje. Podľa programu stability na rok 2019 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP zostane výrazne pod referenčnou hodnotou 60 % HDP stanovenou v zmluve. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú uvedené rozpočtové prognózy, je počas celého obdobia, na ktoré sa program stability na rok 2019 vzťahuje, optimistický, s výnimkou roku 2023, kedy je realistický. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 sa predpokladá, že pokiaľ ide o štrukturálne saldo, zaznamenaná sa v roku 2019 prebytok vo výške 0,9 % HDP a v roku 2020 prebytok vo výške 0,5 % HDP, čo je najmä v roku 2020 menej, než sa uvádza v programe stability na rok 2019, avšak stále nad, resp. v súlade so strednodobým rozpočtovým cieľom. Vývoj v oblasti nákladov by sa zároveň mal v krátkodobom i strednodobom horizonte starostlivo monitorovať, najmä so zreteľom na možné budúce riziká ohrozujúce výšku príjmov. Rada celkovo zastáva názor, že Luxembursko podľa predpokladov dodrží v rokoch 2019 a 2020 ustanovenia Paktu stability a rastu.
- (7) Napriek nedávnym reformám sa očakáva, že výdavky súvisiace so starnutím obyvateľstva v Luxembursku (náklady súvisiace s dôchodkami, náklady na zdravotnú starostlivosť a dlhodobú starostlivosť) v dlhodobom horizonte výrazne stúpnu. Ak sa v súčasnom systéme nevykonajú žiadne zmeny politiky, mohlo by to z dlhodobého hľadiska ohroziť udržateľnosť verejných financií. Je to tak aj napriek súčasnej nízkej úrovni verejného dlhu a akumulovaným rezervám systému sociálneho zabezpečenia, ktoré by mali podľa očakávania zabezpečiť životaschopnosť systému až do roku 2041. Luxembursku sa odporúčania týkajúce sa tejto výzvy adresovali od roku 2011, ale doteraz sa dosiahol len nepatrný pokrok. Vládna pracovná skupina pre dôchodky sa vo svojej správe z roku 2018 zaoberala rôznymi spôsobmi, ako zlepšiť dlhodobú udržateľnosť dôchodkového systému, vrátane postupného zvyšovania miery príspevkov, zvyšovania veku odchodu do dôchodku s cieľom zohľadniť dlhšiu strednú dĺžku života a podporovať postupný odchod do dôchodku. V správe sa navrhuje viacrozmerná stratégia kalibrovaných reforiem, ktorá by zaručila dlhodobú udržateľnosť systému a zároveň by minimalizovala vplyvy na hospodárstvo a na dôchodcov. Predpokladané zvýšenie výdavkov súvisiacich so starnutím obyvateľstva ohrozuje aj dlhodobú udržateľnosť systémov zdravotnej starostlivosti a dlhodobej starostlivosti. Viac než tri štvrtiny výdavkov na dlhodobú starostlivosť pochádzajú z verejných zdrojov. Ako sa uvádza v analýze generálneho inšpektorátu sociálneho zabezpečenia z roku 2013, ak sa bude miera príspevku postupne zvyšovať z 1,4 % na 1,7 %, dlhodobý systém zdravotného poistenia by mal zostať finančne stabilný až do roku 2030, aby sa náklady udržali na úrovni, ktorá bude zodpovedať podielu závislých osôb. Vplyvy z hľadiska dlhodobej fiškálnej udržateľnosti však ešte nie sú jasné. V záujme zachovania sociálnej súdržnosti a verejných financií v dlhodobom horizonte by bolo treba, aby boli demografické politiky v súlade s politikami v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy. Mal by sa pri tom uplatňovať celostný prístup k úvahám o výzvach a príležitostiach týkajúcich sa zmien v demografii a v digitálnom hospodárstve, a to vzhľadom na očakávaný vplyv starnutia obyvateľstva na ponuku pracovnej sily v blízkej budúcnosti. V niektorých odvetviach sa nedávno objavil nedostatok pracovných síl, ktorý by mohol zabrzdiť rast produktivity a znížiť dlhodobý rastový potenciál.

⁽⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁶⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a iných dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

- (8) Napriek celkovým dobrým výsledkom na trhu práce miera zamestnanosti stagnuje a určité skupiny stále čelia na trhu práce osobitným ťažkostiam. Miera zamestnanosti starších pracovníkov zostáva obzvlášť nízka – preto je potrebné prijať ďalšie opatrenia na zlepšenie ich účasti na trhu práce. Systémy predčasného odchodu do dôchodku, ktoré nabádajú pracovníkov, aby odišli zo zamestnania, sú i naďalej rozšírené, pričom 57,5 % novo pridelených dôchodkov predstavovali v roku 2017 predčasné starobné dôchodky. Vláda zrušila v roku 2018 jednu z preddôchodkových schém, ktorá umožňovala ľuďom odísť do dôchodku vo veku 57 rokov, ale účinok tejto reformy bol oslabený tým, že sa súčasne zmiernili obmedzenia týkajúce sa iných systémov predčasného odchodu do dôchodku. Nízka miera ekonomickej aktivity v starobe je tiež vo veľkej miere zapríčinená demotivačnými finančnými faktormi, ktoré odrádzajú od práce a spočívajú v systéme daňových výhod, ktoré sú pre túto vekovú skupinu pomerne vysoké. Podporovanie zamestnávania starších pracovníkov si vyžaduje ucelenú stratégiu vrátane opatrení, ktoré im pomôžu, aby zostali pracovne aktívni dlhšie. Takzvaný pakt o veku, teda návrh zákona, ktorý bol parlamentu predložený v apríli 2014 a ktorého účelom je podnecovať podniky s viac než 150 zamestnancami, aby prijímali do pracovného pomeru a ponechávali si starších pracovníkov, ešte stále nebol prijatý.
- (9) Aj keď je Luxembursko naďalej odhodlané zlepšovať regulačné prostredie pre sektor služieb pre podniky, regulačné prekážky sú podľa ukazovateľov restriktívnosti Komisie (7) stále vysoké v niektorých odvetviach, ako sú napríklad právne poradenstvo, účtovníctvo, služby v oblasti architektúry a inžinierske služby. V indexe OECD restriktívnosti obchodu so službami v rámci EHP uverejnenom v decembri 2018 sa takisto potvrdilo, že úroveň regulačnej restriktívnosti v uvedených odvetviach je v Luxembursku oproti iným členským štátom vyššia než priemer jednotného trhu.
- (10) Hospodársky model Luxemburska obsahuje veľmi dobré výsledky, ktoré sú v súlade so stabilným a trvalým vytváraním kvalifikovaných pracovných miest. To je podporované vysokou úrovňou produktivity, ktorá vo veľkej miere odráža zvýšenie efektívnosti vyplývajúce z účasti na svetových trhoch, najmä vo finančnom sektore. V posledných rokoch sa však rast produktivity zastavil – brzdila ho nízka úroveň investícií podnikov do inovácií a digitálnej integrácie. Luxemburská stratégia diverzifikácie hospodárstva pomocou rozvoja kľúčových odvetví založených na intenzívnom využívaní znalostí pri prechode na hospodárstvo založené na údajoch vykazuje silný potenciál stimulovať investície s vysokou pridanou hodnotou a podporovať rast produktivity. V tejto súvislosti zostávajú verejné investície aj naďalej vysoké a zamerané na spomenuté odvetvia vrátane silného odvetvia informačných a komunikačných technológií. To však nepomohlo podnietiť súkromné investície do inovácií a digitalizácie. Zvýšené investície do výskumu, inovácií a digitálnej integrácie, najmä v podnikoch a osobitne malých a stredných podnikoch, sú dôležité pre zlepšenie rastu produktivity a ďalšiu diverzifikáciu luxemburského hospodárstva. Na to, aby Luxembursko mohlo plne využiť potenciál svojho inovačného ekosystému, je nevyhnutné vytvorenie súdržného a integrovaného vnútroštátneho rámca pre politiky výskumu a inovácií a pre podporné nástroje vrátane stanovenia priorít na základe dôkladného posúdenia očakávaných hospodárskych vplyvov.
- (11) Pre zlepšovanie produktivity, zamestnanosti a dlhodobého rastového potenciálu Luxemburska a pre podporu rovnakých príležitostí sú dôležité zvýšené investície do zručností, najmä zručností v oblasti informačných a komunikačných technológií, zamestnatelnosti, vzdelávania a odbornej prípravy vrátane lepšieho zosúladenia učebných osnov s potrebami trhu práce, a podpora technologických a digitálnych transformácií.
- (12) Znečistenie ovzdušia a dopravné zápchy v časoch špičky stále predstavujú pre Luxembursko hlavné problémy z hľadiska konkurencieschopnosti a životného prostredia. Emisie CO₂ z cestnej dopravy navyše prispievajú k zmene klímy. Podľa vnútroštátnych prognóz z roku 2017 predložených Komisii sa očakáva, že ak Luxembursko neprijme dodatočné opatrenia, nesplní svoj cieľ v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov na rok 2020 o 3 percentuálne body a svoj cieľ na rok 2030 o 20 percentuálnych bodov. Počet cezhraničných pracovníkov, ktorí v súčasnosti predstavujú približne 45 % pracovnej sily Luxemburska, nízke zdaňovanie pohonných hmôt a vysoké ceny nehnuteľností určených na bývanie podnecujú intenzívnejšie využívanie automobilov a predstavujú prekážku pre zlepšenie kvality ovzdušia a dopravných podmienok. V priebehu posledných rokov sa v nových osobných automobiloch predávaných v Luxembursku zvýšilo používanie alternatívnych pohonných látok.

(7) SWD(2016) 436 final.

- (13) Nedostatočná ponuka bývania môže mať na príťažlivosť Luxemburska negatívny vplyv. Vysoký dopyt po bývaní je aj naďalej poháňaný rastom populácie, priaznivými podmienkami financovania a vysokým počtom cezhraničných pracovníkov. Ponuka bývania a investície do bývania sa zdajú nedostatočné a sú obmedzené v dôsledku nedostatočnej dostupnosti pôdy a nízkej zastavanosti obytnými budovami, najmä kvôli nedostatku stimulov pre majiteľov pôdy, aby budovali nové obytné budovy alebo aby pôdu predávali. Ponuka sociálneho bývania sa takisto zdá nedostatočná a poukazuje na potrebu značných investícií na zmiernenie zvyšujúceho sa napätia na trhu s bývaním. V tejto oblasti sa na zvýšenie ponuky bývania zameriavajú opatrenia stanovené vo vládnom programe na roky 2018 – 2023. Zahŕňajú zmeny právnych predpisov týkajúcich sa územného plánovania, ktorými sa majú rozšíriť zastavané územia a vytvoriť cenovo dostupné a sociálne bývanie.
- (14) Nevyhnutným predpokladom toho, aby daňové systémy boli efektívnejšie a spravodlivejšie, je boj proti agresívnemu daňovému plánovaniu, ako sa potvrdzuje v odporúčaní pre eurozónu z roku 2019. Účinky presahovania stratégií agresívneho daňového plánovania daňovníkov medzi členskými štátmi si vyžadujú koordinované kroky v oblasti vnútroštátnych politík, ktoré by doplnili legislatívu Únie. Luxembursko prijalo opatrenia proti agresívnemu daňovému plánovaniu, no vysoká úroveň výplat dividend a licenčných poplatkov ako percentuálneho podielu na HDP naznačuje, že jeho daňové predpisy môžu využívať spoločnosti, ktoré sa zapájajú do agresívneho daňového plánovania. Väčšina priamych zahraničných investícií je v držbe „účelovo vytvorených subjektov“. Neexistencia zrážkových daní z odchádzajúcich (t. j. od rezidentov Únie pre rezidentov tretích krajín) úrokových platieb a platieb licenčných poplatkov a oslobodenie výplat dividend od zrážkových daní môže za špecifických okolností viesť k tomu, že sa tieto platby úplne vyhnú zdaneniu, ak nie sú zdanené ani v prijímajúcej jurisdikcii.
- (15) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaní, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. Luxembursku by to umožnilo využiť uvedené prostriedky v identifikovaných sektoroch čo najlepšie.
- (16) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Luxemburska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila program stability na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Luxembursku v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Luxembursku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (17) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability na rok 2019 a zastáva názor ⁽⁸⁾, že Luxembursko podľa očakávania dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.

TÝMTO ODPORÚČA, aby Luxembursko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s týmto cieľom:

1. Zvýšiť mieru zamestnanosti starších pracovníkov zlepšením ich pracovných príležitostí a zamestnateľnosti. Zlepšiť dlhodobú udržateľnosť dôchodkového systému vrátane ďalšieho obmedzovania predčasného odchodu do dôchodku.
2. Zredukovať prekážky hospodárskej súťaže v oblasti regulovaných profesionálnych služieb pre podniky.
3. Zacieliť hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na podporu digitalizácie a inovácií, stimulovanie rozvoja zručností, zlepšovanie udržateľnej dopravy a zvyšovanie ponuky bývania, a to aj prostredníctvom zvyšovania stimulov a odstraňovania prekážok pri výstavbe.
4. Odstrániť tie prvky daňového systému, ktoré môžu umožňovať agresívne daňové plánovanie, a to najmä prostredníctvom odchádzajúcich platieb.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILÄ

⁽⁸⁾ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Maďarska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Maďarska na rok 2019****(2019/C 301/17)**

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 9 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia 21. novembra 2018 prijala na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 ⁽²⁾ aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Maďarsko neurčila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie.
- (2) Správa o Maďarsku na rok 2019 bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Maďarsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽³⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania pre jednotlivé krajiny prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Maďarska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 72.

- (3) Maďarsko predložilo 30. apríla 2019 svoj národný program reforiem na rok 2019 a svoj konvergenčný program na rok 2019. Obidva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali súčasne.
- (4) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na roky 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁴⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (5) Na Maďarsko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu a dlhové pravidlo. Vláda vo svojom konvergenčnom programe na rok 2019 plánuje zlepšiť celkový deficit z 2,2 % hrubého domáceho produktu (HDP) v roku 2018 na 1,8 % HDP v roku 2019. Deficit sa má následne podľa plánov ďalej postupne zlepšovať až na 1,2 % v roku 2021, pričom v roku 2023 má dosiahnuť vyrovnanú rozpočtovú pozíciu. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁵⁾ má byť Maďarsko v roku 2022 blízko svojho strednodobého rozpočtového cieľa – ktorý bol zmenený zo štrukturálneho deficitu vo výške 1,5 % HDP v roku 2019 na 1,0 % HDP od roku 2020 – a tento cieľ má dosiahnuť hneď v nasledujúcom roku. Na základe konvergenčného programu sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP postupne klesne pod 60 % do konca roku 2022. Makroekonomický scenár, z ktorého vychádzajú uvedené rozpočtové prognózy, je realistický na rok 2019 a značne optimistický od roku 2020, čo so sebou nesie riziká ohrozujúce implementáciu cieľových deficitov. Zároveň platí, že opatrenia potrebné na podporu plánovaných cieľových deficitov na obdobie od roku 2020 neboli dostatočne konkretizované.
- (6) Rada 22. júna 2018 v súlade s článkom 121 ods. 4 Zmluvy o fungovaní Európskej únie skonštatovala, že v roku 2017 bola v Maďarsku zaznamenaná značná odchýlka od postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu. Vzhľadom na zistenú značnú odchýlku Rada 22. júna 2018 vydala odporúčenie ⁽⁶⁾, v ktorom Maďarsku odporučila, aby prijalo opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, že nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov ⁽⁷⁾ v roku 2018 neprekročí 2,8 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 1,0 % HDP. Rada 4. decembra 2018 prijala rozhodnutie (EÚ) 2018/2028 ⁽⁸⁾, ktorým sa stanovuje, že Maďarsko neprijalo účinné opatrenia v reakcii na odporúčanie Rady z 22. júna 2018, a vydala revidované odporúčanie ⁽⁹⁾. Rada v odporúčaní zo 4. decembra 2018 požiadala Maďarsko, aby prijalo opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, že nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2019 neprekročí 3,3 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 1,0 % HDP. Rada 14. júna 2019 prijala rozhodnutie (EÚ) 2019/1003 ⁽¹⁰⁾, ktorým sa stanovuje, že Maďarsko neprijalo účinné opatrenia v reakcii na odporúčanie Rady zo 4. decembra 2018. Na základe výsledných údajov z roku 2018 sa navyše zistilo, že Maďarsko sa v roku 2018 nachádzalo v situácii značnej odchýlky od odporúčanej úpravy.

⁽⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁵⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a iných dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

⁽⁶⁾ Odporúčanie Rady z 22. júna 2018 s cieľom napraviť značnú zistenú odchýlku od postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu v Maďarsku (Ú. v. EÚ C 223, 27.6.2018, s. 1).

⁽⁷⁾ Čisté primárne verejné výdavky pozostávajú z celkových verejných výdavkov bez úrokových výdavkov, výdavkov na programy Únie plne hradených z fondov Únie a nediskrečných zmien vo výdavkoch na dávky v nezamestnanosti. Tvorba hrubého fixného kapitálu financovaná z vnútroštátnych zdrojov je rovnomerne rozložená na obdobie štyroch rokov. Diskrečné opatrenia na strane príjmov alebo zvýšenia príjmov vyplývajúce z právnych predpisov sú zohľadnené. Jednorazové opatrenia na strane príjmov aj výdavkov sú vzájomne započítané.

⁽⁸⁾ Rozhodnutie Rady (EÚ) 2018/2028 zo 4. decembra 2018, ktorým sa stanovuje, že Maďarsko neprijalo účinné opatrenia v reakcii na odporúčanie Rady z 22. júna 2018 (Ú. v. EÚ L 325, 20.12.2018, s. 29).

⁽⁹⁾ Odporúčanie Rady zo 4. decembra 2018 s cieľom napraviť značnú zistenú odchýlku od postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu v Maďarsku (Ú. v. EÚ C 460, 21.12.2018, s. 4).

⁽¹⁰⁾ Rozhodnutie Rady (EÚ) 2019/1003 zo 14. júna 2019, ktorým sa stanovuje, že Maďarsko neprijalo účinné opatrenia v reakcii na odporúčanie Rady zo 4. decembra 2018 (Ú. v. EÚ L 163, 20.6.2019, s. 64).

- (7) Komisia v súlade s článkom 121 ods. 4 zmluvy a článkom 10 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97 vydala 5. júna 2019 varovanie pre Maďarsko týkajúce sa skutočnosti, že v roku 2018 bola zaznamenaná značná odchýlka od postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu. Rada 14. júna 2019 prijala následné odporúčanie⁽¹¹⁾, v ktorom potvrdila, že Maďarsko bude musieť prijať opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, aby nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2019 neprekročila 3,3 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 1,0 % HDP. Z prognózy Komisie z jari 2019 vyplýva, že v roku 2019 existuje riziko odchýlky od uvedeného odporúčania.
- (8) Rada vo svojom odporúčaní zo 14. júna 2019 odporučila Maďarsku, aby prijalo opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, že nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2020 neprekročí 4,7 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,75 % HDP. Maďarsko by sa tak nasmerovalo na primeraný postup úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu. Z prognózy Komisie z jari 2019 za predpokladu nezmenenej politiky vyplýva, že v roku 2020 existuje riziko odchýlky od uvedenej požiadavky. Rada celkovo zastáva názor, že od roku 2019 budú potrebné ďalšie významné opatrenia na dodržiavanie ustanovení Paktu stability a rastu v súlade s odporúčaním Rady zo 14. júna 2019 s cieľom napraviť značnú zistenú odchýlku od postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu.
- (9) Celková miera zamestnanosti sa v situácii silného hospodárskeho rastu výrazne zlepšila, no nie všetky skupiny obyvateľstva z nej mali rovnaký prospech. Rozdiely v zamestnanosti a mzdovom ohodnotení medzi skupinami pracovníkov s rôznou kvalifikáciou a medzi mužmi a ženami sú naďalej v porovnaní s priemerom Únie výrazné. Rozdiel v zamestnanosti žien a mužov je značný, čo je čiastočne spôsobené obmedzenou ponukou kvalitnej starostlivosti o deti. Výsledky na trhu práce sú v prípade rozličných zraniteľných skupín vrátane Rómov a osôb so zdravotným postihnutím nedostatočné. Napriek zmenšeniu zostáva program verejných prác stále rozsiahly, aj keď nie je účinný pri motivovaní účastníkov k tomu, aby si našli pracovné miesta na primárnom pracovnom trhu, je slabá. Ďalšie politiky, ktorých cieľom je pomôcť nezamestnaným alebo ekonomicky neaktívnym osobám nájsť si prácu alebo absolvovať odbornú prípravu, nie sú dostatočne dobre ciele. Zamestnateľnosť by mohlo pomôcť zlepšiť rozvíjanie digitálnych zručností. Cieľom nedávnych opatrení je dosiahnuť to, aby sa do pracovného procesu opätovne zapojilo viac pracovníkov, ktorí už odišli do dôchodku, a časom zvýšiť ich počet. Celková situácia v oblasti chudoby sa v Maďarsku od roku 2013 zlepšuje. Trvanie dávok v nezamestnanosti je najkratšie v Únii (maximálne tri mesiace), čo je výrazne menej, než je priemerný čas potrebný na nájdenie pracovného miesta.
- (10) Podiel ľudí ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením klesá. Dochádza k jasnému posunu od sociálnych dávok smerom k pracovnej podpore rodín a vecným dávkam, ktoré však nie sú dostatočne ciele. Na chudobných. Zatiaľ čo v oblasti vlastníctva bývania došlo k nárastu dotácií, ponuka sociálneho bývania sa nijako nezlepšila.
- (11) Výsledky v oblasti vzdelávania sú pod priemerom Únie a vyznačujú sa rozsiahlymi územnými rozdielmi. Predčasné ukončenie školskej dochádzky je vyššie a miera dosiahnutého terciárneho vzdelania je nižšia než priemer Únie. Systém vzdelávania sťažuje sociálnu mobilitu. Žiaci sú v skorom veku rozdeľovaní do rozličných druhov škôl, takže dosahujú veľmi rozdielne výsledky a venujú sa veľmi rozličným povolaniam. Podiel základných škôl s väčšinou rómskou účasťou sa zvýšil z 10 % v roku 2008 na 15 % v roku 2017. Vplyv nedávnych opatrení, ktoré sú zamerané na rovnomerné rozdeľovanie znevýhodnených žiakov do jednotlivých škôl, je obmedzený tým, že pre neštátne školy existuje výnimka z požiadavky prijímať znevýhodnených žiakov. Znevýhodnené deti tak majú tendenciu sústreďovať sa na stredných odborných školách, pre ktoré je vo väčšej miere charakteristická slabšia úroveň základných zručností, vyššia miera predčasného ukončenia štúdia, nižšie platy a slabšie kariérne vyhliadky. Nízka účasť znevýhodnených skupín – najmä Rómov – na kvalitnom vzdelávaní je z hľadiska budovania ľudského kapitálu premárnenou príležitosťou. Problémom je naďalej aj nedostatok učiteľov. Platy učiteľov v posledných rokoch stúpili, no oproti ostatným absolventom terciárneho vzdelávania sú stále pomerne nízke. Nízky počet študentov, ktorý sa zúčastňuje na vysokoškolskom vzdelávaní, nekorešponduje so silným dopytom po vysokoškolsky kvalifikovanej pracovnej sile a mzdovou príťažkou pre absolventov vysokých škôl, ktorá je najvyššou v Únii. Maďarské inštitúcie vysokoškolského vzdelávania majú najnižší stupeň finančnej autonómie v Únii. Ďalšie obavy o akademickú slobodu navyše vyvolala novela zákona o vysokoškolskom vzdelávaní z apríla 2017, v ktorej sú stanovené dodatočné požiadavky, ktoré musia spĺňať medzinárodné univerzity na to, aby mohli pôsobiť v Maďarsku. Medzinárodne najvyššie umiestnená maďarská univerzita ohlásila v roku 2018 svoj zámer opustiť krajinu kvôli regulačnej neistote, ktorú táto novela vytvorila.

⁽¹¹⁾ Odporúčanie Rady zo 14. júna 2019 s cieľom napraviť značnú zistenú odchýlku od postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu v Maďarsku (Ú. v. EÚ C 210, 21.6.2019, s. 4).

- (12) Výsledky v oblasti zdravia zaostávajú za väčšinou ostatných členských štátov, čo je odzrkadlením tak nezdravého životného štýlu, ako aj obmedzenej účinnosti poskytovania zdravotnej starostlivosti. Prevalencia fajčenia, porúch súvisiacich s konzumáciou alkoholu a obezity patrí medzi najvyššie v Únii. Maďari patria medzi najohrozenejších v Únii, pokiaľ ide o predčasnú smrť v dôsledku zlej kvality ovzdušia. Počet prípadov odvrátiteľných úmrtí patrí medzi najvyššie v Únii, a to čiastočne v dôsledku nedostatočného zdravotného skríningu a riadenia primárnej starostlivosti. V oblasti dostupnosti kvalitnej starostlivosti existujú výrazné sociálno-ekonomické rozdiely. Verejné výdavky na zdravotnú starostlivosť sú pod priemerom Únie a občania si zabezpečujú prístup ku kvalitnej starostlivosti pomocou platieb z vlastného vrecka, v dôsledku čoho dochádza k riziku, že sociálno-ekonomické rozdiely v krajine sa ďalej prehĺbia. Systém je naďalej výrazne zameraný na nemocničnú starostlivosť, pričom primárna starostlivosť je slabá najmä v oblasti včasného odhaľovania a prevencie chronických ochorení. Značný nedostatok zdravotníckych pracovníkov, a to predovšetkým všeobecných lekárov a zdravotných sestier, znemožňuje prístup k starostlivosti v chudobnejších oblastiach.
- (13) Zvýšením výskumno-inovačných kapacít by sa mohli zlepšiť slabé výsledky Maďarska v oblasti inovácií a zvýšiť produktivita. Nízka úroveň akumulácie intelektuálnych aktív sa odzrkadľuje v nízkom počte žiadostí o patenty, ochranné známky a dizajny, nízkom počte inovatívnych podnikov a nízkej miere internacionalizácie malých a stredných podnikov. Inovovať sa obzvlášť zdráhajú menšie firmy, čo sťažuje ich zapájanie sa do globálnych hodnotových reťazcov. Výskum a vývoj podnikov je sústredený v niekoľkých veľkých spoločnostiach, ktoré sú zväčša vlastnené zahraničnými vlastníkmi a ktoré využívajú veľkorysú podporu vlády. Podpora spolupráce medzi vedeckou komunitou a podnikmi by prispela k lepším výsledkom v oblasti inovácie a transferu technológií. Kvalita vedy vo verejnom sektore trpí neefektívnymi politikami v oblasti výskumu a vývoja a nedostatkom finančných prostriedkov, keďže výdavky verejného sektora na výskum a vývoj sú výrazne pod priemerom Únie. Nedávne politické opatrenia, ktoré majú za cieľ zoškrtáť prostriedky a obmedziť nezávislosť akademickej obce a výskumných fór, vytvárajú neistotu na týchto fórach, čo môže viesť k odlivu najtalentovanejších výskumníkov do zahraničia a k riziku, že dôjde k trvalému poklesu kvality výskumu.
- (14) Slabá konektivita miestnej verejnej dopravy a vysoké náklady na dochádzanie prispievajú k nezamestnanosti v znevýhodnených oblastiach. Zlý stav cestnej a železničnej infraštruktúry sťažuje mobilitu a znižuje bezpečnosť cestovania, keďže v zlom stave je viac než polovica cestných komunikácií, a to najmä v znevýhodnených regiónoch. Dopravné siete sú sústredené na Budapešť, zatiaľ čo miestne dopravné siete a prepojenia spájajúce ostatné časti krajiny sú nedostatočne rozvinuté. Čoraz väčším problémom a prekážkou brániacou rastu produktivity v mestských oblastiach Maďarska je preťaženosť ciest. Za posledných päť rokov navyše došlo k výraznému nárastu emisií skleníkových plynov z cestnej dopravy.
- (15) Energetická efektívnosť v sektore obytných nehnuteľností je naďalej nízka. Sieť elektrickej energie treba pripraviť na čoraz väčšiu úlohu decentralizovanej výroby elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov. Polovica územia Maďarska je zásadným spôsobom vystavená rizikám zmeny klímy vrátane sucha a záplav, v dôsledku čoho vzniká potreba investovať do vodného hospodárstva na hlavných riečnych tokoch. Problematické sú naďalej znečistenie ovzdušia a kvalita vody. Hlavnými zdrojmi znečistenia sú rezidenčné spaľovanie tuhých palív a emisie z poľnohospodárstva a dopravy. Obehové hospodárstvo sa stále nachádza v počiatočnej fáze, recyklácia komunálneho odpadu je nedostatočne rozvinutá a hospodárske nástroje na riešenie environmentálnych problémov Maďarska nepostačujú.
- (16) Naďalej pretrvávajú obavy v súvislosti s prevenciou a stíhaním korupcie. Z niekoľkých ukazovateľov vyplýva, že vystavenie Maďarska korupcii sa v posledných rokoch zvýšilo. Riziká korupcie a rodinkárstvo narúšajú pridelenie zdrojov, a tieto zdroje sa tak nedostávajú k najproduktívnejším firmám. Pre boj proti korupcii má zásadný význam fungovanie prokuratúry. Hoci sa zdá, že opatrenia zavedené na boj proti korupcii na nízkej úrovni boli do značnej miery úspešné, stále neboli zaznamenané ani len náznaky odhodlaného úsilia stíhať korupciu vysokopostavených úradníkov alebo v ich bezprostrednej blízkosti, ak sú vznesené závažné obvinenia. Problematická je aj zodpovednosť za rozhodnutia uzavrieť vyšetrovanie, pretože neexistujú účinné opravné prostriedky, ako proti takýmto rozhodnutiam namietat. Predchádzaniu korupcii ďalej bránia aj verejné inštitúcie, ktoré zavádzajú obmedzenia vrátane odrádzajúcich poplatkov za prístup k informáciám.

- (17) Nezávislosť, efektívnosť a kvalita justičného systému majú rozhodujúci vplyv pre prilákanie podnikov a umožnenie hospodárskeho rastu. Systém brzd a protiváh, ktorý je nevyhnutný na zabezpečenie nezávislosti súdnictva, je v oblasti všeobecného súdnictva pod ďalším tlakom. Pre národnú súdnu radu je čoraz náročnejšie byť protiváhou k právomociam predsedu národného úradu pre súdnictvo. Vznikajú otázky, ako to ovplyvní nezávislosť súdnictva. Pokiaľ ide o zákon o správnych súdoch, berie sa na vedomie, že vláda 30. mája 2019 predložila návrh zákona, ktorým sa zrušuje zákon o nadobudnutí účinnosti a prechodných pravidlách týkajúcich sa správnych súdov.
- (18) Rámec verejného obstarávania sa v posledných rokoch zlepšil, no prekážky brániace hospodárskej súťaži pretrvávajú. Patrí medzi ne využívanie konaní s obmedzeným zverejnením a systémové nezrovnalosti v procesoch obstarávania, najmä v súvislosti s neprimeranými kritériami výberu a zadania zákazky, ako aj nerovným zaobchádzaním s uchádzačmi. Hoci na základe niektorých ukazovateľov došlo k zlepšeniu, počet konaní s jediným uchádzačom je stále vysoký. Účinným využívaním elektronického obstarávania by sa mohla zvýšiť efektívnosť a transparentnosť.
- (19) Maďarské štruktúry a procesy sociálneho dialógu sú stále nedostatočne rozvinuté a neumožňujú do tvorby a vykonávania politík zmysluplne zapojiť sociálnych partnerov. Slabé zapájanie zainteresovaných strán a nízka transparentnosť oslabujú vedomostný základ a kvalitu tvorených politík. To vedie k častým a nepredvídateľným zmenám právnych úprav a odrádza investície s vysokou pridanou hodnotou.
- (20) Boli prijaté opatrenia na ďalšie zlepšenie daňového systému, no určité problémy pretrvávajú. Daňové zaťaženie práce sa znížilo, no pre pracovníkov s nízkym príjmom stále ostáva vysoké. Dane špecifické pre konkrétne odvetvia a vysoký počet malých daní spôsobujú, že daňový systém je komplikovaný a dochádza v ňom k zvyšovaniu nákladov na dodržiavanie predpisov, a to najmä v prípade menších firiem.
- (21) Regulačné prekážky a prítomnosť štátu na trhoch s výrobkami sťažujú výber efektívnych podnikov a obmedzujú hospodársku súťaž. Orgány naďalej zverujú určité služby štátnym firmám alebo súkromným firmám osobitne vytvoreným na daný účel. Určité na mieru šité právne predpisy a opatrenia a *ad hoc* výnimky z kontroly dodržiavania pravidiel hospodárskej súťaže sťažujú fungovanie trhu a brzdia investície. Ďalším z problémov je nepredvídateľnosť právneho rámca, najmä v odvetví maloobchodu, ktorý sa v posledných rokoch musí vyrovnávať s častými zmenami právnych predpisov. Minulý rok boli zavedené právne predpisy, ktorými sa ukladá povinnosť žiadať o dodatočné osobitné povolenie pri zmenách využívania alebo dizajnu maloobchodných priestorov. Regulácia profesií tiež zostáva naďalej reštriktívna. Nedostatočná hospodárska súťaž v týchto sektoroch môže začať negatívne pôsobiť na inovácie a efektívnosť.
- (22) Nevyhnutným predpokladom toho, aby daňové systémy boli efektívnejšie a spravodlivejšie, je boj proti agresívnemu daňovému plánovaniu. Účinky presahovania stratégií agresívneho daňového plánovania daňovníkov medzi členskými štátmi si vyžadujú koordinované kroky v oblasti vnútroštátnych politík, ktoré by doplnili legislatívu Únie. Maďarsko prijalo opatrenia proti agresívnemu daňovému plánovaniu, no zaznamenáva pomerne vysoký prílev a odlev kapitálu prostredníctvom účelovo vytvorených subjektov, ktoré nemajú žiadny alebo majú len minimálny vplyv na reálnu ekonomiku. Absencia zrážkových daní z odchádzajúcich dividend (t. j. od rezidentov Únie pre rezidentov tretích krajín), úrokových platieb a licenčných poplatkov od spoločností so sídlom v Maďarsku môže v tomto prípade viesť k úplnému vyhnutiu sa platbe dane, ak uvedené spoločnosti nie sú zdanené ani v prijímajúcej jurisdikcii.
- (23) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaniach, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. Maďarsku by to umožnilo využiť uvedené prostriedky v identifikovaných sektoroch čo najlepšie, pričom by sa zohľadnili regionálne rozdiely.

- (24) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Maďarska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila konvergenčný program na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Maďarsku v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Maďarsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (25) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala konvergenčný program na rok 2019 a jej stanovisko⁽¹²⁾ je zohľadnené najmä v odporúčaní 1,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Maďarsko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s týmto cieľom:

1. Zabezpečiť súlad s odporúčaním Rady zo 14. júna 2019 s cieľom napraviť značnú odchýlku od postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu.
2. Pokračovať v integrácii najzraniteľnejších skupín obyvateľstva do pracovného trhu, a to najmä zvyšovaním úrovne zručností, a zlepšiť primeranosť sociálnej pomoci a dávok v nezamestnanosti. Zlepšiť výsledky v oblasti vzdelávania a zvýšiť účasť znevýhodnených skupín, najmä Rómov, v kvalitnom hlavnom vzdelávacom prúde. Zlepšiť výsledky v oblasti zdravotníctva tak, že sa budú podporovať preventívne zdravotné opatrenia a že sa posilní primárna zdravotná starostlivosť.
3. Zamerať hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na výskum a inovácie, nízkouhlíkovú energiu, dopravnú infraštruktúru, odpadové hospodárstvo a na efektívnosť pri využívaní energie a zdrojov, a zohľadniť pritom regionálne rozdiely. Zlepšiť hospodársku súťaž v oblasti verejného obstarávania.
4. Posilniť protikorupčný rámec, a to aj zlepšením úsilia prokuratúry a prístupu k verejným informáciám, a posilniť nezávislosť súdnictva. Zlepšiť kvalitu a transparentnosť rozhodovacieho procesu prostredníctvom účinného sociálneho dialógu a spolupráce s ostatnými zainteresovanými stranami a prostredníctvom pravidelných a primeraných posúdení vplyvu. Naďalej zjednodušovať daňový systém a súčasne tento systém posilniť proti riziku agresívneho daňového plánovania. Zlepšiť hospodársku súťaž a regulačnú predvídateľnosť v sektore služieb.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILĂ

⁽¹²⁾ Podľa článku 9 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Malty na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Malty na rok 2019**

(2019/C 301/18)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia prijala 21. novembra 2018 na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011⁽²⁾ aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Maltu neurčila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, ktoré schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Rada prijala 9. apríla 2019 odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny⁽³⁾ (ďalej len „odporúčanie pre eurozónu z roku 2019“), v ktorom sa stanovuje päť odporúčaní pre eurozónu (ďalej len „odporúčania pre eurozónu“).

(1) Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

(2) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

(3) Ú. v. EÚ C 136, 12.4.2019, s. 1.

- (2) Malta by ako členský štát, ktorého menou je euro, mala vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie odporúčania pre eurozónu z roku 2019 premietnutého do nižšie uvedených odporúčaní 2 a 3. Predovšetkým sa konštatuje, že zameranie hospodárskej politiky súvisiacej s investíciami na špecifikované oblasti a daňové opatrenia pomôžu plniť druhé odporúčanie pre eurozónu, pokiaľ ide o podporu investícií a boj proti agresívnemu daňovému plánovaniu.
- (3) Správa o krajine na rok 2019 bola pre Maltu uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Malta dosiahla pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽⁴⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania pre jednotlivé krajiny prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Malty pri dosahovaní jej národných cieľov stratégie Európa 2020.
- (4) Malta predložila 16. apríla 2019 národný program reforiem na rok 2019 a 30. apríla 2019 program stability na rok 2019. Obidva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali súčasne.
- (5) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na roky 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁵⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (6) Na Maltu sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu. Vláda vo svojom programe stability na rok 2019 plánuje znížiť celkový prebytok z 2 % hrubého domáceho produktu (HDP) v roku 2018 na 0,9 % HDP v roku 2019, po čom by malo dôjsť k nepatrnému nárastu na 1,0 % HDP v roku 2020 a ďalej na 1,1 % HDP v rokoch 2021 a 2022. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁶⁾ by sa počas celého programového obdobia mal s rezervou naďalej dosahovať strednodobý rozpočtový cieľ, ktorým je štrukturálne vyrovnaný rozpočet. Podľa programu stability sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP zostane pod referenčnou hodnotou 60 % HDP stanovenou v zmluve a postupne klesne zo 46 % HDP v roku 2018 na približne 33 % v roku 2022. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú uvedené rozpočtové prognózy, je realistický. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 sa predpokladá, že štrukturálne saldo zaznamenaná v roku 2019 prebytok vo výške 0,6 % HDP a v roku 2020 prebytok vo výške 0,8 % HDP, čo je nad úrovňou strednodobého rozpočtového cieľa. Rada celkovo zastáva názor, že Malta podľa predpokladov v rokoch 2019 a 2020 dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu. Vývoj v oblasti výdavkov by sa zároveň mal v krátkodobom i strednodobom horizonte starostlivo monitorovať, najmä so zreteľom na možné budúce riziká ohrozujúce rozsah príjmov.
- (7) Zvýšenie výdavkov súvisiacich so starnutím obyvateľstva predstavuje riziko pre dlhodobú udržateľnosť verejných financií. Očakáva sa, že verejné výdavky, ktoré súvisia so starnutím obyvateľstva, na dôchodkový systém a systém zdravotnej starostlivosti sa v porovnaní s ostatnými členskými štátmi výrazne zvýšia, čo naznačuje riziko zvýšenia dlhu v dlhodobom horizonte. Viaceré opatrenia sú zamerané na zvýšenie primeranosti dôchodkov, a to aj posilnením stimulov na súkromné dôchodkové sporenie a dobrovoľné zamestnanecké dôchodkové poistenie. Neustálym úsilím sa podarilo zvýšiť ponuku pracovnej sily a predĺžiť produktívny vek, čo kladne vplyva na mieru zamestnanosti žien a starších pracovníkov. Vláda v roku 2018 vykonala úpravy, ktoré zahŕňali aj príspevky uhrádzané pracovníkmi po dosiahnutí veku odchodu do dôchodku, a umožnila samostatne zárobkovo činným dôchodcom a dôchodcom pracujúcim na čiastočný úväzok vo veku do 65 rokov uhrádzať príspevky úmerné ich zárobkom, čím podporila predĺženie produktívneho veku. Napriek predpokladanému ďalšiemu rastu strednej dĺžky

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 76.

⁽⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁶⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

života má zákonný vek odchodu do dôchodku, ktorý sa postupne zvyšuje zo súčasnej hranice 63 rokov, zostať po roku 2027 nezmenený na úrovni 65 rokov. Očakáva sa, že skupina pre dôchodkové stratégie zriadená v roku 2018 uverejní do decembra 2020 správu, v ktorej uvedie odporúčania na zlepšenie primeranosti a udržateľnosti dôchodkového systému. V oblasti zdravotnej starostlivosti sa uskutočňujú opatrenia zamerané na decentralizáciu služieb z nemocníc na primárnu zdravotnú starostlivosť a na zlepšenie poskytovania služieb dlhodobej starostlivosti. Súčasný plán rozšíriť kapacity ambulantnej starostlivosti verejných nemocníc môžu pomôcť vyriešiť dlhé čakacie lehoty v prípade niektorých špecializácií. Napriek tomu sa zatiaľ v plnej miere nevyužili iné opatrenia na zníženie nepotrebných postúpení k špecialistom a na presmerovanie neprimeraného využívania neodkladnej zdravotnej starostlivosti na ambulantnú starostlivosť, čo bráni zefektívneniu systému. S cieľom decentralizovať služby z nemocníc na úroveň primárnej zdravotnej starostlivosti sa zavádza nová koncepcia centier primárnej zdravotnej starostlivosti a uskutočňujú sa investície na postupné rozširovanie používania elektronického zdravotníctva. Vzhľadom na zvyšujúci sa dopyt po dlhodobej starostlivosti boli v rokoch 2017 až 2018 zavedené nové druhy služieb komunitnej a domácej starostlivosti. Vplyv opatrení v oblasti dôchodkov a zdravotnej starostlivosti na fiškálnu udržateľnosť sa napriek ich potenciálu zatiaľ neprejavil.

- (8) Malta v poslednom desaťročí prešla výrazným posunom k odvetviu služieb, a to s dôrazom na medzinárodne orientované oblasti, ako sú finančné služby, cestovný ruch a hranie hazardných hier na diaľku. Rozmach v odvetví služieb prispel k zvýšeniu hospodárskeho rastu a vytvoreniu rozsiahleho prebytku bežného účtu. Čoraz väčšia závislosť od odvetví, ktoré sa považujú za zraniteľné voči rizikám súvisiacim s finančnou integritou, však predstavuje výzvy pre rámec správy a riadenia, ktoré vytvárajú tlak na kapacity v oblasti dohľadu a presadzovania. Najmä veľkosť finančného odvetvia a odvetvia hazardných hier a úsilie o prilákanie prevádzkovateľov kryptomien si vyžaduje účinné presadzovanie predpisov na boj proti praniu špinavých peňazí. Nedávne zvýšenie ľudských a rozpočtových zdrojov finančnej spravodajskej a analytickej jednotky, ako aj posilnenie jej postupov a procesov patrí medzi pozitívne kroky. Nedostatky v oblasti správy a riadenia, a to najmä v boji proti korupcii, môžu takisto nepriaznivo ovplyvniť podnikateľské prostredie a môžu mať negatívne dôsledky pre investície. Existuje tu najmä riziko konfliktu záujmov na rôznych úrovniach verejnej správy. Okrem toho policajná jednotka pre hospodársku trestnú činnosť v súčasnosti nemá dostatok zamestnancov. V tomto kontexte je dôležité prepojiť posilnený legislatívny rámec s jeho včasným a dôsledným vykonávaním. Kľúčovým prvkom pre zachovanie atraktívnosti Malty a ochranu dobrého mena jej hospodárstva je zlepšenie rámca správy a riadenia a zabezpečenie jeho účinného vykonávania.
- (9) Odvetvie poisťovníctva je vystavené rizikám plynúcim z pasívneho dohľadu, pričom zásadnú úlohu zohráva spolupráca medzi domácimi a zahraničnými subjektmi dohľadu. Na rozdiel od bankového sektora dohľad nad dcérskymi spoločnosťami v odvetví poisťovníctva podlieha domácejmu dohľadu, t. j. poisťovne zaregistrované na Malte a podnikajúce v iných krajinách sú pod priamym dohľadom maltského regulačného orgánu. Doteraz však nedošlo k dostatočnému posilneniu kapacít v oblasti dohľadu. Okrem toho si zložitost poisťovacích obchodných modelov a produktov spojená so zvýšeným úsilím vytvárať a rozširovať špecializované poisťovacie nástroje vyžaduje prísny dohľad.
- (10) Uskutočňujú sa reformy zamerané na ďalšie zvyšovanie nezávislosti súdnictva a justičného systému. Medzi ne patrí najmä zriadenie novej prokuratúry, ktorá bude nezávislá od generálneho prokurátora a polície, čo odporučila aj komisia Rady Európy pre demokraciu prostredníctvom práva (Benátska komisia) vo svojom stanovisku týkajúcom sa Malty prijatom v decembri 2018. Na to, aby boli investície maximálnym prínosom, je potrebný posilnený rámec správy a riadenia vrátane účinného presadzovania v oblasti súdnictva a boja proti korupcii.
- (11) Podiel inovačných podnikov je naďalej nedostatočný. Inteligentnou špecializáciou treba posilniť výskumnú a inovačnú výkonnosť, čo môže prispieť k rastu produktivity. Malta zatiaľ nevypracovala súdržnú, komplexnú a dlhodobú stratégiu v oblasti konkurencieschopnosti, aby domáce hospodárstvo posunula na vyšší stupeň v hodnotovom reťazci. Vzhľadom na to, že Malta sa špecializuje na rýchlorastúce služby, a vzhľadom na jej ambície v oblasti technológie blockchainu, bude veľmi dôležité ešte viac investovať do kapacít v oblasti administratívy a dohľadu. Okrem toho si zvýšenie inovačnej výkonnosti Malty (R & D) bude vyžadovať ďalšie investície do nehmotných aktív vrátane výskumu a vývoja, riešiť nedostatky a medzery v oblasti zručností a uľahčiť väzby medzi vedou a podnikateľskou sférou, a súčasne zabezpečiť účinnejšie riadenie výskumného a inovačného systému.

- (12) Malta musí podporovať prechod na udržateľnejšie hospodárstvo, ktoré efektívnejšie využíva zdroje, napríklad investíciami do nevyužitého potenciálu v oblasti energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov energie, vodo-hospodárskeho cyklu, odpadového hospodárstva, riešenia zvyšujúcich sa emisií z klimatizačných zariadení, ako aj opatrení v oblasti klímy a udržateľnej mobility, ktorými sa obmedzia emisie z cestnej dopravy. Vzhľadom na obmedzené alternatívy v doprave a dochádzaní do zamestnania v porovnaní s cestnou dopravou, ako aj na vysoký stupeň rozšírenia automobilov, patrí preťaženie ciest k jedným z najslabších aspektov podnikateľského prostredia na Malte a je naďalej jedným z hlavných problémov. Za posledných 5 rokov navyše došlo k nárastu emisií skleníkových plynov z cestnej dopravy. Podiel obnoviteľných zdrojov energie na energetickom mixe sa v roku 2017 zvýšil na 7,2 %, čo je mierne nad úrovňou orientačnej trajektórie 6,5 % pre roky 2017 a 2018. Konečná spotreba energie sa však na Malte neustále zvyšuje. Z krátkodobého hľadiska sú potrebné ďalšie investície vo všetkých odvetviach, aby sa splnili národné ciele týkajúce sa energie z obnoviteľných zdrojov a energetickej efektívnosti do roku 2020. V záujme vývoja nových alebo zdokonalených technológií riešiacich problémy v oblasti životného prostredia a zmeny klímy by sa mali uskutočniť opatrenia na financovanie alebo podporu výskumu a vývoja. Environmentálne a sociálne náklady spojené s rozmachom v sektore obytných nehnuteľností si vyžadujú podrobnejšie monitorovanie. Zásady obehového hospodárstva by sa mali uplatňovať na zneškodňovanie stavebného odpadu, aby sa tak obmedzil jeho vplyv na životné prostredie. Treba venovať pozornosť hospodárskym a sociálnym dôsledkom zvýšenia nákladov na bývanie.
- (13) Miera zamestnanosti na Malte, ktorá je v súčasnosti nad priemerom Únie, sa naďalej zvyšuje. Osobitný dôraz by sa v tejto súvislosti mal venovať osobám so zdravotným postihnutím. Rozdiel v zamestnanosti žien a mužov je naďalej najväčší v Únii a účasť žien na trhu práce klesá po dovŕšení 40. roku života, čo vo veľkej miere súvisí s ich opatrovateľskými povinnosťami. Tento rozdiel by sa dal odstrániť väčšou podporou nezamestnaných neformálnych opatrovníkov na trhu práce. Zvyšujúcou sa závislosťou od zahraničnej pracovnej sily pri riešení nedostatku pracovných síl a zručností sa vytvárajú problémy v sociálnej oblasti a v oblasti udržateľnosti. Politické iniciatívy v oblasti trhu práce, zručností a sociálneho začlenenia by mohli ťažiť z lepšieho monitorovania a hodnotenia.
- (14) Malta investuje pomerne veľké prostriedky do vzdelávania a odbornej prípravy a hoci sa celková účasť a dosahovaný stupeň vzdelania zvýšili, zatiaľ sa to neprejavilo v podobe lepších výsledkov pre všetkých. Investičná stratégia by mala klásť väčší dôraz na nápravu sociálneho znevýhodnenia, aby bola v súlade so zásadou Európskeho piliera sociálnych práv týkajúcou sa kvalitného a inkluzívneho vzdelávania. Opatrenia prijaté v poslednom desaťročí viedli k zníženiu predčasného ukončovania školskej dochádzky, no jeho miera je stále jednou z najvyšších v Únii. Cieľom nedávnych opatrení je takisto zlepšiť inkluzívnosť terciárneho vzdelávania, avšak dosahované výsledky na tejto úrovni sú naďalej pod priemerom Únie, dôsledkom čoho sú výzvy v oblasti zručností. Účasť na vzdelávaní dospelých sa zvyšuje, ale je naďalej nízka v prípade nízkokvalifikovaných a neaktívnych osôb.
- (15) Nevyhnutným predpokladom toho, aby daňové systémy boli efektívnejšie a spravodlivejšie, je boj proti agresívnemu daňovému plánovaniu, ako sa potvrdzuje v odporúčaní pre eurozónu z roku 2019. Účinky presahovania stratégií agresívneho daňového plánovania daňovníkov medzi členskými štátmi si vyžadujú koordinované kroky v oblasti vnútroštátnych politík, ktoré by doplnili legislatívu Únie. Malta prijala opatrenia proti agresívnemu daňovému plánovaniu, no vysoká úroveň licenčných poplatkov a dividend ako percentuálneho podielu na HDP naznačuje, že daňové predpisy Malty môžu využívať spoločnosti, ktoré sa zapájajú do agresívneho daňového plánovania. Absencia zrážkových daní z odchádzajúcich platieb (t. j. od rezidentov Únie k rezidentom tretích krajín) dividend, úrokových platieb a licenčných poplatkov uskutočňovaných spoločnosťami so sídlom na Malte môže viesť v prípade týchto platieb k úplnému vyhnutiu sa zdaneniu, ak uvedené spoločnosti nie sú zdanené ani v prijímajúcej krajine. Zatiaľ čo režim Malty v oblasti odpočítania fiktívnych úrokov napomôže znížiť zvýhodňovanie dlhu pred kapitálovým financovaním, pravidlá režimu proti zneužívaniu v kombinácii so štedrou sadzbou a režimom založeným na odmeňovaní vo forme akcií si vyžadujú dôkladné monitorovanie s cieľom predísť akémukoľvek zneužitiu na účely agresívneho daňového plánovania. Hoci sa na základe maltského programu pre individuálnych investorov ani v rámci maltského programu udeľovania pobytu a víz automaticky neudeľuje pobyt na daňové účely, príjmy sa po splnení určitých požiadaviek môžu oslobodiť od dane v rámci tzv. režimu „non-dom“, a to bez požiadaviek na podstatnú fyzickú prítomnosť a za predpokladu, že sa nezasielajú na Maltu. Tieto programy môžu uľahčovať postupy agresívneho daňového plánovania a OECD ich zaradila medzi programy s potenciálne vysokým rizikom zneužitia na účely obchádzania automatickej výmeny informácií o finančných útoch.
- (16) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaní, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. Malte by to umožnilo čo najlepšie využiť uvedené prostriedky v identifikovaných odvetviach.

- (17) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Malty, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila program stability na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Malte v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku na Malte, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (18) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability na rok 2019 a zastáva názor ⁽⁷⁾, že Malta podľa očakávania dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Malta v rokoch 2019 a 2020 prijala opatrenia s cieľom:

1. Zabezpečiť fiškálnu udržateľnosť systému zdravotnej starostlivosti a dôchodkového systému, a to aj obmedzením predčasného odchodu do dôchodku a úpravou zákonného veku odchodu do dôchodku vzhľadom na očakávaný rast strednej dĺžky života.
2. Odstrániť tie prvky daňového systému, ktoré môžu jednotlivcom a nadnárodným spoločnostiam umožňovať agresívne daňové plánovanie, a to najmä prostredníctvom odchádzajúcich platieb. Posilniť celkový rámec správy a riadenia, ako aj neustále vyvíjať úsilie v oblasti odhaľovania a stíhania korupcie. Pokračovať v dosahovanom pokroku pri posilňovaní rámca pre boj proti praniu špinavých peňazí, najmä pokiaľ ide o jeho presadzovanie. Posilniť nezávislosť súdnictva, najmä záruky v prípade vymenúvania a odvolávania sudcov, a zriadiť osobitnú prokuratúru.
3. Zamerať hospodársku politiku týkajúcu sa investícií na výskum a inovácie, riadenie prírodných zdrojov, efektívnosť využívania zdrojov a energetickú efektívnosť, udržateľnú dopravu, znižovanie preťaženia na cestách a inkluzívne vzdelávanie a inkluzívnu odbornú prípravu.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILÄ

⁽⁷⁾ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Holandska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Holandska na rok 2019**

(2019/C 301/19)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh⁽²⁾, a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia 21. novembra 2018 prijala na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Holandsko určila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, ktoré schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Rada prijala 9. apríla 2019 odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny⁽³⁾ (ďalej len „odporúčanie pre eurozónu z roku 2019“), v ktorom sa stanovuje päť odporúčaní pre eurozónu (ďalej len „odporúčania pre eurozónu“).

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 136, 12.4.2019, s. 1.

- (2) Holandsko by ako členský štát, ktorého menou je euro, malo vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie odporúčania pre eurozónu z roku 2019 premietnutého do nižšie uvedených odporúčaní 1 až 3. Predovšetkým platí, že investičné opatrenia a opatrenia na podporu rastu miezd pomôžu plniť prvé odporúčanie pre eurozónu týkajúce sa opätovného nastolenia rovnováhy v eurozóne; daňové opatrenia pomôžu pri plnení druhého odporúčania eurozóny, pokiaľ ide o boj proti agresívnemu daňovému plánovaniu; zníženie zvýhodňovania dlhu domácností zas pomôže plniť štvrté odporúčanie pre eurozónu, pokiaľ ide o zníženie zvýhodňovania dlhu pri zdaňovaní.
- (3) Správa o Holandsku na rok 2019 bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Holandsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽⁴⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania prijaté pre jednotlivé krajiny v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Holandska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020. Bolo v nej zahrnuté aj hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011, ktorého výsledky boli takisto uverejnené 27. februára 2019. Na základe svojej analýzy Komisia dospela k záveru, že v Holandsku existujú makroekonomické nerovnováhy. Zdrojom nerovnováh s cezhraničným presahom je vysoký objem súkromného dlhu a veľký prebytok bežného účtu. Pomer súkromného dlhu k HDP, podporený hospodárskym rastom, pokračoval v klesajúcom trende v prípade dlhu podnikov aj domácností, aj keď je aj naďalej vysoký. Nominálny dlh domácností sa však pomaly zvyšuje v dôsledku rastu cien obytných nehnuteľností.
- (4) Holandsko 29. apríla 2019 predložilo svoj národný program reforiem na rok 2019 a svoj program stability na rok 2019. Obe dva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali súčasne.
- (5) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na roky 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁵⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (6) Na Holandsko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu. Vláda vo svojom programe stability na rok 2019 plánuje znížiť prebytok verejných financií z 1,5 % hrubého domáceho produktu (HDP) v roku 2018 na 0,0 % HDP v roku 2022. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁶⁾ sa počas celého programového obdobia naďalej prekračuje strednodobý rozpočtový cieľ, ktorým je štrukturálny deficit vo výške 0,5 % HDP. Podľa programu stability na rok 2019 sa predpokladá, že pomer dlhu verejnej správy k HDP klesne z úrovne 52,4 % HDP v roku 2018 na 44,6 % HDP v roku 2022. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú uvedené rozpočtové prognózy, je realistický. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 sa predpokladá, že štrukturálne saldo klesne z prebytku vo výške 0,8 % HDP v roku 2018 na 0,7 % HDP v roku 2019 a 0,2 % HDP v roku 2020, čo je nad úrovňou strednodobého rozpočtového cieľa. Dlh verejnej správy má podľa prognózy vykazovať aj naďalej pevnú klesajúcu tendenciu. Rada celkovo zastáva názor, že Holandsko podľa predpokladov dodrží v rokoch 2019 a 2020 ustanovenia Paktu stability a rastu. Zároveň by bolo pri dodržaní strednodobého rozpočtového cieľa potrebné využiť fiškálne a štrukturálne politiky na dosiahnutie vzostupného trendu v oblasti investícií.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 80.

⁽⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁶⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a iných dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

- (7) Pokiaľ ide o fiškálnu udržateľnosť, predpokladaný nárast verejných výdavkov na dlhodobú starostlivosť poukazuje z hľadiska dlhodobej udržateľnosti na stredne vysoké riziká. V roku 2015 vláda presunula zodpovednosť za veľkú časť systému dlhodobej starostlivosti na samosprávy s cieľom zlepšiť jeho efektívnosť a znížiť verejné výdavky. Vplyv tejto reformy na fiškálnu udržateľnosť treba sledovať.
- (8) Od novembra 2018 sa prostriedky z fondu na ochranu vkladov, ktorý je nezávislým právnym subjektom, presunuli z oddeleného účtu v holandskej centrálnej banke na účet v štátnej pokladnici. Holandský fond na ochranu vkladov sa budoval postupne a doteraz sa v ňom nahromadila približne 1 miliarda EUR, pričom banky majú do roku 2024 vložiť ďalšie 4 miliardy EUR, ktoré sa mali investovať do diverzifikovaného portfólia nízkorizikových aktív v súlade so smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2014/49/EÚ zo 16. apríla 2014 ⁽⁷⁾ (smernica o systémoch ochrany vkladov). Presunom účtu fondu sa znižuje úroveň hrubého dlhu, nemá to však vplyv na deficit verejných financií. Po tomto presune bude štátna pokladnica môcť využívať tieto finančné prostriedky na financovanie vládnych výdavkov, ale v prípade potreby bude povinná poskytovať prostriedky na vyplatenie vkladateľov alebo na financovanie intervencií v súlade so svojím právnym mandátom, čo môže mať vplyv na finančnú stabilitu.
- (9) Pre holandské domácnosti je charakteristická kombinácia objemných nelikvidných aktív v bývaní a dôchodkoch a vysokého dlhu domácností. Vysoká zadlženosť domácností spôsobuje, že citlivo reagujú na finančné a hospodárske otrasy. Vysoký dlh domácností možno vysvetliť značnými daňovými úľavami pri hypotekárnych úrokových platbách, ale aj neexistenciou dobre fungujúceho stredného segmentu na trhu s nájomným bývaním a vysokým povinným dôchodkovým sporením. Kľúčovú výzvu pri riešení vysokej zadlženosti domácností predstavuje trh s bývaním, na ktorom sa počas uplynulých desaťročí nahromadili nepružnosti a rušivé stimuly, ktoré sa premietajú do spôsobov financovania bývania a modelov odvetvových úspor. Od roku 2012 sa v snahe o čiastkové riešenie tohto problému realizuje rad opatrení. Uzakonilo sa oznámené zrýchlenie znižovania daňovej odpočítateľnosti hypotekárnych úrokov, ktoré začne platiť v roku 2020. Napriek tomu je daňová úľava pri hypotekárnych platbách stále veľká a naďalej vedie k výraznému zvýhodňovaniu dlhu domácností. Súkromný trh s nájomným bývaním, ktorý pokrýva 13 % všetkých obydľí, zostáva ako jediný nesubvencovaný segment nedostatočne rozvinutý. Absencia dobre fungujúceho stredného segmentu na trhu s nájomným bývaním podnecuje domácnosti k tomu, aby volili radšej kúpu než nájom, čo vedie k vysokému pomeru dlhu k príjmom a k finančnej zraniteľnosti.
- (10) Hoci dôchodkový systém dosahuje v oblasti primeranosti dôchodkov a fiškálnej udržateľnosti dobré výsledky, má nedostatky, pokiaľ ide o medzigeneračnú spravodlivosť, transparentnosť dôchodkových práv a flexibilitu. Zamestnanecké dôchodkové príspevky sú navyše vysoké a kolíšu v závislosti od toho, aké výsledky dosahujú dôchodkové fondy. To môže mať procyklický vplyv na výdavky domácností. Reforma dôchodkového systému by počas životného cyklu mohla viesť k nižším povinným dôchodkovým príspevkom a stabilnejšej spotrebe (alebo „vyrovňaniu spotreby“). Vláda má v úmysle uskutočniť významnú reformu druhého dôchodkového piliera s cieľom zlepšiť jeho pokrytie a vytvoriť systém, ktorý by bol transparentnejší, pružnejší a aktuársky spravodlivejší. Súbežné reformy inštitúcií trhu s nehnuteľnosťami a dôchodkového systému majú potenciál znížiť zadlženosť domácností a obmedziť citlivosť sektora domácností na finančné a hospodárske otrasy a zároveň priniesť priaznivé účinky v oblasti makroekonomickej odolnosti a hospodárskeho rastu.
- (11) Napriek nízkej nezamestnanosti, vysokej miere voľných pracovných miest a rastúcemu nedostatku pracovníkov zostal nominálny rast miezd doteraz mierny (1,1 % v roku 2017 a 2,4 % v roku 2018). Mzdy spadajúce pod kolektívne zmluvy sa v roku 2018 zvýšili v priemere o 2,1 %, zatiaľ čo mzdy vo verejnom sektore rástli rýchlejším tempom (o 3 % v druhom polroku 2018). Okrem toho sa uzavreli dohody o mzdách vedúce k nominálnemu nárastu o 7 % v priebehu dvoch rokov pre všetkých štátnych zamestnancov v ústrednej štátnej správe. Na zvýšenie plátov učiteľov základných škôl boli poskytnuté ďalšie finančné prostriedky. Vláda navyše prijala niekoľko fiškálnych opatrení, ktorými sa znižuje daňové zaťaženie práce a ktoré sú zamerané na zvýšenie čistého disponibilného príjmu domácností tých, ktorí pracujú. Ďalší rast čistého disponibilného príjmu domácností prostredníctvom zlepšovania podmienok na podporu rastu miezd a reformovania druhého piliera dôchodkového systému s cieľom zlepšiť jeho transparentnosť, zvýšiť jeho medzigeneračnú spravodlivosť a odolnosť proti otarasom by podporil domáci dopyt a pomohol by opäť nastoliť rovnováhu v eurozóne.

⁽⁷⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/49/EÚ zo 16. apríla 2014 o systémoch ochrany vkladov (Ú. v. EÚ L 173, 12.6.2014, s. 149).

- (12) Nevyhnutným predpokladom toho, aby daňové systémy boli efektívnejšie a spravodlivejšie, je boj proti agresívnemu daňovému plánovaniu, ako sa potvrdzuje v odporúčaní pre eurozónu z roku 2019. Účinky presahovania stratégií agresívneho daňového plánovania daňovníkov medzi členskými štátmi si vyžadujú koordinované kroky v oblasti vnútroštátnych politík, ktoré by doplnili legislatívu Únie. Holandsko prijalo opatrenia proti agresívnemu daňovému plánovaniu, no vysoká úroveň výplat dividend, licenčných poplatkov a úrokových platieb vykonávaných cez Holandsko naznačuje, že jeho daňové predpisy využívajú spoločnosti, ktoré sa zapájajú do agresívneho daňového plánovania. Veľká časť priamych zahraničných investícií je v držbe „účelovo vytvorených subjektov“. Neexistencia zrážkových daní z odchádzajúcich licenčných poplatkov (t. j. od rezidentov Únie rezidentom tretích krajín) a úrokových platieb môže v tomto prípade viesť k tomu, že sa tieto platby úplne vyhnú zdaneniu, ak nie sú zdaňované ani v prijímajúcej jurisdikcii. Ohlásenie programu reforiem v oblasti daní, vrátane zrážkových daní z licenčných poplatkov a úrokových platieb v prípade zneužívania alebo platieb do jurisdikcií s nízkym zdanením, je pozitívnym krokom k zníženiu agresívneho daňového plánovania a tento program by sa mal podrobne sledovať.
- (13) Rast zamestnanosti bol v posledných rokoch spôsobený najmä zamestnaním na dobu určitú a samostatnou zárobkovou činnosťou, aj keď rast počtu pracovných miest pre zamestnancov so zmluvami na neurčitý čas nedávno predstihol rast počtu pracovných miest so zmluvami na dobu určitú. Napriek tomu zostáva podiel flexibilných pracovných zmlúv vysoký a predstavuje významný podiel na trhu práce. Vysoký podiel zmlúv na dobu určitú sa spolu s rýchlym nárastom samostatnej zárobkovej činnosti prevádzkovej bez ďalších zamestnancov pozoruje v kontexte veľkých rozdielov medzi uplatniteľnými pracovnoprávnymi predpismi, pracovnoprávnou ochranou a rozdielom v právnych predpisoch v oblasti daní a sociálneho zabezpečenia. Prijal sa balík opatrení (zákon o vyváženom trhu práce – „Wet Arbeidsmarkt in Balans“) s cieľom uľahčiť najímanie stálych zamestnancov a znížiť flexibilitu zmlúv. Vykonávanie týchto opatrení (ktoré by mali nadobudnúť účinnosť v roku 2020) by sa malo podrobne sledovať. Okrem toho boli ohlásené opatrenia na zmiernenie povinnosti zamestnávateľov pokračovať vo vyplácaní mzdy počas dvoch rokov v prípade choroby. Doteraz však neboli prijaté žiadne ďalšie konkrétne opatrenia. Niektoré z týchto inštitucionálnych faktorov preto stále vytvárajú finančné stimuly pre zamestnancov, aby začali pracovať ako samostatne zárobkovo činné osoby alebo aby uprednostňovali postavenie samostatne zárobkovo činných osôb bez ďalších zamestnancov. Samostatne zárobkovo činné osoby sú častejšie nedostatočne poistené proti invalidite, nezamestnanosti a starobe, čo by v dlhodobom horizonte mohlo ovplyvniť udržateľnosť systému sociálneho zabezpečenia. Okrem toho bolo presadzovanie opatrení na boj proti predstieranej samostatnej zárobkovej činnosti až do roku 2020 pozastavené.
- (14) Napriek tomu, že trh práce dosahuje celkovo dobré výsledky, podpora rovnosti príležitostí v oblasti zamestnanosti a aktívneho začlenenia zostáva aj naďalej značnou výzvou, a to najmä pre ľudí s migrantským pôvodom, pre osoby pôsobiace na okraji trhu práce a pre tých, ktorí patria medzi ekonomicky neaktívne obyvateľstvo. Okrem toho stále existuje nevyužitý pracovný potenciál, najmä so zreteľom na veľký počet žien pracujúcich na čiastočný úväzok.
- (15) Pre kapacitu holandského hospodárstva inovovať a pre rast produktivity sú kľúčové technické a digitálne zručnosti a kvalifikovaní odborníci. To poukazuje na potrebu viac investovať do odbornej prípravy vrátane odbornej prípravy v oblasti digitálnych zručností a do podpory flexibilných možností zvyšovania úrovne zručností a rekvalifikácie. Zlepšovanie schopnosti spoločnosti inovovať si vyžaduje aj investície do podpory vzdelávania v oblasti vedy, technológií, inžinierstva a matematiky. Zvýšené investície do zručností, vzdelávania a odbornej prípravy sú navyše nevyhnutné na zlepšenie prístupu na trh práce a zamestnateľnosti osôb na okraji trhu práce a zároveň na podporu rovnakých príležitostí a aktívneho začlenenia.
- (16) Napriek tomu, že intenzita investícií do výskumu a vývoja sa v Holandsku zvýšila na viac než 2 %, stále je hlboko pod národným cieľom 2,5 % a aj pod úrovňou krajín, ktoré sú v tejto oblasti na špičke. Pokiaľ ide o produktivitu, Holandsko je jednou z krajín s najlepšimi výsledkami v mnohých odvetviach. Pokračujúci rast produktivity je preto do veľkej miery závislý od inovácií. Podporili by ho ďalšie investície do výskumu a vývoja, ako aj inovácie, najmä v súkromnom sektore.
- (17) V záujme zabezpečenia udržateľnejšieho a efektívnejšieho hospodárskeho rozvoja si energetická transformácia a zníženie emisií skleníkových plynov vyžadujú značné investície. Holandsko pravdepodobne prekročí svoje ciele na rok 2020 v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov, aj keď dosiahnutie cieľov na rok 2030 si bude vyžadovať dodatočné opatrenia. Bez prijatia ďalších opatrení však nebude možné dosiahnuť ciele na rok 2020 v oblasti primárnej energetickej účinnosti a energie z obnoviteľných zdrojov. Holandský cieľ v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2023 vymedzený ako cieľ v holandskej energetickej dohode by mal byť dosiahnuteľný vďaka investíciám do veterných fariem na mori. Do konca roku 2019 má vláda v úmysle prijať národný plán v oblasti energetiky a klímy, ktorý poskytne prehľad o jej investičných potrebách do roku 2030 pre rôzne rozmery energetickej únie vrátane energie z obnoviteľných zdrojov, energetickej účinnosti, bezpečnosti dodávok a zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu.

- (18) Zápchy v Holandsku zostávajú aj naďalej výzvou – je to dobre vybavená a husto obývaná krajina a je kľúčovým hráčom v logistike v Únii s najväčším prístavom Únie v Rotterdame a jedným z najväčších letísk Schiphol. Tento problém sa zmiernil vďaka dodatočným prácam v oblasti infraštruktúry, stále však ide o problém s vysokými sociálnymi nákladmi a množstvom hodín neproduktívne strávených v zápchach.
- (19) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z potrieb identifikovaných v odporúčaní, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. Holandsku by to umožnilo využiť uvedené prostriedky v identifikovaných sektoroch čo najlepšie.
- (20) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Holandska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine za rok 2019. Zároveň posúdila program stability na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Holandsku v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Holandsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (21) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability na rok 2019 a zastáva názor ⁽⁸⁾, že Holandsko podľa očakávania dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.
- (22) Rada na základe hĺbkového preskúmania vykonaného Komisiou a tohto posúdenia preskúmala národný program reforiem na rok 2019 a program stability na rok 2019. Jej odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú premietnuté do nižšie uvedených odporúčaní 1 a 3. Tieto odporúčania prispievajú aj k plneniu odporúčaní pre eurozónu z roku 2019, a to najmä prvého a štvrtého z týchto odporúčaní. Fiškálne politiky uvedené v odporúčaní 3 prispievajú okrem iného k odstraňovaniu nerovnováh súvisiacich s prebytkom bežného účtu,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Holandsko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s týmto cieľom:

1. Znížiť zvýhodňovanie dlhu domácností a deformácie na trhu s bývaním, a to najmä podporou rozvoja sektora súkromného nájomného bývania. Zabezpečiť vyššiu transparentnosť druhého dôchodkového piliera a dosiahnuť v ňom vyššiu medzigeneračnú spravodlivosť a odolnosť voči otrasom. Vykonávať politiky na zvýšenie disponibilných príjmov domácností vrátane zlepšovania podmienok, ktoré podporujú rast miezd, a zároveň rešpektovať úlohu sociálnych partnerov. Odstrániť tie prvky daňového systému, ktoré môžu uľahčovať agresívne daňové plánovanie, najmä prostredníctvom odchádzajúcich platieb, a to najmä realizovaním ohlásených opatrení.
2. Znížiť stimuly pre samostatne zárobkovo činné osoby bez ďalších zamestnancov a zároveň podporovať primeranú sociálnu ochranu samostatne zárobkovo činných osôb a bojovať proti predstieranej samostatnej zárobkovej činnosti. Posilniť komplexné celoživotné vzdelávanie a zlepšovať zručnosti, najmä osôb na okraji trhu práce a neaktívnych osôb.
3. Využívať fiškálne a štrukturálne politiky na dosiahnutie vzostupného trendu v oblasti investícií pri dodržaní strednodobého rozpočtového cieľa. Zacieliť hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na výskum a vývoj, najmä v súkromnom sektore, na stratégie v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov, energetickú účinnosť a znižovanie emisií skleníkových plynov, ako aj na riešenie prekážok v doprave.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILÄ

⁽⁸⁾ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Rakúska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Rakúska na rok 2019**

(2019/C 301/20)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia 21. novembra 2018 prijala na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011⁽²⁾ aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Rakúsko neurčila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, ktoré schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Rada prijala 9. apríla 2019 odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny⁽³⁾ (ďalej len „odporúčanie pre eurozónu z roku 2019“), v ktorom sa stanovuje päť odporúčaní pre eurozónu (ďalej len „odporúčania pre eurozónu“).

(1) Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

(2) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

(3) Ú. v. EÚ C 136, 12.4.2019, s. 1.

- (2) Rakúsko by ako členský štát, ktorého menou je euro, malo vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie odporúčania pre eurozónu z roku 2019 premietnutého do nižšie uvedených odporúčaní 1 až 3. Predovšetkým platí, že zameranie hospodárskej politiky súvisiacej s investíciami na konkretizované oblasti prispeje k plneniu druhého odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o podporu investícií, pričom odporúčaním presunúť daňové zaťaženie z práce sa rieši tretie odporúčanie pre eurozónu, pokiaľ ide o fungovanie trhu práce.
- (3) Správa o Rakúsku na rok 2019 bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Rakúsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽⁴⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Rakúska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020.
- (4) Rakúsko 24. apríla 2019 predložilo svoj národný program reforiem na rok 2019 a svoj program stability na rok 2019. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi týmito programami sa obidva programy posudzovali súčasne.
- (5) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na obdobie 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁵⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (6) Na Rakúsko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu a dlhové pravidlo. Vláda vo svojom programe stability na rok 2019 očakáva zlepšenie celkového salda z prebytku vo výške 0,1 % hrubého domáceho produktu (HDP) v roku 2018 na prebytok vo výške 0,3 % HDP v roku 2019 a jeho postupné zníženie na vyrovnanú rozpočtovú pozíciu v roku 2023. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁶⁾ sa počas celého programového obdobia naďalej prekračuje strednodobý rozpočtový cieľ, ktorým je štrukturálny deficit vo výške 0,5 % HDP. Podľa programu stability sa očakáva, že pomer verejného dlhu k HDP sa postupne zníži zo 73,8 % HDP v roku 2018 na 59,8 % HDP v roku 2023. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, je optimistický. Zdá sa, že riziká ohrozujúce strednodobé rozpočtové plánovanie sú mierne a týkajú sa najmä oznámenej realizácie úspor nákladov vo verejnej správe, ktoré sa majú využiť na financovanie plánovanej reformy dane z príjmov fyzických a právnických osôb.
- (7) Rada 13. júla 2018 odporučila Rakúsku, aby dosiahlo strednodobý rozpočtový cieľ v roku 2019, po zohľadnení úľavy súvisiacej s mimoriadnymi udalosťami, pre ktoré je udelená dočasná odchýlka. Je to v súlade s maximálnou nominálnou mierou rastu čistých primárnych verejných výdavkov ⁽⁷⁾ vo výške 2,9 %, čo zodpovedá zlepšeniu štrukturálneho salda o 0,3 % HDP. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 sa predpokladá, že štrukturálne saldo sa zlepší z –0,1 % HDP v roku 2019 na 0,0 % HDP v roku 2020, čo je nad úrovňou strednodobého rozpočtového cieľa. Rakúsko podľa prognózy dodrží dlhové pravidlo v roku 2019 aj 2020. Rada celkovo zastáva názor, že Rakúsko podľa predpokladov v rokoch 2019 a 2020 dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 84.

⁽⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁶⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

⁽⁷⁾ Čisté primárne verejné výdavky pozostávajú z celkových verejných výdavkov bez úrokových výdavkov, výdavkov na programy Únie plne hradených z fondov Únie a nediskrečných zmien vo výdavkoch na dávky v nezamestnanosti. Štátne financovaná tvorba hrubého fixného kapitálu sa rovnomerne rozloží na obdobie štyroch rokov. Diskrečné opatrenia na strane príjmov alebo zvýšenia príjmov vyplývajúce z právnych predpisov sú zohľadnené. Jednorazové opatrenia na strane príjmov aj výdavkov sú vzájomne započítané.

- (8) Rakúsko čelí v dlhodobom horizonte stredne vysokým rizikám fiškálnej udržateľnosti. Tieto riziká sú dôsledkom plánovaného zvýšenia verejných výdavkov na zdravotnú starostlivosť, dlhodobú starostlivosť a dôchodky. Hoci pokrytie služieb zdravotnej starostlivosti je v Rakúsku vo všeobecnosti vysoké, predpokladá sa, že verejné výdavky na zdravotnú starostlivosť sa do roku 2070 zvýšia o 1,3 percentuálneho bodu na 8,3 % HDP, čo je viac než priemer Únie na úrovni 0,9 percentuálneho bodu. Predpokladá sa, že verejné výdavky na dlhodobú starostlivosť sa do roku 2070 zdvojnásobia z 1,9 % na 3,8 % HDP. Otázka udržateľnosti sa začala riešiť zavedením výdavkových stropov zákonom o finančnom vyrovnávaní z roku 2017 a reformou zameranou na primárnu zdravotnú starostlivosť s cieľom znížiť nadmerné využívanie nemocničného sektora. Nedávno prijatý zákon o organizácii sociálneho zabezpečenia môže viesť k úsporám v oblasti nákladov na riadenie a administratívu, prinesie však počiatočné náklady. Účinnjším verejným obstarávaním (napr. zadávaním zákaziek s pôsobnosťou v celej Únii, využívaním iných kritérií než cena pri vyhodnocovaní ponúk a cezhraničným hromadným obstarávaním) a širším využívaním riešení elektronického zdravotníctva by sa ešte viac zvýšila kvalita a nákladová efektívnosť. V oblasti dlhodobej starostlivosti sa očakáva, že nedávnymi politickými opatreniami, ako je rozhodnutie zrušiť povinnosť pacientov využívať na financovanie dlhodobej nemocničnej starostlivosti vlastné súkromné aktíva, sa výdavky skôr zvýšia než obmedzia.
- (9) Výdavky na dôchodky by mali dosiahnuť vrchol v roku 2036 na úrovni 1,2 percentuálneho bodu HDP nad referenčným bodom z roku 2016. Minulé reformy úspešne poskytli stimuly na neskorší odchod do dôchodku (skutočný vek odchodu z trhu práce vzrástol v rokoch 2014 až 2017 podľa odhadov o 1,5 roka v prípade mužov a o 1 rok v prípade žien). Odstránenie rozdielu medzi zákonným a skutočným vekom odchodu do dôchodku zostáva aj naďalej výzvou, pričom by sa mal presadzovať dlhší pracovný život. Vzhľadom na starnúcu spoločnosť by úprava minimálneho veku pre predčasný a zákonný odchod do dôchodku navyše pomohla účinnšie zlepšiť dlhodobú udržateľnosť. Zavedením automatického prepojenia medzi zákonným vekom odchodu do dôchodku a nárastom strednej dĺžky života by sa v budúcnosti mohli znížiť verejné výdavky na dôchodky. Odhaduje sa, že by išlo o zníženie o 2,4 percentuálneho bodu HDP v období 2016 – 2070, čím by sa vykompenzovalo zvýšenie v dôsledku nezmenenej politiky.
- (10) Fiškálny federalizmus Rakúska vedie k významnému nepomeru medzi úlohami v oblasti výdavkov a vytvárania príjmov na nižšej ako celoštátnej úrovni. Namiesto daňovej autonómie sa rozpočty na nižšej ako celoštátnej úrovni financujú na základe zložitého systému rozdelenia daní a transferov medzi jednotlivými subjektmi verejnej správy. To oslabuje fiškálnu transparentnosť, ako aj politickú zodpovednosť, a poskytuje málo stimulov pre efektívne verejné výdavky. Zákomom o fiškálnych vzťahoch medzi subjektmi verejnej správy z roku 2017 sa zaviedol celý rad zmien s cieľom zefektívniť fiškálne vzťahy medzi rôznymi úrovňami verejnej správy. Zmeny zahŕňajú zjednotenie rozdelenia spoločných daní, pridelenie vlastného zdroja príjmov spolkovým krajinám (*Länder*) a dohodnutie ďalších reforiem zameraných na transparentnejšie rozdelenie legislatívnych a výkonných právomocí medzi jednotlivými úrovňami verejnej správy. Pokiaľ ide o poslednú uvedenú zmenu, prvým krokom smerom k oddeleným právomociam je balíček zameraný na objasnenie rozdelenia kompetencií (*Kompetenzbereinigungspaket*), keďže sa v ňom nanovo presúvajú spoločné politické oblasti buď (výlučne) na federálnu úroveň, alebo na úroveň spolkových krajín (*Länder*), a obmedzujú sa ním práva na vzájomné schvaľovanie. Zákon sa však týka len obmedzeného počtu oblastí politiky.
- (11) Daňová štruktúra Rakúska sa vyznačuje vysokým zaťažením práce (dane zo mzdy a príspevky na sociálne zabezpečenie). Ak daňové pásma nebudú indexovo viazané na infláciu, zaťaženie sa bude časom zvyšovať. Podiel zdaňovania práce na celkových daňových príjmoch dosiahol v roku 2017 úroveň 55,3 % a bol jedným z najvyšších v Únii (priemer: 49,7 %). Nedávne reformy, ako napríklad zníženie výšky príspevkov na sociálne zabezpečenie pre osoby s nízkymi príjmami a zamestnávateľov a daňová úľava pre pracujúcich rodičov vo forme nového bonusu „Family Bonus plus“, pomohli znížiť daňovo-odvodové zaťaženie. Naďalej existuje priestor na presuny v rámci daňového mixu smerom k zdrojom, ktoré viac podporujú inkluzívny a udržateľný rast. Za pomerne priaznivé pre rast a progresívne sa považujú najmä periodické dane z nehnuteľností, keďže osoby s vyššími príjmami pravdepodobne vlastnia viac nehnuteľného majetku. V dôsledku značne neaktuálneho základu dane však príjmy z periodických daní z nehnuteľností v Rakúsku zostávajú nízke a výrazne pod priemerom Únie. Precenenie základu dane by pomohlo vytvárať viac príjmov a riešiť otázky spravodlivosti, ktoré vznikajú, keď sa hodnota pozemkov/nehnuteľností oddelí od trhových cien. Spravodlivejší daňový systém by sa mohol doceliť aj účinnými, dobre navrhnutými daňami z majetku, najmä vzhľadom na výraznú majetkovú nerovnosť v Rakúsku a pri absencii dane z dedičstva a z darovania. Napokon, environmentálne dane pomáhajú internalizovať negatívne externé vplyvy využívania zdrojov a znečisťujúcich činností týkajúce sa zdravia a klímy. V tejto súvislosti by sa malo prehodnotiť preferenčné daňové zaobchádzanie, ktoré sa na takéto činnosti v súčasnosti uplatňuje.

- (12) Situácia na trhu práce sa zlepšuje. Produktivitu a dlhodobý rast však brzdí nevyužitý potenciál ľudského kapitálu, pričom zmeny sú potrebné najmä v prípade žien, nízkokvalifikovaných pracovníkov, starších pracovníkov a ľudí s migrantským pôvodom. Napriek celkovo vysokej miere zamestnanosti žien (71,7 % v Rakúsku v porovnaní so 67,4 % v Únii v roku 2018) zostáva počet žien zamestnaných na plný pracovný čas pomerne nízky. Zamestnanosť žien na kratší pracovný čas je vysoko nad priemerom Únie (47,6 % v Rakúsku v porovnaní s 30,8 % v Únii v roku 2018) a súvisí predovšetkým s nedostatkom zariadení starostlivosti o deti a s vysokým podielom žien, ktoré vykonávajú nezaplatené úlohy v oblasti starostlivosti. Súčasný model poskytovania služieb starostlivosti o deti a dovoleníek z rodinných dôvodov neprispieva dostatočnou mierou k rovnosti príležitostí pre mužov a ženy na trhu práce. Ďalšie investície do cenovo dostupných služieb starostlivosti o deti a celodenných škôl by pomohli zvýšiť počet žien pracujúcich na plný pracovný čas, lepšie využiť potenciál žien na trhu práce a zlepšiť produktivitu a dlhodobý inkluzívny rast. Zamestnávaním žien na kratší pracovný čas možno vysvetliť aj významný podiel neupraveného rozdielu v odmeňovaní žien a mužov, ktorý je stále viditeľne nad priemerom Únie (19,9 % v Rakúsku v porovnaní so 16,0 % v Únii v roku 2017). Ďalšími významnými príčinami tohto rozdielu sú nadmerné zastúpenie žien v sektoroch s nízkou mzdou, segregácia súvisiaca s výberom vzdelávania, nedostatočné zastúpenie žien na manažérskych a riadiacich pozíciách, ako aj prerušenia kariéry. Výrazné rozdiely v dôchodkových príjmoch medzi mužmi a ženami (40,5 % v Rakúsku v porovnaní s 35,2 % v Únii v roku 2017) sú do veľkej miery výsledkom týchto rodovo špecifických príjmových nerovností, ktoré vznikajú počas pracovného života. Okrem toho, na osoby v pracovnom pomere malého rozsahu, väčšinu ktorých tvoria ženy, sa nevzťahujú dávky v nezamestnanosti. Vysoká miera nezamestnanosti medzi nízkokvalifikovanými osobami poukazuje na nevyužitý potenciál na trhu práce. Viac ako 44 % všetkých nezamestnaných ukončilo len základnú školskú dochádzku (po nižšiu strednú školu – *Pflichtschule*). Aktívne politiky trhu práce, ktoré podporujú viac ľudí v tom, aby pracovali alebo si hľadali zamestnanie, vrátane príležitostí na celoživotné vzdelávanie, majú aj naďalej rozhodujúci význam pre využitie pracovného potenciálu pracovníkov s migrantským pôvodom a nízkokvalifikovaných dospelých osôb. Tradične intenzívne zapájanie sociálnych partnerov do rozhodovacieho procesu v rámci týchto politík bolo sťažené.
- (13) Nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily poukazuje na potrebu viac investovať do všeobecného vzdelávania a odbornej prípravy. Výsledky vzdelávania znevýhodnených žiakov sa nezlepšili. Pretrváva veľký rozdiel v študijných výsledkoch medzi študentmi s migrantským pôvodom a ostatnými študentmi. Z celoštátneho testovania v roku 2016 vyplynulo, že úroveň základných zručností je problémom, keďže približne štvrtina žiakov 8. ročníka nespĺňa vzdelávacie normy pre nemecký jazyk alebo ich spĺňa len čiastočne. Výsledky žiakov so slabším sociálno-ekonomickým zázemím a/alebo s migrantským pôvodom v celoštátnom testovaní sa takmer nezlepšili. Nedávne medzinárodné testy takisto potvrdili zväčšujúci sa rozdiel v čítaní v prípade žiakov so slabším sociálno-ekonomickým zázemím alebo s migrantským pôvodom. V rámci Programu pre medzinárodné hodnotenie žiakov dosahujú žiaci, ktorí sú rodení Rakúšanmi, lepšie výsledky než prvá generácia migrantov o úroveň, ktorá zodpovedá takmer trom rokom školskej dochádzky. Nedávne reformy v oblasti vzdelávania čiastočne maria predchádzajúce reformné úsilie a nie sú v súlade s osvedčenými postupmi Únie a OECD. V tejto súvislosti sa spomalilo rozširovanie celodennej školskej dochádzky a zintenzívnilo sa združovanie žiakov na základe ich výkonnosti v rámci tried (tracking) a škôl (streaming) na všeobecných školách. Na riešenie problému nerovnakých výsledkov v oblasti vzdelávania v dôsledku sociálno-ekonomického zázemia alebo migrantského pôvodu sú potrebné investície. Hoci Rakúsko v Únii dosahuje nadpriemerné výsledky, pokiaľ ide o digitálne zručnosti jeho občanov, za najlepšími krajinami zaostáva. Nedostatok kvalifikovaných IT pracovníkov v hospodárstve narastá, keďže rastúci dopyt nie je pokrytý dostatočnou ponukou absolventov v oblasti výpočtovej techniky.
- (14) Rakúsko je krajinou, ktorá vo veľkej miere investuje do výskumu a vývoja a má ambiciózne národné ciele. Vedecké a inovačné výstupy však nie sú na úrovni inovačných lídrov Únie⁽⁸⁾. Zvýšenie investícií do výskumu a vývoja sa v plnej miere nepremieta do inovačných výstupov a rastu produktivity. Rakúsko dosahuje slabé výsledky najmä v oblasti zamestnanosti v rýchlo rastúcich inovačných firmách. Investície do výskumu a vývoja by boli účinnejšie, keby sa v plnej miere premietli do excelentnej vedy a prelomových inovácií. Na tento účel by sa malo umožniť viac lepších prepojení medzi vedou a podnikaním a mala by sa podporovať spolupráca v oblasti priorit inteligentnej špecializácie medzi rôznymi regiónmi a s inými krajinami. Ďalšie investície vrátane investícií do ekologických inovácií, inovačnej kapacity malých a stredných podnikov (MSP) a doplnkových nehmotných aktív by okrem toho mohli viesť k významnému zvýšeniu produktivity a inovačným výstupom.

⁽⁸⁾ Podľa vymedzenia v európskom prehľade výsledkov inovácie za rok 2018 – inovačný líder: SE, DK, FI, NL, UK, LU silný inovátor: DE, BE, IE, AT, FR, SI.

- (15) Hoci Rakúsko dosahuje v celkovom pokroku v oblasti digitalizácie lepšie výsledky než priemer Únie, nedosahuje úroveň „inovačných lídrov“ Únie. Týka sa to využívania digitálnych technológií, ale aj ich vývoja. Odvetvie informatiky a technológií je v Rakúsku pomerne malé a nevykazuje rovnaký rast ako podobné odvetvia v krajinách, ktoré sú „inovačnými lídrami“. Okrem toho chýba vo vidieckych oblastiach vysokorychlostné pripojenie, čím sa prehĺbujú rozdiely v oblasti digitalizácie a inovačných kapacít medzi regiónmi. Významné rozdiely existujú aj v oblasti digitálnej infraštruktúry na školách, napríklad pokiaľ ide o bezdrôtovú miestnu počítačovú sieť. Rakúsko zaviedlo programy financovania na zlepšenie pripojiteľnosti na vysokorychlostný internet v celej krajine. Opätovné spustenie celkovej stratégie Rakúska v oblasti digitalizácie ponúka možnosť stanoviť ciele a ukazovatele, ako aj monitorovať pokrok v súvislosti s potrebnými verejnými a súkromnými investíciami do digitalizácie.
- (16) Zvýšenie energetickej efektívnosti a podielu obnoviteľných zdrojov energie by posilnilo potenciál Rakúska v oblasti udržateľného rastu a pomohlo by splniť ciele krajiny v oblasti klímy a energetiky do roku 2030. Na dosiahnutie týchto cieľov však bude potrebné vyvinúť ďalšie úsilie. Verejné investície do výskumu a vývoja v oblasti životného prostredia a energetiky sú navyše pod priemerom EÚ. Zlepšenie energetickej efektívnosti a využívania energie z obnoviteľných zdrojov v MSP by prispelo k zníženiu spotreby energie. Investície do renovácií budov, výroby elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov a udržateľnej mobility by mohli byť pre rakúske hospodárstvo významným stimulom. Prechod na obehové hospodárstvo si vyžaduje celkovú stratégiu a zvýšenie miery investícií zo strany podnikov.
- (17) Napriek nedávnemu nárastu spojenému s priaznivým hospodárskym prostredím sa Rakúsku zatiaľ nepodarilo oživiť rast celkovej produktivity faktorov a ukončiť desaťrocie stagnácie tejto kľúčovej hnacej sily hospodárskeho rastu a konkurencieschopnosti. Páky na podporu rastu produktivity sa týkajú digitalizácie podnikov, rastu spoločností a hospodárskej súťaže v oblasti služieb. Zatiaľ čo väčšie podniky v Rakúsku prijímajú digitálne technológie a obchodné modely dobrým tempom, menšie podniky zaostávajú. Digitalizácia menších firiem vrátane mikropodnikov je obzvlášť dôležitá, keďže tvoria chrbtovú kosť rakúskeho hospodárstva. Značné využívanie programu „KMU Digital“ svedčí o dopyte a záujme MSP, pokiaľ ide o poradenstvo v oblasti digitalizácie. Pomohlo by predĺženie a rozšírenie tohto programu, ako aj ďalšie zameranie politiky na digitalizáciu podnikov v rámci celkovej stratégie Rakúska v oblasti digitalizácie.
- (18) Začínajúce a rozširujúce sa podniky v Rakúsku, a najmä vysokoinovačné spoločnosti, naďalej čelia štrukturálnym problémom. Rakúsko zaostáva za porovnateľnými členskými štátmi, pokiaľ ide o zamestnanosť v rýchlo rastúcich inovačných firmách. To poukazuje na potrebu zlepšiť podmienky na rozširovanie inovačných podnikov, ktorému aj naďalej bránia faktory, ako je prostredie rizikového kapitálu, ktoré je menej rozvinuté a rôznorodé než v krajinách, ktoré sú „inovačnými lídrami“. Prekážkou je financovanie neskoršej fázy podnikania, napríklad vo forme rizikového kapitálu a prístupu k verejným kapitálovým trhom pre rozširujúce sa podniky. Novovytvorený segment MSP na viedenskej burze cenných papierov je krok správnym smerom. Rýchlo rastúce spoločnosti zohrávajú kľúčovú úlohu pri šírení nových technológií a obchodných modelov vrátane tých digitálnych, a tým aj pri zvyšovaní produktivity.
- (19) V Rakúsku existujú značné prekážky prístupu na trh a reštriktívne pravidlá, pokiaľ ide o poskytovanie služieb pre podniky a výkon regulovaných povolaní. Patria k nim osobitné požiadavky na vlastníctvo podielov, rozsiahle vyhradené činnosti a medzidisciplinárne obmedzenia. Regulačné prekážky, najmä pokiaľ ide o každodennú prevádzku obchodov, prispievajú k relatívne slabému rozvoju rakúskeho maloobchodného sektora. Naliehavým problémom podnikov v Rakúsku zostáva vysoké administratívne zaťaženie. Dôležitými nástrojmi na zlepšenie podnikateľského prostredia je pokračujúce úsilie o zníženie zaťaženia a plánované prehodnotenie rakúskeho živnostenského zákona (*Gewerbeordnung*). Väčšia hospodárska súťaž v sektore služieb by pomohla riešiť problémy Rakúska aj v oblasti šírenia digitálnych technológií a obchodných modelov.
- (20) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaniach, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. Rakúsku by to umožnilo čo najlepšie využiť uvedené prostriedky v identifikovaných sektoroch, pričom by sa zohľadnili regionálne rozdiely.

- (21) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Rakúska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila program stability na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Rakúsku v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Rakúsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie. Odzrkadľuje sa v tom potreba posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (22) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability na rok 2019 a zastáva názor ⁽⁹⁾, že Rakúsko podľa očakávania dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Rakúsko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Zabezpečiť udržateľnosť systému zdravotnej starostlivosti, dlhodobej starostlivosti a dôchodkového systému, a to aj úpravou zákonného veku odchodu do dôchodku vzhľadom na očakávaný rast strednej dĺžky života. Zjednodušiť a zracionalizovať fiškálne vzťahy a právomoci na všetkých úrovniach verejnej správy a zosúladiť úlohy v oblasti financovania a výdavkov.
2. Presunúť daňové zaťaženie z práce na zdroje, ktoré menej brzdia inkluzívny a udržateľný rast. Podporovať zamestnanosť žien na plný pracovný čas, a to aj zlepšením služieb starostlivosti o deti, a v stálej spolupráci so sociálnymi partnermi zlepšiť výsledky nízkokvalifikovaných osôb na trhu práce. Zvýšiť úroveň základných zručností znevýhodnených skupín vrátane osôb s migrantským pôvodom.
3. Zamerať hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na výskum a vývoj, inovácie, digitalizáciu a udržateľnosť pri zohľadnení regionálnych rozdielov. Podporovať rast produktivity podnecovaním digitalizácie podnikov a rastu spoločností a znižovaním regulačných prekážok v sektore služieb.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILÄ

⁽⁹⁾ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Poľska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Poľska na rok 2019**

(2019/C 301/21)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 9 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia 21. novembra 2018 prijala na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 ⁽²⁾ aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Poľsko neurčila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

- (2) Správa o krajine na rok 2019 pre Poľsko bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Poľsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽³⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania pre jednotlivé krajiny prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Poľska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020.
- (3) Poľsko predložilo 26. apríla 2019 svoj národný program reforiem na rok 2019 a 29. apríla 2019 svoj konvergenčný program na rok 2019. Obidva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali súčasne.
- (4) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na roky 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁴⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (5) Na Poľsko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu. Vo svojom konvergenčnom programe na rok 2019 vláda plánuje mierne zhoršenie celkového salda z deficitu na úrovni 0,4 % hrubého domáceho produktu (HDP) v roku 2018 na 0,6 % HDP v roku 2022, pričom v roku 2019 by mal byť zaznamenaný deficit na úrovni 1,7 % HDP a v roku 2020 prebytok na úrovni 0,2 % HDP. Prepočítané štrukturálne saldo na úrovni deficitu 1,1 % HDP sa v roku 2022 priblíži k strednodobému rozpočtovému cieľu, ktorý je stanovený na úrovni štrukturálneho deficitu 1,0 % HDP. Na základe konvergenčného programu na rok 2019 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP klesne zo 48,9 % HDP v roku 2018 na 40,6 % v roku 2022. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, je realistický. Zároveň platí, že operačné údaje o niektorých opatreniach potrebných na podporu plánovaných cieľových deficitov na obdobie od roku 2020 neboli dostatočne konkretizované.
- (6) V konvergenčnom programe na rok 2019 sa uvádza, že Poľsko implementovalo kompenzačné opatrenia súvisiace so suchom a že ich vplyv na rozpočet bol v roku 2018 výrazný. V konvergenčnom programe sú uvedené dostatočné údaje o rozsahu a povahe týchto dodatočných rozpočtových nákladov. Pri uplatňovaní „doložky o nezvyčajnej udalosti“ by sa mohlo zväziť osobitné zaobchádzanie s výdavkami súvisiacimi so suchom. Súvisiace oprávnené dodatočné výdavky v roku 2018 predstavovali podľa Komisie 0,07 % HDP. V ustanoveniach uvedených v článku 9 ods. 1 a článku 10 ods. 3 nariadenia (ES) č. 1466/97 sa zohľadňujú tieto dodatočné výdavky, pretože výnimočnosť sucha sa považuje za nezvyčajnú udalosť, jej vplyv na verejné financie Poľska je značný a udržateľnosť by nebola ohrozená tým, že sa umožní dočasná odchýlka od postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu. Preto sa požadovaná úprava smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu na rok 2018 znížila s cieľom zohľadniť tieto dodatočné náklady.
- (7) Rada 13. júla 2018 odporučila Poľsku, aby zabezpečilo, že nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov ⁽⁵⁾ v roku 2019 neprekročí 4,2 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,6 % HDP. Z prognózy Komisie z jari 2019 vyplýva, že existuje riziko značnej odchýlky od odporúčanej úpravy v roku 2019.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 88.

⁽⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁵⁾ Čisté primárne verejné výdavky pozostávajú z celkových verejných výdavkov bez úrokových výdavkov, výdavkov na programy Únie plne hradených z fondov Únie a nediskrečných zmien vo výdavkoch na dávky v nezamestnanosti. Štátne financovaná tvorba hrubého fixného kapitálu sa rovnomerne rozloží na obdobie štyroch rokov. Diskrečné opatrenia na strane príjmov alebo zvýšenia príjmov vyplývajúce z právnych predpisov sú zohľadnené. Jednorazové opatrenia na strane príjmov aj výdavkov sú vzájomne započítané.

- (8) Vzhľadom na predpokladanú produkčnú medzeru Poľska vo výške 2,0 % HDP by nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2020 nemala presiahnuť 4,4 % v súlade so štrukturálnou úpravou vo výške 0,6 % HDP na základe spoločne dohodnutej matice úprav podľa Paktu stability a rastu. Z prognózy Komisie z jari 2019 za predpokladu nezmenenej politiky vyplýva, že v roku 2020 existuje riziko značnej odchýlky od uvedenej požiadavky. Rada celkovo zastáva názor, že počnúc rokom 2019 by sa mali prijať potrebné opatrenia, aby sa dosiahol súlad s ustanoveniami Paktu stability a rastu.
- (9) Poľsko dosiahlo značný pokrok v oblasti zvyšovania daňovej disciplíny. Krajina zároveň zaznamenala silný hospodársky rast, pracovný trh prekvital a podiel pracovných zmlúv, v rámci ktorých sa platili príspevky na sociálne zabezpečenie, sa pomaly zvyšuje. Všetky tieto faktory prispeli k zvýšeniu verejných príjmov. Časť zvýšených príjmov má cyklickú povahu a keď sa makroekonomické prostredie zhorší, môže dôjsť k ich poklesu. Zároveň v posledných rokoch došlo k zvýšeniu verejných výdavkov ako podielu na HDP. Niekoľko nových kategórií výdavkov má trvalý charakter a dosiahnuť ich zmenu v blízkej budúcnosti nemusí byť ľahké. Ak sa navyše pozrieme do budúcnosti, verejné financie Poľska budú musieť čeliť tlakom vyplývajúcim z vyšších výdavkov, najmä v dôsledku starnutia obyvateľstva. Tieto faktory znásobujú potrebu zaviesť nové nástroje na posilnenie riadenia výdavkov vrátane pravidelného posudzovania účinnosti a efektívnosti vynakladaných prostriedkov. Hoci Poľsko v roku 2018 naďalej pracovalo na zlepšovaní rozpočtového systému, celková reforma je zložitá a realizovať sa bude vo fázach počas niekoľkých rokov. Aj keď je celkovo fiškálny rámec silný a niektoré z funkcií, ktoré obvykle naplňujú fiškálne rady, vykonávajú nezávislé inštitúcie, Poľsko je naďalej jediným členským štátom bez nezávislej fiškálnej rady. Hoci Poľsko nedosiahlo žiadny pokrok pri obmedzovaní rozsiahleho využívania znížených sadzieb dane z pridanej hodnoty, vláda spustila reformu, ktorá má potenciál zjednodušiť štruktúru daňových sadzieb a zaistiť jej menšiu náchylnosť na chyby.
- (10) Až do roku 2017 priemerný vek odchodu do dôchodku rástol, čo je odzrkadlením minulých reforiem, ako napríklad zrušenia možnosti predčasného odchodu do dôchodku a postupného zvyšovania zákonného veku odchodu do dôchodku. V roku 2018 došlo k zníženiu priemerného veku odchodu do dôchodku v prípade mužov i žien, čo je dôsledkom zníženia zákonného veku odchodu do dôchodku koncom roka 2017. Pokračovanie zvyšovania skutočného veku odchodu do dôchodku má zásadný význam pre účasť na trhu práce, a tým aj pre hospodársky rast, keďže dochádza k poklesu počtu obyvateľov v produktívnom veku. Zároveň je nesmierne dôležité zabezpečiť primeranosť budúcich dôchodkov, predchádzať chudobe v dôchodkovom veku, a tým súčasne zlepšiť fiškálnu udržateľnosť dôchodkového systému. Zníženie zákonného veku odchodu do dôchodku na 60 rokov v prípade žien a 65 rokov v prípade mužov na jeseň roku 2017 bude mať výrazne negatívny vplyv na úroveň budúcich dôchodkových dávok a vedie k vzniku súvisiaceho značného rozdielu medzi mužmi a ženami. Existujúce preferenčné dôchodkové systémy spôsobujú fiškálne náklady a znižujú mobilitu pracovníkov medzi odvetviami. Dotovaný osobitný systém sociálneho poistenia pre poľnohospodárov, náklady na ktorý predstavujú približne 0,8 % HDP, sťažuje mobilitu pracovnej sily a prispieva k skrytej nezamestnanosti v poľnohospodárstve.
- (11) Priaznivé makroekonomické prostredie v posledných rokoch pomohlo Poľsku dosiahnuť na pracovnom trhu silné výsledky. Miera zamestnanosti sa naďalej zvyšuje, zatiaľ čo miera nezamestnanosti sa po niekoľkých rokoch poklesu v roku 2018 stabilizovala na historicky nízkej úrovni necelých 4 %. Účasť určitých skupín na pracovnom trhu, najmä účasť osôb s nízkou kvalifikáciou, osôb so zdravotným postihnutím a ich opatrovateľov a starších občanov, je však v porovnaní s ostatnými členskými štátmi naďalej nízka. Poľský systém sociálnych dávok nedostatočne motivuje k práci. Prídavky na dieťa znížili chudobu a nerovnosť, no zároveň mali v dôsledku svojej výšky a podoby negatívny vplyv na účasť rodičov, najmä žien, na pracovnom trhu. Účasť detí do troch rokov na formálnej starostlivosti o deti je naďalej jednou z najnižších v Únii. Dlhodobú starostlivosť navyše poskytujú väčšinou rodinní príslušníci takmer bez akejkoľvek inštitucionálnej podpory, čo opatrovateľom bráni pracovať. Zníženie zákonného veku odchodu do dôchodku motivovalo niektorých starších pracovníkov k opusteniu trhu práce. Migrácia z krajín mimo Únie pomáha pokrývať zvýšený dopyt po pracovnej sile, no existujú náznaky, že trvalý prílev migrujúcich pracovníkov môže byť ťažké udržať.
- (12) V rozmedzí rokov 2015 až 2017 Poľsko prijalo opatrenia, ktorými chce riešiť segmentáciu trhu práce obmedzením možnosti zneužívania dočasnej práce, zvýšením príspevkov na sociálne zabezpečenie pri určitých neštandardných pracovných zmluvách a zavedením minimálnej hodinovej mzdy pri niektorých takýchto zmluvách. Hoci sa podiel dočasných pracovných zmlúv od roku 2015 vďaka prijatým opatreniam a v dôsledku nedostatku pracovníkov znižuje a hoci v roku 2018 došlo k zrýchleniu tohto procesu, podiel takýchto zmlúv je stále jedným z najvyšších v Únii. Ďalšie legislatívne zmeny, ktorými by sa riešila táto problematika, prijaté neboli, pretože reforma zákonníka práce napokon nebola implementovaná. V tejto súvislosti sa ako potenciálny problém ukazuje primeranosť budúcich dôchodkov tých pracovníkov, ktorí sú samostatne zárobkovo činnými osobami, a tých, ktorí pracujú na základe určitých neštandardných pracovných zmlúv.

- (13) Jedným zo zásadných faktorov pre podporu budúcich vyhliadok Poľska na rast by mohol byť kvalitný systém vzdelávania a odbornej prípravy, ktorý zohľadňuje celoživotnú perspektívu, spolu s dostatočnými investíciami. Nesmierny význam pre to, aby sa povzbudila účasť na pracovnom trhu i inováčná kapacita hospodárstva, má snaha vybaviť pracovníkov zručnosťami a schopnosťami, ktoré potrebujú na to, aby si našli zamestnanie na rýchlo sa meniacom pracovnom trhu. Miera účasti dospelých na vzdelávaní a odbornej príprave je oveľa nižšia, než je priemer Únie, pričom v podnikoch sa odborné vzdelávanie nevyužíva dostatočne. V kombinácii s určitými nedostatkami v digitálnych zručnostiach, verbálnej a matematickej gramotnosti – najmä medzi dospelými bez vysokoškolského vzdelania – to sťažuje ich zamestnateľnosť. Nevyhovujúca kvalita odbornej prípravy učiteľov a určité nedostatky v ich zručnostiach budú mať s najväčšou pravdepodobnosťou negatívny vplyv na kvalitu vzdelávania. Nedostatky existujú aj v systéme zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania. Napriek nedávnym reformám odborného a vysokoškolského vzdelávania stále chýba účinná koordinácia vzdelávania dospelých a nejasný je aj vplyv rozličných politických opatrení na kvalitu poskytovaného vzdelávania a odbornej prípravy a úroveň zručností.
- (14) Dlhodobé hospodárske vyhliadky Poľska závisia od rozvoja schopnosti jeho hospodárstva inovovať. Poľsko však stále patrí medzi najslabších inovátorov, pričom technologicky nenáročné sektory majú v hospodárskej štruktúre krajiny výrazný podiel a jednotlivé regióny dosahujú v oblasti inovácie značne rozdielne výsledky. Hoci došlo k prijatiu určitých opatrení zameraných na zlepšenie spolupráce medzi vedou a podnikmi, pretrvávajú niekoľko finančných a nefinančných prekážok. Kľúčovou prekážkou sú aj naďalej najmä zložité administratívne postupy a obmedzené schopnosti akademickej obce riadiť spoločné verejno-súkromné projekty v oblasti výskumu a vývoja. Úloha klastrov a formalizovaných firemných sietí, najmä medzi malými a strednými podnikmi na jednej strane a veľkými firmami na strane druhej, v oblasti šírenia inovatívnych riešení je naďalej obmedzená. Reforma vysokoškolského vzdelávania z roku 2018 zlepšila určité aspekty vedeckého prostredia v Poľsku, no len čiastočne sa ňou riešia dôležité problémy, ako napríklad fragmentácia výskumného sektora, platy výskumných pracovníkov alebo internacionalizácia poľskej vedy. Hrubé domáce náklady na výskum a vývoj predstavovali v roku 2017 stále iba polovicu priemeru Únie, pričom medzi regiónmi existovali značné rozdiely.
- (15) Výsledky v oblasti zdravotníctva sa naďalej zlepšujú, no stále sú pod priemerom Únie, pričom stredná dĺžka života mužov bola v roku 2017 o 7,9 roka kratšia než stredná dĺžka života žien a rozdiel medzi občanom Poľska s najvyšším a najnižším vzdelaním bol v roku 2016 10 rokov. Na prístup k zdravotnej starostlivosti a jej účinnosť majú vplyv nízke výdavky a nedostatok personálu. Počet aktívnych lekárov a zdravotných sestier je v pomere k počtu obyvateľov krajiny jedným z najnižších v Únii, pričom štvrtina zdravotníckeho personálu je už v dôchodkovom veku. Ukazovateľ neuspokojenej potreby zdravotníckych služieb v roku 2017 poklesol, no stále je jedným z najvyšších v Únii, pričom čakacie lehoty na určité zdravotnícke zákroky sa od roku 2010 výrazne predĺžili. Poľsko vypracovalo mapy zdravotníckych potrieb, ktoré sa však ešte nestali nástrojmi na podporu rozhodovania o nákupoch zdravotníckych služieb a investíciách. Systém zdravotnej starostlivosti je naďalej nadmieru zameraný na nemocničnú starostlivosť, pričom primárna a ambulantná starostlivosť sú stále nedostatočne rozvinuté. Systém dlhodobej starostlivosti je slabý, nie sú zaistené štandardizované služby a chýba ucelený strategický prístup. Väčšinu dlhodobej starostlivosti poskytujú neformálni opatrovatelia, často rodinní príslušníci s minimálnou inštitucionálnou podporou. Výdavky na verejnú zdravotnú starostlivosť v Poľsku v roku 2017 dosiahli celkovú výšku 4,7 % HDP, čo je výrazne pod priemerom Únie na úrovni 7 % HDP. Poľsko plánuje tieto výdavky v nadchádzajúcich rokoch postupne zvyšovať. Dosiahnuť tento cieľ však môže byť zložité, pretože v dôsledku nedávno ohlásených plánov zvýšiť sociálne transfery pre domácnosti so stredne vysokými a vysokými príjmami bude v budúcnosti k dispozícii len obmedzený fiškálny priestor.
- (16) Hoci v Poľsku došlo k výraznému zlepšeniu infraštruktúry, niektoré sektory stále vykazujú značné nedostatky v oblasti konektivity. Investície do ciest, ktoré sa majú dokončiť do roku 2024, sa budú podľa národného programu výstavby ciest sústreďovať hlavne do východných častí Poľska, pričom niektoré severné regióny zostanú menej prepojené. V transeurópskej dopravnej sieti železníc sú stále značné nedostatky a investície do železníc napredujú pomalšie než investície do ciest. Umrtnosť na cestách naďalej patrí medzi najvyššie v Únii. V mestách sa stále viac prejavujú problémy v oblasti mobility, ako napríklad dopravné zápchy a znečistenie ovzdušia, ktoré sú dôsledkom rastúceho počtu osobných automobilov a veľkého podielu starých vozidiel. Za posledných päť rokov došlo k výraznému nárastu emisií skleníkových plynov z cestnej dopravy. Súčasný stimul zameraný na využívanie hromadnej dopravy s nízkymi emisiami splodín a aktívnych dopravných prostriedkov nepostačujú na riešenie týchto problémov. Pevná internetová konektivita v Poľsku je jednou z najslabších v Únii, pričom ultrarýchle širokopásmové pripojenie je k dispozícii hlavne vo veľkých mestách.

- (17) Poľské hospodárstvo je jedným z tých, ktoré v rámci Únie dosahujú najhoršie výsledky v oblasti uhlíkovej efektívnosti. Slabá izolácia verejných a súkromných budov prispieva k vyššej spotrebe energie a energetickej chudobe. Poľsko má zároveň najväčší počet miest so znečistením ovzdušia v Únii, a to najmä na juhu a v strede krajiny. Investovaním do vyššej energetickej účinnosti, najmä v sektore budov, zvyšovaním podielu výroby energie s nízkouhlíkových zdrojov a ekologickej energie a podporou nižších emisií z dopravy by sa znížila závislosť krajiny od fosílnych palív a obmedzilo by sa znečistenie ovzdušia, pričom by sa zároveň zredukovali sociálne náklady a zlepšila kvalita života občanov. Súčasné legislatívne prostredie vrátane zákona o hromadení palivových zdrojov, zákona o zmrazení cien elektrickej energie a právnych predpisov o pevninských veterných farmách môžu sťažiť prílev investícií na trh s elektrickou energiou a plynom a v dlhodobom horizonte môžu mať vplyv na konkurencieschopnosť poľského energetického sektora a energeticky náročných priemyselných odvetví.
- (18) Pre udržiavanie priaznivých hospodárskych podmienok a podporu zvyšovania súkromných investícií má veľký význam kvalita nových a revidovaných právnych predpisov a stabilné a predvídateľné podnikateľské prostredie. Nestabilný regulačný systém a ďalšie prekážky brániace rastu firiem majú negatívny vplyv na investičnú činnosť a produktivitu. Zavedenie účinného dialógu so všetkými zainteresovanými stranami by pomohlo zlepšiť kvalitu právnych predpisov a – tým, že by sa obmedzil počet potrebných revízií – by pozitívne prispelo k stabilite podnikateľského prostredia. Posilnenie úlohy konzultácií so sociálnymi partnermi a verejných konzultácií – tým, že by sa pre konzultácie vyčlenil dostatočný čas, že by sa zlepšilo zohľadňovanie názorov zainteresovaných strán zozbieraných v rámci konzultácií a minimalizoval počet zákonov, ktoré sú vylúčené z konzultácie – by preto výrazne pomohlo minimalizovať administratívne zaťaženie vyplývajúce z častých zmien zákonov, zvýšili by sa investície a v dlhodobom horizonte by sa podporil udržateľný hospodársky rast. V tejto súvislosti má zásadný význam aj zaručenie fungovania právneho štátu a nezávislosti súdnictva. Pripomína sa, že Komisia v decembri 2017 predložila Rade odôvodnený návrh na rozhodnutie o tom, že existuje zreteľné riziko vážneho porušenia zásad právneho štátu zo strany Poľska. Týchto obáv sa týka rozsudok a prebiehajúce konania pred Súdnym dvorom Európskej únie. Právna istota, dôvera v kvalitu a predvídateľnosť regulačných, daňových a iných politík a inštitúcií sú dôležitými faktormi pre investičné prostredie.
- (19) Programovanie finančných prostriedkov Únie na obdobie 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaniach, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. To by Poľsku umožnilo vo vybraných odvetviach využiť uvedené prostriedky čo najlepšie, a pritom zohľadniť aj regionálne rozdiely.
- (20) V posledných rokoch sa úloha štátu výrazne posilnila v sektoroch bankovníctva, poisťovníctva a energetiky. Zvýšená miera štátneho vlastníctva je novou výzvou pre hospodársku súťaž, regulačný rámec a rámec správy vecí verejných. Kvalita správy vecí verejných a nezávislosť regulačných orgánov a orgánov dohľadu preto získava čoraz väčší význam vzhľadom na potenciálne konflikty záujmov a silnejšie prepojenia medzi finančnými inštitúciami a štátom.
- (21) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala konvergenčný program na rok 2019 a jej stanovisko ⁽⁶⁾ je zohľadnené najmä v odporúčaní 1,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Poľsko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s týmto cieľom:

1. Zabezpečiť, aby nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2020 nepresiahla 4,4 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,6 % HDP. Prijatť ďalšie kroky na zefektívnenie verejných výdavkov, a to aj zlepšením rozpočtového systému.

⁽⁶⁾ Podľa článku 9 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

2. Zabezpečiť primeranosť budúcich dôchodkových dávok a udržateľnosť dôchodkového systému prijatím opatrení na zvýšenie skutočného veku odchodu do dôchodku a uskutočnením reformy preferenčných dôchodkových systémov. Prijat' kroky na zvýšenie účasti osôb na trhu práce, a to aj zlepšením prístupu k starostlivosti o deti a dlhodobej starostlivosti, a odstrániť pretrvávajúce prekážky brániace trvalejším druhom pracovného pomeru. Podporovať kvalitné vzdelávanie a zručnosti relevantné pre pracovný trh, najmä prostredníctvom vzdelávania dospelých.
3. Posilniť inovačnú kapacitu hospodárstva, a to aj podporou výskumných inštitúcií a ich úzkej spolupráce s podnikmi. Zamerať hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na inovácie, dopravu, a najmä jej udržateľnosť, digitálnu a energetickú infraštruktúru, zdravotnú starostlivosť a čistejšiu energiu, berúc ohľad na regionálne rozdiely. Zlepšiť regulačné prostredie, a to najmä posilnením úlohy konzultácií so sociálnymi partnermi a verejných konzultácií v legislatívnom procese.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu

predseda

M. LINTILÄ

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Portugalska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Portugalska na rok 2019**

(2019/C 301/22)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh ⁽²⁾, a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia prijala 21. novembra 2018 na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Portugalsko určila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, ktoré schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Rada prijala 9. apríla 2019 odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny ⁽³⁾ (ďalej len „odporúčanie pre eurozónu z roku 2019“), v ktorom sa stanovuje päť odporúčaní pre eurozónu (ďalej len „odporúčania pre eurozónu“).
- (2) Portugalsko by ako členský štát, ktorého menou je euro, malo vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie odporúčania pre eurozónu z roku 2019 premietnutého do nižšie uvedených odporúčaní 1 až 4. Predovšetkým sa konštatuje, že k plneniu druhého odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o podporu investícií a obnovenie rezerv, príspeje, keď sa hospodárska politika týkajúca sa investícií zameria na konkretizované oblasti a keď sa neočakávané zisky použijú na zníženie verejného dlhu. Opatrenia zamerané na zníženie segmentácie trhu práce, zlepšenie úrovne zručností a zvýšenie účinnosti záchranej sociálnej siete pomôžu pri plnení tretieho odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o fungovanie trhu práce a systémov sociálnej ochrany. K plneniu prvého odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o podnikateľské prostredie a zvýšenie produktivity s cieľom opätovne nastoliť rovnováhu v eurozóne, príspejú opatrenia zamerané na zníženie regulačného zaťaženia. Zvýšenie efektívnosti insolvenčných konaní a postupov vymáhania pohľadávok zase príspeje k naplneniu štvrtého odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o zníženie podielu nesplácaných úverov.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 136, 12.4.2019, s. 1.

- (3) Správa o Portugalsku na rok 2019 bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Portugalsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽⁴⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania pre jednotlivé krajiny prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Portugalska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020. Bolo v nej zahrnuté aj hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011, ktorého výsledky boli takisto uverejnené 27. februára 2019. Na základe svojej analýzy dospela Komisia k záveru, že v Portugalsku existujú makroekonomické nerovnováhy. V kontexte nízkeho rastu produktivity predstavujú slabé miesta predovšetkým veľké objemy čistých zahraničných záväzkov, súkromného a verejného dlhu a vysoký podiel nesplácaných úverov. Nedostatky v rámci jednotlivých politík pretrvávajú, a to najmä z hľadiska realizácie stanovených opatrení zameraných na zníženie objemu nesplácaných úverov a zlepšenie podnikateľského prostredia. Bude potrebné sledovať prijatie a uskutočňovanie viacerých reformných plánov vrátane fiškálno-štrukturálnych reforiem na zlepšenie udržateľnosti verejných financií.
- (4) Portugalsko predložilo 30. apríla 2019 svoj národný program reforiem na rok 2019 a svoj program stability na rok 2019. Obidva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali súčasne.
- (5) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na roky 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁵⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (6) Na Portugalsko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu a prechodné dlhové pravidlo. Portugalsko vo svojom programe stability na rok 2019 plánuje dosiahnuť celkový deficit vo výške 0,2 % hrubého domáceho produktu (HDP) v roku 2019 a prebytok 0,3 % HDP v roku 2020 a následne ďalšie zlepšenie prebytku na úroveň 0,7 % HDP v roku 2022. V uvedených plánoch sa len čiastočne zohľadňuje vplyv, ktorý môžu mať opatrenia na podporu bánk od roku 2020 na zvýšenie deficitu. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda by sa strednodobý rozpočtový cieľ, ktorý bol zmenený zo štrukturálneho prebytku vo výške 0,25 % HDP v roku 2019 na vyrovnanú rozpočtovú pozíciu v štrukturálnom vyjadrení od roku 2020, mal podľa plánu dosiahnuť v roku 2020. V programe stability na rok 2019 sa predpokladá, že pomer dlhu verejnej správy k HDP dosiahne v roku 2019 úroveň 118,6 % a v roku 2020 úroveň 115,2 %, pričom v roku 2022 by mal tento pomer dosiahnuť 103,7 %. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, je realistický, pokiaľ ide o roky 2019 a 2020, a optimistický, pokiaľ ide o nasledujúce roky. Zároveň platí, že opatrenia potrebné na podporu plánovaných cieľových deficitov na obdobie od roku 2019 neboli dostatočne konkretizované.
- (7) Program stability na rok 2019 neobsahuje informácie o rozpočtovom vplyve mimoriadnych výdavkov súvisiacich s preventívnymi opatreniami na ochranu územia štátu pred prírodnými požiarmi, ktoré sa prijímajú v nadväznosti na rozsiahle požiare, ku ktorým došlo v roku 2017. Portugalské orgány však v liste z 9. mája 2019 poskytli dostatočné údaje o rozsahu a povahe týchto dodatočných rozpočtových nákladov. V tomto liste sa konkrétne uvádza, že súčasťou plnenia rozpočtu na rok 2018 sú mimoriadne výdavky vo výške približne 0,04 % HDP v súvislosti s preventívnymi opatreniami na ochranu územia štátu pred prírodnými požiarmi. V liste z 9. mája 2019 sa uvádzajú výdavky súvisiace s riadením núdzových situácií, ktoré sú klasifikované ako jednorazové opatrenia, a výdavky súvisiace s prevenciou. Vzhľadom na integrovanú povahu týchto výdavkov a na priame prepojenie s rozsiahlymi požiarmi z roku 2017 by sa pri uplatňovaní „doložky o nezvyčajnej udalosti“ mohlo zväziť osobitné zaobchádzanie s výdavkami na predchádzanie prírodným požiarom. Podľa Komisie predstavovali v roku 2018 oprávnené dodatočné výdavky súvisiace s preventívnymi opatreniami 0,04 % HDP. V ustanoveniach uvedených v článku 5 ods. 1 a článku 6 ods. 3 nariadenia (ES) č. 1466/97 sa zohľadňujú tieto dodatočné výdavky, pretože bezprecedentné rozsiahle prírodné požiare sa považujú za nezvyčajné udalosti, ich vplyv na verejné financie Portugalska je značný a udržateľnosť by nebola ohrozená tým, že sa umožní dočasná odchýlka od postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu. Preto sa požadovaná úprava smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu na rok 2018 znížila s cieľom zohľadniť tieto dodatočné náklady.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 92.

⁽⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

- (8) Rada 13. júla 2018 odporučila Portugalsku, aby zabezpečilo, že nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov⁽⁶⁾ v roku 2019 neprekročí 0,7 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,6 % HDP. Z prognózy Komisie z jari 2019 vyplýva, že existuje riziko značnej odchýlky od odporúčanej úpravy v roku 2019.
- (9) Portugalsko by malo v roku 2020 dosiahnuť svoj strednodobý rozpočtový cieľ po zohľadnení úľavy súvisiacej s mimoriadnymi udalosťami, pre ktoré je udelená dočasná odchýlka. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 to znamená maximálnu nominálnu mieru rastu čistých primárnych verejných výdavkov vo výške 1,5 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,5 % HDP. Z prognózy Komisie z jari 2019 za predpokladu nezmenenej politiky vyplýva, že v roku 2020 existuje riziko značnej odchýlky od uvedenej požiadavky. Zároveň z prognózy vyplýva, že Portugalsko v dôsledku povolennej ročnej odchýlky vo výške 0,25 % dodrží prechodné dlhové pravidlo v roku 2019, no prima facie sa nepredpokladá, že dlhové pravidlo dodrží v roku 2020. Rada celkovo zastáva názor, že od roku 2019 by sa mali prijať potrebné opatrenia, aby sa dosiahol súlad s ustanoveniami Paktu stability a rastu. Je dôležité, aby sa všetky neočakávané zisky použili na ďalšie znižovanie pomeru verejného dlhu k HDP.
- (10) Posilnenie fiškálnej udržateľnosti Portugalska závisí od pokračujúcej fiškálnej konsolidácie podporujúcej rast. Existuje však priestor na zlepšenie kvality verejných financií a zvýšenie prorastového účinku výdavkov prostredníctvom podpory investícií (pozri nižšie). Verejné investície zostali napriek ich nárastu v roku 2018 v porovnaní so štandardmi Únie na veľmi nízkej úrovni a sú trvale nižšie ako ciele, ktoré si vláda sama stanovila. Zásadný význam pre zlepšenie kontroly výdavkov a zvýšenie ich efektívnosti má presadzovanie zákona o kontrole záväzkov, dôsledné a včasné vykonávanie zákona o rozpočtovom rámci a pokračujúce úsilie o racionalizáciu. Nedávne individuálne preskúmania výdavkov založené na metóde „zdola nahor“ v konkrétnych sektoroch viedli celkovo k obmedzeným úsporám vyplývajúcim zo zvýšenia efektívnosti. Na to, aby sa dosiahol vyšší nárast efektívnosti, by sa preskúmania výdavkov mali namiesto toho stať bežnou súčasťou portugalského rozpočtového rámca. Potrebné sú tiež hlbšie reformy na zvýšenie efektívnosti a jasný dôraz na obmedzenie celkových výdavkov smerujúci zhora nadol. Tie by mali do veľkej miery vychádzať zo stratégie reformy verejnej správy zameranej na dosiahnutie väčšieho súladu medzi počtom zamestnancov vo verejnom sektore a potrebou zaistiť poskytovanie účinných služieb, ktorej súčasťou je podporovanie presunov zamestnancov na iné pozície a ich rekvalifikácie, ako aj kladenie dôrazu na individuálnu výkonnosť a atraktivnosť verejnej služby pre kvalifikovaných pracovníkov.
- (11) Portugalské verejné financie sú vystavené trvalému tlaku v dôsledku nepriaznivých demografických trendov, medzi ktoré patrí najmä starnutie obyvateľstva a ktoré majú negatívny vplyv, a to najmä pokiaľ ide o udržateľnosť dôchodkového systému a systému zdravotnej starostlivosti. Hoci reformy v minulosti zlepšili dlhodobú udržateľnosť dôchodkového systému, súčasné mimoriadne zvyšovanie dôchodkov a reformy týkajúce sa predčasného odchodu do dôchodku znamenali ďalšie zvýšenie výdavkov na dôchodky, ktoré len umocňuje všeobecný rastúci trend výdavkov v tejto oblasti vyplývajúci zo starnutia populácie. Ak sa neprijmú žiadne primerané kompenzačné opatrenia, môže to negatívne ovplyvniť celkovú udržateľnosť dôchodkového systému. Úsilie o zaistenie nákladovej efektívnosti v sektore zdravotníctva pokračovalo aj v roku 2018, a to aj v podobe širšieho využívania centralizovaného obstarávania a častejšieho používania generických a biologicky podobných liekov. Trvale vysoké nedoplatky nemocníc vyplývajú z nedostatočného rozpočtového plánovania a plnenia rozpočtu a z nedostatkov v účtovnej kontrole a manažérskych postupoch. Dočasné zníženie nedoplatkov nemocníc v roku 2018 bolo v podstate výsledkom rozsiahlych mimoriadnych operácií vyrovnania pohľadávok. Cieľom nového programu na rok 2019 je štrukturálne riešiť problematiku nedoplatkov nemocníc zavedením nového modelu riadenia verejných nemocníc v kombinácii s výrazným zvýšením ich ročných rozpočtov. Schopnosť tohto programu spomaliť kumuláciu neuhradených záväzkov nemocníc z krátkodobého hľadiska, a zároveň tak viesť k štrukturálnemu zníženiu ich celkového objemu závisí najmä od jeho včasnej a účinnej realizácie.
- (12) Zvýšenie čistých príjmov štátom vlastnených podnikov a zníženie ich dlhu by prispelo k zlepšeniu udržateľnosti portugalských verejných financií. Podľa plánu štátnych orgánov by čisté príjmy štátom vlastnených podnikov mali dosiahnuť úroveň blízku vyrovnanému stavu v roku 2019, pričom podľa predchádzajúcich vyhlásení sa mal podobný výsledok dosiahnuť už v roku 2018. Zároveň došlo k oneskoreniam pri prijímaní opatrení, ktoré mali zaistiť dodržanie pôvodných plánov činnosti a včasnejšie, transparentnejšie a komplexnejšie monitorovanie. Pomalé bolo aj prijímanie nadväzujúcich nápravných opatrení. Nedostatočná bola najmä úroveň transparentnosti ex ante, pokiaľ ide o financovanie štátom vlastnených podnikov prostredníctvom rekapitalizácie a úverov.

⁽⁶⁾ Čisté primárne verejné výdavky pozostávajú z celkových verejných výdavkov bez úrokových výdavkov, výdavkov na programy Únie plne hradených z fondov Únie a nediskrečných zmien vo výdavkoch na dávky v nezamestnanosti. Tvorba hrubého fixného kapitálu financovaná z vnútroštátnych zdrojov je rovnomerne rozložená na obdobie štyroch rokov. Diskrečné opatrenia na strane príjmov alebo zvýšenia príjmov vyplývajúce z právnych predpisov sú zohľadnené. Jednorazové opatrenia na strane príjmov aj výdavkov sú vzájomne započítané.

- (13) Napriek prebiehajúcemu vykonávaniu niektorých opatrení na zníženie segmentácie trhu práce, ako je posilnenie inšpektorátu práce a začatie integračného programu pre pracovníkov s neistým zamestnaním vo verejnej službe, podiel dočasných pracovníkov v Portugalsku stále prekračuje priemer Únie. Konkrétnejšie opatrenia, na ktorých sa dohodli zástupcovia vlády zamestnancov a zamestnávateľov, zamerané na zníženie segmentácie trhu práce a riešenie problému neistoty, ako aj podporu kolektívneho vyjednávania, ešte musí schváliť parlament a musia získať podobu konkrétnych právnych predpisov.
- (14) Zlepšené podmienky na trhu práce viedli k zníženiu počtu osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením. Napriek tomuto zlepšeniu je príjmová nerovnosť naďalej vysoká a vplyv sociálnych transferov na znižovanie chudoby je obmedzený. Hoci príjmová nerovnosť v Portugalsku klesá, stále je výrazne vyššia než priemer Únie. Primeranosť systému minimálneho príjmu patrí medzi najnižšie v Únii a zaisťuje príjem len na úrovni 40 % národnej hranice chudoby. Ak nedôjde k prehodnoteniu sociálnych transferov, ich účinnosť by v prípade budúceho spomalenia hospodárskeho rastu bola podrobená ťažkej skúške, pričom obzvlášť dotknuté by boli zraniteľné osoby.
- (15) Nízka miera kvalifikácie pracovníkov je prekážkou rastu investícií a produktivity. Približne 50 % populácie vo veku 25 – 64 rokov má nízku úroveň dosiahnutého vzdelania, čo je výrazne nad priemerom Únie, ktorý bol v roku 2018 na úrovni 22 %. Spoločnosti poukazujú na nedostatok kvalifikovaných pracovníkov ako na výraznú prekážku investícií. Najmä v oblasti vzdelávania dospelých existuje priestor na ďalšie zapojenie nízkokvalifikovaných osôb (ktorých účasť na vzdelávaní je pod priemerom Únie) a rozšírenie cielených verejných stimulov na malé a stredné podniky, aby vyškolili svojich zamestnancov. Osobitnou výzvou sú digitálne zručnosti, keďže 50 % portugalskej populácie nemá základné digitálne zručnosti v porovnaní s priemerom Únie na úrovni 43 %. Investície do vzdelávania a odbornej prípravy vrátane infraštruktúry sú kľúčovým predpokladom zlepšenia zamestnateľnosti a sociálnej mobility.
- (16) Zavádzajú sa opatrenia na zvýšenie účasti na vysokoškolskom vzdelávaní, ako je napríklad výrazné zvýšenie štipendií, v snahe zvýšiť počet absolventov vysokých škôl. V Portugalsku vo vekovej skupine 30 – 34 rokov dosahuje podiel osôb s ukončeným vysokoškolským vzdelaním 33,5 %, čo je stále pod priemerom Únie na úrovni 40,7 %. Tento pretrvávajúci nízky podiel, najmä pokiaľ ide o absolventov odborov, ako sú informačné a komunikačné technológie, prírodné vedy, matematika a štatistika, môže mať negatívne dôsledky na rast produktivity Portugalska a jeho schopnosť inovovať. Hoci sa vláda snaží riešiť túto otázku zvýšením počtu študijných miest v týchto odboroch a zavedením preskúmania systému vysokoškolského vzdelávania, treba vyvinúť väčšie úsilie.
- (17) Podiel nesplácaných úverov vo finančnom systéme je naďalej pomerne vysoký a dosahuje 9,4 %. Väčšina bánk však dosiahla významný pokrok pri plnení cieľov týkajúcich sa zníženia objemu nesplácaných úverov a celkový objem nesplácaných úverov sa od vrcholu v júni 2016 znížil do decembra 2018 o 50 %. Sekundárny trh ohrozených aktív získal dynamiku a banky takisto urýchlili odpisy a tempo nápravy nesplácaných úverov. V skladbe nesplácaných úverov majú stabilný vysoký podiel (65 %) nesplácané firemné úvery. V posledných rokoch orgány zaviedli celý rad právnych a inštitucionálnych reforiem v oblasti platobnej neschopnosti a vymáhania dlhov. Insolvenčné konania však v priemere stále trvajú dlho a trvalo vysoký je aj počet prebiehajúcich súdnych konaní. Právne a súdne rámce vo veľkej miere ovplyvňujú proces vymáhania a vyhládka na efektívnu reštitúciu kolaterálu. Dlhá priemerná lehota trvania postupov vymáhania negatívne vplyva na ceny nevýnosových aktív na trhu.
- (18) Reformy zamerané na zjednodušenie administratívy sa väčšinou obmedzujú na plošné zavádzanie dematerializácie konaní a zásady „jedenkrát a dosť“. Výsledky v oblasti administratívnej modernizácie by mali byť doplnené o výraznejšie administratívne zjednodušenie. Prioritou by malo byť najmä obmedzenie počtu dokumentov, ktoré sa musia predložiť, a buď nahradenie systémov udeľovania povolení jednoduchými vyhláseniami o súlade s platnými podmienkami, alebo v prípade citlivejších odvetví zjednodušením udeľovania povolení skrátením času potrebného na prijatie rozhodnutia a zavedením konkludentného schvaľovania. Zatiaľ nedošlo ani k zjednodušeniu postupov v konkrétnych odvetviach. Výška správnych poplatkov je naďalej neprimeraná, a to najmä v odvetví stavebníctva. Okrem toho nedostatky v plánovaní a monitorovaní verejného obstarávania narušujú hospodársku súťaž. Výsledky v oblasti verejného obstarávania by sa mohli zlepšiť zavedením štruktúrovaného a kvantifikovaného plánovania a zabezpečením dôkladnejšieho dohľadu nad fázou plnenia zmlúv. Napriek výraznému obmedzeniu priameho zadávania zákaziek medzi rokom 2017 a rokom 2018 je miera používania tohto spôsobu obstarávania naďalej vysoká.

- (19) V súvislosti s programom finančnej pomoci Portugalsko vynaložilo úsilie na zníženie regulačnej záťaže pre vysoko regulované povolania, najmä zavedením rámcového zákona z roku 2013. V niektorých prípadoch sa však tento pokrok zastavil alebo dokonca zvrátil prijatím osobitných predpisov pre jednotlivé povolania a zavedením zákazu podnikateľských skupín. Regulačné a administratívne obmedzenia podnikov a odborných služieb pretrvávajú, čo vyvoláva obavy, pokiaľ ide o hospodársku súťaž, úroveň cien, inovácie a kvalitu služieb. Zatiaľ neboli oznámené žiadne reformné plány v reakcii na odporúčania Komisie týkajúce sa regulácie odborných služieb ani v reakcii na hodnotenie Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) v rámci posudzovania hospodárskej súťaže z roku 2018, ktoré sa týkalo povolaní podliehajúcich samoregulácii (v spolupráci s portugalským orgánom na ochranu hospodárskej súťaže).
- (20) Podmienky prístupu podnikov k finančným prostriedkom sa v posledných rokoch zlepšili a podiel spoločností, ktoré označujú prístup k financovaniu za hlavnú brzdú investícií, v súčasnosti zodpovedá priemeru Únie. Portugalské orgány začali realizovať, resp. posilnili viaceré iniciatívy v tejto oblasti, ako napríklad program Capitalizar a iné programy zamerané na konkrétne typy spoločností alebo odvetví. Portugalské podniky sa však pri financovaní investícií zvyčajne vo veľkej miere spoliehajú na vlastné zdroje a do podnikov s vyššou produktivitou sa dostáva nedostatočné množstvo bankových úverov. Nízka úroveň investovaného kapitálu na pracovníka predstavuje hlavnú prekážku modernizácie výrobnéj štruktúry portugalského hospodárstva. V tejto súvislosti je dôležité, aby sa produktívne investície zvyšovali a zároveň postupne presmerovali k firmám s potenciálom rastu a v odvetviach s profilom vysokej produktivity. Hoci iné zdroje financovania, ako napríklad rizikový a vlastný kapitál, v posledných rokoch rástli, zostávajú výrazne nižšie ako priemer Únie.
- (21) Efektivita systému justície sa zvyšuje, no naďalej v ňom existujú kritické problémy, ku ktorým patrí zdĺhavosť konaní a veľký počet nevybavených vecí, a to najmä na správnych a daňových súdoch. Aj keď úsilie o boj proti korupcii pokračuje, predchádzanie korupcii zostáva problémom z dôvodu neexistencie koordinovanej stratégie a fragmentácie právomocí.
- (22) Investície do výskumu a vývoja sa v poslednom čase znovu zvýšili, ale stále nepostačujú na modernizáciu portugalského národného systému výskumu a inovácií. Po rokoch poklesu sa pomer výdavkov na výskum a vývoj k HDP nedávno zvýšil a v roku 2017 intenzita podnikového výskumu a rozvoja mierne prekročila intenzitu verejného výskumu a vývoja. Len malý pokrok sa dosiahol pri modernizácii štruktúry portugalského hospodárstva v snahe zvýšiť podiel pridanej hodnoty v oblasti výroby s vysokou technologickou náročnosťou a služieb založených na intenzívnom využívaní znalostí. Podpora investícií do nehmotných aktív vrátane výskumu a vývoja, ako aj manažérskych zručností, finančnej gramotnosti a digitálnych zručností, ktoré firmám umožňujú rásť, zvyšovať ich inovačnú kapacitu a vstupovať na vývozné trhy, predstavuje pre Portugalsko značný potenciál na rozvoj investícií a rast produktivity.
- (23) Kvôli nedostatočným námorným a železničným spojeniam je pre podniky orientované na vývoz zložitý využiť potenciál jednotného trhu. Vzhľadom na svoju geografickú polohu je Portugalsko prirodzenou námornou vstupnou bránou, najmä pokiaľ ide o transatlantické trasy. Včasné investície do nových kontajnerových terminálov v prístavoch Sines (Terminal Vasco da Gama), Leixões a Barreiro a finalizácia prebiehajúcich investičných projektov v ďalších hlavných portugalských prístavoch (Viana do Castelo, Leixoes, Aveiro, Figueira da Foz a Setúbal) by zvýšili kapacitu pre manipuláciu s nákladom. Pokiaľ ide o spojenia so Španielskom, železnice sa vo všeobecnosti naďalej využívajú nedostatočne (koridory východ – západ aj sever – juh). Vypracovanie komplexného plánu pre Pyrenejský polostrov zahŕňajúceho identifikáciu medzistupňov, terminálov a prepojení potrebných na to, aby bolo možné využiť výhody vyplývajúce z modernizácie španielskej siete, a rozvíjanie siete s rozchodom UIC, by pomohli zlepšiť výkonnosť medzinárodnej železničnej dopravy v Portugalsku.
- (24) K zaisteniu dlhodobého udržateľného rastu by prispeli investície do efektívneho využívania zdrojov, zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu. Predvídanie nepriaznivých následkov zmeny klímy, ako sú povodne a lesné požiare, je pre Portugalsko naďalej výzvou. Výzvy pretrvávajú, aj pokiaľ ide o dosiahnutie cieľa energetickej efektívnosti do roku 2020, a z najnovších údajov za rok 2017 vyplýva, že spotreba energie sa zvyšuje. Stále existuje veľký priestor na zlepšenie energetickej hospodárnosti budov a zníženie spotreby energie v podnikovom sektore. Lepšie cezhraničné prepojenie energetických sietí by mohlo umožniť zintenzívnenie hospodárskej súťaže a uľahčiť využívanie energie z obnoviteľných zdrojov.
- (25) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaniach, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. Portugalsku by sa tak umožnilo využiť tieto finančné prostriedky čo najlepšie so zreteľom na identifikované odvetvia, s prihliadnutím na regionálne rozdiely a osobitnú situáciu najvzdialenejších regiónov. Dôležitým predpokladom pre úspech týchto investícií je posilnenie administratívnej kapacity krajiny, pokiaľ ide o riadenie týchto prostriedkov.

- (26) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Portugalska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila program stability na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Portugalsku v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Portugalsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (27) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability na rok 2019 a jej stanovisko ⁽⁷⁾ je zohľadnené najmä v odporúčaní 1.
- (28) Rada na základe hĺbkového preskúmania vykonaného Komisiou a tohto posúdenia preskúmala národný program reforiem na rok 2019 a program stability na rok 2019. Jej odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú zohľadnené v ďalej uvedených odporúčaní 1 až 4. Tieto odporúčania prispievajú aj k plneniu odporúčaní pre eurozónu z roku 2019, a to najmä prvého, druhého a štvrtého z týchto odporúčaní. Fiškálne politiky uvedené v odporúčaní 1 uvedenom nižšie prispievajú okrem iného k odstraňovaniu nerovnováh súvisiacich s vysokou úrovňou verejného dlhu,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Portugalsko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Dosiahnuť strednodobý rozpočtový cieľ v roku 2020, po zohľadnení úľavy súvisiacej s mimoriadnymi udalosťami, pre ktoré je udelená dočasná odchýlka. Využiť neočakávané zisky na urýchlenie znižovania miery zadlženosti verejnej správy. Zlepšiť kvalitu verejných financií uprednostňovaním výdavkov podporujúcich rast a súčasným posilnením kontroly celkových výdavkov, nákladovej efektívnosti a primeraného rozpočtovania s osobitným dôrazom na trvalé zníženie nedoplatkov nemocníc. Zlepšiť finančnú udržateľnosť štátom vlastnených podnikov a zároveň zabezpečiť včasnejšie, transparentnejšie a komplexnejšie monitorovanie.
2. Prijatť opatrenia na riešenie segmentácie trhu práce. Zlepšiť úroveň zručností obyvateľstva, najmä ich digitálnu gramotnosť, a to aj zaistením toho, aby vzdelávanie dospelých viac zodpovedalo potrebám trhu práce. Zvýšiť počet absolventov vysokoškolského vzdelávania, najmä v oblasti prírodných vied a informačných technológií. Zlepšiť účinnosť a primeranosť záchrannej sociálnej siete.
3. Sústrediť hospodársku politiku v oblasti investícií na výskum a inovácie, infraštruktúru železničnej dopravy a prístavov, prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo a energetickú transformáciu a rozšírenie energetických prepojení a zohľadniť pritom regionálne rozdiely.
4. Umožniť rýchlejšie vymáhanie kolaterálu spojeného s nesplácanými úvermi zvýšením efektívnosti insolvenčných konaní a postupov vymáhania pohľadávok. Znížiť administratívne a regulačné zaťaženie podnikov, najmä obmedzením sektorových prekážok pri udeľovaní licencií. Vypracovať plán na zmiernenie obmedzení, ktorým podliehajú vysoko regulované povolania. Zvýšiť efektívnosť správnych a daňových súdov, najmä skrátením dĺžky konaní.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILÄ

⁽⁷⁾ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Rumunska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Rumunska na rok 2019****(2019/C 301/23)**

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 9 ods. 2,so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh ⁽²⁾, a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia prijala 21. novembra 2018 na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Rumunsko určila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.

- (2) Správa o Rumunsku na rok 2019 bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Rumunsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽³⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania pre jednotlivé krajiny prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Rumunska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020. Bolo v nej zahrnuté aj hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011, ktorého výsledky boli takisto uverejnené 27. februára 2019. Komisia na základe svojej analýzy dospela k záveru, že Rumunsko čelí makroekonomickým nerovnovážiam. Slabé miesta súvisia najmä s klesajúcou nákladovou konkurencieschopnosťou a prehlbujúcim sa deficitom bežného účtu v kontexte expanzívnej fiskálnej politiky a nepredvídateľného podnikateľského prostredia. Nedávne legislatívne iniciatívy predstavujú riziká pre fungovanie finančného sektora a môžu poškodiť súkromné investície.
- (3) Rumunsko predložilo 9. mája 2019 svoj národný program reforiem na rok 2019 a 8. mája 2019 svoj konvergenčný program na rok 2019. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi týmito programami sa obidva programy posudzovali súčasne.
- (4) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na roky 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁴⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (5) Na Rumunsko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu. Vláda vo svojom konvergenčnom programe na rok 2019 plánuje celkový deficit 2,8 % hrubého domáceho produktu (HDP) v roku 2019 a jeho následné postupné znižovanie na 2,0 % HDP v roku 2022. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁵⁾ sa strednodobý rozpočtový cieľ, ktorým je štrukturálny deficit vo výške 1 % HDP, neplánuje dosiahnuť v programovom období. Podľa konvergenčného programu sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP do roku 2022 zostane pod úrovňou 40 %. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, je optimistický. Navyše platí, že opatrenia potrebné na podporu plánovaných cieľových deficitov neboli dostatočne konkretizované.
- (6) Rada 22. júna 2018 v súlade s článkom 121 ods. 4 zmluvy skonštatovala, že v roku 2017 bola v Rumunsku zaznamenaná značná odchýlka od postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu. Vzhľadom na zistenú značnú odchýlku Rada 22. júna 2018 vydala odporúčenie ⁽⁶⁾, v ktorom Rumunsku odporučila, aby prijalo opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, že nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov ⁽⁷⁾ v roku 2018 neprekročí 3,3 % a v roku 2019 5,1 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,8 % HDP. Rada prijala 4. decembra 2018 rozhodnutie (EÚ) 2018/2020 ⁽⁸⁾, ktorým sa stanovuje, že Rumunsko neprijalo účinné opatrenia v reakcii na odporúčanie Rady z 22. júna 2018, a vydala revidované odporúčanie ⁽⁹⁾. Rada v odporúčaní zo 4. decembra 2018 požiadať Rumunsko, aby prijalo opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, že

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 98.

⁽⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁵⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

⁽⁶⁾ Odporúčanie Rady z 22. júna 2018 s cieľom napraviť značnú zistenú odchýlku od postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu v Rumunsku (Ú. v. EÚ C 223, 27.6.2018, s. 3).

⁽⁷⁾ Čisté primárne verejné výdavky pozostávajú z celkových verejných výdavkov bez úrokových výdavkov, výdavkov na programy Únie plne hradených z fondov Únie a nediskrečných zmien vo výdavkoch na dávky v nezamestnanosti. Tvorba hrubého fixného kapitálu financovaná z vnútroštátnych zdrojov je rovnomerne rozložená na obdobie štyroch rokov. Diskrečné opatrenia na strane príjmov alebo zvýšenia príjmov vyplývajúce z právnych predpisov sú zohľadnené. Jednorazové opatrenia na strane príjmov aj výdavkov sú vzájomne započítané.

⁽⁸⁾ Rozhodnutie Rady (EÚ) 2018/2020 zo 4. decembra 2018, ktorým sa stanovuje, že Rumunsko neprijalo účinné opatrenia v reakcii na odporúčanie Rady z 22. júna 2018 (Ú. v. EÚ L 323, 19.12.2018, s. 16).

⁽⁹⁾ Odporúčanie Rady zo 4. decembra 2018 s cieľom napraviť značnú zistenú odchýlku od postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu v Rumunsku (Ú. v. EÚ C 460, 21.12.2018, s. 1).

nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2019 neprekročí 4,5 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 1,0 % HDP. Rada 14. júna 2019 prijala rozhodnutie (EÚ) 2019/1002 ⁽¹⁰⁾, ktorým sa stanovuje, že Rumunsko neprijalo účinné opatrenia v reakcii na odporúčanie Rady zo 4. decembra 2018. Na základe výsledných údajov z roku 2018 sa navyše zistilo, že Rumunsko sa v roku 2018 nachádzalo v situácii značnej odchýlky od odporúčanej úpravy. Komisia v súlade s článkom 121 ods. 4 zmluvy a článkom 10 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97 vydala 5. júna 2019 varovanie pre Rumunsko týkajúce sa skutočnosti, že v roku 2018 bola zaznamenaná značná odchýlka od postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu. Rada 14. júna 2019 prijala následné odporúčanie ⁽¹¹⁾, v ktorom potvrdila, že Rumunsko bude musieť prijať opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, aby nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2019 neprekročila 4,5 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 1,0 % HDP. Z prognózy Komisie z jari 2019 vyplýva, že v roku 2019 existuje riziko odchýlky od uvedeného odporúčania.

- (7) Rada vo svojom odporúčaní zo 14. júna 2019 odporučila Rumunsku, aby prijala opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, že nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2020 neprekročí 5,1 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,75 % HDP. Z prognózy Komisie z jari 2019 za predpokladu nezmenenej politiky vyplýva, že v roku 2020 existuje riziko odchýlky od uvedenej požiadavky. V prognóze Komisie z jari 2019 sa okrem toho predpokladal deficit verejných financií na rok 2019 a na rok 2020 nad referenčnou hodnotou 3 % HDP stanovenou v zmluve. Rada celkovo zastáva názor, že od roku 2019 budú potrebné ďalšie významné opatrenia na dodržiavanie ustanovení Paktu stability a rastu, a to vzhľadom na značne sa zhoršujúci fiškálny výhľad, v súlade s odporúčaním Rady zo 14. júna 2019 s cieľom napraviť značnú zistenú odchýlku od postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu.
- (8) Rumunsko vo svojom rozpočtovom plánovaní pravidelne ignoruje ustanovenia vnútroštátneho fiškálneho rámca. Vnútroštátne pravidlo o štrukturálnom deficite vyžaduje splnenie strednodobého rozpočtového cieľa, ktorým je štrukturálny deficit nepresahujúci 1 % HDP, alebo približovanie sa k tomuto cieľu. V roku 2016 sa Rumunsko od strednodobého rozpočtového cieľa odchýlilo a odvtedy sa od neho vzdáva, čo je v rozpore s vnútroštátnym pravidlom o deficite. Dve úpravy rozpočtu na rok 2018 prijaté na jeseň 2018 sa opäť odchýlili od niekoľkých pomocných pravidiel, ktoré zakazujú zvýšenie deficitu a výdavkových stropov počas prebiehajúceho rozpočtového roka. Rozpočet na rok 2019, ktorý vláda prijala vo februári 2019 a parlament schválil v marci, sa opäť odchýlil od viacerých rozpočtových pravidiel vrátane pravidla o štrukturálnom deficite. Okrem toho, rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, orgány neposlali parlamentu aktualizáciu strednodobej fiškálnej stratégie v stanovenej lehote, t. j. do augusta, čím oslabili jeho usmerňovaciu úlohu. Orgány ďalej, rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, nedodržiavali požiadavku podpísať vyhlásenie, že rozpočet na rok 2019 a fiškálna stratégia sú v súlade s rozpočtovými pravidlami a so zásadami fiškálnej zodpovednosti.
- (9) Dodržiavanie daňových predpisov zostáva na nízkej úrovni. Pokiaľ ide o daň z pridanej hodnoty, rozdiel medzi teoreticky očakávanými a skutočne vybranými príjmami stále zostáva veľmi vysoký. Rozsiahla neformálna ekonomika predstavuje ďalšiu výzvu pre dodržiavanie daňových predpisov, zatiaľ čo vysoká miera nevykazovanej práce oberá štátny rozpočet o značné zdroje. Okrem toho prevládajú platby v hotovosti, čím sa uľahčujú daňové úniky. Rumunsko dosiahlo v uplynulom roku obmedzený pokrok pri plnení opakovaného odporúčania, aby posilnilo dodržiavanie daňových predpisov a výber daní. Zavádzanie elektronických registračných pokladníc napojených na IT systém daňovej správy prebieha dosť pomaly. Daňová správa podniká kroky na vytvorenie systému hodnotenia rizík na kontrolu daňovníkov.
- (10) Po niekoľkých rokoch úsilia o konsolidáciu finančného sektora sa finančná stabilita v roku 2018 ocitla pod tlakom vzhľadom na súbor vládnych a parlamentných legislatívnych iniciatív. Daň z majetku bánk, ktorú koncom decembra 2018 zaviedla vláda formou mimoriadneho nariadenia bez posúdenia vplyvu či konzultácie so zainteresovanými stranami, vyvolala množstvo vážnych obáv týkajúcich sa jej negatívneho vplyvu na prudenciálnu situáciu bánk, vykonávanie menovej politiky a v konečnom dôsledku na investície a hospodársky rast. Spôsob jej zavedenia a jej ustanovenia mali významný nepriaznivý vplyv na výmenný kurz, schopnosť vlády požičať si na trhu a v konečnom dôsledku aj na to, ako zainteresované strany vnímajú operačné riziká. Niektoré sporné aspekty dane sa síce v marci 2019 zmenili, no tieto zmeny boli opäť prijaté formou mimoriadneho nariadenia vlády a bez posúdenia vplyvu. Najproblematickejšie aspekty dane z celkového majetku bánk sa vypustili. Podľa

⁽¹⁰⁾ Rozhodnutie Rady (EÚ) 2019/1002 zo 14. júna 2019, ktorým sa stanovuje, že Rumunsko neprijalo účinné opatrenia v reakcii na odporúčanie Rady zo 4. decembra 2018 (Ú. v. EÚ L 163, 20.6.2019, s. 62).

⁽¹¹⁾ Odporúčanie Rady zo 14. júna 2019 s cieľom napraviť značnú zistenú odchýlku od postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu v Rumunsku (Ú. v. EÚ C 210, 21.6.2019, s. 1).

novej formulácie však daň môže narušiť úverové stimuly, čo by mohlo viesť k nesprávnemu prerozdeleniu úverov v hospodárstve. Mali by sa posúdiť potenciálne dôsledky týchto zmien na transmisiiu menovej politiky. Niekoľko legislatívnych iniciatív, ktoré parlament prijal na konci roka 2018, hoci ich ústavný súd v marci 2019 vyhlásil za protiústavné, vytvára dodatočný tlak na bankový sektor a posilňuje celkové pocitovanie právneho rámca ako nepredvídateľného. Na základe skúseností z minulosti možno predpokladať, že by zákonodarný orgán mohol tieto iniciatívy opäť predložiť.

- (11) Nový zákon o dôchodkoch, ktorý parlament prijal v decembri 2018, pravdepodobne predstavuje riziko pre udržateľnosť verejných financií. Dôchodkový bod, t. j. hlavný parameter použitý na indexáciu dôchodkov, sa má v septembri 2019 zvýšiť o 15 % a v septembri 2020 o 40 %. Zákonom o dôchodkoch by sa zmenilo niekoľko parametrov, ktoré sa používajú na výpočet dôchodkových dávok. Predovšetkým sa má zvýšiť hodnota dôchodkového bodu, keďže faktor indexácie existujúcich dôchodkov by sa už nepribližoval k cenám, ale namiesto toho by bol trvalo zložený z miezd a cien. Okrem toho sa skráti obdobie prispievania, ktoré sa používa na výpočet dôchodku osoby, čo povedie k vyšším dôchodkovým výdavkom na nové dôchodky. Zrušenie korekčného indexu pre nové dôchodky (ktorý čiastočne viazal prvý dôchodok na mzdy) však zmierni celkové zvýšenie výdavkov na dôchodky spôsobené ostatnými parametrami. Niektoré štrukturálne problémy, ktoré ovplyvňujú primeranosť dôchodkov, zostávajú nevyriešené. Skutočný priemerný vek odchodu do dôchodku sa približuje priemeru Únie, ale nie je rovnaký u žien a mužov. V spojení s kratšími obdobiami prispievania v prípade žien to vedie k značnému rodovému rozdielu vo výške dôchodkov.
- (12) Reforma dôchodkového systému zavedená v roku 2008 sa postupne zrušila. Po opakovanom odklade plánovaných zvýšení príspevkov do dôchodkových fondov druhého piliera, ktoré mali do roku 2016 dosiahnuť 6 % hrubej mzdy, sa príspevky od roku 2018 znížili na 3,75 % hrubej mzdy. Dôchodkové fondy druhého piliera boli ďalej oslabené súborom opatrení, ktoré prijala vláda formou mimoriadneho nariadenia na konci roka 2018. Stanovilo sa, že po minimálne päťročnom období prispievania sa príspevky do týchto fondov stávajú dobrovoľnými. Minimálne kapitálové požiadavky na spoločnosti spravujúce dôchodkové fondy druhého piliera sa výrazne zvýšili, čo vyvolalo riziko odchodu spoločností spravujúcich fondy z rumunského trhu. Výrazne sa pritom znížili správne poplatky účtované z hrubých príspevkov, čo môže ovplyvniť finančné výsledky spoločností spravujúcich fondy a zvýšiť pravdepodobnosť odchodu z trhu. Mohlo by to mať negatívny vplyv na rozvoj miestneho kapitálového trhu a skupiny inštitucionálnych investorov a zároveň pripraviť hospodárstvo o veľmi potrebný zdroj dlhodobých investícií. Oslabenie alebo zrušenie druhého piliera bude mať navyše za následok menej diverzifikovaný dôchodkový príjem a vystaví dôchodky väčším politickým a demografickým rizikám. V marci 2019 vláda formou mimoriadneho nariadenia zachovala nové minimálne kapitálové požiadavky na spoločnosti spravujúce fondy, ale lehotu na zaplatenie celého dodatočného kapitálu odložila na december 2019. V máji 2019 vláda výrazne znížila minimálne kapitálové požiadavky na spoločnosti spravujúce dôchodkové fondy, čím sa čiastočne vykompenzovalo zvýšenie, o ktorom rozhodla v decembri 2018. Ostatné ustanovenia v mimoriadnom nariadení z decembra 2018, ktoré ohrozujú životaschopnosť dôchodkových fondov druhého piliera, zmenené neboli.
- (13) Výzvy spojené s kvalitou a inkluzívnosťou systému vzdelávania a odbornej prípravy majú negatívny vplyv na potenciál inkluzívneho rastu Rumunska. Výdavky na školstvo napriek zvýšeniu rozpočtu na rok 2019 dosahujú stále jednu z najnižších úrovní v Únii, najmä na stupňoch vzdelávania, ktoré sú kľúčové z hľadiska prevencie predčasného ukončenia školskej dochádzky (ktoré dosahuje stále vysokú úroveň), z hľadiska zabezpečenia rovnakých príležitostí a riešenia nerovností v neskorších fázach života. Účasť na kvalitnom vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve je stále pod priemerom Únie, čiastočne aj z dôvodu nedostatku zariadení. Toto má dôsledky na účasť žien na trhu práce, ako aj včasné získavanie zručností. Modernizácia siete škôl a optimalizácia so zámerom reagovať na demografický vývoj zaostávajú, pričom 10 % škôl je preplnených a 58 % škôl má nadmernú kapacitu. Získavanie základných a digitálnych zručností sprevádzajú značné problémy. Schopnosť učiteľov uplatňovať prístup zameraný na žiaka nie je dostatočne rozvinutá. Rozdiely medzi mestom a vidiekom pretrvávajú a zraniteľné skupiny vrátane Rómov majú naďalej obmedzený prístup ku kvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu.

- (14) Trh práce sa nachádza pod rastúcim tlakom, keďže miera nezamestnanosti je veľmi nízka (4,2 % v roku 2018), zatiaľ čo množstvo pracovných síl klesá a stále pretrvávajú nedostatky zručností. Nízka je miera ekonomickej aktivity žien, najmä mladých žien a žien v strednom veku. Dôvodom sú najmä osobné a rodinné povinnosti a nízka účasť detí vo veku od 0 do 3 rokov na formálnej starostlivosti o deti. Aktívne politiky trhu práce poskytujú len obmedzenú odozvu na potreby trhu práce, pričom opatrenia sa zameriavali skôr na finančné stimuly než na individuálne prispôbené a komplexné prístupy. Oneskorenie plánovanej reformy verejných služieb zamestnanosti predstavuje naďalej značnú prekážku pre modernizáciu poskytovania služieb pre zamestnávateľov a nezamestnaných. Zvyšovanie úrovne zručností a poskytovanie integrovaných služieb je takisto slabé. Zručnosti sa nevyvíjajú v súlade s potrebami rozvíjajúcich sa hospodárskych odvetví, pričom 81 % zamestnávateľov má pri obsadzovaní voľných pracovných miest ťažkosti. Kým sektor IKT rastie, počet Rumunov vo veku 20 – 29 rokov s vysokoškolským vzdelaním v oblasti vedy, techniky, inžinierstva alebo matematiky sa v rokoch 2014 až 2016 znížil. V súčasnosti neexistuje hodnotenie potrieb zručností na globálnej úrovni alebo na úrovni jednotlivých odvetví a doteraz sa v oblasti zručností nevyužíva prognostika, čo bráni adaptácii systému vzdelávania a odbornej prípravy na potreby trhu práce. Začalo sa zavádzanie duálneho odborného vzdelávania a prípravy s cieľom riešiť nedostatok zručností. Študenti a rodičia však odborné vzdelávanie a prípravu stále považujú za druhoradú možnosť a z relatívne nízkej miery zamestnanosti čerstvých absolventov odborného vzdelávania a prípravy vyplýva, že relevantnosť pre trh práce predstavuje problém. Vysokoškolské vzdelávanie nie je dostatočne prispôbené pracovnému trhu. Hoci sa úroveň dosiahnutia terciárneho vzdelania za posledné desaťročie zdvojnásobila, je naďalej nízka.
- (15) Napriek nedávnomu zlepšeniu je chudoba a nerovnosť príjmov naďalej vysoká a regionálne rozdiely sa prehľbujú. Jeden z troch Rumunov je stále ohrozený chudobou a sociálnym vylúčením, pričom sa to viac týka najmä skupín, ako sú deti, Rómovia, osoby so zdravotným postihnutím a starší ľudia. Sociálne služby majú nedostatočnú kvalitu a pokrytie, ako aj nerovnomerné geografické rozloženie, ktoré neodzrkadľuje špecifické potreby komún. Len približne 20 % územnosprávnych celkov prevádzkuje licencované sociálne služby. Služby sa zvyčajne sústreďujú okolo bohatších alebo mestských oblastí, pričom potreby sú naliehavejšie v chudobnejších, vidieckych oblastiach a regiónoch. Obmedzená integrácia služieb v oblasti zamestnania, vzdelávania, zdravotníctva a sociálnej starostlivosti neumožňuje udržateľné začlenenie rôznych znevýhodnených skupín. Podpora nezávislého spôsobu života osôb so zdravotným postihnutím a ich prístupu k zamestnaniu je limitovaná. Situácia rómskej komunity sa veľmi nezlepšila. Miera deprivácie v oblasti bývania je najvyššia v Únii a škodí sociálnemu začleneniu. Politiky bývania sa realizujú decentralizovane bez strategického rámca a chudobné komunity často nemajú dostatok finančných prostriedkov. Sociálny referenčný index, ktorý sa používa ako základ väčšiny sociálnych dávok, nebol aktualizovaný od roku 2008 a jeho hodnota sa vo vzťahu k minimálnej mzde výrazne znížila. V dôsledku toho sa miera chudoby u ľudí s nízkou a veľmi nízkou intenzitou práce od roku 2010 zvýšila o polovicu. Neprimerané je aj sociálne zabezpečenie atypických pracovníkov. Jeden z troch atypických pracovníkov je vystavený riziku závažnej materiálnej deprivácie. Nádenníci a sezónni pracovníci nemajú formálny prístup k právam sociálneho zabezpečenia, ktoré zahŕňajú nezamestnanosť, materskú dovolenku, nehody a pracovné úrazy. Implementácia reformy minimálneho inkluzívneho príjmu, ktorá sa začala v roku 2016 a ktorá by zvýšila pokrytie a primeranosť sociálnej pomoci, bola odložená do roku 2021.
- (16) Sociálny dialóg sa vyznačuje nízkym rozsahom pôsobnosti kolektívnej zmluvy, a to najmä na odvetvovej úrovni, čiastočne z dôvodu súčasného zariadenia odvetví. Orgány iniciovali plány na revíziu definície hospodárskych odvetví, ale dohoda sa zatiaľ nedosiahla. Okrem rámca kolektívneho vyjednávania nedochádza k včasnému a zmysluplnému zapojeniu sociálnych partnerov do politických otázok a reforiem. Sociálny dialóg sa väčšinou uskutočňuje formálne, v rámci Hospodárskej a sociálnej rady a vo výboroch pre sociálny dialóg. Napriek ustálenému rámcu dialógu a konzultácií sa však stabilita a úloha týchto inštitúcií v minulom roku oslabila.
- (17) Po rokoch mierneho rastu miezd zažíva Rumunsko jednu z najvyšších mier rastu miezd v Únii. Dopomohli k tomu vládne opatrenia na zvýšenie minimálnych miezd a miezd vo verejnom sektore, rekordne nízka miera nezamestnanosti a štrukturálny nedostatok pracovnej sily. Minimálna mzda sa naďalej stanovuje nesystematicky, bez objektívneho mechanizmu. Viacnásobné zvyšovanie v priebehu rokov viedlo k tomu, že jeden z troch zamestnancov v roku 2017 dostával minimálnu mzdu, čo je takmer štyrikrát toľko ako v roku 2011.
- (18) Systém zdravotnej starostlivosti čelí mnohým výzvam. Nízka miera financovania, neefektívne využívanie verejných zdrojov a nedostatočné reformy obmedzujú efektivitu systému zdravotnej starostlivosti. Výsledkom pretrvávajúcej emigrácie je značný nedostatok lekárov a zdravotných sestier. Infraštruktúra zdravotnej starostlivosti a prevaha neformálnych platieb predstavujú aj naďalej zdroj obáv. Ľudia na vidieku a zraniteľné skupiny majú obmedzený prístup k službám zdravotnej starostlivosti. Tieto faktory sa následne negatívne prejavujú na zdravotnom stave ľudí, ktorý je napriek nedávnomu zlepšeniu stále pod priemerom Únie. Nesmierne potrebné zlepšenie komunitnej

starostlivosti mešká. Pilotný projekt zriadenia centier komunitnej starostlivosti sa začal s oneskorením, čo ovplyvnilo zavádzanie integrovaných služieb starostlivosti. Odvetvie dlhodobej starostlivosti nedokáže reagovať na rýchle starnutie populácie. Existuje veľmi málo poskytovateľov služieb domácej a dennej starostlivosti a tieto služby sa vyskytujú najmä v oblastiach s vyšším príjmom. Pokrytie dlhodobej starostlivosti a verejné výdavky na ňu patria k najnižším v Únii a slabý je aj prístup k dlhodobej starostlivosti, rehabilitácii či paliatívnej starostlivosti.

- (19) Rumunské vyhliadky na rast obmedzuje stále slabá kvalita infraštruktúry, a to aj v odvetviach dopravy, energetiky, odpadového hospodárstva a odpadových vôd. Napriek významným verejným investíciám po vstupe Rumunska do Únie je jeho fyzická infraštruktúra stále nedostatočne rozvinutá. Veľmi slabý je celkový stav a aj spoľahlivosť cestných a železničných sietí. Infraštruktúra nestíha držať krok s dopravným dopytom, ktorý vytvára rozvíjajúce sa hospodárstvo. Cestná sieť patrí k najmenej rozvinutým v Únii a reforma železničného sektora zaostáva. Za posledných päť rokov došlo k výraznému nárastu emisií skleníkových plynov z cestnej dopravy. Výrazne nedostatočné investície do údržby navyše spôsobili zníženie rýchlosti vlakov a ovplyvnili dodacie lehoty nákladnej železničnej prepravy. Mestská doprava trpí chronickým nedostatkom financií, slabou organizáciou odvetvia a nízkou administratívnou kapacitou miestnych poskytovateľov. Nedostatky okrem toho naďalej vykazujú oblasti energetiky, odpadového hospodárstva, infraštruktúry vodného hospodárstva a odpadových vôd a prepojenia energetických sietí. Systém odpadového hospodárstva sa aj naďalej vyznačuje veľmi nízkou mierou recyklácie komunálneho odpadu a vysokou mierou výskytu skládok. Naďalej pretrvávajú problémy, pokiaľ ide o dosiahnutie cieľa v oblasti energetickej efektívnosti, a zlepšiť treba najmä zvyšovanie energetickej účinnosti budov, ktoré dosť zaostáva.
- (20) Celková inovačná schopnosť Rumunska je stále nízka a jeho konkurencieschopnosť v budúcnosti ohrozujú veľké rozdiely v produktivite a inováciách medzi domácimi podnikmi a firmami v rukách zahraničných majiteľov. Investície Rumunska do výskumu a vývoja sú najnižšie v Únii (0,5 % HDP) a verejné výdavky na výskum a vývoj sa ešte znížili z 0,32 % HDP v roku 2011 na 0,21 % HDP v roku 2017, čo bráni akémukoľvek budovaniu kapacít. Kvalita verejnej vedeckej základne je tak stále veľmi nízka a prepojenie medzi vedou a podnikmi nie je dostatočne rozvinuté. Keďže počet absolventov terciárneho vzdelávania v oblasti vedy, techniky, inžinierstva a matematiky ďalej klesá, pre inovačný potenciál rumunského hospodárstva veľkú výzvu predstavuje nedostatok zručností. Pre zlepšenie schopnosti Rumunska inovovať a konkurovať je kľúčovou digitalizácia. Rumunsko dosahuje slabé výsledky v mnohých zložkách digitálneho hospodárstva a sociálneho indexu vrátane digitálnych verejných služieb, digitálnych zručností obyvateľstva ako celku a digitalizácie podnikov.
- (21) Rumunsko dosiahlo obmedzený pokrok pri plnení odporúčania týkajúceho sa posilnenia prioritizácie a prípravy projektov vo verejných investíciách. Ministerstvo financií je zodpovedné za prípravu prioritného zoznamu verejných investičných projektov nad 100 miliónov RON (21 miliónov EUR) a monitorovanie ich realizácie, ale projekty riadia príslušné ministerstvá. Zoznam prioritných projektov v súčasnosti obsahuje 136 projektov, najmä v oblasti dopravy. Väčšina týchto prioritných projektov by mohla byť spolufinancovaná z finančných prostriedkov Únie. Čerpanie fondov Únie brzdia faktory ako obmedzená administratívna kapacita na prípravu, stanovenie priorít a realizáciu veľkých investičných projektov. Hoci sa nedávno začali pripravovať veľké projekty v oblasti infraštruktúry, z ktorých niektoré už aj boli poslané Európskej komisii na schválenie, stále chýbajú niektoré dôležité projekty, ako napríklad diaľnica Sibiu – Pitești (prepojenie s koridormi TEN-T medzi Rýnom a Dunajom a medzi Orientom a východným Stredozemím), a realizácia projektov vo všeobecnosti stále mešká. Okrem toho, čerpanie finančných prostriedkov Únie sa doteraz zabezpečovalo projektmi pripravenými na predchádzajúce programové obdobie, zatiaľ čo balík nových projektov na aktuálne obdobie ešte nie je celkom úplný.
- (22) Efektívne verejné obstarávanie je kľúčom k dosiahnutiu dôležitých politických cieľov v Rumunsku, ku ktorým patria efektívne verejné výdavky, modernizácia verejnej správy a podpora inovácií, udržateľného a inkluzívneho rastu. V plnení špecifického odporúčania, aby krajina zlepšila transparentnosť verejného obstarávania, dosiahlo Rumunsko minimálny pokrok. Efektivita verejného obstarávania je naďalej problematická, a ide pritom o nezvratnosť určitých opatrení, najmä o zefektívnenie kontroly *ex ante*. V národnej stratégii verejného obstarávania sa kladie dôraz na význam jednotnej kontroly *ex ante*, ktorú vykonáva Národná agentúra pre verejné obstarávanie. Opakujujúce sa legislatívne iniciatívy môžu ohroziť splnenie cieľov stratégie. Predvídateľnosť a stabilita právnych predpisov v oblasti verejného obstarávania sú naďalej dôležitými výzvami a národná stratégia verejného obstarávania nie je plne implementovaná.

- (23) Spôsoby výkonu verejnej politiky sú čoraz menej predvídateľné, čím sa vytvára tlak na podnikateľské prostredie. Nedávnym príkladom je prijatie mimoriadneho vládneho nariadenia, ktoré obsahuje súbor ďalekosiahlych opatrení s vplyvom na fungovanie bankového sektora, správcov dôchodkových fondov druhého piliera a energetické a telekomunikačné spoločnosti, a to bez konzultácie so zainteresovanými stranami či posúdenia vplyvu. Posúdenia regulačného vplyvu sú naďalej formalitou, pričom ich kvalita a skutočné využitie sa v jednotlivých odvetviach značne rôznia. Kontrola kvality posúdení regulačného vplyvu a návrhov politických opatrení je dosť obmedzená. Neexistuje udržateľný mechanizmus monitorovania politiky s transparentným systémom podávania správ a hodnoteniami *ex post*. Dôležité legislatívne iniciatívy sa často oznamujú tesne pred prijatím. Zapojenie zainteresovaných strán do návrhu a uskutočňovania reforiem je slabé a len zriedkavo prebieha skutočný dialóg, a to napriek tomu, že inštitucionálne štruktúry na takýto dialóg sú k dispozícii. Ťažkopádne administratívne postupy postihujú najmä malé a stredné podniky. Napríklad zatažujúce administratívne postupy pri zakladaní podnikov, ako aj regulačné požiadavky kladené na poskytovateľov služieb vrátane regulovaných povolaní bránia ďalšiemu rozvoju trhu. Prijatie príslušných právnych predpisov v oblasti riadenia ľudských zdrojov vo verejnej správe stále mešká. Vysoká fragmentácia zodpovednosti a zdrojov ovplyvňuje, najmä na miestnej úrovni, konzistentnosť a dostupnosť poskytovaných verejných služieb. Celostátne a regionálne stratégie pre jednotlivé verejné služby sa nepremietajú verne do integrovaných opatrení na regionálnej a miestnej úrovni. Financovanie verejných služieb je v jednotlivých častiach krajiny nerovnomerné a často nezodpovedá miestnym potrebám. Prehliadajú sa také faktory, ako napríklad jednotný strategický prístup podľa druhu služieb, existujúce medzery a potreby rozvíjať nové služby. Príjmy miestnych orgánov nie sú dostatočne stabilné a predvídateľné. Prijalo sa málo opatrení na zlepšenie rovnováhy medzi úlohami, ktoré sa majú decentralizovať, a pridelovaním finančných prostriedkov, ktoré miestnym orgánom umožňujú poskytovať kvalitné služby. Na zvýšenie administratívnej kapacity na miestnej úrovni sú potrebné ďalšie opatrenia.
- (24) Štátom vlastnené podniky majú kľúčový význam pre sektory kritickej infraštruktúry, napríklad pre energetiku a železničnú dopravu. Ich hospodárska a finančná výkonnosť sa v dôsledku priaznivého makroekonomického prostredia v poslednom čase zlepšila. Transparentnosť a zverejňovanie finančných a prevádzkových výsledkov sa však nezlepšili a pravidlá správy a riadenia spoločnosti sa naďalej uplatňujú zriedkakedy. Ako konkrétne príklady možno spomenúť opakované vymenúvanie dočasných správnych rád, odchýlky od ducha zákona a nepoužívanie zákonom ustanovených donucovacích nástrojov v prípade spoločností, ktoré nedodržiavajú predpisy. Riziko, že právne predpisy o štátnych podnikoch sa výrazne oslabia, nie je zažehnané. Výsledkom je zvrátenie pokroku dosiahnutého v nadväznosti na odporúčania pre jednotlivé krajiny z rokov 2015 a 2016. V dôsledku toho sa zhoršujú kľúčové podmienky na podporu efektívneho využívania verejných zdrojov a vzniká priestor pre deformované investičné rozhodnutia. Prevod vlastníctva viacerých väčších štátom vlastnených podnikov na nový štátny rozvojový a investičný fond si bude vyžadovať dôsledné uplatňovanie prísnych pravidiel správy a riadenia, čo platí tak pre fond, ako aj pre spoločnosti v jeho portfóliu.
- (25) Vývoj počas uplynulého roka vyvolal obavy o dodržiavanie zásady právneho štátu a posilnil predchádzajúce vážne obavy týkajúce sa nezvratnosti a udržateľnosti skoršieho pokroku, ktoré Rumunsko dosiahlo v reformách systému súdnictva a v boji proti rozsiahlej korupcii. Tieto problematické body sú predmetom monitorovania v rámci mechanizmu spolupráce a overovania. V súčasnosti začali platiť novely troch zákonov o justícii, ktoré obsahujú niekoľko opatrení, ktorými sa oslabia právne záruky nezávislosti súdnictva. Tieto zmeny pravdepodobne narušia účinnosť každodennej práce sudcov a prokurátorov, ako aj dôveru verejnosti v súdnictvo. Vyvíja sa tlak na súdne inštitúcie a jednotlivých sudcov, a to aj vytvorením špecializovanej sekcie trestného stíhania pre trestné činy, ktoré údajne spáchali sudcovia. Prebiehajúce kroky na zmenu trestného zákonníka a trestného poriadku by mali negatívny vplyv na účinnosť vyšetrovaní trestných činov a súdnych konaní a zároveň by sa nimi zúžilo chápanie korupcie ako trestného činu. Ďalšie obavy sa týkajú procesov prepúšťania a vymenúvania vyšších sudcov. Z najnovších vyhlásení vyplýva, že opatrenia týkajúce sa reformy systému súdnictva sa možno prehodnotia.
- (26) V rámci mechanizmu spolupráce a overovania Komisia aj naďalej sleduje reformu súdnictva a boj proti korupcii v Rumunsku. Tieto oblasti preto nie sú zahrnuté v odporúčaniach pre jednotlivé krajiny týkajúcich sa Rumunska, ale sú dôležité pre rozvoj pozitívneho sociálno-ekonomického prostredia v krajine.

- (27) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaní, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. To by Rumunsku umožnilo vo vybraných odvetviach využiť uvedené prostriedky čo najlepšie a pritom zohľadniť aj regionálne rozdiely. Dôležitým predpokladom pre úspech týchto investícií je posilnenie administratívnej kapacity krajiny, pokiaľ ide o riadenie týchto prostriedkov.
- (28) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Rumunska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila konvergenčný program na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Rumunsku v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Rumunsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (29) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala konvergenčný program na rok 2019 a jej stanovisko⁽¹²⁾ je zohľadnené najmä v odporúčaní 1.
- (30) Rada na základe hĺbkového preskúmania Komisie a tohto posúdenia preskúmala národný program reforiem na rok 2019 a konvergenčný program na rok 2019. Jej odporúčania podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú zohľadnené v odporúčaní 1, 2, 3 a 5. Fiškálne politiky uvedené nižšie v odporúčaní 1 prispievajú okrem iného k odstraňovaniu nerovnováh súvisiacich s konkurencieschopnosťou a zahraničnou pozíciou,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Rumunsko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Zabezpečiť súlad s odporúčaním Rady zo 14. júna 2019 s cieľom napraviť značnú odchýlku od postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu. Zabezpečiť úplné uplatňovanie fiškálneho rámca. Posilniť daňovú disciplínu a výber daní.
2. Zachovať finančnú stabilitu a odolnosť bankového sektora. Zabezpečiť udržateľnosť verejného dôchodkového systému a dlhodobú životaschopnosť dôchodkových fondov druhého piliera.
3. Zvýšiť kvalitu a inkluzívnosť vzdelávania, najmä v prípade Rómov a iných znevýhodnených skupín. Zlepšiť zručnosti vrátane digitálnych, a to najmä zvýšením relevantnosti odborného vzdelávania a prípravy a vysokoškolského vzdelávania pre trh práce. Zvýšiť pokrytie a kvalitu sociálnych služieb a dokončiť reformu minimálneho inkluzívneho príjmu. Zlepšiť fungovanie sociálneho dialógu. Zabezpečiť, aby sa minimálna mzda stanovovala na základe objektívnych kritérií, v súlade s tvorbou pracovných miest a konkurencieschopnosťou. Zlepšiť prístup k zdravotnej starostlivosti a jej nákladovú efektívnosť, a to aj prostredníctvom posunu k ambulantnej starostlivosti.
4. Zamerať hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na dopravu, a najmä na jej udržateľnosť, na nízkouhlíkovú energiu a energetickú efektívnosť, environmentálnu infraštruktúru a inovácie, berúc ohľad na regionálne rozdiely. Zlepšiť prípravu a prioritizáciu veľkých projektov a zrýchliť ich realizáciu. Zvýšiť efektívnosť verejného obstarávania a zabezpečiť úplnú a udržateľnú realizáciu národnej stratégie verejného obstarávania.
5. Zabezpečiť, aby legislatívne iniciatívy neohrozovali právnu istotu, a to tak, že sa zvýši kvalita a predvídateľnosť rozhodovania, aj vďaka vhodným konzultáciám so zainteresovanými stranami, účinným posúdeniam vplyvu a zjednodušeným administratívnym postupom. Posilniť správu a riadenie štátom vlastných podnikov.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILĂ

⁽¹²⁾ Podľa článku 9 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Slovinska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Slovinska na rok 2019**

(2019/C 301/24)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia 21. novembra 2018 prijala na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 ⁽²⁾ aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Slovinsko neurčila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, ktoré schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Rada prijala 9. apríla 2019 prijala odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny ⁽³⁾ (ďalej len „odporúčanie pre eurozónu z roku 2019“), ktoré stanovuje päť odporúčaní pre eurozónu (ďalej len „odporúčania pre eurozónu“).
- (2) Slovinsko by ako členský štát, ktorého menou je euro, malo vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie odporúčania pre eurozónu z roku 2019 premietnutého do nižšie uvedených odporúčaní 1 až 3. Predovšetkým zníženie regulačných obmedzení prispeje k plneniu prvého odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o odolnosť trhov s výrobkami a so službami, a zameranie hospodárskej politiky v oblasti investícií na konkretizované oblasti zas prispeje k plneniu druhého odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o podporu investícií.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 136, 12.4.2019, s. 1.

- (3) Správa o Slovinsku na rok 2019 bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Slovinsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽⁴⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania prijaté pre jednotlivé krajiny v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Slovinska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020.
- (4) Slovinsko predložilo 15. apríla 2019 národný program reforiem na rok 2019 a 26. apríla 2019 program stability na rok 2019. Obidva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali súčasne.
- (5) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na roky 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁵⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (6) Na Slovinsko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu a dlhové pravidlo. Vláda vo svojom programe stability na rok 2019 očakáva, že celkový prebytok sa v roku 2019 zvýši na 0,9 % hrubého domáceho produktu (HDP) a v roku 2022 dosiahne 1,2 % HDP. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda by sa strednodobý rozpočtový cieľ – ktorý bol zmenený zo štrukturálneho prebytku vo výške 0,25 % HDP v roku 2019 na štrukturálny deficit vo výške 0,25 % HDP od roku 2020 – mal podľa plánu dosiahnuť v roku 2021 ⁽⁶⁾. Podľa programu stability na rok 2019 sa predpokladá, že pomer dlhu verejnej správy k HDP v roku 2019 ďalej klesne na 65,4 % HDP a v roku 2022 na 54,7 % HDP. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, je optimistický.
- (7) Rada 13. júla 2018 odporučila Slovinsku, aby zabezpečilo, že nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov ⁽⁷⁾ v roku 2019 neprekročí 3,1 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,65 % HDP. Z prognózy Komisie z jari 2019 vyplýva, že v roku 2019 existuje riziko značnej odchýlky od odporúčaného postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu.
- (8) Slovinsko by v roku 2020 malo dosiahnuť svoj strednodobý rozpočtový cieľ. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 to zodpovedá maximálnej nominálnej miere rastu čistých primárnych výdavkov verejnej správy na úrovni 4,0 %, čo zodpovedá štrukturálnej úprave 0,5 % HDP. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 má byť Slovinsko pri nezmenených politikách v roku 2020 podľa predpokladov blízko k splneniu svojho strednodobého rozpočtového cieľa. Aktuálne posúdenie preto poukazuje na riziko istej odchýlky v roku 2020. Hoci z predpokladanej nominálnej miery rastu čistých primárnych výdavkov verejnej správy v súčasnosti vyplýva riziko určitej odchýlky od požiadavky v roku 2020, pre roky 2019 a 2020 posudzované spolu vyplýva riziko značnej odchýlky od tejto požiadavky. Ak sa štrukturálne saldo už nebude približovať k strednodobému rozpočtovému cieľu, v budúcich posúdeniach sa v rámci celkového posúdenia bude musieť zohľadniť možná odchýlka od tejto požiadavky. Slovinsko podľa prognózy dodrží dlhové pravidlo v roku 2019 aj 2020. Rada celkovo zastáva názor, že v roku 2019 by sa mali prijať potrebné opatrenia a že Slovinsko musí byť pripravené prijať ďalšie opatrenia od roku 2020, aby sa dosiahol súlad s ustanoveniami Paktu stability a rastu.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 103.

⁽⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁶⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

⁽⁷⁾ Čisté primárne verejné výdavky pozostávajú z celkových verejných výdavkov bez úrokových výdavkov, výdavkov na programy Únie plne hradených z fondov Únie a nediskrečných zmien vo výdavkoch na dávky v nezamestnanosti. Štátne financovaná tvorba hrubého fixného kapitálu sa rovnomerne rozloží na obdobie 4 rokov. Diskrečné opatrenia na strane príjmov alebo zvýšenia príjmov vyplývajúce z právnych predpisov sú zohľadnené. Jednorazové opatrenia na strane príjmov aj výdavkov sú vzájomne započítané.

- (9) Starnutie obyvateľstva bude zvyšovať tlak na slovinské systémy zdravotnej a dlhodobej starostlivosti. Financovanie systému zdravotnej starostlivosti nie je prispôbené tomu, aby čelilo očakávanému zvýšeniu nákladov v dôsledku starnutia obyvateľstva. Slovinsko doteraz neprijalo žiadne komplexné opatrenia na zabezpečenie kvality, dostupnosti a dlhodobej fiškálnej udržateľnosti zdravotnej starostlivosti v krajine. V rámci slovinskej stratégie aktívneho starnutia sa pracuje na návrhu zákona o dlhodobej starostlivosti. Zatiaľ však nie je jasné, ako sa plánovanými opatreniami zvýši nákladová efektívnosť, dostupnosť a kvalita starostlivosti okrem toho, že sa vďaka zlepšenej koordinácii dosiahne očakávané zvýšenie nákladovej efektívnosti verejného obstarávania v oblasti zdravotnej starostlivosti. Investície do štruktúr a vybavenia v oblasti zdravotnej a dlhodobej starostlivosti by mohli prispieť k uvoľneniu budúceho tlaku na systémy starostlivosti.
- (10) Keďže slovinské obyvateľstvo starne rýchlejšie než obyvateľstvo väčšiny ostatných členských štátov, čoraz pálčivejšími sa stávajú výzvy týkajúce sa dlhodobej udržateľnosti a primeranosti dôchodkového systému. V dokumente s názvom „Základy modernizácie systému dôchodkového a invalidného poistenia v Slovinskej republike“, ktorý prijala Hospodárska a sociálna rada v roku 2017, sociálni partneri a predchádzajúca vláda plánovali prijať reformu do roku 2020 a v národnom programe reforiem na roky 2019 – 2020 sa uvádza možnosť uskutočniť revíziu dôchodkového systému s cieľom podporiť strednodobú až dlhodobú udržateľnosť systému a primerané úrovne dôchodkov. Stanovuje sa v ňom aj cieľ predĺžiť produktívny vek a zabezpečiť lepšie možnosti využitia ľudského potenciálu starších pracovníkov, no neuvádzajú sa v ňom spôsoby ani časový rámec na dosiahnutie tohto cieľa. Udržateľnosť systému by sa zvýšila zosúladením zákonného veku odchodu do dôchodku s dlhšou strednou dĺžkou života, ako aj podporou neskoršieho odchodu do dôchodku. Keďže niektorí poberatelia dôchodkov sa naďalej nachádzajú na hranici alebo pod hranicou chudoby, zabezpečiť primeranosť dôchodkov je naďalej výzvou. Takmer 70 % všetkých samostatne zárobkovo činných osôb v Slovinsku si zvolilo platiť príspevky na sociálne zabezpečenie na minimálnej úrovni, na základe čoho im vzniká nárok len na minimálny starobný dôchodok. Primeranosť dôchodkov by sa ďalej mohla zlepšiť zvýšením miery pokrytia doplnkových dôchodkových systémov, primeraným riešením otázok meniacich sa kariérnych dráh a znížením rizika chudoby starších osôb.
- (11) Zamestnanosť sa v roku 2019 naďalej zvyšovala, pričom nezamestnanosť ďalej klesla. Dlhodobá nezamestnanosť zároveň zostáva na úrovniach pred krízou a predstavuje takmer polovicu celkovej nezamestnanosti. Výzvy pretrvávajú najmä v kategórii nízkokvalifikovaných starších pracovníkov, keďže ich účasť na trhu práce a miera zamestnanosti je jedna z najnižších v Únii. Ich účasť na vzdelávaní dospelých je veľmi nízka. Z hodnotenia politik zameraných na motivovanie ľudí zapojiť sa do pracovného procesu alebo odbornej prípravy vyplýva, že vo väčšine existujúcich programov sa dosahujú dobré výsledky. No výdavky v tejto oblasti, ako aj miera účasti nízkokvalifikovaných a starších nezamestnaných osôb na programoch sú naďalej obmedzené. Preto sú obzvlášť dôležité investície do efektívnych opatrení na zvýšenie zamestnatelnosti nízkokvalifikovaných a starších pracovníkov, a to aj v oblasti digitálnych zručností. Zvýšenie miery zamestnanosti starších pracovníkov takisto prispieje k uvoľneniu tlakov na dôchodkový systém. Hoci reforma trhu práce z roku 2013 zjavne pomohla niektorým zraniteľným skupinám zamestnať sa, pracovné miesta na dobu určitú sú naďalej problémom. Podiel osôb ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením sa znížil, ale v prípade starších osôb zostáva nad priemerom Únie.
- (12) V čoraz väčšom počte odvetví hospodárstva sa objavujú znaky nedostatku pracovnej sily. Zdá sa, že nesúlad medzi zručnosťami, ktoré mladí ľudia nadobúdajú počas svojho vzdelávania, a zručnosťami požadovanými zamestnávateľmi, prispieva k tomuto nedostatku. Spolu s nedostatkami vo fungovaní ekosystému pre inovácie bráni tento nedostatok pracovnej sily transformácii priemyslu v prioritných oblastiach stratégie pre inteligentnú špecializáciu, ktoré boli vymedzené po konzultácii so zainteresovanými stranami. V záujme uspokojenia potrieb hospodárstva má zásadný význam rozvíjanie digitálnych zručností budúcej pracovnej sily.
- (13) Prijali sa alebo sa prijímajú určité opatrenia s cieľom zlepšiť možnosti financovania podnikov v Slovinsku a poskytnúť im alternatívu k bankovým úverom. Na to, aby podniky zo Slovinska uspokojili svoje potreby v oblasti financovania, sú však naďalej výrazne odkázané na bankové úvery a hotovostné toky. Prístup ku kapitálu zo súkromných trhov je naďalej obmedzený. Poskytovanie rizikového kapitálu rastie, ale z veľmi nízkej počiatočnej úrovne. Trhová kapitalizácia burzy cenných papierov v Lubľane je nízka a naďalej sa znižuje. Obmedzený a nedostatočne rozvinutý kapitálový trh spolu s nepriaznivými rámcovými podmienkami vrátane nízkej finančnej gramotnosti malých firiem bráni prílevu kapitálu a rizikového kapitálu do krajiny. Zložitý prístup ku kapitálu predstavuje prekážku rastu nie len pre inovačné spoločnosti, ale aj zavedené spoločnosti, pre ktoré by zmena financovania mohla byť prínosom.

- (14) Slovinské podniky brzdi stále vysoké regulačné a administratívne zaťaženie krajiny. Toto zaťaženie sa považuje za jeden z hlavných problémov podnikania v Slovinsku. Týka sa takých otázok, ako sú povolenia, požiadavky na vykazovanie, daňové postupy a často zdĺhavé obchodné súdne konania. Ťažkosti v oblasti stíhania hospodárskych a finančných trestných činov takisto vplyvajú na podnikateľské prostredie. Slovinsko vytvorilo nástroje na zníženie administratívneho zaťaženia vrátane portálu SPOT („Slovenska poslovna točka“) a projektu „jednotný dokument“, ktoré riešia viaceré z identifikovaných problémov. Viaceré opatrenia na zníženie administratívneho zaťaženia sa však zatiaľ neuskutočnili a vplyv niektorých opatrení, ktoré už boli implementované, je pod očakávanou úrovňou. Slovinsko takisto uskutočnilo niektoré reformy s cieľom liberalizovať reštriktívne profesijné požiadavky. Napriek tomu niektoré časti odporúčaní Komisie z roku 2017 zostávajú nedoriešené, najmä pokiaľ ide o právnikov a realitných sprostredkovateľov.
- (15) Napriek určitému pokroku, ktorý sa dosiahol, v oblasti verejného obstarávania existujú v Slovinsku nedostatky v súvislosti s hospodárskou súťažou a transparentnosťou, ako to naznačuje najmä vysoký podiel zákaziek udeľených na základe rokovacieho konania (bez výzvy na predkladanie návrhov). Záruky proti korupcii a tajným dohodám medzi uchádzačmi, najmä v prípade obstarávaní uskutočňovaných miestnymi správnymi orgánmi a štátom vlastnenými podnikmi, sú naďalej nedostatočné. Nezávislému dohľadu nad verejným obstarávaním chýbajú dostatočné právne záruky proti vonkajším tlakom alebo zasahovaniu, najmä pokiaľ ide o disciplinárne konania a návrhy na vymenovanie členov Národnej revíznej komisie. Hoci sa prijal akčný plán na zvýšenie profesionalizácie osôb zapojených do obstarávania, jej úroveň je naďalej nízka. Hoci podľa odhadov slovinských orgánov hospodárska trestná činnosť a korupcia spôsobili v minulých rokoch značné škody, niektoré reformy v oblasti boja proti korupcii ešte neboli prijaté.
- (16) Napriek čiastočnej privatizácii 75 % akcií mínus jednej akcie najväčšej slovinskej banky (Nova Ljubljanska Banka) je miera zasahovania štátu do hospodárstva naďalej vysoká, a to aj vo finančnom sektore. V minulosti zverejnené privatizačné plány sa uskutočňovali pomalým tempom. Pokračovaním v privatizáciách by sa zvýšila životaschopnosť spoločností z dlhodobého hľadiska a znížili riziká pre verejné financie, ako aj riziko z hľadiska narušenia hospodárskej súťaže a prideľovania rozpočtových prostriedkov. Ďalšie predaje podielov v kótovaných spoločnostiach by mohli prispieť k rozvoju kapitálového trhu v Slovinsku.
- (17) Na to, aby sa ekosystém pre výskum, vývoj a inovácie stal plne funkčným, treba ho zlepšiť, no opatreniam na jeho podporu často chýba súdržnosť. Zakladaniu a rozširovaniu činnosti inovačných spoločností bráni obmedzená podpora pre podnikateľsky zamerané vzdelanie a transfery technológií, či všeobecnejšie slabá spolupráca medzi vedeckými inštitúciami a podnikmi. Väčšina malých a stredných podnikov v Slovinsku sa vyznačuje nízkou inovačnou kapacitou a podiel inovačných spoločností v krajine sa v skutočnosti znižuje a je pod priemerom Únie. Pomalá digitálna transformácia v Slovinsku obmedzuje rast produktivity. Pokiaľ ide o inovačnú výkonnosť, medzi východnými a západnými regiónmi Slovinska existuje nesúlad, ktorý bráni spolupráci a vzájomnému prepájaniu. Slovinsko zvrátilo dosahovaný pokrok, pokiaľ ide o plnenie cieľa v oblasti výdavkov na výskum a vývoj do roku 2020, práve v čase, keď by zvýšenie investícií do výskumu, vývoja a inovácií posilnilo potenciálny rast krajiny. Slovinsko láka len veľmi malý počet zahraničných študentov na všetkých úrovniach postsekundárneho vzdelávania, najmä na doktorandskej úrovni, a medzinárodná mobilita výskumníkov a mobilita medzi akademickým prostredím a priemyslom je naďalej veľmi obmedzená.
- (18) Na obdobie do roku 2030 si Slovinsko stanovilo ciele v oblasti energetickej infraštruktúry, energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov energie vo svojom návrhu národného plánu v oblasti energetiky a klímy, pričom všetky tieto ciele si vyžadujú primerané investície. Slovinské hospodárstvo je predovšetkým uhlíkovovo náročnejšie než je priemer Únie a podiel obnoviteľných zdrojov energie na celkovej výrobe energie stagnuje. Obzvlášť pomalým tempom sa vyznačuje rozvoj obnoviteľných zdrojov energie iných ako drevo a vodná energia. Slovinský priemysel, služby a sektor obytných nehnuteľností sa vyznačujú vyšším podielom na konečnej spotrebe energie než je priemer Únie. Okrem toho sú nedostatočne vybudované existujúce kapacity na uskladnenie energie, takže sa nedarí uspokojiť potreby vyplývajúce z neintegrovanej miestnej výroby z obnoviteľných zdrojov energie.

- (19) Doprava sa stala najväčším zdrojom emisií CO₂: jej podiel na celkových emisiách je nad priemerom Únie v tomto odvetví. Zo silnej závislosti Slovinska od cestnej dopravy pramenia problémy týkajúce sa vysokej energetickej a uhlíkovej náročnosti, ako aj znečistenia ovzdušia a cestných dopravných nehôd. Značný priestor na zlepšenie existuje v oblasti železničnej infraštruktúry, ako aj v oblasti nízkouhlíkovej energie a udržateľnej dopravy všeobecne, čo by prispelo k zníženiu týchto negatívnych vplyvov. Významné investičné medzery pretrvávajú aj v oblasti prírodných zdrojov s cieľom zabezpečiť udržateľnejší model rozvoja. Hospodárstvo Slovinska je závislé od jeho prírodného prostredia, ktoré sa zhoršuje. Vysoká závislosť od dovážaných surovín spolu s nízkou mierou recyklácie bráni prechodu na obehové hospodárstvo. Situácia mestských systémov v sektore odpadových vôd vrátane infraštruktúry na ich zber a čistenie úplne nezodpovedá požiadavkám Únie. Podstatné časti slovinského hospodárstva sú ohrozené živelnými pohromami, najmä povodňami.
- (20) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaniach, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. Slovinsku by to umožnilo využiť uvedené prostriedky v identifikovaných sektoroch čo najlepšie, pričom by sa zohľadnili regionálne rozdiely. Dôležitým predpokladom pre úspech týchto investícií je posilnenie administratívnej kapacity krajiny, pokiaľ ide o riadenie týchto prostriedkov.
- (21) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Slovinska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila program stability na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Slovinsku v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Slovinsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie. Odzrkadľuje sa v tom potreba posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (22) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability na rok 2019 a jej stanovisko⁽⁸⁾ je zohľadnené najmä v odporúčaní 1,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Slovinsko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s týmto cieľom:

1. Dosiahnuť strednodobý rozpočtový cieľ v roku 2020. Prijat' a uskutočniť reformy v oblasti zdravotnej starostlivosti a dlhodobej starostlivosti, ktorými sa zabezpečí ich kvalita, dostupnosť a dlhodobá fiškálna udržateľnosť. Zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť a primeranosť dôchodkového systému, a to aj úpravou zákonného veku odchodu do dôchodku a obmedzením predčasného odchodu do dôchodku a iných foriem predčasného odchodu z trhu práce. Zvýšiť zamestnateľnosť nízkokvalifikovaných a starších pracovníkov tým, že sa zvýši relevantnosť vzdelávania a odbornej prípravy pre trh práce, zlepši sa celoživotné vzdelávanie a aktivačné opatrenia, a to aj zvýšením digitálnej gramotnosti.
2. Podporovať rozvoj kapitálových trhov. Zlepšiť podnikateľské prostredie znížením regulačných obmedzení a administratívneho zaťaženia. Zlepšiť súťaž, profesionalizáciu a nezávislý dohľad vo verejnom obstarávaní. Uskutočniť privatizácie v súlade s aktuálnymi plánmi.
3. Zamerať hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na výskum a inovácie, prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo a energetickú transformáciu, udržateľnú dopravu, najmä po železnici, a na environmentálnu infraštruktúru, a to s ohľadom na regionálne rozdiely.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILÄ

⁽⁸⁾ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Slovenska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Slovenska na rok 2019**

(2019/C 301/25)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia 21. novembra 2018 prijala na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011⁽²⁾ aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Slovensko neurčila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, ktoré schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Rada prijala 9. apríla 2019 prijala odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny⁽³⁾ (ďalej len „odporúčanie pre eurozónu z roku 2019“), v ktorom sa stanovuje päť odporúčaní pre eurozónu (ďalej len „odporúčania pre eurozónu“).

(1) Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

(2) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

(3) Ú. v. EÚ C 136, 12.4.2019, s. 1.

- (2) Slovensko by ako členský štát, ktorého menou je euro, malo vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie odporúčania pre eurozónu z roku 2019 premietnutého do nižšie uvedených odporúčaní 2 až 4. Predovšetkým platí, že opatrenia na boj proti korupcii a zlepšovanie súdneho systému pomôžu plniť prvé odporúčanie pre eurozónu, pokiaľ ide o kvalitu inštitúcií, zameranie hospodárskej politiky týkajúcej sa investícií na konkretizované oblasti zase prispeje k plneniu druhého odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o podporu investícií, a opatrenia na zlepšenie úrovne zručností pomôžu pri plnení tretieho odporúčania pre eurozónu, pokiaľ ide o fungovanie trhu práce.
- (3) Správa o Slovensku na rok 2019 bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Slovensko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽⁴⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania prijaté pre jednotlivé krajiny v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Slovenska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020.
- (4) Slovensko predložilo 25. apríla 2019 svoj národný program reforiem na rok 2019 a svoj program stability na rok 2019. Obidva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali súčasne.
- (5) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na roky 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁵⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (6) Na Slovensko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu. Vláda vo svojom programe stability na rok 2019 očakáva, že celkové saldo sa zlepší z deficitu vo výške 0,7 % hrubého domáceho produktu (HDP) v roku 2018 na vyrovnaný rozpočet v roku 2019 a zostane nezmenený až do roku 2022. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁶⁾ by sa strednodobý rozpočtový cieľ, ktorý bol zmenený zo štrukturálneho deficitu vo výške 0,5 % HDP v roku 2019 na 1 % HDP od roku 2020, mal podľa plánu dosiahnuť v roku 2020. Podľa programu stability na rok 2019 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP bude postupne klesať z úrovne 47,5 % v roku 2019 na 44,4 % do roku 2022. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú uvedené rozpočtové prognózy, je realistický. Zároveň platí, že opatrenia potrebné na podporu plánovaných cieľových deficitov na obdobie od roku 2019 neboli úplne konkretizované. Rozpočet zahŕňa nešpecifikovanú kategóriu výdavkov nazývaných rozpočtové rezervy (v celkovej výške 0,7 % HDP), čo znižuje predvídateľnosť pri plnení rozpočtu.
- (7) Rada 13. júla 2018 odporučila Slovensku, aby zabezpečilo, že nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov ⁽⁷⁾ v roku 2019 neprekročí 4,1 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,5 % HDP. Nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov by so zreteľom na prognózu Komisie z jesene 2018, v ktorej sa predpokladá pozícia, ktorá by sa v roku 2019 viac približovala k strednodobému rozpočtovému cieľu a v súlade s pravidlami rozmrazovania požadovanej úpravy, nemala prekročiť 4,6 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,3 % v roku 2019. Z prognózy Komisie z jari 2019 vyplýva, že v prípade rokov 2019 a 2020 posudzovaných spolu existuje riziko značnej odchýlky od odporúčanej fiškálnej úpravy.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 107.

⁽⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁶⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a iných dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

⁽⁷⁾ Čisté primárne verejné výdavky pozostávajú z celkových verejných výdavkov bez úrokových výdavkov, výdavkov na programy Únie plne hradených z fondov Únie a nediskrečných zmien vo výdavkoch na dávky v nezamestnanosti. Tvorba hrubého fixného kapitálu financovaná z vnútroštátnych zdrojov sa rovnomerne rozloží na obdobie štyroch rokov. Diskrečné opatrenia na strane príjmov alebo zvýšenia príjmov vyplývajúce z právnych predpisov sú zohľadnené. Jednorazové opatrenia na strane príjmov aj výdavkov sú vzájomne započítané.

- (8) Slovensko by v roku 2020 malo dosiahnuť svoj strednodobý rozpočtový cieľ. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 to za predpokladu nezmenených politík zodpovedá maximálnej nominálnej miere rastu čistých primárnych verejných výdavkov vo výške 4,6 %, čo zodpovedá štrukturálnej úprave vo výške 0,3 % HDP. Z prognózy Komisie z jari 2019 za predpokladu nezmenenej politiky vyplýva, že v prípade rokov 2019 a 2020 posudzovaných spolu existuje riziko značnej odchýlky od uvedenej požiadavky. Slovensko podľa prognózy dodrží dlhové pravidlo v roku 2019 aj 2020. Rada celkovo zastáva názor, že počnúc rokom 2019 by sa mali prijať potrebné opatrenia, aby sa dosiahol súlad s ustanoveniami Paktu stability a rastu.
- (9) Verejné financie Slovenska čelia v dlhodobom horizonte stredne vysokým rizikám v oblasti fiškálnej udržateľnosti. Podľa správy Komisie o fiškálnej udržateľnosti z roku 2018 by bolo potrebné na dlhodobé stabilizovanie pomeru dlhu k HDP kumulatívne zlepšenie štrukturálneho primárneho salda vo výške 2,5 percentuálneho bodu HDP v porovnaní so scenárom nezmenenej politiky. Je to spôsobené zamýšľaným zvýšením výdavkov na dôchodky a zdravotnú starostlivosť, ktoré zvyšujú náklady súvisiace so starnutím obyvateľstva (celkový príspevok vo výške 1,8 percentuálneho bodu HDP). Keďže miera pôrodnosti na Slovensku je nízka a očakáva sa ďalšie zvyšovanie strednej dĺžky života, predpokladá sa, že do roku 2060 sa index ekonomickej závislosti starých ľudí (vyjadrujúci pomer starších ľudí a aktívneho obyvateľstva – pracujúca časť obyvateľstva a časť obyvateľstva zúčastňujúca sa na odbornej príprave) strojnásobí. Zatiaľ čo v roku 2016 na každých desať zamestnaných osôb pripadali len približne traja neaktívni ľudia nad 65 rokov, očakáva sa, že toto číslo vzrastie do roku 2060 na viac než sedem na každých desať zamestnaných osôb (index ekonomickej závislosti starých ľudí). Zavedenie automatického naviazania veku odchodu do dôchodku na strednú dĺžku života postupne zlepšilo dlhodobú udržateľnosť dôchodkového systému. To sa považovalo za dôležitý nástroj na zabezpečenie medzigeneračnej spravodlivosti a dlhodobej udržateľnosti. Obavy týkajúce sa dlhodobej fiškálnej udržateľnosti dôchodkových systémov vzrástli po tom, ako parlament 28. marca 2019 prijal zmenu ústavy, ktorou sa stanovuje maximálna veková hranica odchodu do dôchodku (64 rokov pre mužov a ženy bez detí, pre ženy s deťmi zníženie o pol roka za každé z prvých troch detí), z čoho vyplýva, že automatické naviazanie na strednú dĺžku života sa po dosiahnutí tejto vekovej hranice prestane uplatňovať [...]. Podľa slovenskej Rady pre rozpočtovú zodpovednosť spôsobí dôchodkový strop zvýšenie výdavkov vo výške 1,6 % HDP, z 8,6 % v roku 2016 na 11,4 % v roku 2070 v porovnaní so zvýšením na 9,8 % plánovaným v správe o starnutí obyvateľstva z roku 2018. Tým výrazne stúpnu riziká v oblasti udržateľnosti. Doteraz neboli predložené žiadne vyrovnávacie opatrenia a nevypočítal sa vplyv na príjem v starobe a na chudobu.
- (10) Napriek určitému pokroku dosiahnutému v boji proti daňovým únikom zostáva daňová disciplína problematikou a medzera na DPH bola v roku 2016 v porovnaní s priemerom Únie viac než dvojnásobná. Hoci sa očakáva, že opatrenia plánované v rámci tretieho akčného plánu prinesú pozitívne výsledky, niektoré z nich sa ešte nerealizovali. Zavedenie elektronických daňových priznaní pravdepodobne zníži administratívne zaťaženie daňovníkov, ale ak sa nerealizujú všetky plánované opatrenia, mohlo by to ohroziť celkový účinok. Štruktúrovaný rámec opatrení v tejto oblasti politiky môže zároveň pomôcť obmedziť časté zmeny v daňovom zákonníku a prispieť k jeho zjednodušeniu. Potenciál tvorby príjmov z environmentálneho a majetkového zdaňovania sa v porovnaní s inými členskými štátmi nevyužíva dostatočne.
- (11) Na trhu práce pretrváva pozitívny vývoj v podobe zvýšenej zamestnanosti a historicky najnižších úrovní nezamestnanosti. Vo vykonávaní akčného plánu pre dlhodobo nezamestnaných sa dosiahol značný pokrok, čo pomohlo za posledné dva roky znížiť počet dlhodobo nezamestnaných o jednu tretinu. Miera dlhodobej nezamestnanosti však stále zostáva nad priemerom Únie, pričom zasahuje najmä ľudí s nízkou kvalifikáciou, mladých ľudí a Rómov. Na rozdiel od klesajúcej miery nezamestnanosti sa správa o nedostatku kvalifikovaných pracovných síl stali závažným problémom. Na trhu práce existujú medzi regiónmi stále značné rozdiely, pričom vyššiu nezamestnanosť možno pozorovať v troch regiónoch východného Slovenska a nedostatok pracovnej sily na západnom Slovensku. Treba pokračovať v budovaní kapacít pre zamestnávateľov a odborové zväzy a podporovať ich aktívnejšie zapojenie.
- (12) Rozsah a účinnosť politík na zlepšovanie zamestnateľnosti sú obmedzené. V programoch odbornej prípravy a rekvalifikácie došlo k zlepšeniu, ale je ich stále málo a nie sú v plnej miere zacielené na dlhodobo nezamestnaných a znevýhodnené skupiny. Vzdelávací systém nedostatočne prispieva k sociálno-ekonomickému rozvoju a je nedostatočne financovaný na všetkých úrovniach. K naliehavým problémom patrí nízka úroveň výsledkov vzdelávania, zapojenie Rómov do inkluzívneho hlavného vzdelávacieho prúdu od detstva a účinná integrácia žiakov zo socioekonomicky znevýhodnených pomerov do vzdelávania a odbornej prípravy (so zreteľom na rastúcu mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky). Z hľadiska medzinárodných noriem sú výsledky vzdelávania a úroveň základných zručností naďalej neuspokojivé a do značnej miery ich ovplyvňujú socioekonomické pomery žiakov. Výzvou je aj zabezpečenie toho, aby slovenské obyvateľstvo disponovalo lepším súborom zručností pre meniace sa hospodárstvo a spoločnosť. Učiteľské povolanie zostáva napriek progresívnemu nárastu plátov do roku 2020 aj

naďalej neatraktívne a čelí čoraz väčšiemu nedostatku učiteľov. Kvalita a relevantnosť počiatočného odborného vzdelávania a príležitostí na profesionálny rozvoj učiteľov sú navyše obmedzené. Súčasné opatrenia na podporu spravodlivého a inkluzívneho vzdelávania doposiaľ nespĺnili očakávania a nedosiahol sa žiadny skutočný pokrok v odstraňovaní segregácie rómskych študentov. Vláda prijala „Národný program rozvoja výchovy a vzdelávania“ (2018 – 27) a prvý akčný plán (2018 – 19) (spolu s odhadovaným rozpočtom), ako aj nové právne predpisy týkajúce sa zabezpečenia kvality vo vysokoškolskom vzdelávaní. Bude veľmi dôležité tieto opatrenia účinne vykonávať a monitorovať, aby sa zistilo, či prinášajú očakávané výsledky.

- (13) Nízka miera zamestnanosti žien odráža skutočnosť, že muži zriedkavo využívajú dlhú rodičovskú dovolenku, k čomu sa pridáva obmedzený prístup k cenovo dostupným zariadeniam starostlivosti o deti a dlhodobej starostlivosti a ich nízka dostupnosť. Najmä u detí do troch rokov je celková dochádzka do takýchto zariadení extrémne nízka. Vláda prijala nové rozhodnutie o povinnej účasti na vzdelávaní a starostlivosti v ranom detstve od piatich rokov s účinnosťou od roku 2020. Je však nevyhnutne ďalej investovať do zariadení starostlivosti o deti a predškolských zariadení a podporovať dochádzku.
- (14) Aj keď je podiel ľudí ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením nižší než priemer Únie, v mnohých okresoch na juhu a východe Slovenska je tento ukazovateľ podstatne vyšší. Existujú značné prekážky v prístupe ku kvalitnému a inkluzívnemu vzdelávaniu, pričom regionálne rozdiely sa obzvlášť výrazne prejavujú vo vysokých mierach predčasného ukončenia školskej dochádzky. Ďalšie prekážky sa týkajú prístupu znevýhodnených skupín, najmä Rómov, ako aj osôb so zdravotným postihnutím a osôb, ktoré sú postihnuté bezdomovectvom a vylúčením z bývania, k zdravotnej starostlivosti, dlhodobej starostlivosti, sociálnemu bývaniu a iným základným službám. Integrovaný prístup je pre podporu sociálneho začlenenia týchto skupín nevyhnutný.
- (15) Reformy zamerané na zlepšenie nákladovej účinnosti systému zdravotnej starostlivosti napredujú, hoci miera ich realizácie sa v rôznych oblastiach starostlivosti líši. V rámci opatrení vykonaných pri preskúmaní výdavkov na zdravie sa dosiahli niektoré pozitívne výsledky, najmä v nadväznosti na rad opatrení na obmedzenie nákladov v oblasti farmaceutických výrobkov a zdravotníckych pomôcok. Stále však existuje priestor na zvyšovanie efektívnosti a poskytovanie lepšej starostlivosti prostredníctvom strategického prerozdelenia zdrojov medzi rôznymi oblasťami starostlivosti. Poskytovanie zdravotníckych služieb je aj naďalej príliš závislé od nemocníc, ktorých dlh napriek pravidelnému odpúšťaniu stále rastie a ktoré majú ťažkosti s financovaním investícií potrebných na zlepšenie efektívnosti a kvality starostlivosti. Zatiaľ čo posilnenie primárnej starostlivosti je kľúčové pre zníženie využívania nemocničných služieb, ktorému sa dá vyhnúť, nízky počet všeobecných lekárov a obmedzený rozsah služieb poskytovaných v rámci primárnej starostlivosti predstavujú prekážky pre zlepšovanie efektívnosti systému zdravotnej starostlivosti. Vláda iniciovala opatrenia na riešenie nedostatku pracovných síl v zdravotníctve a bude dôležité prispôsobiť toto úsilie dlhodobejšej stratégii zameranej na postupnú decentralizáciu služieb od akútnej starostlivosti, posilňovanie primárnej starostlivosti a podporu preventívnych služieb.
- (16) Roztrieštený systém výskumu oslabuje účinnosť verejných investícií do výskumu a vývoja pri zvyšovaní kvality vedeckého výskumu, následkom čoho je ťažké prilákať súkromné financovanie. Politika v oblasti výskumu a inovácií dopláca na neúčinnú koordináciu medzi ministerstvami a inými aktérmi, čo vedie k oneskoreniam a zlyhávaniu významných reforiem. Suboptimálna transformácia Slovenskej akadémie vied vzbudila obavy týkajúce sa kontinuity jej činností, čo viedlo k zastaveniu celého procesu. K nízkym výdavkom súkromného sektora na výskum a vývoj prispieva nedostatok alebo zlyhanie cielených opatrení spojené s obmedzeným zapojením výskumných inštitúcií a obmedzenými výskumnými kapacitami. Celkovo zostáva podnikový výskum a vývoj jedným z najmenších v Únii a sústreďuje sa na výrobu so strednou až s vysokou technologickou náročnosťou – oblasti, v ktorých dominujú nadnárodné firmy. Opatrenia na podporu prenosu poznatkov, posilnenie inovačných kapacít v priemysle a zlepšenie spolupráce medzi podnikmi a akademickým svetom napredujú len pomaly.

- (17) V záujme zvýšenia produktivity a zachovania procesu konvergenencie na Slovensku sú potrebné trvalé investície aj do digitálnej a dopravnej infraštruktúry a energetickej efektívnosti. Existuje potreba zlepšiť základné pevné širokopásmové pripojenie a pokrytie 4G a využívanie ultrarýchleho širokopásmového pripojenia. Investície do energetickej efektívnosti, obzvlášť v sektore budov, a environmentálnych technológií môžu byť zdrojom ekologického rastu a pomôžu zachovať vzácne environmentálne zdroje. Okrem toho, ak sa majú menej rozvinuté regióny dostať na rovnakú úroveň, má sa zlepšiť ich vedomostná základňa, posilniť konkurencieschopnosť a zvýšiť produktivita, na vyplnenie medzier v infraštruktúre a na zlepšenie dopravných sietí sú potrebné strategickejšie investície. Slovensko zaostáva v oblasti dobudovania základnej cestnej aj železničnej siete v rámci transeurópskej dopravnej siete, napríklad v koridore Rýn – Dunaj. Nedostatky v dopravnej sieti by sa mohli odstrániť zvýšením prepojenosti, multimodálnosti a interoperability existujúcich verejných a mestských dopravných sietí, ako aj podporovaním udržateľných druhov dopravy.
- (18) Výrazné administratívne a regulačné zaťaženie môže negatívne ovplyvniť investície a inovácie, a to najmä v prípade malých a stredných podnikov (MSP). Napriek úsiliu vlády sa administratívne zaťaženie dostatočne neznižuje a slovenské podnikateľské prostredie stráca svoju nadobudnutú medzinárodnú pozíciu. V oblasti podnikania vyvoláva obavy kvalita právnych predpisov a nedostatočná predvídateľnosť. Tieto výzvy by sa mali riešiť prostredníctvom úplného zavedenia slovenskej Stratégie lepšej regulácie (RIA 2020) a posilnenia Centra lepšej regulácie a analytických kapacít v rámci štátnej správy. Slovenské odvetvie odborných služieb zostáva výrazne regulované. V prípade právnikov, patentových zástupcov, stavebných inžinierov, architektov, účtovníkov, sprievodcov cestovného ruchu a realitných sprostredkovateľov je regulácia reštriktívnejšia, než je vážený priemer Únie.
- (19) Vláda zásadným spôsobom reformuje postupy verejného obstarávania tak, že prepracúva právny rámec s cieľom zjednodušiť postupy a znížiť transakčné náklady. Nové sústredenie sa na profesionalizáciu je krokom vpred, všeobecné prínosy sa však vytvárajú len postupne. Verejní obstarávatelia sa v kontexte nedôvery voči verejným inštitúciám musia viac snažiť o opätovné získanie dôvery podnikov, médií aj širokej verejnosti. To bráni zavedeniu veľmi potrebných nových postupov. Treba zvýšiť úsilie o zintenzívnenie používania kvalitatívnych kritérií s cieľom dosiahnuť lepšiu hodnotu za peniaze a zlepšiť strategické využívanie verejného obstarávania.
- (20) Slovenská verejná správa stále čelí výzvam v oblasti neefektívnosti a nedostatkom, ktoré spôsobuje najmä neúčinná spolupráca medzi útvarmi štátnej správy. Nedostatok kapacity a absencia strategického plánovania bránia spolu s administratívnymi nedostatkami bezproblémovému čerpaniu EŠIF. V dôsledku toho Slovensko prišlo v rokoch 2014 – 2020 o finančné prostriedky vo výške 120 miliónov EUR a prerozdeľovanie finančných prostriedkov konečným príjmom zostáva aj naďalej na nízkej úrovni. Suboptimálna príprava projektov financovaných z EŠIF navyše viedla k omeškaným investíciám a krátkym lehotám pre postupy verejného obstarávania, čím sa zvýšilo riziko nezrovnalostí.
- (21) Korupcia neustále predstavuje problém a bolo zaznamenané len mierne odhodlanie stíhať prípady korupcie na vysokej úrovni. Úsilie o boj proti korupcii je brzdené organizačnými a procesnými nedostatkami na úrovni polície a prokuratúry a slabou ochranou oznamovateľov korupcie. Výzvou stále zostáva aj zlepšovanie účinnosti súdneho systému vrátane jeho nezávislosti. Napriek určitým zlepšeniam v efektívnosti a kvalite pretrvávajú obavy týkajúce sa nezávislosti súdnictva a prietahy v procese menovania sudcov ústavného súdu by mohli negatívne ovplyvniť fungovanie súdneho systému.
- (22) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaniach, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. Slovensku by to umožnilo využiť uvedené prostriedky v identifikovaných sektoroch čo najlepšie, pričom by sa zohľadnili regionálne rozdiely. Dôležitým predpokladom pre úspech týchto investícií je posilnenie administratívnej kapacity Slovenska, pokiaľ ide o riadenie týchto prostriedkov.

- (23) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Slovenska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila program stability na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Slovensku v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku na Slovensku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (24) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability na rok 2019 a jej stanovisko ⁽⁸⁾ je zohľadnené najmä v odporúčaní 1,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Slovensko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s týmto cieľom:

1. Dosiahnuť strednodobý rozpočtový cieľ v roku 2020. Zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť verejných financií, a to najmä systému zdravotnej starostlivosti a dôchodkového systému.
2. Zlepšovať kvalitu a inkluzívnosť vzdelávania na všetkých úrovniach a podporovať zručnosti v súlade s potrebami trhu práce. Zlepšiť prístup k cenovo dostupnej a kvalitnej starostlivosti o deti a dlhodobej starostlivosti. Podporovať integráciu znevýhodnených skupín, najmä Rómov.
3. Zacieliť hospodársku politiku týkajúcu sa investícií na zdravotnú starostlivosť, výskum a inovácie, dopravu, najmä na jej udržateľnosť, na digitálnu infraštruktúru, energetickú účinnosť, konkurencieschopnosť MSP a sociálne bývanie, a to s ohľadom na regionálne rozdiely. Vo verejnom obstarávaní zvýšiť uplatňovanie kritérií kvality a nákladov životného cyklu.
4. Naďalej zlepšovať účinnosť súdneho systému a zamerať sa na posilnenie jeho nezávislosti, a to aj pri vymenúvaní sudcov. Zvýšiť úsilie zamerané na odhaľovanie a stíhanie korupcie, a to najmä v prípadoch korupcie veľkého rozsahu.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILÄ

⁽⁸⁾ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Fínska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady k programu stability Fínska na rok 2019**

(2019/C 301/26)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 5 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv vyhlásený Európskym parlamentom, Radou a Komisiou 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia prijala 21. novembra 2018 na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 ⁽²⁾ aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Fínsko neurčila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie. V ten istý deň Komisia prijala aj odporúčanie na odporúčanie Rady týkajúce sa hospodárskej politiky eurozóny, ktoré schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Rada prijala 9. apríla 2019 odporúčanie o hospodárskej politike eurozóny ⁽³⁾ (ďalej len „odporúčanie pre eurozónu z roku 2019“), v ktorom sa stanovuje päť odporúčaní pre eurozónu (ďalej len „odporúčania pre eurozónu“).

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 136, 12.4.2019, s. 1.

- (2) Fínsko by ako členský štát, ktorého menou je euro, malo vzhľadom na úzke prepojenia medzi ekonomikami v hospodárskej a menovej únii zabezpečiť úplné a včasné vykonanie odporúčania pre eurozónu z roku 2019, ako sa zohľadňuje v ďalej uvedených odporúčaní 3 a 4. Predovšetkým platí, že zameranie hospodárskej politiky súvisiacej s investíciami na konkretizované oblasti prispeje k plneniu druhého odporúčania pre eurozónu týkajúceho sa podpory investícií a opatrenia na obmedzenie zadlženosti domácností pomôžu riešiť štvrté odporúčanie pre eurozónu, pokiaľ ide o znižovanie súkromného dlhu.
- (3) Správa o Fínsku na rok 2019 bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Fínsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018 ⁽⁴⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Fínska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020.
- (4) Fínsko predložilo 4. apríla 2019 svoj národný program reforiem na rok 2019 a svoj program stability na rok 2019. Obe dva programy sa s cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi posudzovali súčasne.
- (5) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na roky 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁵⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (6) Na Fínsko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu. Vláda vo svojom programe stability na rok 2019, ktorý tesne pred parlamentnými voľbami v apríli predložila predchádzajúca vláda za predpokladu nezmenenej politiky, plánuje v roku 2019 celkové saldo na úrovni – 0,3 % hrubého domáceho produktu (HDP), čo predstavuje zlepšenie oproti úrovni – 0,7 % HDP z roku 2018. Vláda predpokladá, že toto saldo sa v roku 2020 zlepší na úroveň 0 % a následne sa opäť zhorší na úroveň – 0,1 % v roku 2021 a na úroveň – 0,3 % v roku 2022. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁶⁾ sa predpokladá, že strednodobý rozpočtový cieľ, stanovený ako štrukturálny deficit na úrovni 0,5 % HDP, sa za predpokladu nezmenenej politiky bude počas programového obdobia naďalej plniť s rezervou, a to pri zohľadnení úľav v roku 2019 spojených s vykonávaním štrukturálnych reforiem, na ktoré bola udelená dočasná odchýlka. Pomer dlhu verejnej správy k HDP, ktorý dosiahol vrchol na úrovni 63,4 % v roku 2015, klesol v roku 2018 na 58,9 %. Podľa programu stability na rok 2019 sa očakáva, že dlhový pomer bude ďalej klesať a v roku 2021 dosiahne 57,4 % HDP. Očakáva sa, že následne sa znova v roku 2022 zvýši na 57,7 % HDP. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, sa vo všeobecnosti javí realistický. Hlavné riziká ohrozujúce dosiahnutie rozpočtových prognóz sa týkajú možných neočakávaných vyšších nákladov spojených so starnutím obyvateľstva a vyššou infláciou.
- (7) Rada 13. júla 2018 Fínsku odporučila, aby v roku 2019 dosiahlo strednodobý rozpočtový cieľ po zohľadnení úľavy súvisiacej so zavádzaním štrukturálnych reforiem, na ktoré bola udelená dočasná odchýlka. Je to v súlade s maximálnou nominálnou mierou rastu čistých primárnych verejných výdavkov ⁽⁷⁾ o 2,9 % v roku 2019, čo zodpovedá povolenému zhoršeniu štrukturálneho salda o 0,2 % HDP. Podľa prognózy Komisie z jari 2019 sa očakáva, že Fínsko po zohľadnení udelené úľavy spojenej s doložkou o štrukturálnych reformách v roku 2019 dosiahne svoj strednodobý rozpočtový cieľ.

⁽⁴⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 112.

⁽⁵⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁶⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

⁽⁷⁾ Čisté primárne verejné výdavky pozostávajú z celkových verejných výdavkov bez úrokových výdavkov, výdavkov na programy Únie plne hradených z fondov Únie a nediskrečných zmien vo výdavkoch na dávky v nezamestnanosti. Tvorba hrubého fixného kapitálu financovaná z vnútroštátnych zdrojov je rovnomerne rozložená na obdobie štyroch rokov. Diskrečné opatrenia na strane príjmov alebo zvýšenia príjmov vyplývajúce z právnych predpisov sú zohľadnené. Jednorazové opatrenia na strane príjmov aj výdavkov sú vzájomne započítané.

- (8) Vzhľadom na predpokladanú produkčnú medzeru Fínska vo výške 0,8 % by nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2020 nemala presiahnuť 1,9 % v súlade so štrukturálnou úpravou vo výške 0,5 % HDP na základe spoločne dohodnutej matice úprav podľa Paktu stability a rastu. Podľa prognózy Komisie z jari 2019 sa predpokladá, že pri nezmenených politikách bude Fínsku v roku 2020 hroziť určitá odchýlka. Rada celkovo zastáva názor, že Fínsko podľa predpokladov dodrží v roku 2019 ustanovenia Paktu stability a rastu a musí byť pripravené prijať ďalšie opatrenia, aby zabezpečilo súlad s ustanoveniami Paktu stability a rastu v roku 2020.
- (9) V dôsledku starnutia obyvateľstva a úbytku pracovnej sily sa v nadchádzajúcich desaťročiach predpokladá zvýšenie výdavkov na dôchodky, zdravotníctvo, a najmä sociálnu starostlivosť (dlhodobú starostlivosť). Podľa správy o fiškálnej udržiateľnosti z roku 2018 by si plánované zvýšenie nákladov súvisiacich so starnutím obyvateľstva vyžadovalo fiškálnu konsolidáciu vo výške 2 % HDP, aby sa v dlhodobom horizonte stabilizoval pomer dlhu k HDP. Prípravy reformy regionálnej správy a zdravotníckych a sociálnych služieb, ktorou sa mali vyriešiť tieto výzvy, zabezpečiť rovnaký prístup a skrátiť čakacie lehoty, sa prerušili z dôvodu odstúpenia vlády 8. marca 2019. Pomer subjektívne nesplnených zdravotných potrieb vo Fínsku je naďalej vyšší ako priemer Únie. Najmä ľudia, ktorí nie sú súčasťou pracovnej sily, majú pre dlhé zoznamy čakateľov ťažkosti so získaním potrebnej zdravotnej starostlivosti.
- (10) Vzhľadom na klesajúci počet obyvateľov v produktívnom veku a nárast voľných pracovných miest sa fínsky trh práce prehrieva. Zároveň sú miery aktivity a zamestnanosti vo Fínsku nižšie ako v ostatných severských krajinách a štrukturálna nezamestnanosť zostáva v roku 2018 na úrovni 7 %. Čiastočne to odráža pasce nečinnosti a nezamestnanosti, ktoré bránia lepšiemu využívaniu pracovnej sily. K prekážkam, ktoré bránia návratu ľudí do zamestnania, patrí komplexný systém dávok a kombinácia rôznych druhov príspevkov. Nárok na dávky s rastúcim príjmom rýchlo zaniká, čo so sebou nesie riziko, že rozhodnutie začať pracovať nemusí byť dostatočne finančne výhodné. Neistota súvisiaca s úrovňou dávok a časom potrebným na znovuzískanie nároku na ne znižuje príťažlivosť krátkodobej práce alebo práce na čiastočný úväzok. Experiment so základným príjmom, ktorého predbežné výsledky boli uverejnené vo februári 2019, prináša určité informácie využiteľné pri revízii systému sociálneho zabezpečenia s cieľom účinnejšie skombinovať dávky so zárobkom.
- (11) Investície do aktívneho začlenenia, najmä tých skupín, ktoré sú od trhu práce najviac vzdialené, sú potrebné na to, aby sa zvýšila miera účasti práve teraz, keď sa miery aktivity a zamestnanosti blížia úrovniam pred krízy. Komplexné reformy zamerané na podporu účasti na trhu práce by mohli niektorým skupinám priniesť lepšie príležitosti na trhu práce. Týka sa to ľudí s migrantským pôvodom, žien v reprodukčnom veku, mužov s nízkou kvalifikáciou, ľudí s čiastočnou schopnosťou pracovať a osôb so zdravotným postihnutím. Niektoré služby pre nezamestnaných a neaktívnych sú rozptýlené medzi samostatné orgány a poskytovateľov. Pomoc týmto skupinám, vďaka ktorej by sa mohli zapojiť do trhu práce a zostať na ňom, si vyžaduje osobitne prispôbené a integrované aktivačné a rehabilitačné služby a opatrenia. Dlhodobá starostlivosť o deti v prípade žien prispieva k rodovým rozdielom v zamestnanosti a v odmeňovaní. Vláda iniciovala proces reformy rodinnej dovolenky, ale nerealizovala ju.
- (12) Zabezpečenie ponuky pracovnej sily v období demografických a technologických zmien je kľúčom k posilneniu udržateľného a inkluzívneho rastu vo Fínsku. Investície do zručností, najmä tých, ktoré sú relevantné pre trh práce, by pomohli riešiť výzvy vyvolané štrukturálnou zmenou hospodárstva. Technologická zmena si vyžaduje neustálu odbornú prípravu a rekvalifikáciu pracovnej sily pomocou flexibilných učebných metód, okrem iného dôrazom na školenie, vzdelávanie a odbornú prípravu dospelých. To by malo zvýšiť pracovnú mobilitu, znížiť nesúlad medzi ponúkajúcimi a požadovanými zručnosťami a pomôcť pri uspokojovaní potrieb trhu práce v budúcnosti.
- (13) Hrozí, že Fínsko nesplní cieľ recyklovať 50 % komunálneho odpadu do roku 2020. Zvyšuje sa najmä podiel spaľovania komunálneho odpadu (60 % v roku 2017 oproti 55 % v roku 2016).

- (14) Zatiaľ čo verejné výdavky na výskum a vývoj sa v súčasnosti stabilizujú, Fínsko zaznamenalo od roku 2009 najväčší pokles investícií súkromného sektora do výskumu a vývoja spomedzi všetkých členských štátov. Napriek zlepšeniu makroekonomickej situácie v posledných rokoch zatiaľ nedošlo k oživeniu investícií súkromného sektora do výskumu a vývoja. Vyššia intenzita investícií do výskumu a vývoja je kľúčovým faktorom, ktorý umožňuje štrukturálnu zmenu v prospech znalostných sektorov hospodárstva a posilnenie dlhodobého rastového potenciálu. Okrem toho, nedostatočná spolupráca medzi inštitúciami vysokoškolského vzdelávania a podnikateľským sektorom je naďalej jednou z kľúčových prekážok stimulácie inovácií a ich uvádzania na trh.
- (15) Keďže obyvateľstvo je priestorovo rozptýlené, problémy súvisiace s dopravou môžu ľuďom brániť odšťahovať sa za prácou. Strategické investície do dopravnej infraštruktúry môžu zlepšiť mobilitu pracovnej sily, a tým posilniť fungovanie trhov práce. Keďže v porovnaní s inými členskými štátmi dopravné náklady vo Fínsku pomerne výrazne ovplyvňujú konečnú cenu výrobkov, prepojenia infraštruktúry by mohli zlepšiť prístup na trhy v zahraničí.
- (16) Strategické investície do dekarbonizácie energeticky náročných priemyselných odvetví a odvetvia dopravy by pomohli dosiahnuť dlhodobé hospodárske a klimatické ciele. Fínsko je lídrom inovácií v oblasti čistej energie, ako aj vo výdavkoch súkromného sektora na výskum a vývoj v tejto oblasti. Ďalšie prisľúbené investície do niektorých programov krajiny na podporu čistej energie do roku 2021 by Fínsku pomohli dosiahnuť ciele nulovej bilancie emisií uhlíka. Popri ambiciózných cieľoch Fínska v oblasti zvyšovania podielu biopalív je ďalšou nákladovo efektívnou možnosťou dekarbonizácie odvetvia dopravy elektrifikácia, vzhľadom na pokročilú dekarbonizáciu výroby energie.
- (17) Nízke úrokové sadzby a zlepšený hospodársky výhľad zvýšili celkový objem úverov, najmä prostredníctvom bytových podnikov (ktoré poskytujú zvláštnu formu vlastníctva bytov a domov). Popritom rýchlo rastú spotrebiteľské úvery a čoraz väčšiu časť týchto úverov poskytujú zahraničné banky, finančné inštitúcie iné ako úverové inštitúcie, malé úverové spoločnosti a mechanizmy partnerského poskytovania úverov. Dlh domácností tak zostáva na historicky vysokej úrovni (67 % HDP v roku 2017). Dlh je prevažne úročený variabilnou sadzbou, čo predstavuje riziko v prípade zvýšenia úrokovej miery v strednodobom horizonte. Fínsky úrad pre finančný dohľad prijal niekoľko opatrení na obmedzenie nárastu zadlženosti domácností. V krátkom čase sa však neočakáva žiadne aktívne znižovanie zadlženosti, a to najmä preto, že úrokové sadzby zostávajú na nízkej úrovni a dôvera spotrebiteľov je stále pomerne silná.
- (18) Fínsko v tejto fáze nemá komplexný register úverov zahŕňajúci najväčšie banky (v ktorom by sa zhromažďovali pozitívne aj negatívne informácie o dlžníkoch). Bez takéhoto registra úverov môže byť pre banky ťažké získať jasný prehľad o celkovej zadlženosti domácností. Na účely vytvorenia takého registra sa v minulom roku vykonali určité prípravné práce.
- (19) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaní, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. Fínsku by to umožnilo využiť uvedené prostriedky v identifikovaných sektoroch čo najlepšie, pričom by sa zohľadnili regionálne rozdiely.
- (20) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Fínska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila program stability na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Fínsku v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku vo Fínsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (21) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala program stability na rok 2019 a jej stanovisko⁽⁸⁾ je zohľadnené najmä v odporúčaní 1,

⁽⁸⁾ Podľa článku 5 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

TÝMTO ODPORÚČA, aby Fínsko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Zabezpečiť, aby nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v roku 2020 nepresiahla 1,9 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,5 % HDP. Zlepšiť nákladovú efektívnosť a rovnaký prístup k službám sociálnej a zdravotnej starostlivosti.
2. Zlepšiť stimuly na prijímanie pracovných ponúk a posilniť zručnosti a aktívne začleňovanie, najmä v podobe primeraných a dobre integrovaných služieb pre nezamestnaných a neaktívnych.
3. Sústreďovať hospodársku politiku súvisiacu s investíciami na výskum a inovácie, prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo a udržateľnú dopravu a zohľadniť pritom regionálne rozdiely.
4. Posilniť monitorovanie dlhu domácností a vytvoriť systém registra úverov.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILÄ

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Švédska na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Švédska na rok 2019**

(2019/C 301/27)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 9 ods. 2,so zreteľom na nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh ⁽²⁾, a najmä na jeho článok 6 ods. 1,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv vyhlásený Európskym parlamentom, Radou a Komisiou 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia prijala 21. novembra 2018 na základe nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Švédsko určila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25.

- (2) Správa o krajine na rok 2019 bola pre Švédsko uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Švédsko dosiahlo pri plnení odporúčania pre túto krajinu prijatého Radou 13. júla 2018 ⁽³⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania pre jednotlivé krajiny prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Švédska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020. Bolo v nej zahrnuté aj hĺbkové preskúmanie podľa článku 5 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011, ktorého výsledky boli takisto uverejnené 27. februára 2019. Na základe svojej analýzy Komisia dospela k záveru, že vo Švédsku existujú makroekonomické nerovnováhy. Najmä nadhodnotené ceny bývania spolu s pokračujúcim zvyšovaním dlhu domácností predstavujú riziko nekontrolovanej korekcie. Vysoký dlh domácností v pomere k HDP sa ďalej zvyšoval. V druhej polovici roku 2017 došlo ku korekcii cien nehnuteľností na bývanie, ktoré sa odvtedy postupne stabilizovali. Napriek tomu indikátory určovania hodnoty naznačujú, že ceny nehnuteľností na bývanie sú vo vzťahu k fundamentom naďalej vysoké. Hoci sa zdá, že bankový sektor je primerane kapitalizovaný, nekontrolovaná korekcia by mala negatívny vplyv na finančný sektor vzhľadom na veľkú expozíciu voči hypotékam domácností. V takomto prípade by vzhľadom na systémové finančné prepojenie mohlo dôjsť aj k negatívnym presahom do susedných krajín. Pokiaľ ide o ponuku bývania, naďalej existujú štrukturálne problematické miesta a stavebná produkcia zoslabla. Hoci sa v posledných rokoch prijali kroky v makroprudenciálnej oblasti na riešenie rastu hypotekárneho dlhu, ich vplyv sa zatiaľ javí ako obmedzený. V kľúčových politikách pretrvávajú medzery, najmä pokiaľ ide o daňové stimuly pre vlastníkov nehnuteľností na bývanie a o fungovanie trhu s predajom a prenájomom nehnuteľností na bývanie.
- (3) Švédsko predložilo 26. apríla 2019 svoj národný program reforiem na rok 2019 a 29. apríla 2019 svoj konvergenčný program na rok 2019. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi týmito programami sa obidva programy posudzovali súčasne.
- (4) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na roky 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁴⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (5) Na Švédsko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu. Vo svojom konvergenčnom programe na rok 2019 vláda plánuje dosiahnuť prebytok vo výške 0,6 % hrubého domáceho produktu (HDP) v roku 2019, pričom sa očakáva jeho ďalšie zvýšenie počas programového obdobia. Na základe prepočítaného štrukturálneho salda ⁽⁵⁾ by sa počas celého programového obdobia mal strednodobý rozpočtový cieľ, ktorým je štrukturálny deficit vo výške 1 % HDP, podľa plánu plniť s rezervou. Podľa konvergenčného programu na rok 2019 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP sa zníži na 34,5 % v roku 2019 a bude naďalej klesať na úroveň 28,2 % v roku 2022. Zdravé verejné financie a stabilný hospodársky rast sú hlavnými faktormi spôsobujúcimi pokles pomeru dlhu verejnej správy k HDP. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, je realistický. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 sa predpokladá, že štrukturálne saldo zaznamenaná v roku 2019 prebytok vo výške 0,5 % HDP a v roku 2020 prebytok vo výške 0,6 % HDP, čo je nad úrovňou strednodobého rozpočtového cieľa. Rada celkovo zastáva názor, že Švédsko podľa predpokladov v rokoch 2019 a 2020 dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.
- (6) Dlh domácností sa neustále zvyšuje, hoci už aj predtým dosahoval vysoké úrovne. Dlh domácností vzrástol v roku 2018 o 5,5 % na zhruba 88 % HDP a dosiahol 186 % disponibilných príjmov, čo znamená, že patrí k najvyšším v Únii. Dochádza k tomu najmä v dôsledku vyššieho objemu hypotekárnych úverov spojených s vysokými cenami nehnuteľností na bývanie a štrukturálnymi deformáciami zvýhodňujúcimi hypotékou financovanú kúpu nehnuteľností. Švédsko zaviedlo v posledných rokoch niekoľko makroprudenciálnych opatrení vrátane sprísneného pravidiel splácania v prípade hypoték s vysokým pomerom dlhu k príjmu, ktoré platí od marca 2018, a rozhodnutia

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 320, 10.9.2018, s. 116.

⁽⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁵⁾ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

o zvýšení proticyklickej kapitálovej rezervy bánk od septembra 2019. Zdá sa však, že doteraz prijaté politické kroky mali celkovo obmedzený vplyv na rast poskytovania hypotekárnych úverov a pokiaľ ide o reformu daňových stimulov v oblasti vlastníctva nehnuteľností a hypotekárneho zadlženia, neboli prijaté žiadne politické opatrenia.

- (7) Ceny nehnuteľností určených na bývanie sa po dlhom období výrazného zvyšovania na konci roku 2017 znížili a odvtedy sú vo všeobecnosti stabilné, pričom ocenenia zostávajú výrazne nad ekonomickými fundamentmi. Ku kľúčovým problémom patria daňové stimuly zvýhodňujúce vlastníctvo nehnuteľností určených na bývanie a hypotekárne zadlženie, ako aj priaznivé úverové podmienky spojené so stále relatívne nízkymi splátkami hypoték. Napriek výraznému nárastu novej výstavby za posledných päť rokov naďalej pretrváva nedostatok najmä cenovo dostupného bývania v blízkosti veľkých miest. Nová ponuka bývania neuspokojila plánované krátkodobé potreby, ktoré boli odhadnuté na zhruba 90 000 nových bytových jednotiek ročne v období rokov 2018 – 2020. Táto nedostatočná ponuka je spojená so štrukturálnymi nedostatkami, ako je obmedzená hospodárska súťaž v stavebníctve v dôsledku prekážok brániacich vstupu malých a zahraničných firiem na trh, a s možnosťami veľkých developerov ovládať pozemkové zdroje. Bytový fond sa nevyužíva efektívne. Prenájmy pod úrovňou trhových cien na trhu s nájomným bývaním vytvárajú stav pripútanosti a efekty polarizácie na insiderov a outsiderov. Dane z kapitálových ziskov na trhu s nehnuteľnosťami obývanými vlastníckmi obmedzujú mobilitu vlastníkov obydlií. Nedostatok bytov a domov sťažuje ľuďom zmenu zamestnania a môže prispievať k medzigeneračnej nerovnosti. Švédske úrady naďalej postupne zavádzajú 22-bodový plán zvýšenia bytovej výstavby a efektivity sektora nehnuteľností určených na bývanie. Doteraz neboli prijaté žiadne konkrétne politické kroky na liberalizáciu prísnych predpisov pre trh s nájomným bývaním a na revíziu majetkovej dane z nehnuteľností určených na bývanie obývaných majiteľmi, hoci v januári 2019 oznámila nová vláda plány na zavedenie reforiem v týchto oblastiach po preskúmaní situácie.
- (8) V niektorých odvetviach, ako napríklad v stavebníctve, vo vzdelávaní a v informačných a komunikačných technológiách, sa objavuje nedostatok pracovných síl. Zabezpečenie ponuky špecializovaného ľudského kapitálu je nevyhnutné na podporu investícií do výskumu a vývoja, ako aj na digitalizáciu. Investície do vzdelávania a zručností vrátane digitálnych pomôcú pri riešení týchto výziev. V oblasti vzdelávania sa výsledky zatiaľ mierne zlepšili, no medzi rôznymi sociálnymi skupinami stále existujú veľké rozdiely v úrovni dosiahnutého vzdelania, ktoré sa ešte väčšmi prehlbujú. Demografický vývoj povedie k zvýšeniu počtu žiakov, čo zhorší súčasný nedostatok učiteľov. Situácia migrantov z krajín mimo Únie a ich potomkov a účinky nedávno prijatých programov si vyžadujú podrobnejšie monitorovanie, keďže integrácia žiakov narodených v zahraničí do školského systému a udržateľné začlenenie migrantov s nízkou kvalifikáciou a migrantov z tretích krajín (najmä žien) do pracovného trhu predstavujú naďalej značnú výzvu.
- (9) Zachovanie investícií do dopravnej infraštruktúry môže prispieť k zlepšeniu mobility pracovnej sily, regionálnej súdržnosti a trhu s nehnuteľnosťami určenými na bývanie a podporiť dlhodobý rast produktivity vo Švédsku. Vláda oznámila významné investície do dopravnej infraštruktúry prostredníctvom národného plánu pre infraštruktúru na roky 2018 – 2029 na modernizáciu rôznych druhov dopravy (najmä železničnej a cestnej). Plán zahŕňa veľké investície do rozvoja železničnej siete, ktorými sa podporí presun prepravy tovaru z ciest na železnice, a tým aj znižovanie emisií. Udržanie vysokej úrovne investícií do výskumu a vývoja, priaznivé rámcové podmienky a širšia inovačná základňa sú kľúčom k zabezpečeniu pozície Švédska ako lídra v oblasti inovácií. Inovačný model Švédska tradične spočíval na obmedzenom počte veľkých, celosvetovo aktívnych technologických spoločností. Dôležité je vytvoriť prostredie, ktoré podporuje aj inovačný potenciál malých a stredných podnikov a začínajúcich podnikov. Inovačnú kapacitu Švédska možno ďalej zlepšiť intenzívnejšou spoluprácou medzi akademickou obcou a MSP.
- (10) Predchádzanie praniu špinavých peňazí sa stalo pre Švédsko prioritou v súvislosti s postupne odhaľovaným škanďalom prania špinavých peňazí, ktorý sa týka jednej z najväčších finančných inštitúcií v krajine. Švédske a estónske orgány finančného dohľadu spolu s lotyšskými a litovskými partnermi rozbehli spoločné vyšetrovanie. Rámec pre boj proti praniu špinavých peňazí vo Švédsku bol síce posilnený v roku 2017, keď účinnosť nadobudol zákon o praní špinavých peňazí, stále je však dôležité usilovať sa o to, aby sa všetky prípadné pretrvávajúce nedostatky tohto rámca identifikovali a napravili. Problémy pretrvávajú a orgán finančného dohľadu musí prijať ešte dodatočné opatrenia a usmernenia na posilnenie dohľadu v tejto oblasti. Pozornosť by sa mala venovať účinnému vykonávaniu uvedených opatrení, keď budú prijaté.

- (11) Programovanie finančných prostriedkov Únie na roky 2021 – 2027 by mohlo pomôcť riešiť niektoré z nedostatkov identifikovaných v odporúčaniach, a to najmä v oblastiach uvedených v prílohe D k správe o krajine na rok 2019. To by Švédsku umožnilo vo vybraných odvetviach využiť uvedené prostriedky čo najlepšie a pritom zohľadniť aj regionálne rozdiely.
- (12) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Švédska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila konvergenčný program na rok 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Švédsku v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku vo Švédsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (13) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala konvergenčný program na rok 2019 a zastáva názor, že Švédsko podľa očakávania dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.
- (14) Rada na základe hĺbkového preskúmania Komisie a tohto posúdenia preskúmala národný program reforiem na rok 2019 a konvergenčný program na rok 2019. Jej odporúčania vydané podľa článku 6 nariadenia (EÚ) č. 1176/2011 sú zohľadnené v ďalej uvedenom odporúčaní 1.

TÝMTO ODPORÚČA, aby Švédsko v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Riešiť riziká týkajúce sa vysokého dlhu domácností postupným znižovaním daňovej odpočítateľnosti platieb úrokov z hypotekárnych úverov alebo zvýšením periodických daní z nehnuteľného majetku. Stimulovať investície do bytovej výstavby, kde je nedostatok najnaliehavejší, a to najmä odstránením štrukturálnych prekážok výstavby. Zlepšiť efektivnosť trhu s bývaním, a to aj zavedením väčšej pružnosti cien nájomného a prehodnotením koncepcie dane z kapitálových ziskov.
2. Zamerať investičnú hospodársku politiku na vzdelávanie a zručnosti a zároveň zachovať investície do udržateľnej dopravy na modernizáciu jednotlivých druhov dopravy, najmä železníc, a na výskum a inovácie, berúc ohľad na regionálne rozdiely.
3. Zabezpečiť účinný dohľad nad rámcom boja proti praniu špinavých peňazí a jeho presadzovanie.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILÄ

ODPORÚČANIE RADY**z 9. júla 2019,****ktoré sa týka národného programu reforiem Spojeného kráľovstva na rok 2019 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Spojeného kráľovstva na roky 2018 – 2019**

(2019/C 301/28)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 9 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2019 prijatím ročného prieskumu rastu 21. novembra 2018. Náležite pri tom zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv, ktorý vyhlásili Európsky parlament, Rada a Komisia 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 21. marca 2019. Komisia 21. novembra 2018 prijala na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 ⁽²⁾ aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Spojené kráľovstvo neurčila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

⁽²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

- (2) Správa o Spojenom kráľovstve na rok 2019 bola uverejnená 27. februára 2019. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Spojené kráľovstvo dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 13. júla 2018, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Spojeného kráľovstva pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020.
- (3) Spojené kráľovstvo 23. apríla 2019 predložilo svoj národný program reforiem na rok 2019 a svoj konvergenčný program na roky 2018 – 2019. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi týmito programami sa obidva programy posudzovali súčasne.
- (4) Spojené kráľovstvo 29. marca 2017 oznámilo Európskej rade svoj úmysel vystúpiť z Európskej únie. Keď Spojené kráľovstvo z Európskej únie vystúpi, stane sa treťou krajinou. Keďže panuje neistota, pokiaľ ide o dátum a podmienky vystúpenia Spojeného kráľovstva z Únie, ako aj o budúce vzťahy Spojeného kráľovstva s Úniou, toto odporúčanie nešpekuluje o možných hospodárskych dôsledkoch rozličných scenárov. Ak Spojené kráľovstvo vystúpi z Únie na základe Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu ⁽³⁾ (ďalej len „dohoda o vystúpení“), s ktorou súhlasila vláda Spojeného kráľovstva a ktorú Európska rada schválila 25. novembra 2018, právo Únie vrátane európskeho semestra sa bude naďalej uplatňovať na Spojené kráľovstvo a v Spojenom kráľovstve počas prechodného obdobia, ktoré je stanovené v dohode o vystúpení.
- (5) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na obdobie rokov 2014 – 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 ⁽⁴⁾, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (6) Na Spojené kráľovstvo sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu a prechodné dlhové pravidlo až do obdobia 2019 – 2020. Vo svojom konvergenčnom programe na roky 2018 – 2019 vláda očakáva zvýšenie celkového deficitu z 1,2 % hrubého domáceho produktu (HDP) v rokoch 2018 – 2019 na 1,4 % HDP v rokoch 2019 – 2020 a následne jeho zníženie na 1,1 % HDP v rokoch 2020 – 2021. Konvergenčný program nezahŕňa strednodobý rozpočtový cieľ. Podľa konvergenčného programu sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP sa zníži z 85,5 % v rokoch 2018 – 2019 na 83,8 % v rokoch 2019 – 2020 a na 82,9 % HDP v rokoch 2020 – 2021. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú uvedené rozpočtové prognózy, je realistický. Hoci sú opatrenia, ktoré sú potrebné na dosiahnutie plánovaných cieľových deficitov, celkovo dobre konkretizované, rizikom ohrozujúcim dosiahnutie plánovaného postupu znižovania deficitu sú rastúce tlaky na verejné výdavky ⁽⁵⁾ v niekoľkých oblastiach.
- (7) Rada 13. júla 2018 odporučila Spojenému kráľovstvu, aby zabezpečilo, že nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v rokoch 2019 – 2020 neprekročí 1,6 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,6 % HDP. Na základe prognózy Komisie z jari 2019 sa predpokladá, že existuje riziko značnej odchýlky od požiadaviek preventívnej časti paktu v rokoch 2019 – 2020.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 66 I, 19.2.2019, s. 1.

⁽⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽⁵⁾ Čisté primárne verejné výdavky pozostávajú z celkových verejných výdavkov bez úrokových výdavkov, výdavkov na programy Únie plne hradených z fondov Únie a nediskrečných zmien vo výdavkoch na dávky v nezamestnanosti. Tvorba hrubého fixného kapitálu financovaná z vnútroštátnych zdrojov sa rovnomerne rozloží na obdobie štyroch rokov. Diskrečné opatrenia na strane príjmov alebo zvýšenia príjmov vyplývajúce z právnych predpisov sú zohľadnené. Jednorazové opatrenia na strane príjmov aj výdavkov sú vzájomne započítané.

- (8) Vzhľadom na pomer dlhu verejnej správy Spojeného kráľovstva k HDP nad úrovňou 60 % HDP a predpokladanú produkčnú medzeru vo výške 0,3 % v rokoch 2020 – 2021 by nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov nemala presiahnuť 1,9 %, čo na základe matice požiadaviek v rámci Paktu stability a rastu zodpovedá štrukturálnej úprave 0,6 % HDP. Ak nedôjde k zmene politiky, v rokoch 2020 – 2021 existuje riziko značnej odchýlky od uvedenej požiadavky. Predpokladá sa, že Spojené kráľovstvo v dôsledku povolenej ročnej odchýlky vo výške 0,25 % dodrží prechodné dlhové pravidlo v rokoch 2019 – 2020 a dlhové pravidlo v rokoch 2020 – 2021. Rada celkovo zastáva názor, že Spojené kráľovstvo musí byť pripravené prijať ďalšie opatrenia počnúc rokmi 2019 – 2020, aby sa dosiahol súlad s ustanoveniami Paktu stability a rastu.
- (9) Spojené kráľovstvo je v rámci G7 už dlho hospodárstvom s najnižšou mierou kapitálových investícií meranou ako podiel na HDP. Investície sa výrazne znížili aj počas finančnej krízy a oživenie súkromných investícií po kríze stagnuje. Intenzita investícií Spojeného kráľovstva do výskumu a vývoja je za posledné desaťročie na úrovni okolo 1,7 % HDP, čo je pod priemerom Únie. Spojené kráľovstvo stanovilo vo svojej priemyselnej stratégii cieľ pre celé hospodárstvo do roku 2027 na 2,4 % HDP a v dlhodobom horizonte na 3 % HDP. Investície do výskumu a vývoja sú sústredené v obmedzenom počte spoločností a regiónov. Tieto rozsiahle nedostatky v oblasti fyzického i ľudského kapitálu sú hlavnou príčinou pomerne nízkej a stagnujúcej produktivity práce v Spojenom kráľovstve.
- (10) Spojené kráľovstvo zaznamenáva pretrvávajúci nedostatok bývania. Oživenie výstavby obytných nehnuteľností v pokrizovom období stratilo dynamiku. Objavujú sa kapacitné obmedzenia, zatiaľ čo rezidenčná výstavba zostáva pod úrovňou, ktorá je potrebná na uspokojenie odhadovaného dopytu. Ceny nehnuteľností určených na bývanie a nájomného zostávajú vysoké, a to najmä v oblastiach s vysokým dopytom po bývaní, pričom existujú náznaky nadhodnotenia. Svoje vlastné bývanie teraz vlastní oveľa nižší počet mladých dospelých ľudí. Vláda zavádza rad opatrení na podporu ponuky bývania. Rozloha a umiestnenie pôdy, ktorá je k dispozícii na nové bývanie, je však zároveň aj naďalej obmedzená prísnou reguláciou trhu s pozemkami, a to najmä v okolí veľkých miest.
- (11) Na modernizáciu a rozšírenie infraštruktúrnych sietí treba realizovať nemalé investície, pričom sa zároveň musia znížiť projektové náklady a emisie skleníkových plynov. Zaznamenaný bol rastúci tlak na kapacity cestných, železničných a leteckých dopravných sietí. Spojené kráľovstvo musí vytvoriť značné nové a ekologickejšie kapacity na výrobu a dodávanie energie. Vývoj infraštruktúry v Spojenom kráľovstve bol zvyčajne nákladný a pomalý. Po desaťročiach nedostatočného verejného investovania sa vláda prostredníctvom národnej stratégie v oblasti infraštruktúry začína zaoberať nedostatočnou infraštruktúrou, no bude náročné zabezpečiť dostatočný objem financovania zvonka tak, aby sa nákladovo efektívnym spôsobom mohli realizovať plány vlády.
- (12) Hoci je nezamestnanosť nízka, reálne mzdy zostávajú pod úrovňou svojho vrcholu pred krízou. Vysoký podiel pracovníkov s nízkou kvalifikáciou má obmedzené vyhliadky na kariérny postup, čo má negatívny vplyv na produktivitu a prispieva k vysokej miere chudoby zamestnaných osôb. Existuje priestor na zlepšenie účinnosti systémov vzdelávania a odbornej prípravy v oblasti základných a technických zručností. Vláda realizuje reformy odbornej prípravy v školách aj na pracovisku, celkový počet registrácií do nových duálnych systémov je však oveľa nižší, než sa očakávalo.
- (13) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2019 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Spojeného kráľovstva, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2019. Zároveň posúdila konvergenčný program na roky 2018 – 2019, národný program reforiem na rok 2019 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Spojenému kráľovstvu v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Spojenom kráľovstve, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.

- (14) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala konvergenčný program na roky 2018 – 2019 a jej stanovisko ⁽⁶⁾ je zohľadnené najmä v odporúčaní 1,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Spojené kráľovstvo v rokoch 2019 a 2020 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Zabezpečiť, že nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov v rokoch 2020 – 2021 neprekročí 1,9 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave vo výške 0,6 % HDP.
2. Zamerať hospodársku politiku týkajúcu sa investícií na výskum a inovácie, bývanie, odbornú prípravu a zvyšovanie úrovne zručností, udržateľnú dopravu a prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo a energetickú transformáciu, berúc ohľad na regionálnu rozmanitosť.

V Bruseli 9. júla 2019

Za Radu
predseda
M. LINTILÄ

⁽⁶⁾ Podľa článku 9 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.

ISSN 1977-1037 (elektronické vydanie)
ISSN 1725-5236 (papierové vydanie)

Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie
L-2985 Luxemburg
LUXEMBURSKO

SK